

Επίσημη Εφημερίδα

C 234

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

48ο έτος

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

22 Σεπτεμβρίου 2005

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	415η σύνοδος ολομέλειας της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005	
2005/C 234/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη» COM(2004) 18 τελικό	1
2005/C 234/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και της οδηγίας του Συμβουλίου 93/6/ΕΟΚ της 15ης Μαρτίου 1993 για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων» COM(2004)486 τελικό — 2004/0155 και 2004/0159 (COD)	8
2005/C 234/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 2000/819/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) (2001-2005)» COM(2004) 781 τελικό — 2004/0272 (COD)	14
2005/C 234/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για κοινοτική άδεια ελεγκτή εναέριας κυκλοφορίας» COM (2004) 473 τελικό — 2004/0146 (COD)	17

Τιμή:
18 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2005/C 234/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών (Marco Polo II)» COM(2004) 478 τελικό -2004/0151 (COD) 19	19
2005/C 234/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1868/94 για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοτώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμύλων» COM(2004) 772 τελικό — 2004/0269 (CNS) 25	25
2005/C 234/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών COM(2004) 775 τελικό 2004/0270 (COD) 26	26
2005/C 234/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο» COM (2004) 493 τελικό 27	27
2005/C 234/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» COM(2004) 490 τελικό — 2004/0161 CNS 32	32
2005/C 234/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης — Η συμβολή των πολιτικών της ΕΕ για να υπάρξουν οφέλη για όλους» (COM (2004) 383 ΤΕΛΙΚΟ) 41	41
2005/C 234/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάρτιση του προγράμματος “Νεολαία σε δράση” για την περίοδο 2007-2013» COM (2004) 471 τελικό — 2004/0152(COD) 46	46
2005/C 234/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της ΕΤΕ στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) και ο αντίκτυπος στην προβληματική της ανάπτυξης» 52	52
2005/C 234/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Τα νέα κράτη μέλη και οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών» 60	60
2005/C 234/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδότησης στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2236/95 του Συμβουλίου» COM(2004) 475 τελικό — 2004/0154 (COD) 69	69

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

415Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 9ΗΣ ΚΑΙ 10ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2005

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη»

COM(2004) 18 τελικό

(2005/C 234/01)

Στις 23 Φεβρουαρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σχετικά με την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Φεβρουαρίου 2005 με εισηγητή τον κ. HÖFFELT.

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 120 ψήφους υπέρ, μία κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 «Η συνεταιριστική εταιρία είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, τα οποία συνεταιρίζονται εθελοντικά, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις κοινές τους οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές φιλοδοξίες και ανάγκες, μέσω μιας επιχείρησης η ιδιοκτησία της οποίας είναι συλλογική και στην οποία η εξουσία ασκείται με δημοκρατικές διαδικασίες»⁽¹⁾. Παρότι ο νομικός ορισμός της συνεταιριστικής εταιρείας μπορεί να καλύπτει διαφορετικές πραγματικότητες σε κάθε κράτος μέλος, οι νομικοί αναγνωρίζουν σ' αυτήν τα χαρακτηριστικά της εταιρείας «προσωπικής δέσμευσης».

1.2 Η συνεταιριστική ταυτότητα ενισχύεται από συνεταιριστικές αξίες, όπως η δημοκρατία, η ισότητα, η ισότιμη μεταχείριση, η αλληλεγγύη, η διαφάνεια και η κοινωνική ευθύνη, αλλά και από αρχές όπως η εθελοντική συμμετοχή, ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη, η οικονομική συμμετοχή των μελών ή ακόμη το ενδιαφέρον για την κοινότητα⁽²⁾.

1.3 Εξάλλου, ένα ακόμη στοιχείο που διακρίνει τη συνεταιριστική εταιρεία από τις εταιρείες κεφαλαίου είναι η μεταβλητότητα του κεφαλαίου τους, τα μερίδια του οποίου είναι ονομαστικά και, κατά κανόνα, δεν είναι προσπελάσιμα σε τρίτους που να μην είναι μέλη της συνεταιριστικής εταιρείας.

1.4 Στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχεδόν 140 εκατομμύρια πολίτες είναι μέλη συνεταιριστικών εταιρειών. Υπάρχουν περίπου 300 000 συνεταιριστικές εταιρείες, που απασχολούν 2,3 εκατομμύρια άτομα.

1.5 Η συνεταιριστική επιχειρηματική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από έναν τρόπο οργάνωσης που στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην κοινή «κατάθεση» αγοραστικής δύναμης, ικανότητας πώλησης ή εργατικού δυναμικού, με στόχο την ικανοποίηση των οικονομικών αναγκών των μελών της. Συναντάται στους περισσότερους κλάδους δραστηριότητας και προσφέρεται επίσης ιδιαίτερα για την επιδίωξη κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών στόχων.

1.6 Οι συνεταιριστικές εταιρείες είναι επίσης ιδιαίτερα κατάλληλες για την συμβολή στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβώνας, δεδομένου ότι επιδιώκουν το συνδυασμό οικονομικών επιδόσεων, συμμετοχής και ανάπτυξης της προσωπικότητας.

1.7 Παρότι το μέγεθός τους και η ανάπτυξή τους ενδέχεται να ποικίλλουν σημαντικά, οι συνεταιριστικές εταιρείες στηρίζονται κατά κανόνα σε τοπικές ρίζες και, επομένως, συμβάλλουν στην συνάνθρωση και την ενίσχυση του κοινωνικο-οικονομικού ιστού μιας περιφέρειας, καθώς και στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής σε περιοχές που αντιμετωπίζουν καθυστέρηση ανάπτυξης ή σημαντικές ανάγκες μετατροπής δραστηριοτήτων⁽³⁾. Το γεγονός ότι

⁽¹⁾ Από τον Συνεταιριστικό Χάρτη που υιοθετήθηκε το 1995, κατά τη Διάσκεψη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA) στο Μάντσεστερ (ελεύθερη μετάφραση).

⁽²⁾ Αυτόδι.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών της 16ης Ιουνίου 2004, CDR 97/2004 fin, εισηγήτρια: η κα Pellinen, ΕΕ C 318 της 22/12/2004

στηρίζονται σε τοπικές ρίζες, όμως, δεν τις εμποδίζει καθόλου να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους πέρα από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, οι συνεταιρισμοί έχουν σημαντική επίδραση στις εμπορικές συναλλαγές και στην παγκόσμια δυναμική της οικονομίας⁽⁴⁾.

1.8 Ο ρόλος και η επίδραση των συνεταιριστικών εταιρειών αναγνωρίζεται, εξάλλου, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Όντως, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) υιοθέτησε τον Ιούνιο του 2002 σύσταση για την προώθηση των συνεταιρισμών⁽⁵⁾, η οποία τονίζει συγκεκριμένα ότι «οι συνεταιρισμοί, με τις διάφορες μορφές τους, προωθούν την πιο ολοκληρωμένη συμμετοχή όλου του πληθυσμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη». Η Σύσταση αυτή υιοθετήθηκε από το σύνολο των 25 κρατών μελών της ΕΕ και βρίσκεται σε διαδικασία επικύρωσης.

1.9 Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι συνεταιριστικές εταιρείες αναγνωρίζονται στο άρθρο 48 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας⁽⁶⁾. Στα πλαίσια της μονάδας της που είναι επιφορτισμένη με τη βιοτεχνία, τις μικρές επιχειρήσεις, τους συνεταιρισμούς και τις αλληλασφαλιστικές εταιρείες, η Επιτροπή έχει επιφυλάξει ιδιαίτερη προσοχή στη μορφή αυτή εταιρειών. Το Συμβούλιο υιοθέτησε πρόσφατα το καταστατικό της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (ΕΣΕ), καθώς και την οδηγία που συμπληρώνει το καταστατικό αυτό όσον αφορά την εμπλοκή των εργαζομένων⁽⁷⁾. Η υιοθέτηση της υπό εξέταση Ανακοίνωσης σηματοδοτεί το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον της Επιτροπής για αυτή τη μορφή εταιρείας.

1.10 Το ενδιαφέρον αυτό ανταποκρίνεται επίσης στην προσδοκία των συνεταιριστικών εταιρειών δεδομένου ότι είναι πλέον αναγκασμένες να αντιμετωπίσουν μείζονες προκλήσεις διότι διαφορετικά μπορεί να ανασταλεί η ανάπτυξή τους ή να τεθεί σε κίνδυνο ακόμα κι η ύπαρξή τους. Για παράδειγμα, σε πολλές νέες χώρες μέλη της Ένωσης, η χρησιμοποίηση των συνεταιρισμών από το παλαιό καθεστώς κατέστησε αναξιόπιστη αυτή την μορφή εταιρείας. Ομοίως, πάρα πολλοί συνεταιρισμοί που λειτουργούν σε όλο και πιο ανταγωνιστικές αγορές, καλούνται να ενεργοποιήσουν σημαντικά μέσα προκειμένου να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, διατηρώντας παράλληλα τα χαρακτηριστικά και την ταυτότητά τους.

2. Κατευθυντήριες γραμμές της Ανακοίνωσης

2.1 Ένα από τα πιο σημαντικά σημεία του κειμένου της ανακοίνωσης που υιοθετήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2004 έγκειται στο γεγονός ότι η Επιτροπή υπογραμμίζει τον «όλο και σημαντικότερο και θετικό ρόλο των συνεταιρισμών για την υλοποίηση πολλών κοινοτικών στόχων».

⁽⁴⁾ Ψήφισμα 56/114 που υιοθετήθηκε κατά την 88η σύνοδο ολομέλειας της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, στις 19 Δεκεμβρίου 2001.

⁽⁵⁾ R. 193 Σύσταση σχετικά με την προώθηση των συνεταιρισμών, κατά την 90ή σύνοδο της Διεθνούς Διάσκεψης Εργασίας, 20 Ιουνίου 2002.

⁽⁶⁾ Άρθρο III-142 του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, που βρίσκεται στη φάση της διαδικασίας επικύρωσης.

⁽⁷⁾ Κανονισμός αριθ. 1435/2003, ΕΕ L 207 της 18.08.2003 – Οδηγία 2003/72/ΕΚ, ΕΕ L 207 της 18.08.2003.

Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26ης Μαΐου 1992 για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας και για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων, ΕΕ C 223 της 31.08.1992.

2.2 Εξάλλου, διαπιστώνει επίσης ότι το δυναμικό των συνεταιριστικών εταιρειών δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς. Προκειμένου να καλυφθεί το κενό αυτό, η Επιτροπή προτείνει τον καθορισμό τριών κύριων στόχων, τους οποίους αναλύει σε μια σειρά δώδεκα δράσεων προς ανάπτυξη:

2.2.1 Προώθηση της ανάπτυξης των συνεταιρισμών στην Ευρώπη, με τη βελτίωση της προβολής τους και των χαρακτηριστικών του τομέα

Πρόκειται συγκεκριμένα για την διοργάνωση διαρθρωμένων ανταλλαγών πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης και για την προώθηση δράσεων με σκοπό την ευαισθητοποίηση των δημοσίων αρχών και των οικονομικών φορέων.

2.2.2 Βελτίωση των εθνικών νομοθεσιών για τις συνεταιριστικές εταιρείες

Ο στόχος αυτός αναπτύσσεται στα πλαίσια της υιοθέτησης από το Συμβούλιο, τον Ιούλιο του 2003, του κανονισμού για το καταστατικό της Ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (ΕΣΕ). Πρόκειται τόσο για την εφαρμογή του κανονισμού έναντι των εθνικών νομοθεσιών, όσο και για τη βελτίωση των εθνικών νομοθεσιών ή την ενθάρρυνση για τη θέσπιση υποδειγματικών νόμων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη προσοχή στα νέα κράτη μέλη της Ένωσης.

2.2.3 Διατήρηση και βελτίωση του ρόλου των συνεταιριστικών εταιρειών καθώς και της συμβολής τους για την επίτευξη των κοινοτικών στόχων

Τούτο αφορά κυρίως τη γεωργική πολιτική και τη διεύρυνση, την αγροτική και την περιφερειακή ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ απέδιδε πάντοτε ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα των εταιρειών προσώπων και γενικότερα στην κοινωνική οικονομία⁽⁸⁾. Όπως και η Επιτροπή των Περιφερειών, φρονεί ότι είναι σκόπιμο να προωθηθούν και να υποστηριχθούν ισότιμα όλες οι μορφές επιχειρήσεων⁽⁹⁾. Προκειμένου να συγκεντρώσει τις αντιδράσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων σχετικά με την Ανακοίνωση, η ΕΟΚΕ διοργάνωσε δημόσια ακρόαση, με βάση ερωτηματολόγιο, στις 11 Οκτωβρίου. Είχε έτσι την ευκαιρία να αντιπαραβάλει το σχέδιο της Επιτροπής με τις προσδοκίες και τις προτεραιότητες του συνεταιριστικού κλάδου.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Η κοινωνική οικονομία και η εσωτερική αγορά», εισηγητής: ο κ. Olsson, ΕΕ C 117 της 26.04.2000.

⁽⁹⁾ Πρβλ. υποσημείωση αριθ. 3.

3.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη. Η εφαρμογή της αναμένεται να επιτρέψει τη συχνότερη προσφυγή σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις, κυρίως μέσω της καλύτερης αξιοποίησης και διάδοσης της συνεισφοράς τους για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

3.3 Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει στο κείμενο της Ανακοίνωσης ότι πολλές από τις προτεινόμενες δράσεις για την εξασφάλιση μεγαλύτερης προώθησης των συνεταιριστικών εταιρειών εκφράζονται όπως «να εξεταστούν ή να μελετηθούν οι δυνατότητες», ή ακόμη «να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή». Καλό θα ήταν να διατυπώνονται με μεγαλύτερη σαφήνεια οι επιδιωκόμενοι στόχοι, καθώς και να συνδέονται με κατάλληλο χρονοδιάγραμμα.

3.4 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προσοχή που δίδει η Επιτροπή στις νέες χώρες μέλη της Ένωσης και στις υπονήμιτες χώρες. Σε πολλές από αυτές, η χρησιμοποίηση της συνεταιριστικής εταιρείας από το παλιό καθεστώς έχει οδηγήσει στο να θεωρείται ο συνεταιρισμός ως ένα από τα εργαλεία του.

3.4.1 Γι' αυτό το λόγο, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι άκρως αναγκαίο να ευαισθητοποιηθούν οι επιχειρηματίες των χωρών αυτών όσον αφορά τις δυνατότητες που προσφέρει η συνεταιριστική επιχείρηση, και ειδικότερα τη δυνατότητα να αναπτύξουν μια δραστηριότητα από κοινού συμμετέχοντας στους πόρους, τις ευθύνες και τους επιχειρηματικούς κινδύνους, πράγμα που παρέχει προοπτικές για μεγαλύτερη βιωσιμότητα και διάρκεια των σχεδίων⁽¹⁰⁾.

3.4.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν σκόπιμο να υποστηριχτούν στα νέα κράτη μέλη και οι νέες δυναμικές που αναπτύσσονται μέσω του συνεταιριστικού προτύπου για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και στον τομέα του περιβάλλοντος. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει μέριμνα ώστε η δημιουργία του συνεταιριστικού ιστού που επιτεύχθηκε από ορισμένους συνεταιρισμούς να μην τεθεί σε κίνδυνο ως επακόλουθο τροποποιήσεων που επηρεάζουν αυτή τη μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας.

3.5 Η ΕΟΚΕ κατανοεί μεν την προσέγγιση της Επιτροπής που τείνει να προβάλει τη μικρομεσαία διάσταση των συνεταιριστικών εταιρειών, υπενθυμίζει όμως ότι πολλές συνεταιριστικές εταιρείες και όμιλοι συνεταιρισμών υπερβαίνουν τα κοινοτικά όρια που προσδιορίζουν τις ΜΜΕ. Για το λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ συνιστά να μην περιορίζονται οι προτάσεις της Ανακοίνωσης αποκλειστικά σε αυτή τη διάσταση. Τούτο αφορά κυρίως τις αναφορές σε ορισμένες κοινοτικές δράσεις, όπως για παράδειγμα στα πλαίσια των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις ή της πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Οικονομική διαφοροποίηση στις υπό ένταξη χώρες. Ρόλος των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας», εισηγητές: η κα Fusco και ο κ. Glorieux, ΕΕ C 112 της 30.04.2004.

4. Τομείς που αφορούν τις συνεταιριστικές εταιρείες και οι οποίοι χρήζουν περαιτέρω ανάπτυξης

4.1 Ρυθμιστικό περιβάλλον

4.1.1 Σε ολόκληρη την ανακοίνωση, η Επιτροπή δίδει ιδιαίτερη σημασία στο συνεταιριστικό δίκαιο και συγκεκριμένα στα διάφορα εθνικά καθεστώτα που το διέπουν. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προσέγγιση αυτή, καθώς έχει ουσιώδη σημασία για τους συνεταιρισμούς να μπορούν να διαθέτουν, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το καλύτερο δυνατό νομοθετικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους.

4.1.2 Από την άλλη πλευρά, οι συνεταιριστικές εταιρείες υπόκεινται επίσης σε σύνολο διατάξεων που αφορούν το δίκαιο των εταιρειών (λογιστικό δίκαιο, κοινωνικό δίκαιο, δίκαιο του ανταγωνισμού, φορολογικό δίκαιο...). Εάν οι διατάξεις αυτές δεν λάβουν υπόψη ορισμένες ιδιαιτερότητες των συνεταιρισμών, είναι λογικό να σκεφθεί κανείς ότι, ακόμη κι αν υπάρχει άριστη συνεταιριστική νομοθεσία, η ανάπτυξη των συνεταιρισμών κινδυνεύει να προσκόπεται σε εμπόδια.

4.1.2.1 Για παράδειγμα, το αρχικό σχέδιο για το λογιστικό πρότυπο IAS 32 προέβλεπε ότι τα εταιρικά μερίδια των συνεταιριστικών εταιριών θα θεωρούνταν ότι εντάσσονται στην κατηγορία των «οφειλών» και όχι των «ιδίων κεφαλαίων», επειδή υπόκεινται σε ενδεχόμενο αίτημα εξαγοράς. Λόγω των συνεπειών που επέφερε η διάταξη αυτή για τους συνεταιρισμούς, η αρχή αυτή επιδέχεται πλέον μια ερμηνεία που επιτρέπει την εξαίρεση από τον εν λόγω κανόνα υπό δύο επιπλέον προϋποθέσεις⁽¹¹⁾. Το γεγονός ότι δεν αναθεωρήθηκε ο κανόνας, αλλά προσαρτήθηκε ερμηνεία για τις συνεταιριστικές εταιρείες, ενισχύει την άποψη ότι η μορφή αυτή εταιρείας εκλαμβάνεται γενικά ως εξαίρεση σε σχέση με τις εταιρείες κεφαλαίου. Όπως έχει ήδη αναφέρει (πρβλ. 3.1), η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι δεν πρέπει να θεωρείται η συνεταιριστική εταιρεία ως εξαίρεση, αλλά αντίθετα, να προσαρμόζεται το νομοθετικό πλαίσιο, όταν αυτό είναι αναγκαίο, ώστε να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του χώρου των συνεταιρισμών.

4.1.2.2 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη και να εκφράσει σε συγκεκριμένες δράσεις τις συνέργειες που πρέπει να λειτουργήσουν μεταξύ του συνεταιριστικού δικαίου, αφενός, και των λοιπών συστατικών στοιχείων του νομοθετικού περιβάλλοντος, αφετέρου.

4.1.2.3 Με βάση το ίδιο σκεπτικό, η ΕΟΚΕ προτείνει οι ομάδες εμπειρογνομόνων, στις οποίες αναθέτει η Επιτροπή να γνωμοδοτήσουν επί σχετικών μελλοντικών νομοθετικών κειμένων, να λαμβάνουν συστηματικά υπόψη τα ενδογενή χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών εταιριών, αξιοποιώντας τις ικανότητες που διαθέτουν οι αντιπροσωπευτικές τους οργανώσεις⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Τα εταιρικά μερίδια θα μπορούν να θεωρούνται ως κεφάλαιο, όταν ο εκδότης διατηρεί το άνευ όρων δικαίωμα να αρνηθεί την εξαγορά ή όταν η εθνική νομοθεσία ή το καταστατικό της μονάδας θεσπίζουν ένα όριο κάτω από το οποίο δεν μπορεί να μειωθεί το κεφάλαιο.

⁽¹²⁾ Από την άποψη αυτή, είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι η ομάδα υψηλού επιπέδου των ευρωπαϊκών εμπειρογνομόνων εταιρικού δικαίου, η οποία αναφέρεται επανειλημμένα στο έγγραφο, δεν περιλαμβάνει κανέναν εμπειρογνώμονα του συνεταιριστικού δικαίου.

4.2 Κανόνες ανταγωνισμού, ελευθερία εγκατάστασης και φορολογική μεταχείριση

4.2.1 Όσον αφορά το **δίκαιο του ανταγωνισμού**, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει απερίφραστα ότι, όπως και οι άλλες μορφές επιχειρήσεων, οι συνεταιριστικές εταιρείες υπάγονται στα άρθρα 81, 82 και 86 έως 88 της Συνθήκης ΕΚ. Κρίνει, εντούτοις, ότι η διατύπωση της παραγράφου της Ανακοίνωσης που αναφέρεται στο άρθρο 81 της Συνθήκης για τις συμφωνίες δεν είναι σαφής στο σημείο όπου η Επιτροπή τονίζει ότι «αν και η οργάνωση ως συνεταιρισμός δεν είναι απαραίτητο να έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ, η μεταγενέστερη συμπεριφορά του ή οι κανόνες του ενδέχεται να θεωρηθούν περιοριστικοί για τον ανταγωνισμό»⁽¹³⁾. Η Επιτροπή ζητά, λοιπόν, την καλύτερη διάδοση των κανόνων περί ανταγωνισμού στους διαφόρους συνεταιριστικούς κλάδους.

4.2.1.1 Με βάση την ακρόαση των εκπροσώπων των συνεταιριστικών κλάδων που διοργάνωσε στις 11 Οκτωβρίου 2004, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το πρόβλημα οφείλεται λιγότερο σε ελλιπή γνώση των κανόνων περί ανταγωνισμού και περισσότερο στο γεγονός ότι οι κανόνες αυτοί δεν καλύπτουν πάντοτε τις ιδιαιτερότητες των συνεταιρισμών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να απευθύνει τη δράση της και προς τις υπηρεσίες τις επιφορτισμένες με την πολιτική περί ανταγωνισμού, προκειμένου να ενημερωθούν καλύτερα σχετικά με τους διαφόρους τρόπους οργάνωσης των συνεταιριστικών εταιρειών.

4.2.1.2 Η ΕΟΚΕ τονίζει, επίσης, ότι η ταυτόχρονη ύπαρξη στην αγορά διαφόρων μορφών επιχειρηματικής δραστηριότητας συνιστά έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες του υγιούς ανταγωνισμού. Φρονεί, λοιπόν, ότι ένα τέτοιο διάβημα θα μπορούσε να αποτρέψει ενδεχόμενες διακρίσεις έναντι των συνεταιριστικών εταιρειών, οφειλόμενες στην οργάνωσή τους.

4.2.2 Ακόμη, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, σε ορισμένες χώρες, απαγορεύεται η εγκατάσταση υπό καθεστώς συνεταιρισμού για την άσκηση δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένους κλάδους⁽¹⁴⁾. Πρόκειται για καταφανές εμπόδιο στην **ελευθερία εγκατάστασης**. Η κατάσταση αυτή είναι ιδιαίτερα λυπηρή, πόσω μάλλον που ο Κανονισμός περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας επιβεβαιώνει την απαγόρευση αυτή⁽¹⁵⁾. Επομένως, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εκπονήσει μελέτη σχετικά με την εμπέδεια και την επίδραση των απαγορεύσεων αυτών.

4.2.3 Όσον αφορά τη **φορολογική μεταχείριση** των συνεταιριστικών εταιρειών, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή σύμφωνα με την οποία τυχόν προνόμια που παραχωρούνται σε μία μορφή εταιρείας πρέπει να είναι ανάλογα με τους αντίστοιχους τυχόν νομικούς περιορισμούς ή με την κοινωνική προστιθέμενη αξία τους⁽¹⁶⁾. Στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να καλέσει τα κράτη μέλη να εξετάσουν τη δυνατότητα χορήγησης φορολογικών κινήτρων στις συνεταιριστικές εταιρείες, με βάση την κοινωνική τους προσφορά ή τη συμβολή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη, και με την επιφύλαξη αυστηρών προϋποθέσεων ελέγχου της τήρησης των συνεταιριστικών αρχών και αξιών⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Τελευταία παράγραφος του σημείου 3.2.7 της Ανακοίνωσης.

⁽¹⁴⁾ Για παράδειγμα, στη Γερμανία, δεν είναι δυνατή η ίδρυση συνεταιριστικής εταιρείας στον κλάδο της διανομής φαρμάκων.

⁽¹⁵⁾ Άρθρο 8, παράγραφος 2: «Εάν η εθνική νομοθεσία προβλέπει ειδικές διατάξεις ή/και περιορισμούς για τη φύση της δραστηριότητας μιας SCE [...], η νομοθεσία αυτή εφαρμόζεται πλήρως στη SCE».

⁽¹⁶⁾ Ανακοίνωση, § 3.2.6.

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών που αναφέρεται στην υποσημείωση αριθ. 3.

4.3 Κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων και διοίκηση επιχειρήσεων

4.3.1 Κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων

4.3.1.1 Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας έχει την τάση να αυξάνει τις απαιτήσεις για την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων, ενίοτε εις βάρος άλλων κοινωνικών κριτηρίων. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, δηλαδή η «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη»⁽¹⁸⁾, δεν αποτελεί νεωτερισμό για τις συνεταιριστικές εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές, επειδή συνδυάζουν ταυτόχρονα οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους, και επειδή ο τρόπος λειτουργίας τους στηρίζεται στα πρόσωπα και στις αρχές της εσωτερικής δημοκρατίας, υπάγονται εκ φύσεως στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και ενστερνίζονται τους προβληματισμούς της⁽¹⁹⁾.

4.3.1.2 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με λύπη ότι η Ανακοίνωση δεν αναφέρεται στη διάσταση αυτή και συνιστά να αφιερωθεί σ' αυτήν μια δράση, κυρίως προκειμένου να προωθηθούν οι σχετικές πρακτικές των συνεταιριστικών εταιρειών⁽²⁰⁾.

4.3.2 Διοίκηση επιχείρησης

4.3.2.1 Εδώ και πολλά χρόνια, η ΕΟΚΕ ασχολείται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον με τα θέματα που αφορούν τη διοίκηση των επιχειρήσεων⁽²¹⁾. Οι απόψεις όμως που εξακολουθούν να υπερισχύουν στον τομέα αυτόν σπάνια αναφέρονται στις συνεταιριστικές εταιρείες. Και είναι παράδοξο αυτό, γιατί πολλές διατάξεις που συνδέονται με την ίδια την οργάνωση των συνεταιρισμών τους οδήγησαν να εφαρμοσούν ειδικά πρότυπα διαχείρισης⁽²²⁾. Οι υπηρεσίες των ενώσεων συνεταιρισμών με ελεγκτικές δραστηριότητες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επιτυχημένη λειτουργία των συνεταιριστικών εταιρειών. Οι ενώσεις αυτές λειτουργούν σε πολλά κράτη μέλη, ορισμένα από τα οποία διαθέτουν αδιάλειπτη εκατονταετή παράδοση στον τομέα των συνεταιρισμών. Συνεπώς, είναι σημαντικό η κοινοτική οδηγία για τον νομικό έλεγχο των λογαριασμών των επιχειρήσεων να αναγνωρίζει και να περιλαμβάνει το θεσμό της συνεταιριστικής αυτής δραστηριότητας.

⁽¹⁸⁾ Πράσινο Βιβλίο: «Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», COM(2001) 366 τελικό.

⁽¹⁹⁾ Οργάνωση δικτύων δικαίου εμπορίου, εφαρμογή συστημάτων κοινωνικού απολογισμού, σύσταση του ευρωπαϊκού ομίλου κοινωνικού απολογισμού...

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το Πράσινο Βιβλίο «Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», CESE 355/2002, εισηγητές: Hornung-Draus, Engelen-Keffler, Hoffelt, EE C 125 της 27.05.2002.

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Εκσυγχρονισμός του εταιρικού δικαίου και ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ένα πρόγραμμα για την επίτευξη προόδου», εισηγητής: G. Ravoet, CESE 1592/2003, EE C 80 της 30.03.2004.

⁽²²⁾ Η διάρθρωση και η οργάνωση συνεταιρισμών με ελεγκτικές δραστηριότητες, σε ορισμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Γερμανία, αποτελούν σχετικό παράδειγμα.

4.3.2.2 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν χρήσιμο να περιληφθούν οι εμπειρίες αυτές στη συζήτηση για τη διοίκηση των επιχειρήσεων, ώστε να εμπλουτιστεί η συζήτηση αυτή με προόδους και συστάσεις που θα μπορούσαν να εφαρμόζονται στους διαφορετικούς τρόπους του επιχειρείν.

4.4 Όμιλοι συνεταιριστικών επιχειρήσεων

4.4.1 Η ΕΟΚΕ εφιστά επίσης την προσοχή της Επιτροπής στην ύπαρξη ομίλων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Πρόκειται για υποδείγματα επιχειρησιακής δραστηριότητας που προκρίνουν σαφώς τις στρατηγικές εταιρικών σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων μάλλον, παρά τις συγχωνεύσεις ή τις εξαγορές. Με τον τρόπο αυτό, οι επιχειρήσεις μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και του αυξημένου ανταγωνισμού που αυτή δημιουργεί, ενώ ταυτόχρονα διατηρούν και προβάλλουν τη συνεταιριστική τους ταυτότητα.

4.4.2 Με τήρηση πάντοτε των κανόνων του ανταγωνισμού, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να υποστηριχθεί η προώθηση και η ανάπτυξη τέτοιου είδους ομίλων, οι οποίοι παρέχουν τη δυνατότητα σε συνεταιρισμούς να αναπτύξουν μια κοινή μάρκα ή ένα φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, πράγμα που θα μπορούσε να εδραιώσει περαιτέρω τη συνεταιριστική παρουσία τόσο σε διεθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Προτείνει, λοιπόν, να ληφθεί περισσότερο υπόψη η διάσταση αυτή στην Ανακοίνωση.

5. Παρατηρήσεις και συστάσεις επί των προτεινόμενων δράσεων

5.1 Κατανόηση και προώθηση των πρακτικών των συνεταιρισμών (Ενέργειες 1-2)

5.1.1 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να αναπτύξει οποιαδήποτε δράση προώθησης αποσκοπεί στη βελτίωση της κατανόησης και του συνυπολογισμού των χαρακτηριστικών των συνεταιριστικών εταιρειών. Πράγματι, η ανεπαρκής γνώση των χαρακτηριστικών αυτών είναι ο κύριος λόγος που εξηγεί το γεγονός ότι δεν αξιοποιούνται επαρκώς οι δυνατότητες που προσφέρουν. Στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η διάδοση ορθών πρακτικών συνδεόμενων με τον ιδιαίτερο αυτό τρόπο επιχειρηματικής δραστηριότητας πρέπει να υποστηριχθούν και να ενθαρρυνθούν περαιτέρω.

5.1.2 Ειδικότερα, προτείνει να εξασφαλίσει η Επιτροπή μεγαλύτερη επίσημη αναγνώριση στη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, η οποία, δεδομένου ότι έχει υιοθετηθεί από τα 25 κράτη μέλη της ΕΕ, αντιπροσωπεύει την πρώτη ευρωπαϊκή συναινέση σχετικά με τα πρότυπα και την προώθηση των συνεταιρισμών. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να χαραχθούν και να αναληφθούν συγκεκριμένες δράσεις, όπως μια ενημερωτική εκστρατεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την επιχειρηματική διάσταση των συνεταιρισμών. Η εκστρατεία αυτή θα απευθύνεται στους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και στις εθνικές δημόσιες αρχές και θα μπορούσε να στηριχθεί σε διάφορα μέσα όπως βίντεο, ιστοθέση της ΓΔ Επιχειρήσεις στο Διαδίκτυο κ.λπ.

5.1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά, εξάλλου, η δράση αυτή για την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών να διεξαχθεί επίσης και στους κόλπους του συνόλου των Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί, σχετικά, στις υπηρεσίες που αναπτύσσουν πρωτοβουλίες οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τις συνεταιριστικές εταιρείες ως προς την επιχειρηματική και την κοινωνική τους διάσταση (ΓΔ Εσωτερική αγορά, ΓΔ Απασχόληση και Κοινωνικές υποθέσεις, ΓΔ Ανταγωνισμός, ΓΔ Υγεία και προστασία των Καταναλωτών...).

5.2 Στατιστικά στοιχεία (Ενέργεια 3)

5.2.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την Επιτροπή ως προς τη βούλησή της να βελτιωθούν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τις συνεταιριστικές εταιρείες. Στα περισσότερα κράτη της Ένωσης, τα στατιστικά στοιχεία, όταν υπάρχουν, σπανίως ενημερώνονται τακτικά. Εξάλλου, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την οργάνωσή τους σπάνια είναι ομοιογενείς. Αυτό αποτελεί ουσιαστικό εμπόδιο για την προώθηση και την βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τους συνεταιρισμούς.

5.2.2 Για να διορθωθεί η κατάσταση αυτή, η Επιτροπή προτείνει την προσφυγή στην τεχνική των «δορυφορικών λογαριασμών». Το πλαίσιο εφαρμογής αυτής της τεχνικής, το οποίο δεν είναι ακόμη καθορισμένο για τις συνεταιριστικές εταιρείες, έχει δοκιμαστεί μέχρι στιγμής για οργάνωσεις που δεν υπάγονται κατά κύριο λόγο στον κερδοσκοπικό τομέα ή για εκείνες που τοποθετούνται σαφώς στα πλαίσια των μη κερδοσκοπικών οργανισμών⁽²³⁾. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι μέθοδοι και τα μέσα που ενδέχεται να επιλεγούν είναι αναγκαίο να μην αποκρύπτουν την οικονομική και εμπορική διάσταση των συνεταιρισμών. Ας σημειωθεί ότι η δημόσια ακρόαση με το ερωτηματολόγιο αποκάλυψε πως οι συνεταιριστικές οργάνωσεις διακατέχονται από την ίδια ανησυχία.

5.2.3 Για να καλυφθούν το ταχύτερο δυνατόν οι ανάγκες ύπαρξης στοιχείων για τις συνεταιριστικές εταιρείες, η ΕΟΚΕ προτείνει να θεσπιστεί άμεσα, όπου αυτό είναι δυνατόν, μια συνεργασία μεταξύ της Eurostat και των εθνικών φορέων των επιφορτισμένων με τη συλλογή στατιστικών στοιχείων για τις επιχειρήσεις, ειδικότερα δε, προκειμένου να μπορέσουν να κατανεμηθούν τα στοιχεία των επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τα διάφορα νομικά καθεστώτα στα οποία προσφεύγουν.

5.3 Κατάρτιση και επιχειρηματικό πνεύμα (Ενέργεια 4)

5.3.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό τα προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος και διαρκούς εκπαίδευσης⁽²⁴⁾ να λαμβάνουν υπόψη τη συνεταιριστική διάσταση. Υπενθυμίζει ότι η σχετική θεματολογία αναπτύσσεται επίσης στη σύσταση 193 της ΔΟΕ και εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή των Περιφερειών αναφέρει επίσης το σημείο αυτό στη γνωμοδότησή της⁽²⁵⁾. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, λοιπόν, την Επιτροπή ως προς τη βούλησή της να τεθούν σε δίκτυο και να διαδοθούν οι υφιστάμενες εμπειρίες.

⁽²³⁾ Βλ. Σεμινάριο της 23ης Απριλίου 2004 της Επιτροπής για την ανάπτυξη μεθοδολογίας για τους δορυφορικούς λογαριασμούς της κοινωνικής οικονομίας.

⁽²⁴⁾ Για παράδειγμα τα προγράμματα Leonardo, Socrates, Erasmus.

⁽²⁵⁾ Βλ. υποσημείωση αριθ. 3.

5.3.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά, ακόμη, να διενεργηθεί απολογισμός της σχετικής με τους συνεταιρισμούς διδασκαλίας στα σχολεία και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με τις ενέργειες αυτές και με την υποστήριξη για την εκπόνηση και τη διάδοση ειδικού παιδαγωγικού υλικού, η Επιτροπή θα μπορούσε να επιτύχει δύο στόχους: αφενός, να τεθούν σε δίκτυο οι υφιστάμενες εμπειρίες και, αφετέρου, να περιληφθεί η συνεταιριστική διάσταση στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

5.4 Υπηρεσίες υποστήριξης των επιχειρήσεων (Ενέργεια 5)

5.4.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιθυμία της Επιτροπής να προτρέψει τις υπηρεσίες παραδοσιακής υποστήριξης των επιχειρήσεων να ενσωματώσουν περισσότερο την ιδιαίτερη διάσταση των συνεταιρισμών, υπενθυμίζει όμως παράλληλα ότι υφίστανται ήδη εξειδικευμένοι οργανισμοί που παρέχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες. Οι οργανισμοί αυτοί θα μπορούσαν, μέσω δράσεων που θα αναπτύξει η Επιτροπή, να αναπτύσσονται και να διαδίδουν ευρύτερα την παροχή των υπηρεσιών τους.

5.4.2 Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι το νέο πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα 2006-2010⁽²⁶⁾ δεν περιλαμβάνει κανέναν κατευθυντήριο άξονα ή συγκεκριμένη γραμμή για τις συνεταιριστικές εταιρείες. Υπενθυμίζει, ακόμη, ότι το πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα⁽²⁷⁾ δεν αναφέρεται καθόλου στις επιχειρήσεις αυτές, με την εξαίρεση μιας και μόνον αναφοράς, και τούτης με μια προσέγγιση «κοινωνικής οικονομίας», για την οποία μάλιστα η διατύπωση που υιοθετεί το έγγραφο είναι συγκεχυμένη.

5.5 Πρόσβαση στη χρηματοδότηση (Ενέργεια 6)

5.5.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβεί ταχέως στην ανάλυση που προτίθεται να διεξάγει σχετικά με το κατά πόσον θα ήταν σκόπιμο να περιληφθεί στους μηχανισμούς του ευρωπαϊκού ταμείου επενδύσεων ειδική αναφορά στις συνεταιριστικές εταιρείες. Σχετικά με το ζήτημα, όμως, η ΕΟΚΕ πληροφορήθηκε πρόσφατα ότι η αναφορά αυτή δεν έγινε δεκτή, για λόγους ίσης μεταχείρισης μεταξύ διαφόρων νομικών μορφών. Η ΕΟΚΕ καλεί, επομένως, την Επιτροπή να διευκρινίσει ποιες θα είναι οι νέες συγκεκριμένες δράσεις που θα μπορούσαν να αναληφθούν για θέματα χρηματοδότησης από την Επιτροπή, δεδομένου ότι το άλλο σκέλος της ενέργειας αυτής, η μέριμνα δηλαδή ώστε οι συνεταιρισμοί να συνεχίσουν να είναι επιλέξιμοι σε άλλα κοινοτικά προγράμματα, δεν αλλάζει καθόλου την υφιστάμενη κατάσταση. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να μπορεί το ευρωπαϊκό ταμείο να αφιερώνει μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεών του στις ΜΜΕ και τις συνεταιριστικές εταιρείες που δεν διαθέτουν σημαντικές εγγυήσεις από χρηματοοικονομική άποψη.

5.5.2 Με βάση το ίδιο σκεπτικό, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι η νέα συμφωνία για τους ίδιους

πόρους, η καλούμενη «Βασιλεία II», θα υποχρεώσει τις τράπεζες να λαμβάνουν περισσότερο υπόψη, στην πολιτική τους για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, τα χαρακτηριστικά κινδύνων της κάθε επιχείρησης, κυρίως σε συνάρτηση με τη φερεγγυότητα και τον τρόπο διαχείρισής της. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να καταστήσει πιο δαπανηρή την πρόσβαση στις πιστώσεις για ορισμένες συνεταιριστικές εταιρείες⁽²⁸⁾.

5.5.3 Λόγω της ιδιαίτερης φύσης του κεφαλαίου τους (οι μετοχές τους δεν εισάγονται στο χρηματιστήριο, εξοφλούνται στην ονομαστική τους αξία κ.λπ.), οι συνεταιριστικές εταιρείες αντιμετωπίζουν, πολλές φορές, δυσκολίες στην εξεύρεση χρηματοδότησης για την ανάπτυξή τους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει από την άποψη αυτή την Επιτροπή, η οποία καλεί τα κράτη μέλη που διαθέτουν ειδική νομοθεσία για τις συνεταιριστικές εταιρείες να περιλάβουν τη δυνατότητα να εκδίδουν οι εταιρείες αυτές μετοχές εμπορευσιμες και τοκοφόρες, απευθυνόμενες σε επενδυτές μη χρήστες, υπό τον όρο ότι η συμμετοχή των μετόχων αυτών δεν θα θέτει σε κίνδυνο ούτε τη συνεταιριστική φύση της εταιρείας ούτε τον έλεγχο εκ μέρους των μελών της⁽²⁹⁾.

5.6 Προσφορά των συνεταιριστικών εταιρειών σε ορισμένους ειδικούς τομείς της πολιτικής για τις επιχειρήσεις (Ενέργεια 7)

5.6.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι η συνεταιριστική εταιρεία, λόγω των μεθόδων διοίκησής της, συνιστά μια μορφή επιχείρησης ιδιαίτερα πρόσφορη για την ανάληψή της από τους εργαζομένους. Η ΕΟΚΕ προτείνει, λοιπόν, το πρότυπο αυτό να προβληθεί περισσότερο στα προγράμματα και δράσεις που προτίθεται να προωθήσει η Επιτροπή στον εν λόγω τομέα.

5.6.2 Η Επιτροπή προτείνει την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τις συνεταιριστικές εταιρείες για τις οποίες ο συνυπολογισμός αναγκών κοινωνικού χαρακτήρα αποτελεί κύριο μέλημα. Η μελέτη αυτή θα μπορούσε να προβάλει τη συμβολή των εταιρειών αυτών στην επίτευξη τέτοιου είδους στόχων. Η ΕΟΚΕ συνιστά, ωστόσο, η μελέτη αυτή να προβάλει επαρκώς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνικών συνεταιρισμών, σε αντιδιαστολή προς τις «κοινωνικές επιχειρήσεις»⁽³⁰⁾.

5.7 Συνεκτικότητα και βελτίωση των εθνικών νομοθεσιών, σύνταξη υποδειγματικών νόμων και ευρωπαϊκή συνεταιριστική εταιρεία (Ενέργειες 8, 9, 10, 11)

5.7.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προτεραιότητα που αποδίδει η Επιτροπή στο νομικό καθεστώς που διέπει τις συνεταιριστικές εταιρείες, σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, παρότι υπενθυμίζει ότι το ρυθμιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι εταιρείες αυτές είναι τόσο σημαντικό όσο και οι μέθοδοι οργάνωσης που εφαρμόζουν για την επίτευξη των στόχων τους.

⁽²⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Η ικανότητα προσαρμογής των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας στις αλλαγές που επιβάλλονται από τη δυναμική της οικονομίας», ΕΕ C 120 της 20.5.2005, εισηγήτρια: η κα Fusco.

⁽²⁹⁾ § 3.2.4 της Ανακοίνωσης.

⁽³⁰⁾ Υπό τον τίτλο «κοινωνικές επιχειρήσεις», η Επιτροπή αναφέρεται στο γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ειδικές νομικές μορφές για να χαρακτηρίζουν τις επιχειρήσεις που έχουν ως κύριο αντικείμενο την υλοποίηση κοινωνικών στόχων.

⁽²⁶⁾ Κοινοτικό πρόγραμμα για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων (2006-2011).

⁽²⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Πρόγραμμα δράσης: η ευρωπαϊκή ατζέντα για την επιχειρηματικότητα» COM(2004) 70 τελικό. Βλ. γνωμοδότηση CESE 1198/2004 της 15.9.2004, εισηγήτης: ο κ. Butters.

5.7.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διοργάνωση συναντήσεων με τις εθνικές διοικήσεις, με θέμα την εφαρμογή του κανονισμού για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία και της σχετικής οδηγίας. Συνιστά επίσης την τακτική παρακολούθηση των προπαρασκευαστικών αυτών εργασιών. Ας σημειωθεί, σχετικά, ότι η Ευρωπαϊκή Εταιρεία, που ετέθη πρόσφατα σε ισχύ, έχει εισαχθεί σε έξι μόνον εθνικές νομοθεσίες.

5.7.3 Σχετικά με τη σύνταξη υποδειγματικών νόμων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τη διαφορούμενη σύνταξη της παραγράφου αυτής. Η Επιτροπή, ενώ δεν προτείνει την εναρμόνιση του δικαίου των συνεταιριστικών εταιριών, προβάλλει ωστόσο τα συμπεράσματα της ομάδας υψηλού επιπέδου των ευρωπαίων εμπειρογνομόνων εταιρικού δικαίου, τα οποία προσβλέπουν ακριβώς στην εναρμόνιση των καθεστώτων των συνεταιρισμών.

5.7.4 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του ότι ορισμένα άρθρα του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας παραπέμπουν στις εθνικές νομοθεσίες. Πέντε χρόνια μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας, θα πραγματοποιηθεί έκθεση για την εφαρμογή του. Επομένως, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, εάν πρέπει να θεσπιστούν υποδειγματικοί νόμοι για την προσέγγιση των συνεταιριστικών νομοθεσιών ή/και να υποδειχθεί η υιοθέτηση κοινών κανόνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι σχετικοί προβληματισμοί και εργασίες απαιτείται να διεξαχθούν εξ αρχής με τη συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών επαγγελματικών οργανώσεων των συνεταιριστικών εταιριών.

5.7.5 Σχετικά με το ζήτημα αυτό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί ωστόσο να τονίσει πως η δημόσια ακρόαση κατέστησε γνωστό ότι πολλές συνεταιριστικές οργανώσεις επιθυμούν μάλλον την εδραίωση και ενίσχυση της υφιστάμενης εθνικής νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς, παρά μια αναθεώρηση με στόχο την εναρμόνιση⁽³¹⁾. Κατά την άποψή τους, εξάλλου, μια τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να προσφέρει καλύτερες λύσεις για το πρόβλημα της «αποαμοιβαιοποίησης»⁽³²⁾, το οποίο αντιμετωπίζουν ορισμένοι συνεταιρισμοί.

5.7.6 Σύμφωνα με την ίδια προσέγγιση, η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης στην Επιτροπή να εκπονήσει συγκριτική μελέτη σχετικά με την επίδραση και την έκταση της ενσωμάτωσης ορισμένων διατάξεων που έως τώρα ίσχυαν μόνο για τις εταιρείες κεφαλαίου, σε ορισμένες εθνικές νομοθεσίες για τους συνεταιρισμούς⁽³³⁾.

5.8 Κοινωνικοί στόχοι (Ενέργεια 12)

5.8.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να αξιοποιήσει τη συμβολή των συνεταιριστικών εταιριών στους κοινωνικούς στόχους, μέσω κοινωνικών προγραμμάτων. Εκφράζει,

ωστόσο, την απορία της ως προς τους τρόπους επίτευξης, δεδομένου ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν προβλέπονται προς το σκοπό αυτό κονδύλια του προϋπολογισμού.

5.8.2 Η Ανακοίνωση επιμένει ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργικής πολιτικής σε συνάρτηση με τη διευρυνση και αφιέρωση μια δράση στο θέμα αυτό. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διάσταση αυτή, αλλά κρίνει ότι θα ήταν επίσης σκόπιμο να εκφραστούν σε δράσεις και τα όσα αφορούν τους άλλους αναφερόμενους τομείς, και συγκεκριμένα την αγροτική και περιφερειακή ανάπτυξη καθώς και τη δημιουργία απασχόλησης.

5.8.3 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ κρίνει σκοπιμότερο, από άποψη καθορισμού των δράσεων υποστήριξης και προώθησης, να υιοθετηθεί η έννοια του πόλου συνεταιριστικής ανάπτυξης. Η έννοια αυτή παρέχει τη δυνατότητα, ξεκινώντας από ένα συγκεκριμένο πεδίο, να επεκτείνεται η πρακτική των συνεταιρισμών και σε άλλους τομείς δραστηριότητας.

6. Συμπεράσματα

6.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την έκδοση της υπό εξέταση Ανακοίνωσης για την προώθηση των συνεταιριστικών εταιριών στην Ευρώπη. Δίδοντας συνέχεια στην υιοθέτηση του κανονισμού για το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας, η Ανακοίνωση αυτή μαρτυρεί το ενδιαφέρον της Επιτροπής για τη συνεταιριστική εταιρεία, τονίζοντας την οικονομική και κοινωνική διάσταση αυτής της μορφής επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς και το δυναμικό που διαθέτει για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

6.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ιδιαιτέρως την προτεραιότητα που δίδεται στην προώθηση του επιχειρηματικού συνεταιριστικού πνεύματος. Η ελλιπής γνώση αυτής της μορφής επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελεί πράγματι μείζον εμπόδιο για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών εταιριών στην Ευρώπη.

6.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μεν τις κύριες κατευθυντήριες γραμμές της Ανακοίνωσης, κρίνει όμως ότι καλό θα ήταν ορισμένες δράσεις να εκφραστούν με πιο συγκεκριμένο τρόπο και να συνδεθούν με εκ των προτέρων καθορισμένο χρονοδιάγραμμα. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να καθοριστεί το ταχύτερο δυνατόν διαδικασία παρακολούθησης των προβλεπόμενων δράσεων, χωρίς να αναμενόταν, όπως προτείνει η Επιτροπή, οι αξιολογήσεις της Ανακοίνωσης μετά από το 2008. Σε μια τέτοια διαδικασία θα πρέπει να συμμετάσχουν ενεργά οι ενδιαφερόμενες επαγγελματικές οργανώσεις των συνεταιρισμών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

⁽³¹⁾ Ορισμένες, μάλιστα, συνεταιριστικές οργανώσεις τάσσονται σαφώς εναντίον.

⁽³²⁾ Γίνεται λόγος για «αποαμοιβαιοποίηση» όταν ο συνεταιρισμός χάνει την ιδιότητά του να αποτελεί επιχείρηση υπό την συλλογική κυριότητα ενός συλλόγου φυσικών προσώπων, υπέρ εξωτερικών επενδυτών. Αυτό γίνεται, κυρίως, μέσω της μετατροπής του συνεταιρισμού σε εταιρεία κεφαλαίου.

⁽³³⁾ Παράδειγμα: στην Ιταλία, πρόσφατος νόμος παρέχει τη δυνατότητα στις συνεταιριστικές εταιρείες να εκδίδουν ομόλογα.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και της οδηγίας του Συμβουλίου 93/6/ΕΟΚ της 15ης Μαρτίου 1993 για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων»

COM(2004)486 τελικό — 2004/0155 και 2004/0159 (COD)

(2005/C 234/02)

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2004, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Φεβρουαρίου 2005 (εισηγητής: ο κ. **RAVOET**).

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειας στις 9 και 10 Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 124 ψήφους υπέρ και 1 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περιεχόμενο και εμβέλεια της πρότασης

1.1 Στις 14 Ιουλίου 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρόταση οδηγίας (*) για την τροποποίηση της οδηγίας για την κεφαλαιακή επάρκεια (93/6/ΕΟΚ) και την ενοποιημένη οδηγία για τα τραπεζικά ιδρύματα (2000/12/ΕΚ). Με την οδηγία αυτή θα εφαρμοστεί το νέο πλαίσιο της Βασιλείας (Διεθνής σύγκλιση μετρήσεων ιδίων κεφαλαίων και προτύπων) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο παρόν έγγραφο, η τροποποιημένη οδηγία θα αποκαλείται στο εξής οδηγία κεφαλαιακών απαιτήσεων (ΟΚΑ).

1.2 Η ΟΚΑ θα εφαρμόζεται σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επενδυτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος της είναι να δημιουργηθεί στην Ευρώπη ένα τραπεζικό πλαίσιο εξαιρετικά ευαίσθητο στους κινδύνους. Η ΟΚΑ θα ενθαρρύνει τον τραπεζικό τομέα να συγκλίνει μακροπρόθεσμα σε τεχνικές μέτρησης που θα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στους κινδύνους, χάρη στις προόδους που έχουν σημειωθεί στην τεχνολογία και στις επενδύσεις για την επιμόρφωση του προσωπικού. Θα αυξήσει την προστασία των καταναλωτών, θα ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και θα προάγει την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας με τη δημιουργία μιας υγιούς βάσης για τις επιχειρήσεις που επεκτείνονται και καινοτομούν μέσω της ανακατανομής κεφαλαίων.

1.3 Η ΟΚΑ είναι το νομοθετικό μέσο που χρησιμοποιείται για να εφαρμοστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση το νέο πλαίσιο το οποίο αναπτύχθηκε από την Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων. Η Επιτροπή αυτή συστάθηκε το 1974 από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των χωρών G10. Οι συμφωνίες που δημοσιεύονται από την Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά προορίζονται να προσφέρουν ένα κοινό εποπτικό πλαίσιο για την ενθάρρυνση της σύγκλισης με την εφαρμογή κοινών προσεγγίσεων και να διευκολύνουν τη δημιουργία συγκρίσιμων συνθηκών στο διεθνές πεδίο δράσεως των τραπεζικών ιδρυμάτων.

1.4 Η συμφωνία της Βασιλείας για τα ίδια κεφάλαια (Βασιλεία I) δημοσιεύτηκε το 1998 και το 1999 άρχισαν οι εργασίες για να εναρμονιστεί με την ταχεία ανάπτυξη των στρατηγικών για τη διαχείριση κινδύνων στη δεκαετία του 90. Το αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν η Διεθνής Σύγκλιση των Μετρήσεων Ιδίων Κεφαλαίων και των Προτύπων (2) που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2004 (το επονομαζόμενο νέο πλαίσιο της Βασιλείας).

1.5 Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας χωρίζεται σε τρία σκέλη, τα οποία αναφέρονται συνήθως ως οι τρεις πυλώνες. Στον πρώτο πυλώνα ορίζονται οι βασικές ρυθμιστικές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τους πιστωτικούς, αγοραστικούς και λειτουργικούς κινδύνους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν στη διαθεσή τους μια σειρά από επιλογές που διαφέρουν ως προς τον βαθμό εξειδίκευσής τους. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά την εποπτική διαδικασία αξιολόγησης η οποία διενεργείται μέσω ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ του ιδρύματος και της αρχής που το εποπτεύει, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται οι εσωτερικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων που σχετίζονται με το είδος του κινδύνου που αντιμετωπίζει ο εκάστοτε όμιλος. Ο τρίτος πυλώνας υποχρεώνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να δημοσιοποιούν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους στην αγορά. Συχνά, αποκαλείται πυλώνας της αγοραστικής πειθαρχίας, επειδή θεωρείται ότι η δημοσιοποίηση προσφέρει κίνητρα για την εφαρμογή των καλύτερων πρακτικών και αυξάνει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

1.6 Οι τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν στη διάθεσή τους διάφορες επιλογές για τον υπολογισμό του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου καθώς και για τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου. Σκοπός όλων αυτών είναι να εξασφαλιστεί το ανάλογο πλαίσιο και να δοθούν κίνητρα στα μικρότερα ιδρύματα να υιοθετήσουν περισσότερο εξελιγμένες μεθόδους. Οι εξελιγμένες μέθοδοι είναι περισσότερο πολυδάπανες όσον αφορά στην εφαρμογή τους και βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα που καταρτίζονται από τα ίδια τα ιδρύματα. Ωστόσο, είναι λιγότερο ευαίσθητες στους κινδύνους και, κατά συνέπεια, περιορίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις.

(*) http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_fr.htm

(2) <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

		Πιστωτικός κίνδυνος		Λειτουργικός κίνδυνος		
Πρώτος πυλώνας	Εσωτερικά μοντέλα	Εξελιγμένη μέθοδος εσωτερικής στάθμισης (AIRBA)	Εξελιγμένη μέθοδος μείωσης πιστωτικών κινδύνων	Εξελιγμένη μέθοδος υπολογισμού (AMA)	Δεύτερος πυλώνας	Τρίτος πυλώνας
	Τυποποιημένες προσεγγίσεις	Θεμελιώδης μέθοδος εσωτερικής στάθμισης (FIRBA)	Τυποποιημένη μέθοδος περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου	Τυποποιημένη μέθοδος (STA)		
		Τυποποιημένη μέθοδος (STA)		Μέθοδος βασικών συντελεστών (BIA)		

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η ΟΚΑ είναι το νομοθετικό μέσο με το οποίο εφαρμόζεται το νέο πλαίσιο της Βασιλείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή κατάρτισε μια οδηγία η οποία ευθυγραμμίζεται εν γένει με τους κανόνες της Βασιλείας, συνεκτιμώντας τις ιδιαιτερότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει εξαιρετική σημασία να επιτευχθεί ένα υψηλό επίπεδο παραλληλισμού μεταξύ του πλαισίου της Βασιλείας και των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα δρουν κάτω από τις ίδιες συνθήκες με τους ανταγωνιστές τους όταν ασκούν άλλες αρμοδιότητες, εφαρμόζοντας το πλαίσιο.

2.2 Μια βασική διαφορά ανάμεσα στην ΟΚΑ και το πλαίσιο της Βασιλείας είναι ότι οι κανόνες θα εφαρμόζονται πλέον σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πλαίσιο της Βασιλείας έχει σχεδιαστεί για να εφαρμόζεται στην περίπτωση τραπεζών που δραστηριοποιούνται στο διεθνή χώρο. Η διεύρυνση του πλαισίου εφαρμογής από την Επιτροπή ενδιαφέρει τόσο τους καταθέτες όσο και τους δανειστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται από χρηστή διαχείριση και επάρκεια κεφαλαίων θα επιτρέψει στις τράπεζες να συνεχίσουν το δανεισμό καθ'όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Το γεγονός αυτό θα αυξήσει τη σταθερότητα του τραπεζικού κλάδου.

2.3 Τα οφέλη για τον τραπεζικό κλάδο, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές στην Ευρώπη θα είναι διαρκή μόνο εφόσον η οδηγία προσφέρει αρκετά περιθώρια ευελιξίας για την παρακολούθηση των εξελίξεων που παρατηρούνται στις πρακτικές που εφαρμόζονται στον κλάδο, στις αγορές και στις εποπτικές ανάγκες. Αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία των συμφερόντων των καταθετών και των δανειστών και για να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να προστατεύσει τη φήμη της ως αγορά στην οποία εφαρμόζονται οι καλύτερες πρακτικές.

2.4 Η προσέγγιση που ακολουθεί η Επιτροπή ορίζοντας τις σταθερές αρχές και τους στόχους στα άρθρα της τροποποιημένης

οδηγίας, καθώς και τεχνικά μέτρα στα παραρτήματα, που υπόκεινται σε τροποποιήσεις με βάση τη διαδικασία της επιτροπολογίας, είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για να εξασφαλιστεί η απαραίτητη ευελιξία.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υψηλή ποιότητα της πρότασης οδηγίας που υπέβαλε και θεωρεί ότι υπάρχουν ακόμη λίγα θέματα τα οποία πρέπει να καλυφθούν. Η ποιότητα της νομοθετικής πρότασης αντανακλά ένα άνευ προηγουμένου υψηλό επίπεδο διαβουλεύσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η συμμετοχή στις μελέτες αντίκτυπου της Επιτροπής της Βασιλείας, που διενεργήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για τη μετατροπή των κανόνων της Βασιλείας σε κοινοτική νομοθεσία. Ως το όργανο που εκπροσωπεί την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εξέλιξη αυτή και καλεί επείγοντως τους νομοθέτες να συνεχίσουν να ενσωματώνουν στη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις απόψεις των παραγόντων της αγοράς.

3.1 Ο αντίκτυπος στα μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα στην ΕΕ

3.1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, όσον αφορά το όφελος όλων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εμβέλεια της προτάσεως οδηγίας που υπέβαλε η Επιτροπή είναι ορθή. Επιπλέον, κρίνει ότι το αναθεωρημένο καθεστώς για την επάρκεια κεφαλαίων θα αποβεί προς όφελος όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, ανεξαρτήτως μεγέθους. Το κείμενο της Επιτροπής επιτυγχάνει μια ευαίσθητη ισορροπία προσφέροντας στα μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα κίνητρα για να προωθήσουν εν καιρώ περισσότερο εξελιγμένες μεθόδους και παρέχοντας ένα αναλογικό πλαίσιο το οποίο συνεκτιμά τους περιορισμένους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους τα ιδρύματα αυτά.

3.1.2 Στο κείμενο της Επιτροπής ενσωματώνονται επίσης διάφορα μέτρα που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας για να μειωθούν τα ρυθμιστικά εμπόδια στα οποία προσκρούει η χορήγηση δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι αλλαγές αυτές (οι οποίες περιγράφονται εμπειριστικώς στη συνέχεια υπό τον τίτλο «Ο αντίκτυπος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις») καθιστούν την ΕΟΚΕ, η οποία σε διαφορετική περίπτωση θα ανησυχούσε ότι το νέο πλαίσιο θα οδηγούσε σε αύξηση των συγχωνεύσεων στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο και στον περιορισμό της επιλογής των καταναλωτών. Από την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με εφισχυασμό ότι στη μελέτη αντικτύπου της PWC, τον Απρίλιο του 2004⁽³⁾ διαπιστώνεται ότι, αν η οδηγία εφαρμοστεί με συνέπεια σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρείται απίθανο να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στον κλάδο.

3.2 Ο αντίκτυπος για τους καταναλωτές

Η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η μεγαλύτερη ευαισθησία στους κινδύνους που προσφέρουν οι νέοι κανόνες θα ωφελήσουν τους καταναλωτές, αυξάνοντας την εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και με το σημαντικό περιορισμό των συστημικών κινδύνων. Σύμφωνα με την μελέτη αντικτύπου της εταιρείας PWC, η θέσπιση ενός καθεστώτος που είναι περισσότερο ευαίσθητο στους κινδύνους θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν τα αποθεματικά κεφάλαια που διατηρούνται στις τράπεζες, πράγμα το οποίο με τη σειρά του θα οδηγήσει σε ελαφρά αύξηση του ΑΕγχΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η καλύτερη τοποθέτηση κεφαλαίων στην οικονομία θα συμβάλει στην υλοποίηση των ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3 Ο αντίκτυπος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)

3.3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τόσο τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει στο πλαίσιο προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο αντίκτυπος του δανεισμού στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσο και το γεγονός ότι η Επιτροπή ενσωμάτωσε τις αλλαγές αυτές στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Ιδιαίτερως παρατηρεί ότι:

- Έχει επέλθει μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το δανεισμό μικρών επιχειρήσεων με την εξομάλυνση της καμπύλης λιανικής
- Ορισμένες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν τα ανοίγματα έναντι μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως καταναλωτικά ανοίγματα τα οποία μπορούν πλέον να διαχειρίζονται σε κοινή βάση ως τμήμα του χαρτοφυλακίου λιανικής
- Η Επιτροπή της Βασιλείας κατάργησε τις απαιτήσεις της σταθμισμένης διασποράς για τη χορήγηση δανείων σε μικρές επιχειρήσεις, επιτρέποντας έτσι σε περισσότερες τράπεζες να χαιρούν και αυτές της προτιμησιακής μεταχείρισης
- Στο νέο πλαίσιο περιλαμβάνεται μια ευρύτερη αναγνώριση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τα αποτελέσματα της τρίτης μελέτης ποσοτικού αντικτύπου (QIS3) για το θέμα αυτό. Τα αποτελέσματα της QIS3 κατέδειξαν ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών επί των δανείων που χορηγούνται σε ΜΜΕ και περιλαμβάνονται στο εταιρικό χαρτοφυλάκιο θα παραμείνουν κατά κανόνα σταθερές με την εφαρμογή της τυποποιημένης προσέγγισης των πιστωτικών

κινδύνων και θα μειωθούν από 3 % έως και 11 % στις τράπεζες που εφαρμόζουν τις μεθόδους εσωτερικής διαβάθμισης (IRB). Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα ανοίγματα έναντι ΜΜΕ που πληρούν τις προϋποθέσεις των λιανικών πωλήσεων θα μειωθούν κατά μέσο όρο από 12 % έως 13 % με βάση την τυποποιημένη μέθοδο (STA) και έως 31 % σύμφωνα με την εξελιγμένη μέθοδο εσωτερικής διαβάθμισης (AIRBA).

3.4 Περιορισμός των διακριτικών ευχερειών των κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνεπής εφαρμογή αναλογικών κανόνων εποπτείας από τα κράτη μέλη θα συμβάλει στην εξασφάλιση της κατάλληλης προληπτικής εποπτείας αλλά και την υλοποίηση των στόχων της ενιαίας αγοράς. Το μέγεθος και η εμβέλεια των διακριτικών ευχερειών των κρατών μελών στην προτεινόμενη οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις θα υπονομεύσει τη συνεπή εφαρμογή της. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι οι διακριτικές ευχέρειες των κρατών μελών θα πρέπει εν γένει να καταργηθούν μέσα σε μια ορισμένη προθεσμία, και από την άποψη αυτή χαιρετίζει το έργο που επιτελείται από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS). Υπάρχουν ορισμένες διακριτικές ευχέρειες που διαθέτουν τα κράτη μέλη οι οποίες θα μπορούσαν να επιφέρουν σημαντικές στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά στην περίπτωση των διασυνοριακών τραπεζικών ομίλων και που θα είχαν ως αποτέλεσμα την πρόκληση αστάθειας στο τραπεζικό σύστημα. Αυτό, κατά συνέπεια, θα περιόριζε τα οφέλη που προσφέρει το γενικό πλαίσιο στους καταθέτες και τους δανειστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυξάνοντας το κόστος των πιστώσεων και περιορίζοντας την επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

3.4.1 Επίπεδο εφαρμογής κεφαλαιακών απαιτήσεων

3.4.1.1 Το άρθρο 68 της οδηγίας υποχρεώνει κάθε ένα από τα πιστωτικά ιδρύματα να συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τα ίδια κεφάλαια εντός του συγκροτήματος. Το άρθρο 69, παρ. 1, εξακολουθεί να αναγνωρίζει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να αντιπαραέρχονται την απαίτηση αυτή και να εφαρμόζουν τους κανόνες σε ενοποιημένη βάση για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις θυγατρικές τους που λειτουργούν στο ίδιο κράτος μέλος, εφόσον ο όμιλος πληροί ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις. Αυτή η διακριτική ευχέρεια θα μπορούσε να δημιουργήσει μια ανισοδύναμη κατάσταση όσον αφορά στις συνθήκες που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη για τραπεζικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται στο διεθνή χώρο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι συμβατή με την ενιαία αγορά.

3.4.1.2 Επιπλέον, όταν ένα κράτος μέλος επιλέγει να ορίσει προϋποθέσεις σε επίπεδο μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, υπονομεύεται η ικανότητα των εποπτών να κατανοήσουν το προφίλ του κινδύνου που αναλαμβάνει ένας τραπεζικός όμιλος. Ο περιορισμός της ενοποιημένης εποπτείας στις θυγατρικές που υπάρχουν στο ίδιο κράτος μέλος με το μητρικό ίδρυμα θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, η εποπτεία θα πρέπει κατά κανόνα να ασκείται σε ενοποιημένο επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό τον όρο ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πληρούν προϋποθέσεις με τις οποίες εξασφαλίζεται ότι τα ίδια κεφάλαια κατανέμονται με τον κατάλληλο τρόπο μεταξύ της μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών της.

⁽³⁾ Η PriceWaterhouse Coopers ανέλαβε να διενεργήσει μελέτη με αντικείμενο τις χρηματοπιστωτικές και μακροοικονομικές συνέπειες της πρότασης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.4.2 Ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου

3.4.2.1 Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θέτουν τα όρια διαβάθμισης του κινδύνου που προκύπτει από ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου. Η επιλογή αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν ένα μηδενικό συντελεστή στάθμισης κινδύνου για τα ανοίγματα μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και της μητρικής του επιχείρησης και μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και μιας θυγατρικής του ή μεταξύ μιας θυγατρικής και της μητρικής της επιχείρησης. Για να είναι επιλέξιμη για το μηδενικό συντελεστή κινδύνου, μια συγκεκριμένη επιχείρηση πρέπει να εδρεύει στο ίδιο κράτος μέλος με το πιστωτικό ίδρυμα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η μηδενική στάθμιση κινδύνου είναι ορθή στην περίπτωση που αφορά ανοίγματα εντός ενός ομίλου. Η διακριτική προσέγγιση θα μπορούσε σε ορισμένα κράτη μέλη να έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεούνται τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν κεφάλαια για την κάλυψη ανοιγμάτων στο εσωτερικό ενός ομίλου, χωρίς να υπάρχουν προληπτικοί λόγοι που να δικαιολογούν την ενέργεια αυτή.

3.4.2.2 Ο περιορισμός του συντελεστή στάθμισης του 0 % στα συμβαλλόμενα μέρη εντός ενός και του αυτού κράτους μέλους θα ήταν ασύμβατος με την ενιαία αγορά. Τα ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου με αντισυμβαλλόμενους σε ένα άλλο κράτος μέλος φέρουν το ίδιο προφίλ κινδύνου όπως τα ανοίγματα με αντισυμβαλλόμενους εντός ενός και του αυτού κράτους μέλους. Κατά κανόνα, ο μηδενικός συντελεστής διαβάθμισης κινδύνου θα πρέπει να εφαρμόζεται για όλα τα ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.4.3 Εξελιγμένη μέθοδος μετρήσεως του λειτουργικού κινδύνου (AMA)

3.4.3.1 Η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία ορίζει την έννοια του λειτουργικού κινδύνου ως «κίνδυνο άμεσης ή έμμεσης ζημίας που είναι αποτέλεσμα ανεπαρκών ή ανεπιτυχών εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπινων σφαλμάτων, συστημάτων ή εξωτερικών συμβάντων». Στο νέο πλαίσιο της Βασιλείας καθιερώνεται για πρώτη φορά η απαίτηση ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου και, ως αποτέλεσμα, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να αναπτύξουν εντελώς νέα συστήματα για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου. Όπως αναλύεται ανωτέρω, υπάρχει μία σειρά από επιλογές για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου. Η εξελιγμένη μέθοδος μετρήσεως (PMM) υποχρεώνει τις τράπεζες να αναπτύξουν εσωτερικά πρότυπα μετρήσεως τα οποία πρέπει να επικυρώνονται από τις αρμόδιες αρχές. Τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν πραγματοποιήσει πολύ σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη των συστημάτων αυτών σε επίπεδο κλάδου, προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τον υπολογισμό του λειτουργικού κινδύνου με τους τομείς στους οποίους επιχειρούν.

3.4.3.2 Σύμφωνα με το άρθρο 105(4), τα κράτη μέλη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέπουν στα πιστωτικά ιδρύματα να πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την εφαρμογή της εξελιγμένης μεθόδου μετρήσεως στο ανώτατο επίπεδο εντός του ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εφαρμογή της PMM σε ενοποιημένη βάση σε επίπεδο ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνάδει με τη μέθοδο διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου με βάση τον τομέα δραστηριότητας, η οποία έχει καθιερωθεί από τον τραπε-

ζικό κλάδο στην Ευρώπη. Εάν οι τράπεζες δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στις προϋποθέσεις που ισχύουν σε επίπεδο ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα ήταν αδύνατο να προκύψει μία σαφής εικόνα του προφίλ του λειτουργικού κινδύνου που αναλαμβάνει ο όμιλος. Οι προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται από τη μητρική επιχείρηση και τις θυγατρικές της εκλαμβανόμενες ως σύνολο, εφόσον ο όμιλος μπορεί να αποδείξει επαρκή διασπορά κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου στους κόλπους του.

3.4.4 Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων σύμφωνα με την Τυποποιημένη προσέγγιση πιστωτικού κινδύνου

Παράλληλα με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εφαρμόζουν μία μεταξύ δύο μεθόδων για τον καθορισμό του συντελεστή κινδύνου για τα ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων (παράρτημα VI, παράγραφοι 26-27 και 28-31). Η μέθοδος που εφαρμόζεται για ένα συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα εξαρτάται από την εθνικότητά του και όχι από προληπτικά μέτρα. Υπάρχει το ενδεχόμενο πιστωτικά ιδρύματα που επιχειρούν σε διασυνοριακή κλίμακα να τυγχάνουν ουσιαστικά διαφορετικής μεταχείρισης σε σύγκριση με ανταγωνιστές τους που επιχειρούν στην ίδια αγορά. Αυτό θα ήταν αντίθετο προς τους στόχους της ενιαίας αγοράς. Κατά συνέπεια, πρέπει να εφαρμοστεί μία ενιαία προσέγγιση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.4.5 Προσαρμογή της προθεσμίας

Παράλληλα με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εφαρμόζουν τον τύπο της πραγματικής προθεσμίας (παράγραφος 12, μέρος 2, παράρτημα VII) που ισχύει για πιστωτικά ιδρύματα με την Εξελιγμένη μέθοδο εσωτερικής στάθμισης και στα πιστωτικά ιδρύματα με τη Θεμελιώδη μέθοδο. Ο τύπος της πραγματικής προθεσμίας ευθυγραμμίζει καλύτερα τη μέτρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα βραχυπρόθεσμα προϊόντα με το πραγματικό προφίλ κινδύνου που παρουσιάζουν. Υπάρχει το ενδεχόμενο πιστωτικά ιδρύματα που επιχειρούν σε διασυνοριακή κλίμακα να τυγχάνουν ουσιαστικά διαφορετικής μεταχείρισης σε σύγκριση με ανταγωνιστές τους που επιχειρούν στην ίδια αγορά. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι και αυτό θα ήταν αντίθετο προς τους στόχους της ενιαίας αγοράς. Πρέπει να καταργηθεί η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι όλα τα πιστωτικά ιδρύματα (που κρίνονται) με βάση τη Θεμελιώδη ΜΕΣ χαιρούν της ίδιας μεταχείρισης.

3.5 Εποπτική συνεργασία, 2^ο και 3^ο πυλώνας

3.5.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η αύξηση των διασυνοριακών συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η συγκέντρωση της διαχείρισης κινδύνου σε διασυνοριακούς ομίλους αυξάνουν την ανάγκη για τη βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου ρόλου για την ενοποιημένη εποπτεία, η πρόταση οδηγίας σέβεται τον ρόλο των αρμόδιων εθνικών αρχών, προσφέροντας παράλληλα ένα ενιαίο σημείο εφαρμογής για τα πιστωτικά ιδρύματα (π.χ. για την έγκριση της Μεθόδου με βάση την εσωτερική στάθμιση για τον πιστωτικό κίνδυνο και της Εξελιγμένης μεθόδου μετρήσεως για το λειτουργικό κίνδυνο).

3.5.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ενοποιημένο πρότυπο εποπτείας πρέπει να εκπεταθεί τόσο στη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης σύμφωνα με το 2^ο πυλώνα, όσο και στις προϋποθέσεις διαφάνειας, σύμφωνα με τον 3^ο πυλώνα. Και οι δύο πυλώνες πρέπει να εφαρμόζονται στο ανώτατο ενοποιημένο επίπεδο σε κάθε όμιλο στην ΕΕ. Αν οι πυλώνες 2 και 3 εφαρμοστούν μεμονωμένα, δεν θα αντανακλούν το προφίλ κινδύνου του ομίλου ως σύνολο. Στην περίπτωση της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης σύμφωνα με το 2^ο πυλώνα, το αποτέλεσμα θα ήταν οι θυγατρικές ενός ομίλου να υπόκεινται σε διαφορετική εποπτεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα το οποίο θα δυσχέραινε την κατανόηση του προφίλ κινδύνου του ομίλου ως σύνολο. Αυτό δεν θα συνέφερε ούτε τους καταθέτες, ούτε τους δανειστές. Σε περίπτωση που ο τρίτος πυλώνας δεν εφαρμοστεί σε επίπεδο ομίλου, οι επενδυτές δεν θα επωφεληθούν από τη δημοσιοποίηση στοιχείων για να κατανοήσουν την οικονομική κατάσταση του ομίλου ως σύνολο.

3.6 Η μεταχείριση επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών

Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη συμπερίληψη των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τη σταθερότητα του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο εξαρτάται σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό από την απόδοση των χρηματοοικονομικών αγορών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, στο μέτρο του δυνατού, όταν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών εκτίθενται στον ίδιο κίνδυνο, πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες.

3.7 Εποπτική διαφάνεια

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την καθιέρωση καθεστώτος εποπτικής διαφάνειας στην πρόταση οδηγίας. Η εποπτική διαφάνεια θα ενθαρρύνει τη σύγκλιση στην ενιαία αγορά και θα τροφοδοτήσει τη συζήτηση σχετικά με τις αλλαγές που είναι απαραίτητο να επέλθουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επάρκεια κεφαλαίων. Επίσης, θα βοηθήσει στον εντοπισμό εμπράγματων αποκλίσεων από την εφαρμογή της οδηγίας. Η δημιουργία μιας συγκρίσιμης κατάστασης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση συμφέρει τόσο τις τράπεζες όσο και τους καταναλωτές.

3.8 Η αξιολόγηση του εμπορικού χαρτοφυλακίου

Η Επιτροπή της Βασιλείας έχει αναλάβει από κοινού με το Διεθνή Οργανισμό Επιτροπών Κινητών Αξιών (IOSCO), το διεθνή φορέα συνεργασίας για τη ρύθμιση των χρηματαγορών, μια προσπάθεια αξιολόγησης των θεμάτων που σχετίζονται με τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου και το Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο (*). Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει ιδιαίτερες τη δέσμευση που αναλαμβάνει η Επιτροπή να μεριμνήσει, ώστε τα πορίσματα της αξιολόγησης του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου να συνεκτιμηθούν στην οδηγία, πριν αυτή τεθεί σε εφαρμογή. Επίσης, συμφωνεί ότι οι εργασίες σχετικά με την αμοιβαία αθέτηση και τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου πρέπει να ολοκληρωθούν ταχέως και να ενσωματωθούν στην οδηγία με τη

(*) Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν δύο κύρια μέσα για την καταχώρηση των περιουσιακών τους στοιχείων, το «επενδυτικό χαρτοφυλάκιο» και το «εμπορικό χαρτοφυλάκιο». Οι περισσότερες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συναλλαγές καταχωρούνται μέσω του «επενδυτικού χαρτοφυλακίου» (δάνεια, καταθέσεις, κτλ.), ενώ το εμπορικό χαρτοφυλάκιο αντιστοιχεί σε ένα ιδιοκτησιακό χαρτοφυλάκιο για τα βραχυπρόθεσμα μέσα που διαθέτει ένα πιστωτικό ίδρυμα υπό την εμπορική του ιδιότητα. Οι τράπεζες επενδύσεων εντάσσουν σχεδόν όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που διαθέτουν στο βιβλίο συναλλαγών. Τα όρια διάκρισης του επενδυτικού από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο δεν έχουν προσδιοριστεί ποτέ επισήμως.

χρήση των νομοθετικών μέσων που διαθέτει η Επιτροπή. Ωστόσο, η διάκριση μεταξύ εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου έχει άκρως τεχνικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να γίνει με βιασύνη. Η μη ολοκληρωμένη εξέταση αυτού του καθοριστικής σημασίας ζητήματος μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στους ευρωπαίους επενδυτές στο μέλλον. Η ΕΟΚΕ θα επιδοκιμάζε μια πιο εμπειριστωμένη αξιολόγηση του θέματος αυτού και, σε μεταγενέστερο στάδιο, την ενσωμάτωση των πορισμάτων στη νομοθεσία της ΕΕ.

3.9 Ημερομηνίες εφαρμογής

Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι ημερομηνίες εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να είναι η 1^η Ιανουαρίου 2007, αντί της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για την τυποποιημένη προσέγγιση (STA), και η 1^η Ιανουαρίου 2008, αντί της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2007, για τις εξελιγμένες μεθόδους. Η αξίωση εφαρμογής της οδηγίας στις 31 Δεκεμβρίου, θα έχει ως αποτέλεσμα την υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων.

3.10 Κυκλικότητα

Υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες ότι το νέο πλαίσιο θα μπορούσε να έχει προ-κυκλικές επιπτώσεις και να ωθήσει τις τράπεζες να περιορίσουν τη χορήγηση δανείων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, λόγω της αυξημένης ποσότητας κεφαλαίων που απαιτούνται σε ένα ολόένα και πιο ριψοκίνδυνο περιβάλλον. Παρόλο που οι περιορισμοί της διαθεσιμότητας πιστώσεων σε περιόδους που οι συνθήκες που επικρατούν είναι πιεστικές είναι αναπόφευκτες, η αύξηση των περιορισμών αυτών θα μπορούσε να εντείνει τις υφιστάμενες τάσεις της οικονομίας. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει απερίφραστα την αξίωση που περιλαμβάνεται στην ΟΚΑ για τη διενέργεια προσομοιώσεων καταστάσεων κρίσης καθ'όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Η πρόθεση να διατηρηθεί υπό αξιολόγηση ο προ-κυκλικός αντίκτυπος του πλαισίου με την ανά διετία υποβολή εκθέσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποτελεί στοιχειώδες μέτρο που πρέπει να ληφθεί όσον αφορά την προ-κυκλικότητα.

3.11 Ο αντίκτυπος των IFRS (Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης) επί του αποθεματικού για την κάλυψη κινδύνων

3.11.1 Οι λογαριασμοί με βάση τα IFRS προσφέρουν δεδομένα υψηλής ποιότητας, τα οποία είναι εν γένει αξιόπιστα. Για το λόγο αυτό, πρέπει να εκλαμβάνονται ως σημείο αφετηρίας για τον ορισμό του αποθεματικού για την κάλυψη κινδύνων. Η χρήση των IFRS για την αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας συμβάλλει επίσης στη δημιουργία ισοδύναμης κατάστασης μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και αυξάνει τη δυνατότητα σύγκρισης. Επιπλέον, η επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου συνοχής μεταξύ των IFRS και των κανόνων για την κεφαλαιακή επάρκεια θεωρείται μάλλον ότι θα συμβάλει στην αποφυγή συγχύσεως μεταξύ των παραγόντων της αγοράς και θα διευκολύνει τις εσωτερικές διαδικασίες, αυξάνοντας την αποδοτικότητα του κόστους τους.

3.11.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, στην ιδανική περίπτωση, η σύγκριση μεταξύ των δύο κατηγοριών κανόνων πρέπει να επιτρέπει στις τράπεζες να διατηρούν ένα ενιαίο σύνολο στοιχείων και μία βάση για να καλύπτουν όλες τις υποχρεώσεις τους που έχουν σχέση με την υποβολή εκθέσεων για χρηματοπιστωτικά και ρυθμιστικά θέματα. Όμως, οι ρυθμιστικές αρχές μπορεί να έχουν διαφορετικές απόψεις κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, ιδιαιτέρως στην περίπτωση που τα λογιστικά πρότυπα δεν αντανακλούν επαρκώς τους κινδύνους από ανοίγματα. Κατά συνέπεια, οι ρυθμιστικές αρχές θα χρειαστεί να κάνουν ορισμένες προσαρμογές στα λογιστικά αποτελέσματα. Σε περίπτωση που ένας ή περισσότεροι από τους στόχους του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια υπονομεύεται από τη μέθοδο που ορίζουν οι υπεύθυνοι για τα λογιστικά πρότυπα, θα χρειαστούν πλέγματα προστασίας για τον υπολογισμό της απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας. Για λειτουργικούς λόγους, οι προσαρμογές αυτές, οι επανομαζόμενες αποδεκτές από τους ρυθμιστικούς φορείς λογιστικές αρχές, πρέπει να περιορίζονται στα ουσιαστικής σημασίας στοιχεία.

3.11.3 Ενόψει όλων αυτών, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι στο άρθρο 64, παρ. 4 της πρότασης οδηγίας της Επιτροπής έχει συμπεριληφθεί ένα «προστατευτικό πλέγμα» σε συμφωνία με τις απόψεις της Επιτροπής της Βασιλείας. Επίσης, χαιρετίζει το τρέχον έργο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) για την ανάπτυξη προληπτικών πλεγμάτων προστασίας.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

4. Συμπέρασμα

4.1 Η πρόταση οδηγίας συζητείται σήμερα σε πρώτη ανάγνωση στο Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τώρα πρέπει να δοθεί έμφαση στην επίτευξη συμφωνίας επί μιας ευέλικτης οδηγίας που συνάδει με το πλαίσιο της Βασιλείας και ενθαρρύνει τη συγκλίνουσα εφαρμογή των διατάξεων της σε όλη την ΕΕ.

4.2 Για να αξιοποιηθούν τα οφέλη που προκύπτουν από τις επενδύσεις 20 έως το ανώτατο όριο των 30 δις ευρώ που πραγματοποιήσε ο κλάδος για το βελτιωμένο σύστημα διαχείρισης κινδύνων, η οδηγία πρέπει να εγκριθεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Η καθυστερημένη εφαρμογή της θα υπονόμει την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου στη διεθνή αγορά. Ωστόσο, πρέπει να διασφαλιστεί η ποιότητα της νομοθεσίας και οι νομοθετικές αρχές πρέπει να συνεκτιμήσουν τις απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 2000/819/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) (2001-2005)»

COM(2004) 781 τελικό — 2004/0272 (COD)

(2005/C 234/03)

Στις 11 Ιανουαρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 14 Φεβρουαρίου 2005, με βάση την έκθεση του εισηγητή κ. PEZZINI.

Κατά τη 415^η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου 2005, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόλογος

1.1 Πολλοί σύμβουλοι των νέων κρατών μελών που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 δεν είχαν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν από κοντά την πολιτική για τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα δε για τις ΜΜΕ, η οποία έχει αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες σε κοινοτικό επίπεδο. Η παρούσα γνωμοδότηση, πολύ απλή αφ' εαυτής αλλά αξιόπροσεκτε λόγω της σημασίας των όσων προτείνει η Επιτροπή, προβαίνει σε σύντομη αναφορά ορισμένων φάσεων αυτής της πολιτικής.

2. Ιστορική αναδρομή

2.1 Από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '80, η πολιτική για τις επιχειρήσεις αντιμετωπίστηκε, στην Επιτροπή, ουσιαστικά από δύο Γενικές Διευθύνσεις, δηλαδή τη ΓΔ Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας και τη ΓΔ XXIII, η οποία ασχολείτο ειδικότερα με τη βιοτεχνία και τις ΜΜΕ. Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 η ΓΔ XXIII, σε στενή συνεργασία με τις αντίστοιχες οργανώσεις των κρατών μελών, διοργάνωνε κάθε χρόνο δεκάδες συναντήσεων για τον καθορισμό των αναγκών των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων.

2.2 Το 1994, και με την παρότρυνση της ΓΔ XXIII, η Επιτροπή προέβη στη δημιουργία του ΕΤΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων), που είχε δύο στόχους:

- 1) τη χρηματοδότηση των δικτύων, που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων,
- 2) την υποστήριξη των πιστώσεων, κυρίως των ΜΜΕ, μέσω εγγυήσεων.

Προς το παρόν, το ΕΤΕ επικεντρώνει τις παρεμβάσεις του μόνο στον δεύτερο στόχο.

2.3 Οι ενδείξεις που προέκυψαν από τις ανωτέρω πολυάριθμες συναντήσεις αποτέλεσαν αντικείμενο προβληματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε τρεις συνελεύσεις που πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα στην Αβινιόν το 1990, στο Βερολίνο το 1994, και στο Μιλάνο το 1997. Σε κάθε μία από αυτές τις συνελεύσεις ήταν παρόντες χιλιάδες επιχειρηματιών των κρατών μελών.

2.4 Τα χρόνια εκείνα, τα προγράμματα για τις επιχειρήσεις προτεινόταν συνεπώς είτε από τη ΓΔ Επιχειρήσεων είτε από τη ΓΔ XXIII: στις περιπτώσεις που η πρωτοβουλία ανήκε στη ΓΔ XXIII, τα προγράμματα απευθύνονταν κυρίως στη βιοτεχνία και στις ΜΜΕ.

2.5 Το 1997 εγκρίθηκε το 3^ο Πολυετές Πρόγραμμα για τις ΜΜΕ (1997-2000), το οποίο είχε προηγουμένως συζητηθεί με τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις και κατόπιν αποφασίστηκε από τη ΓΔ XXIII.

2.6 Στις 20 και 21 Νοεμβρίου 1997 το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, με ένα μόνο θέμα στην ημερήσια διάταξη, δηλαδή την απασχόληση, αποφάσισε μεταξύ άλλων τρεις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην αγορά, και ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την ενίσχυση του επιχειρηματικού κόσμου και την αύξηση της απασχόλησης. Αυτές οι τρεις πρωτοβουλίες ήταν: ο ΕΜΤ-Εκκίνηση (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για τις Τεχνολογίες), ο μηχανισμός Joint European Venture (JEV) και ο μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ.

2.7 Το 1998 η Επιτροπή, με την άμεση συμμετοχή της ΕΤΕ και του ΕΤΕ, εκπόνησε το πρόγραμμα «Πρωτοβουλίες υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης (1998-2000)», στη βάση των δράσεων που αποφασίστηκαν στο Λουξεμβούργο.

2.8 Το 1999, στη συνέχεια των όσων αποφασίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Cardiff, που είχε πραγματοποιηθεί το 1998, το Συμβούλιο παρουσίασε μία έκθεση στην οποία πρότεινε στις πολιτικές για τις επιχειρήσεις να ενσωματωθεί και η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης.

2.9 Το 2000, όταν είχε ήδη προχωρήσει η επεξεργασία του 4^{ου} Πολυετούς Προγράμματος, υιοθετήθηκαν δύο θεμελιώδη κείμενα για τις ΜΜΕ:

- 1) ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Μικρές Επιχειρήσεις, που αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα,
- 2) ο Χάρτης για τις πολιτικές που αφορούν τις ΜΜΕ, που προώθησαν και υιοθέτησαν οι υπουργοί βιομηχανίας του ΟΟΣΑ.

2.10 Πάντα το 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας εκπόνησε τη γνωστή και συνώνυμη διαδικασία, στη βάση της κοινωνίας και της οικονομίας της γνώσης, με στόχο τη μακρόχρονη συμμετοχή της Επιτροπής και των κρατών μελών.

2.11 Το 4^ο πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα (2001-2005), που εκπονήθηκε το 2000, αποτελεί τη σύνθεση των προηγούμενων προγραμμάτων και των πολιτιστικών εξελίξεων που ωρίμασαν κατά τη δεκαετία του '90.

3. Εισαγωγή

3.1 Το τέταρτο πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) (2001-2005), που αποκαλείται επίσης ΠΠ, (ή ΜΑΡ σύμφωνα με το αγγλικό ακρωνύμιο Multi annual programme) θεσπίστηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2000 και εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2001 ως την 31η Δεκεμβρίου 2005, με προϋπολογισμό 450 εκατ. ευρώ.

3.2 Στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση του περιβάλλοντος λειτουργίας των επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα συντονίζει η ΓΔ Επιχειρήσεων και οι δράσεις που προβλέπονται σε αυτό χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- στις πολιτικές ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Οι δράσεις επικεντρώνονται σε μελέτες και συστάσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών με στόχο τη βελτίωση του περιβάλλοντος λειτουργίας των επιχειρήσεων,
- στα δίκτυα Ευρωπαϊκών Κέντρων Πληροφόρησης (EIC), με έργο την υποστήριξη και τη βοήθεια των διαφόρων κέντρων πληροφοριών που είναι διάσπαρτα σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης, προκειμένου οι επιχειρήσεις να έχουν πρόσβαση στα κοινοτικά προγράμματα και δίκτυα ενίσχυσης και υποστήριξης,
- στα χρηματοδοτικά μέσα που στοχεύουν στη βελτίωση του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων, και ειδικότερα των ΜΜΕ.

3.3 Οι στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε μια διεθνοποιημένη οικονομία που βασίζεται στη γνώση,
- προώθηση της επιχειρηματικότητας,
- απλούστευση και βελτίωση του διοικητικού και κανονιστικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων,
- βελτίωση του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων, και ειδικότερα των ΜΜΕ,
- διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στις κοινοτικές υπηρεσίες υποστήριξης και στα κοινοτικά προγράμματα και δίκτυα, καθώς και βελτίωση του συντονισμού των εν λόγω μέσων και
- υποστήριξη της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Μικρές Επιχειρήσεις σε επίπεδο Κοινότητας.

3.4 Τα μέσα εφαρμογής είναι:

- ανταλλαγή εμπειριών και προσδιορισμός των ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών·
- ένα δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Πληροφόρησης που παρέχουν υπηρεσίες και συμβουλές σχετικά με ευρωπαϊκά ζητήματα σε επιχειρήσεις σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης·
- παροχή, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤΕ), ορισμένων κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ.

3.3 Ενόψει του νέου προγράμματος 2006/2010 η Επιτροπή προέβη σε τακτικές αξιολογήσεις είτε εσωτερικές είτε μέσω ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων. Προκειμένου να συλλέξει όσο το δυνατό περισσότερες συστάσεις, η Επιτροπή συνέταξε ένα έγγραφο στο οποίο προβάλλονται τα σημεία στα οποία πρέπει να βασιστεί το νέο πρόγραμμα.

4. Τα κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

4.1 Σε ένα μόνο άρθρο προτείνεται η παράταση της περιόδου ισχύος, του τρέχοντος προγράμματος, της απόφασης 2000/819/ΕΚ⁽¹⁾ του Συμβουλίου, κατά ένα έτος μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του 2006 και η αύξηση του χρηματοδοτικού πλαισίου κατά 81,5 εκατ. ευρώ ούτως ώστε η χρηματοδότηση από 450 εκατ. ευρώ να ανέλθει σε 531,5 εκατ. ευρώ.

5. Τα κίνητρα της Επιτροπής

5.1 Από τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης και από τις συστάσεις της έκθεσης των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων προέκυψε ότι υπάρχει σαφής προσανατολισμός για μια ευρύτερη βάση αναλύσεων, για ανάπτυξη και συντονισμό πολιτικών καθώς και για ειδικά μέτρα που θα βοηθούν τις επιχειρήσεις να είναι ανταγωνιστικές και καινοτόμες.

5.2 Μόνο κατά τα έτη 2003 και 2004 μπόρεσε το υφιστάμενο πολυετές πρόγραμμα (ΠΠ) να εντάξει, με αρκετή σαφήνεια, στα ετήσια προγράμματα εργασίας του τις γραμμές παρέμβασης που προβλέπονται στον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Πρέπει όμως να γίνουν πολλά ακόμη για να υλοποιηθούν οι συστάσεις του Χάρτη.

5.3 Στο πολυετές πρόγραμμα προβλέπονται διάφορες δράσεις για την υποστήριξη της πολιτικής για τις επιχειρήσεις, αλλά λείπει η ώθηση για την καινοτομία και τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων.

5.4 Οι δράσεις που προβλέπονται στο ΠΠ ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και στις ανάγκες της Ευρώπης των 15 αλλά αποδεικνύονται ανεπαρκείς για τις ανάγκες των επιχειρήσεων των νέων κρατών μελών.

⁽¹⁾ ΕΕ L 333 της 29/12/2000. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε πρόσφατα με την απόφαση αριθ. 593/2004/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 268, 16.8 2004).

6. Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

6.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την πρόταση και κρίνει σκόπιμο η Επιτροπή, ακόμη και μέσα από τις ενδεχόμενες συστάσεις της ΕΟΚΕ και άλλων φορέων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, να προβεί στην επεξεργασία ενός σχεδίου που να παρουσιάζει ως πρόγραμμα πλαίσιο προκειμένου να συμπεριλάβει:

- την πρόοδο που έχει συντελεστεί τα τελευταία χρόνια για την οικονομία που βασίζεται στη γνώση,
- τη νέα ώθηση υπέρ της καινοτομίας των επιχειρήσεων που απαιτείται για την ανταγωνιστικότητα,
- το πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013,
- τις πραγματικές απαιτήσεις των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων) των νέων κρατών μελών της ΕΕ,
- τις απαραίτητες και χρήσιμες συνεργίες σύμφωνα με τις γραμμές δράσης των νέων διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής,
- τις προσδοκίες, κυρίως των νέων κρατών μελών, από το ΕΙC (Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών).

6.2 Υπάρχει μεγάλος προβληματισμός για το VI πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία, το οποίο εκπνέει τέλη του 2006. Το υφιστάμενο πολυετές πρόγραμμα επικεντρώνεται στο θέμα της έρευνας — θέμα ιδιαίτερα σημαντικό το δίχως άλλο για τις μεγάλες επιχειρήσεις — αλλά όχι τόσο σημαντικό για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα — νευραλγικά σημεία — των ΜΜΕ. Νέες και δυναμικές συνεργίες μπορούν να προγραμματιστούν, χάρη σε μεγαλύτερη περίοδο μελέτης, μεταξύ του επόμενου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία και του μελλοντικού προγράμματος πλαισίου για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα.

6.3 Ορισμένα μέσα που περιλαμβάνονται στο παρόν πολυετές πρόγραμμα δεν έδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα (?): πιθανόν επειδή προέκυψαν από πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν μετά τη Λισσαβόνα αλλά που δεν αντιμετώπισαν με συγκεκριμένο τρόπο τις απαιτήσεις των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

7. Συμπεράσματα και προτάσεις

7.1 Τα κράτη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 δεν είχαν την ευκαιρία, την οποία είχαν αντίθετως τα παλιά κράτη μέλη, να συνδιαλεχθούν μεταξύ τους και να επεξεργαστούν μία πολιτική για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα που θα είχε μια κοινή σταθερή βάση.

7.2 Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους και του επόμενου που σύμφωνα με την παράταση λήγει το πρόγραμμα (δηλαδή τα έτη 2005 και 2006), η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ενδείκνυται η ΓΔ Επιχειρήσεων να προωθήσει στα νέα κράτη μέλη μία σειρά συναντήσεων με τους εκπροσώπους των οργανώσεων των ΜΜΕ όλων των κρατών με σκοπό το διάλογο για τις βέλτιστες πρακτικές και τον προσδιορισμό των ειδικών προβλημάτων των νέων κρατών. Τούτο θα συμβάλει τα μάλα στην προβολή των πτυχών που πρέπει να αναπτυχθούν αργότερα στο νέο πρόγραμμα πλαίσιο.

7.3 Κατά τη διάρκεια του 2006, χάρη και στα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί κατά τις προπαρασκευαστικές συναντήσεις, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα μπορούσε να διοργανωθεί σε ένα από τα νέα κράτη μέλη η «4^η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων» με στόχο την παρουσίαση, σε ένα νέο σφαιρικό πλαίσιο, των κατευθύνσεων για την επίλυση των προβλημάτων που θα θέσουν, με μεγαλύτερη σαφήνεια, τα νέα κράτη μέλη σχετικά με την πολιτική για τις επιχειρήσεις.

7.4 Ενδείκνυται η Επιτροπή να συζητήσει πρώτα με την ΕΟΚΕ τα στοιχεία που προέκυψαν από την εξωτερική αξιολόγηση που η ίδια πραγματοποίησε και να αναλύσει τα αποτελέσματα του υφιστάμενου πολυετούς προγράμματος. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ θα μπορούσε από τώρα να δώσει, με τη σαφήνεια και τη δέσμευση που χαρακτηρίζουν τις εργασίες της, χρήσιμα στοιχεία, χάρη στην παρουσία, στους κόλπους της, μεγάλου αριθμού συμβούλων που προέρχονται από τον επιχειρηματικό κόσμο.

7.5 Κατά τη διάρκεια των πολυετών μελετών της, χάρη, μεταξύ άλλων, και στην αντιπαράθεση που δημιουργείται στο εσωτερικό της κατά την επεξεργασία των γνωμοδοτήσεων, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για το εξής: για να δοθεί αξία και να υλοποιηθούν οι αναπτυξιακές πολιτικές απαιτείται, αφενός, η διοργάνωση και η εντατικοποίηση του διαλόγου με τους φορείς που αντιμετωπίζουν άμεσα τα προβλήματα των επιχειρήσεων (επιχειρηματίες και εργαζόμενοι) και, αφετέρου, να αναγνωριστεί ότι τα προβλήματα των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων ή διαφέρουν από τα προβλήματα των μεγάλων επιχειρήσεων ή, εάν είναι ίδια, παρουσιάζουν ωστόσο διαφορετικά χαρακτηριστικά διότι αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης με μέσα, όργανα και ενισχύσεις που δεν συγκρίνονται με τα μέσα των μεγάλων επιχειρήσεων. Κατά την αναζήτηση νέων μέσων και εργαλείων ανάπτυξης που πρέπει να χρησιμοποιηθούν είναι βασικό να λαμβάνονται πάντα υπόψη αυτές οι παρατηρήσεις.

7.6 Συνεπώς η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προτεινόμενης παράτασης, αλλά καλεί την Επιτροπή να υλοποιήσει τις πρωτοβουλίες που προτείνονται στην παρούσα γνωμοδότηση και να υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και στην ΕΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

(²) Πρβ εν προκειμένω το αρνητικό αποτέλεσμα του προγράμματος JEV και τα όσα αναφέρονται ως συμπεράσματα στο έγγραφο SEC(2004) 1460, της 15.11.2004.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για κοινοτική άδεια ελεγκτή εναέριας κυκλοφορίας»

COM (2004) 473 τελικό — 2004/0146 (COD)

(2005/C 234/04)

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 80, παράγραφος 2, της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω γνωμοδότηση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Φεβρουαρίου 2005 με εισηγητή τον **κ. McDonogh**.

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 126 ψήφους υπέρ και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 Ο ευρωπαϊκός αεροπορικός χώρος παραμένει ένα από τα μεταφορικά περιβάλλοντα του κόσμου που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συμφόρηση. Ο κατακερματισμός του συστήματος αεροπορικής διαχείρισης σε εθνικές νησίδες κανόνων, διαδικασιών, αγορών και επιδόσεων, προσδιορίστηκε από την ομάδα υψηλού επιπέδου για τον ενιαίο ευρωπαϊκό ουρανό ως το κύριο εμπόδιο για την πραγματοποίηση σημαντικής προόδου στον κλάδο αυτό. Η δέσμη ενιαίος ευρωπαϊκός ουρανός πραγματοποιείται τις διάφορες αυτές μορφές κατακερματισμού μέσω ορισμένων πρωτοβουλιών.

2. Ιστορικό

2.1 Η υιοθέτηση των τεσσάρων κανονισμών που συγκροτούν τη δέσμη «ενιαίος ευρωπαϊκός ουρανός» θα αλλάξουν ριζικά το τοπίο της διαχείρισης των αεροπορικών μεταφορών. Η συμπληρωματική αυτή πρόταση για κοινοτική άδεια ελεγκτή εναέριας κυκλοφορίας είναι σημαντική για πολλούς λόγους.

Η άδεια συμβάλλει στην *ισορροπία* μεταξύ των διαφόρων στοιχείων της δέσμης του ενιαίου ευρωπαϊκού ουρανού προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν αντιμετωπίζονται μόνο οι θεσμικές, οικονομικές ή τεχνικές πτυχές, αλλά και οι κοινωνικές.

2.2 Προκειμένου να προετοιμαστεί αυτή η νομοθετική πρωτοβουλία, η Επιτροπή διενήργησε μελέτη που παρουσιάζει τη σημερινή κατάσταση αδειοδότησης στα διάφορα κράτη μέλη. Η μελέτη αποκαλύπτει ότι, παρά τους διεθνείς κανονισμούς που καταρτίζονται από τον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας ή το Eurocontrol, η αδειοδότηση παραμένει ιδιαίτερα κατακερματισμένη στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η μελέτη υποδεικνύει ότι η κοινοτική νομοθεσία θα πρέπει να καλύπτει τους ακόλουθους τομείς:

- α) πρέπει να προβλέπονται όρια ηλικίας, διάρκεια ισχύος των καταχωρήσεων ειδικότητας και των καταχωρήσεων μονάδας, όσον αφορά τους όρους απόκτησης και διατήρησης της άδειας·
- β) πρέπει να περιγράφεται ο έλεγχος ικανότητας των ελεγκτών, η διαδικασία εκπαίδευσης και οι απαιτήσεις για τις εξετάσεις

συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών προσόντων και των αξιολογήσεων όσον αφορά την εκπαίδευση των υποψηφίων και τα πρότυπα ικανότητας·

- γ) πρέπει να γίνεται διαπίστευση όλων των εγκαταστάσεων και να καθορίζονται επακριβώς οι απαιτήσεις προσόντων των εκπαιδευτών, όσον αφορά την αναγνώριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των εκπαιδευτικών μονάδων.

2.3 Η προπαρασκευαστική μελέτη αποκάλυψε ότι, παρά τους ισχύοντες κανονισμούς, οι εθνικές παραδόσεις είναι ισχυρές και οδηγούν σε διαφορετικά επίπεδα ποιότητας και απόκτησης ικανοτήτων που είναι δύσκολο να συγκριθούν. Ο κατακερματισμός αυτός δεν είναι πλέον αποδεκτός σε ένα κοινοτικό πλαίσιο, δεδομένου ότι οδηγεί σε αύξηση των κινδύνων ασφάλειας στον αεροπορικό χώρο της Ευρώπης με την τόσο μεγάλη συμφόρηση. Η εναρμόνιση των αδειών των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας θα βοηθήσει την ασφάλεια δεδομένου ότι τα επίπεδα ικανοτήτων θα εναρμονιστούν εντός και μεταξύ των φορέων παροχής υπηρεσιών συντελώντας, έτσι, στην αποτελεσματικότερη και ασφαλέστερη διεπαφή τους. Το γεγονός αυτό θα οδηγήσει αποδοτικότερη οργάνωση της αγοράς εργασίας για τους ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας, αφού θα αυξήσει τη διαθεσιμότητά τους και θα διευκολύνει τη δημιουργία λειτουργικών τμημάτων εναέριου χώρου. Η άδεια θα καταστήσει αποτελεσματικότερη την ελεύθερη κυκλοφορία με την εξάλειψη της σημερινής διακριτικής ευχέρειας που ασκούν ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των αδειών των άλλων κρατών μελών.

2.4 Δεδομένου ότι τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη νομοθεσία, βασισμένη στις αρχές του ICAO, και ότι εφαρμόζουν σήμερα τη νομοθεσία για τον ενιαίο ευρωπαϊκό ουρανό και την ESARR5, είναι θέμα πρωταρχικής σημασίας να διασφαλιστεί πλήρης συνέπεια με την παρούσα οδηγία.

2.5 Μόνο οι πιστοποιημένοι εκπαιδευτικοί φορείς θα είναι σε θέση να υποβάλλουν προς έγκριση στις εθνικές εποπτικές αρχές προγράμματα μαθημάτων και εκπαίδευσης.

2.6 Η οδηγία ξεπερνά το υφιστάμενο πλαίσιο των αδειών χειριστών της πολιτικής αεροπορίας (91/670/ΕΟΚ). Μπορεί να συγκριθεί με τις άδειες στον ναυτιλιακό και σιδηροδρομικό τομέα (πρόταση που περιλαμβάνεται στο έγγραφο COM(2004)142) όπου οι κανόνες για τις ικανότητες καθορίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δεν επαφίενται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Είναι σαφές ότι η παρούσα οδηγία για τους ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας θα έχει επίσης κύρος και πέραν των κοινοτικών συνόρων.

2.7 Το κόστος θα εξαρτηθεί από το σημερινό επίπεδο ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. Με την οδηγία, η ποιότητα του αποτελέσματος του εκπαιδευτικού συστήματος ανέρχεται στο απαιτούμενο επίπεδο ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ασφαλείας που είναι επιβεβλημένες λόγω του πυκνού και πολύπλοκου κυκλοφοριακού συστήματος της Ευρώπης.

2.8 Με τον καθορισμό υψηλών προτύπων για την αρχική εκπαίδευση, και με την επιβολή περισσότερων εγγυήσεων ουδετερότητας και αντικειμενικότητας για τους εκπαιδευτές κατά την εκπαίδευση μονάδων, αναμένεται να αυξηθεί το ποσοστό επιτυχίας της εκπαίδευσης.

2.9 Ενδέχεται να αυξηθεί λίγο το κόστος για την παρακολούθηση των διαφόρων στοιχείων της αλυσίδας αδειοδότησης, εν μέρει λόγω της τήρησης αρχείων για σκοπούς ελέγχου.

2.10 Συνολικά, η ενδεχόμενη αύξηση των δαπανών βραχυπρόθεσμα αναμένεται να αντισταθμιστεί από εξοικονόμηση δαπανών μέσω της ορθολογικότερης χρήσης του ανθρώπινου δυναμικού μακροπρόθεσμα. Τελευταίο, αλλά όχι ήσσονος σημασίας, θέμα είναι ότι η οδηγία θα αυξήσει την ασφάλεια του επιβατικού κοινού των αεροπορικών μεταφορών.

2.11 Η παρούσα πρόταση δεν συμπεριλαμβάνει δημοσιονομικό δελτίο.

2.12 Η εφαρμογή της νομοθεσίας για τον ενιαίο ευρωπαϊκό ουρανό απαιτεί τη θέσπιση λεπτομερέστερων νομοθετικών διατάξεων, ιδίως σχετικά με ρυθμίσεις που αφορούν την αδειοδότηση ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας, προκειμένου να βελτιωθεί η διαθεσιμότητά τους και να προαχθεί η αμοιβαία αναγνώριση των αδειών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 του κανονισμού ΕΚ αριθ. 550/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2004 σχετικά με την παροχή υπηρεσιών αεροναυτιλίας στο πλαίσιο του ενιαίου ευρωπαϊκού ουρανού (κανονισμός για την παροχή υπηρεσιών) ⁽¹⁾.

2.13 Η εισαγωγή της εν λόγω κοινοτικής άδειας αποτελεί μέσο αναγνώρισης του ειδικού ρόλου που διαδραματίζουν οι ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας στην ασφαλή παροχή υπηρεσιών ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας. Η καθιέρωση κοινοτικών προτύπων ικανότητας θα μειώσει επίσης τον κατακερματισμό στο πεδίο αυτό και θα συντελέσει στην αποδοτικότερη οργάνωση της εργασίας στο πλαίσιο της αυξανόμενης περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ

φορέων παροχής υπηρεσιών αεροναυτιλίας. Η παρούσα οδηγία αποτελεί, επομένως, ουσιώδες μέρος της νομοθεσίας για τον ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό.

2.14 Η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο την ενίσχυση των προτύπων ασφαλείας και τη βελτίωση των λειτουργιών του κοινοτικού συστήματος ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας, μέσω της έκδοσης κοινοτικής άδειας ελεγκτή εναέριας κυκλοφορίας.

2.15 Ο κάτοχος ειδικότητας ο οποίος δεν έχει παράσχει υπηρεσίες ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας, βάσει οιασδήποτε καταχώρισης συνδεδεμένης με την εν λόγω ειδικότητα, επί οιοδήποτε χρονικό διάστημα πέντε ετών, δεν δύναται να ασκεί τα δικαιώματα της εν λόγω ειδικότητας, χωρίς να πληροί τις απαιτήσεις αξιολόγησης και εκπαίδευσης.

2.16 Προκειμένου να εξασφαλίζονται τα επίπεδα ικανότητας που είναι απαραίτητα για να εκτελούν τα καθήκοντά τους οι ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας σύμφωνα με υψηλά πρότυπα ασφαλείας, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την επιτήρηση και την παρακολούθηση της εκπαίδευσής τους από τις εθνικές εποπτικές αρχές.

2.17 Κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει την άδεια, όπως και τις σχετικές ειδικότητες και καταχωρίσεις, η οποία εκδίδεται από την εθνική εποπτική αρχή άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής να καθιερώσει νέους κανονισμούς που θα διέπουν τους ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας. Οι κανονισμοί αυτοί είναι αναγκαίοι και έγκαιροι λόγω της προβλεπόμενης μεγάλης αύξησης της εναέριας κυκλοφορίας τα επόμενα δέκα χρόνια. Πρέπει, επίσης, να υπάρχουν ίδιες προδιαγραφές και πρότυπα σε όλη την ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια του μεταφερόμενου κοινού. Με την αύξηση της εναέριας κυκλοφορίας, θα υπάρξει αύξηση της ζήτησης ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας, ιδίως στα μικρότερα αεροδρόμια.

3.2 Η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον το χρονικό διάστημα των τεσσάρων ετών επαρκεί για την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού.

3.3 Η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι η οδηγία δεν θα οδηγήσει σε μια μονοπωλιακή κατάσταση όσον αφορά την παροχή κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο.

3.4 Στις καταχωρίσεις των αδειών πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και οι γλωσσικές ικανότητες, π.χ., **ΑΓΓΛΙΚΑ επίπεδο 4**.

3.5 Πρέπει να απαιτείται όλα τα αρχικά προγράμματα εκπαίδευσης να συμμορφώνονται κατ' ελάχιστο όριο προς τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Πολιτικής Αεροπορίας όσον αφορά το κοινό βασικό περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 550/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2004, σχετικά με την παροχή υπηρεσιών αεροναυτιλίας στο πλαίσιο του ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού («κανονισμός για την παροχή υπηρεσιών») (ΕΕ αριθ. L 96, 31/03/2004, σελ. 10.) – Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ : ΕΕ αριθ. C 241, 7.10.2002, σελ. 24.

3.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την καθιέρωση τυχαίων ελέγχων κατανάλωσης οινόπνευματος και ψυχοτρόπων ουσιών και φαρμάκων για όλους τους εν ενεργεία ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας η οποία και ανταποκρίνεται στις ρυθμιστικές απαιτήσεις ασφαλείας αριθ. 5 του Eurocontrol καθώς και την υποβολή όλων των σπουδαστών σχολών ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας σε ψυχολογικές δοκιμασίες.

3.7 Το θέμα της ηλικίας εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας. Από τα στατιστικά δεδομένα φαίνεται ότι με την ηλικία συνδέεται ένας μεγαλύτερος κίνδυνος σοβαρών ασθενειών ή αιφνίδιου θανάτου. Τα εθνικά σύνορα δεν φαίνεται να αντιτίθενται στην απαίτηση για ένα όριο ηλικίας όσον αφορά τους κυβερνήτες.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

3.8 Ειδικότερα σε σχέση με το άρθρο 4, η ΕΟΚΕ προτείνει:

- στην παράγραφο 5 να προβλέπεται μια αποτελεσματική διαδικασία προσφυγής η οποία να επιτρέπει την επανάκτηση των αδειών οι οποίες έχουν ανασταλεί, και
- στην παράγραφο 7 να προβλέπεται μια αποτελεσματική διαδικασία προσφυγής η οποία να επιτρέπει την αναστολή άδειας σε περίπτωση δυσμενών ιατρικών πορισμάτων.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών (Marco Polo II)»

COM(2004) 478 τελικό -2004/0151 (COD)

(2005/C 234/05)

Στις 15 Φεβρουαρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Φεβρουαρίου 2005 με εισηγητή τον κ. LEVAUX.

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειας της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 129 ψήφους υπέρ και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή: Κύρια σημεία της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής

1.1 Η Επιτροπή παρουσίασε την πρόταση κανονισμού για το πρόγραμμα «Marco Polo II» και υπενθύμισε τους λόγους που επιβάλλουν την ανάπτυξη των υποδομών στις μεταφορές εμπορευμάτων:

- διπλασιασμός των μεταφορών έως το 2020 και ανεπάρκειες των υφιστάμενων δικτύων οι οποίες αντικατοπτρίζονται σε φαινόμενα όπως: συμφόρηση των οδικών δικτύων μεταφορών, υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ατυχήματα, απώλεια ανταγωνιστικότητας·
- συνεκτίμηση της βιώσιμης ανάπτυξης που προϋποθέτει την ύπαρξη συστήματος μεταφορών πιο οικονομικού όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας.

1.2 Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι «η εντατικότερη χρήση της διατροφικότητας είναι απαραίτητη» διότι επιτρέπει την καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την ταυτόχρονη ένταξη των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, των σιδηροδρομικών μεταφορών και της εσωτερικής ναυσιπλοΐας στην αλυσίδα του εφοδιασμού. Η πολιτική για τις συνδυασμένες μεταφορές αποτέλεσε ήδη αντικείμενο του προγράμματος «Marco Polo I» (2003/2006), στόχος του οποίου ήταν να στραφεί η ετήσια αύξηση των διεθνών εμπορευματικών μεταφορών από το οδικό δίκτυο προς τα τρία άλλα μέσα μεταφορών που προαναφέρθηκαν.

1.3 Η Επιτροπή προτείνει το πρόγραμμα «Marco Polo II» προκειμένου να συνεχιστεί η πολιτική αυτή και κατά την περίοδο 2007/2013, διεκρύνοντας το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος προς όλους τους γείτονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προσθέτοντας δύο νέους τύπους δράσης:

- τις θαλάσσιες αρτηρίες
- δράσεις για την αποφυγή κυκλοφορίας.

1.4 Η Επιτροπή ελπίζει ότι ο προτεινόμενος συνολικός προϋπολογισμός των 740 δισ. € για την περίοδο 2007/2013, θα επιτρέψει:

- τη μετατόπιση 140 δισ. τονοχλιομέτρων εμπορευμάτων από τις οδικές μεταφορές (δηλ. 7 εκατ. διαδρομές των 1.000 χλμ. ανά όχημα) προς άλλα μεταφορικά μέσα,
- τη μείωση των εκπομπών σε CO₂ κατά 8 400 εκατ. κιλά,
- την επίτευξη συνολικού κέρδους, τόσο κοινωνικού όσο και περιβαλλοντικού, ύψους περίπου 5 δισ ευρώ (εκτίμηση ομάδας ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που επισυνάπτεται στην πρόταση της Επιτροπής και συμπεριλαμβάνει αξιολόγηση των αρνητικών συνεπειών της ρύπανσης για την υγεία).

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Υπενθύμηση των συμπερασμάτων της ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση για το πρόγραμμα «Marco Polo I»

2.1.1 Η ΕΟΚΕ έχει δηλώσει επανειλημμένα την υποστήριξη της όσον αφορά την πολιτική που έχει χαράξει η Επιτροπή προκειμένου να καταστεί δυνατή η μετατόπιση της αναπόφευκτης και προβλέψιμης αύξησης των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων, από το οδικό δίκτυο προς άλλα μέσα μεταφορών, τονίζοντας ταυτόχρονα την έλλειψη, ορισμένες φορές, φιλόδοξων σχεδίων ή την ανεπάρκεια των διαθέσιμων πόρων.

2.1.2 Στη γνωμοδότηση 842/2002 της 17^{ης} και 18^{ης} Ιουλίου 2002 για την πρόταση κανονισμού «**Marco Polo I**», η ΕΟΚΕ έκρινε ότι το πρόγραμμα αυτό από μόνο του δεν θα επιτρέψει να επιτευχθεί ο στόχος της στροφής προς άλλα μέσα μεταφοράς που έχει ορίσει η Επιτροπή και πρότεινε να συμπληρωθεί το πρόγραμμα με δέκα πολύ συγκεκριμένα μέτρα:

- Ενίσχυση των ελέγχων και των κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης της κοινωνικής νομοθεσίας.
- Χρηματοδότηση με δημόσιους πόρους των υποδομών για τη στροφή προς άλλα μέσα μεταφοράς (τερματικοί σταθμοί, προσβάσεις κλπ.).
- Απαίτηση από τους μεταφορείς να δεσμευτούν για τη συνεχή παροχή νέων υπηρεσιών κοινής ωφελείας, ώστε να διασφαλιστεί η στροφή προς άλλα μέσα μεταφορών, διαφορετικά οι πελάτες δεν θα αλλάξουν τη συμπεριφορά τους.
- Πρόβλεψη από τώρα των διαδικασιών παράτασης του προγράμματος «Marco Polo» κατά 2 ή 3 έτη, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχειά του έως το 2010 (ώστε να αποφευχθεί η διακοπή που διαπιστώθηκε μεταξύ των PACT και «Marco Polo»).
- Μέγιστη αξιοποίηση της πείρας από το πρόγραμμα PACT με ολοκλήρωση της εξωτερικής αξιολόγησής τους, δεδομένου ότι τα θετικά αποτελέσματα εξακολουθούν να μην έχουν αξιολογηθεί πλήρως.
- Θέσπιση χρονοδιαγράμματος λήψεως μέτρων για την εφαρμογή των δράσεων που προωθούνται από το πρόγραμμα «Marco Polo».
- Ανάθεση σε μία διαχειριστική επιτροπή της συνεχούς παρακολούθησης των ανειλημμένων δράσεων, ώστε στο ενδιάμεσο της

διάρκειας του προγράμματος «Marco Polo» να γίνουν οι κατάλληλες προσαρμογές.

- Πρόβλεψη της δυνατότητας να λαμβάνονται υπόψη στα επιλέξιμα έργα του προγράμματος «Marco Polo» δράσεις που συμπεριλαμβάνουν επικουρικά αεροπορικές μεταφορές και τις μεταφορές μέσω σωληναγωγού, αν συνδέονται με άλλους τρόπους μεταφοράς.
- Καθιέρωση της δυνατότητας χρηματοδότησης έργων που περιλαμβάνουν τοπικές δράσεις ακόμη και στην επικράτεια ενός μόνο κράτους μέλους, εφόσον ο αντίκτυπός τους θα είναι επωφελής σε όλους τους χρήστες διεθνών μεταφορών που διέρχονται από την περιοχή αυτή.
- Κατάρτιση για όλους τους χρήστες ενός «**ευρωπαϊκού οδηγού**» όλων των πολυτροπικών σταθμών της ΕΕ με τα χαρακτηριστικά τους και καθορισμός ελάχιστων σχετικών κανόνων.

2.1.3 Η ΕΟΚΕ τόνισε στην ίδια γνωμοδότηση 842/2002 ότι οι στόχοι αυτοί μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο με μία σφαιρική πολιτική που θα τροποποιεί ορισμένες οικονομικές πρακτικές και θα ορίζει σταθερές δεσμεύσεις για την υλοποίηση των υποδομών στον τομέα των μεταφορών.

2.1.4 Η ΕΟΚΕ πρότεινε στην Επιτροπή να εξετάσει τις δυνατότητες προοδευτικής προσαρμογής από την πρακτική του «**μηδενικού αποθέματος**», στην πρακτική του «**κυκλοφορούντος αποθέματος**», ιδιαίτερα όσον αφορά τους μεγάλους όγκους εμπορευμάτων, η παράδοση των οποίων δεν είναι επείγουσα αλλά έχει συγκεκριμένη ημερομηνία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αφενός θα περιοριστεί ο αριθμός των επείγουσών παραδόσεων και αφετέρου θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των μη οδικών μεταφορών όσον αφορά το κόστος και τις προθεσμίες, με εγγυημένη ημερομηνία παράδοσης. Είναι σαφές ότι οι λόγοι που ενθάρρυναν την εφαρμογή της πρακτικής του «μηδενικού αποθέματος», πρακτική που περιορίζει στο ελάχιστο τις προθεσμίες παράδοσης, με αποτέλεσμα να γενικευτεί η επείγουσα παράδοση, είναι μόνο οικονομικού χαρακτήρα. Η συνεκτίμηση της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πρακτική αυτή και οι συνέπειές της προκαλούν υψηλό κόστος λόγω της μόλυνσης του περιβάλλοντος και της υπερκατανάλωσης ενέργειας, γεγονός το οποίο πρέπει να μελετηθεί. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της προς την Επιτροπή να διασφαλισθεί η συμμετοχή της σε αυτή τη μελέτη. Μολονότι οι οδικές μεταφορές δεν μπορούν να αντικατασταθούν από άλλα μέσα όσον αφορά τις μεταφορές μικρών αποστάσεων, ιδιαίτερα στις τερματικές διαδρομές, η υπερβολική πρακτική του «μηδενικού αποθέματος» καθώς και η καθιέρωση της επείγουσας παράδοσης ως απόλυτη αρχή, δυσχεραίνουν τον προσανατολισμό μέρους των οδικών εμπορευματικών μεταφορών προς άλλα μέσα, πιο συμβατά με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

2.1.5 Χωρίς να θέλει να προδικάσει τα αποτελέσματα παρόμοιας μελέτης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, προκειμένου να επιτευχθεί η αλλαγή της συμπεριφοράς των οικονομικών παραγόντων, θα ήταν σκόπιμο να αναθεωρηθούν προηγουμένως οι πρακτικές, που αν και ήταν αποτελεσματικές κατά το παρελθόν, δεν ανταποκρίνονται πλέον στους επιδιωκόμενους στόχους.

2.1.6 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι μόνο ένα μικρό μέρος των μέτρων που πρότεινε λήφθηκαν υπόψη. Θεωρώντας ότι ουσιαστικά η κατάσταση δεν είναι διαφορετική το 2004 σε σχέση με το 2002, η ΕΟΚΕ διατυπώνει στη γνωμοδότηση αυτή τις ίδιες προτάσεις τις οποίες συμπληρώνει σε ορισμένα σημεία.

2.2 Αξιολόγηση των πρώτων αποτελεσμάτων του προγράμματος «Marco Polo I» 2003/2006

2.2.1 Η Επιτροπή εκτιμά ότι το πρόγραμμα «Marco Polo I», για το οποίο είχε διατεθεί προϋπολογισμός ύψους 100 δισ. € ήδη παρουσιάζει τα πρώτα ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρώτη επιλογή των προγραμμάτων άρχισε τον Οκτώβριο 2003, δηλαδή μόλις πριν ένα έτος και ότι συνεπώς προς το παρόν δεν υπάρχει ακόμα η απαραίτητη απόσταση που θα επέτρεπε την αντικειμενική αξιολόγηση της πραγματικής αποτελεσματικότητας των δράσεων που εφαρμόστηκαν στον τομέα των συνδυασμένων μεταφορών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ σημειώνει τα εξής:

- η Λευκή Βίβλος της 12ης Σεπτεμβρίου 2001 για την «Ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών», προέβλεπε για το πρόγραμμα «Marco Polo I» 120 δισ. € για 4 έτη, δηλαδή 30 δισ. € το έτος·
- στα πλαίσια κανονισμού του προγράμματος «Marco Polo I», αρχές 2002, η Επιτροπή προέβλεπε προϋπολογισμό 115 δισ. € για 5 έτη, δηλαδή 23 δισ. € το έτος·
- τελικά διατέθηκε προϋπολογισμός 100 δισ. € για το πρόγραμμα «Marco Polo I» μόνο για 5 έτη, δηλαδή 20 δισ. € το έτος.
- ωστόσο, για το πρώτο έτος εφαρμογής του προγράμματος «Marco Polo I», η Επιτροπή διέθεσε τον προϋπολογισμό των μόλις 15 δισ. €.

2.2.2 Η ΕΟΚΕ εκπλήσσεται γι' αυτές τις αλληπάλληλες «υποχωρήσεις» και αμφισβητεί την αξιοπιστία των προβλέψεων, στο βαθμό που ενώ από τη μία πλευρά αυξάνονται σταθερά οι προβλέψιμες απαιτήσεις, από την άλλη πλευρά μειώνονται σταθερά οι διαθέσιμοι πόροι.

2.2.3 Υπό τους όρους αυτούς και δεδομένου ότι δεν διαθέτει κανονιστικές πληροφορίες, η ΕΟΚΕ δεν κατανοεί την παρατήρηση της Επιτροπής σύμφωνα ότι μπορεί να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι τα δημοσιονομικά μέσα δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση όλων των καλών προτάσεων, καθώς και για ποιο λόγο δεν καταναλώθηκαν τα 20 δισ. € που προβλέπονταν στον δημοσιονομικό προγραμματισμό.

2.3 Η εκ των προτέρων αξιολόγηση και διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη

2.3.1 Στο κεφάλαιο III της αιτιολογικής έκθεσης, σημείο 12, αναφέρεται ένα δημοσιονομικό έγγραφο, το οποίο προφανώς είναι σημαντικό, εφόσον πιστοποιεί ότι η πρόταση κανονισμού λαμβάνει πλήρως υπόψη τις εκτιμήσεις και τις συστάσεις που διατύπωσαν οι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες μετά την εκ των προτέρων αξιολόγηση της ανανέωσης της ισχύος του προγράμματος Marco Polo για την περίοδο 2007 — 2013. Το έγγραφο αυτό αποτελείται από 19 σελίδες, έχει συνταχθεί στα αγγλικά και δεν έχει μεταφραστεί σε καμία άλλη γλώσσα. Το κεφάλαιο III περιλαμβάνει στο σημείο 13 περίληψη του εγγράφου αυτού σε 15 σειρές, στην οποία συνοψίζονται τα συμπεράσματα που εξάγει η Επιτροπή από την αξιολόγηση των εμπειρογνώμων.

2.3.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, προκειμένου να έχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρόσβαση στα έγγραφα, αυτά πρέπει να μεταφράζονται. Αν δεν υπάρχει πλήρης μετάφραση της έκθεσης των εμπειρογνώμων, θα πρέπει να συντάσσεται μια σύνοψη της έκθεσής τους, η μετάφραση της οποίας θα επιτρέψει σε όλους τους ενδιαφερόμενους να εξετάσουν άμεσα τα ουσιαστικότερα σημεία της και τα κυριότερα επιχειρήματα στα οποία στηρίζονται.

2.3.3 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότησή της 842/2002 (στο σημείο 2.5) σχετικά με την πρόταση κανονισμού για το πρόγραμμα «Marco Polo I» είχε εκφράσει «την ικανοποίησή της για τη μέριμνα της Επιτροπής να συγκεντρώσει τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών πριν παρουσιάσει τις προτάσεις της». Ωστόσο, συγχρόνως είχε εκφράσει τη λύπη της «που η ίδια συμμετείχε καθυστερημένα σ' αυτή τη διαδικασία διαβούλευσης.»

2.3.4 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει τα συμπεράσματα αυτής της αξιολόγησης και περιορίζεται στην παρατήρηση ότι η Επιτροπή προσδοκεί σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού που προτείνεται και θεωρεί την αύξηση αυτή καθοριστική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

2.3.5 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή της διαβίβασε τρεις εκθέσεις αξιολόγησης υλοποιημένων σχεδίων όπως:

- Η δημιουργία διατροφικής σιδηροδρομικής υπηρεσίας μεταξύ της Γερμανίας και της Ιταλίας μέσω της Αυστρίας που προσφέρεται από ιδιωτική επιχείρηση.
- Το σχέδιο ΙΚΕΑ — σιδηρόδρομος, που άρχισε το 2002 και αποτελείται από έναν σταθμό μεταφόρτωσης στο Duisburg, (Γερμανία) στον οποίο φθάνουν σιδηροδρομικά (1 044 χιλιόμετρα) από το Almhut (Σουηδία) προϊόντα που προορίζονται για την υπόλοιπη Ευρώπη. Κατά την περίοδο 2002 και 2003 κυκλοφόρησαν περίπου 400 τρένα που μετέφεραν μόνο φορτία για την εταιρεία ΙΚΕΑ.
- Η δημιουργία τακτικών θαλάσσιων γραμμών μεταξύ διάφορων λιμένων στην Ιταλία και στην Ισπανία για τη μεταφορά φορτηγών οχημάτων.

2.3.6 Τα τρία αυτά σχέδια αντικατοπτρίζουν τις δυνατότητες που προσφέρει το μέσο στήριξης που καθιέρωσε η ΕΕ.

2.3.7 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει, ωστόσο, ότι τα σχέδια αυτά πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των Πιλοτικών Δράσεων για τις Συνδυασμένες Μεταφορές (PACT), πρόγραμμα που προηγήθηκε του «Marco Polo I».

2.4 Το πρόγραμμα «Marco Polo II» (2007/2013)

2.4.1 Η πρόταση «Marco Polo II» διατηρεί τις 3 γενικές κατευθύνσεις όπως εφαρμόζονται έως σήμερα:

- δράσεις στροφής (στήριξη της έναρξης νέων δρομολογίων),
- καταλυτικές δράσεις,
- δράσεις κοινής διδαχής.

2.4.2 Η γεωγραφική κάλυψη της πρότασης διευρύνεται, εφόσον λαμβάνεται υπόψη μία Ευρώπη που συμπεριλαμβάνει τα 25 κράτη μέλη, άλλα υποψήφια κράτη μέλη αλλά και τις χώρες ΕΖΕΣ και του ΕΟΧ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτήν την προσέγγιση και συμμαρτώνεται τη διαπίστωση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία: «*Η παραγωγή και τα χαρακτηριστικά της αλυσίδας εφοδιασμού δεν σταματούν στα σύνορα της Ευρώπης των 25*» και τονίζει ωστόσο ότι θα ήθελε να προσθέσει η Επιτροπή στην πρόταση αυτή μετά τις λέξεις «η παραγωγή» και τις λέξεις «**οι συναλλαγές**».

2.4.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να αναφέρει ως παράδειγμα τον διάδρομο VII του Δούναβη, ο οποίος είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα της «πολύ μεγάλης Ευρώπης» εφόσον έχει μία εξαιρετικά μεγάλη διάσταση και μία διατροπική υποδομή μεταφορών που συνδέει όλα τα μέσα μεταφοράς δηλαδή:

- **τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές** μέσω της συνεχούς σύνδεσης της Βόρειας Θάλασσας με τη Μαύρη Θάλασσα, το κέντρο της οποίας αποτελεί ένα σημείο που βρίσκεται στην Αυστρία, περίπου 1 500 χλμ. από την αρχή και το τέλος της διαδρομής·
- **τις οδικές και σιδηροδρομικές μεταφορές** οι οποίες μέσω σταθμών μεταφόρτωσης εμπορευμάτων καθιστούν δυνατή τη διοχέτευση των εμπορευμάτων σε μεγάλες εκτάσεις και από τις δύο πλευρές του ποταμού·
- **τις θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές μεταφορές** οι οποίες, χάρη στη σύνδεση Ρήνου- Μάιν-Δούναβη, επεκτείνουν τον ποταμό προς τις νήσους της Αγγλίας και της Νορμανδίας και της βόρειας Θάλασσας και στα ανατολικά προς τη Ρωσία (Βόλγας), την Ουκρανία και την Τουρκία μέσω της Μαύρης Θάλασσας.

2.4.4 Η πρόταση «Marco Polo II» προβλέπει δύο μορφές δράσεων:

- **τις θαλάσσιες αρτηρίες**, σχέδιο για το οποίο η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει επανειλημμένα την υποστήριξή της. Η «πολλή μεγάλη Ευρώπη» διαθέτει φυσικά χιλιάδες χιλιόμετρα ακτών, εκατοντάδες λιμένες και εκβολές ποταμών ή ποτάμια που αποτελούν επίσης σημεία εισόδου στην ενδοχώρα των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ηπείρου. Σε όλα αυτά τα σημεία είναι συνεπώς σκόπιμο να ενθαρρυνθεί και να ενισχυθεί η εφαρμογή σχεδίων για τις μεταφορές και τη διανομή φορτίου, υπό την προϋπόθεση ότι θα πολλαπλασιαστεί ο αριθμός των σταθμών πολυτροπικής μεταφόρτωσης εμπορευμάτων σε παράκτιες περιοχές ή στις εκβολές ποταμών·
- **δράσεις για την αποφυγή κυκλοφορίας**, που αποτελούν αυτονόητο σχέδιο και επιτρέπουν την ορθολογικότερη παραγωγή, διανομή και κατανομή καθώς και την αποφυγή περιττών μεταφορών. Παραδειγματικά αναφέρουμε τις ακόλουθες δράσεις:

— μέσω τις μεταφοράς αφυδατωμένων προϊόντων, αποφεύγεται η μεταφορά ύδατος που προστίθεται κατά την άφιξη·

— εγκατάσταση των μονάδων παραγωγής εξαρτημάτων κοντά στις μονάδες συναρμολόγησης ώστε να αποφεύγονται οι μεταφορές μεγάλων αποστάσεων.

Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις πειραματικές δοκιμές και τα σχέδια που προσανατολίζονται προς αυτήν την κατεύθυνση.

2.4.5 Η Επιτροπή επιθυμεί να επιτύχει **μία καλύτερη συνέργια στον σιδηροδρομικό τομέα** και συνιστά π.χ. να χρησιμοποιούνται οι γραμμές για τη μεταφορά εμπορευμάτων και τις ταχυμεταφορές αποκλειστικά από τρένα μεγάλης ταχύτητας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει παρόμοια σχέδια ακόμη και αν θεωρεί ότι, όσον αφορά τις ταχυμεταφορές, η μεταφορά πληροφοριών με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ήδη επιτρέπει από σήμερα και σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό στο μέλλον, να διεκπεραιωθεί ένα μεγάλο μέρος των ταχυδρομικών μεταφορών.

2.4.6 Ωστόσο, μολονότι είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν σιδηροδρομικές γραμμές μεγάλων αποστάσεων για τις μεταφορές εμπορευμάτων, είναι σκόπιμο να διασφαλισθεί οριστικά η διαλειτουργικότητα των υλικών, των εξοπλισμών και των σιδηροδρομικών κανονισμών. Επιπλέον, πριν κατασκευαστούν νέες γραμμές είναι απαραίτητο να αξιοποιηθεί η υφιστάμενη κληρονομιά και να μελετηθεί η αξιοποίηση εγκαταλειμμένων γραμμών ή γραμμών που αποσυμφορήθηκαν μετά από την μετατόπιση των μεταφορών επιβατών προς άλλα μέσα μεταφοράς ή προς τα τρένα μεγάλης ταχύτητας.

2.4.7 Η ΕΟΚΕ ζητά για αυτό από την Επιτροπή να καλέσει εκ νέου τα κράτη μέλη να προβούν στην καταγραφή όλων των δυνατοτήτων αποκατάστασης των υφιστάμενων, εγκαταλειμμένων δικτύων ή δικτύων με μειωμένη χρήση, ώστε να αξιοποιηθούν για τη μεταφορά εμπορευμάτων. Το αίτημα αυτό αφορά ιδιαίτερα το σιδηροδρομικό δίκτυο, αλλά και το δίκτυο πλωτών μεταφορών, ώστε να καταστεί δυνατή, στο μέτρο του δυνατού, η εφαρμογή συντομότερων και ευνοϊκότερων λύσεων από τις οδικές μεταφορές, όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.4.8 Ωστόσο, προκειμένου να αυξηθεί η αξιοπιστία των σιδηροδρομικών μεταφορών εμπορευμάτων καθώς και άλλων μέσων μεταφοράς, εναλλακτικών προς τις οδικές μεταφορές, η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι επείγει πλέον να μεταφραστούν οι προθέσεις σε πράξεις και να διατεθεί ή να επιβληθεί στις σιδηροδρομικές, στις θαλάσσιες και στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές ένα πολύ σημαντικό μέρος των πιστώσεων απ' ό,τι συμβαίνει σήμερα, κυρίως στο πλαίσιο της χρηματοδότησης σχεδίων για τα ΔΕΔ-Μ καθώς και στο πλαίσιο των πιστώσεων που χορηγούνται στα νέα κράτη μέλη και στην περιοχή των Βαλκανίων.

2.4.9 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή υποστηρίζει το επείγον αίτημα της βιομηχανίας για τη χρηματοδότηση απαραίτητων και επαρκών υποδομών προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι που συνδέονται με τις δράσεις στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών που επιδιώκει το πρόγραμμα «Marco Polo I». Όσον αφορά τη χρηματοδότηση **επικουρικών υποδομών**, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι πρόκειται για ένα αίτημα που είχε διατυπώσει και στη γνωμοδότησή της 842/2002 για το πρόγραμμα «Marco Polo I».

3. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση κανονισμού «Marco Polo II»

3.1 Άρθρο 1: Αντικείμενο

3.1.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή παρουσιάζει το 2004 την πρόταση κανονισμού για την περίοδο 2007/2013. Αυτό θα επιτρέψει ασφαλώς τη διασφάλιση της συνέχειας του προγράμματος Marco Polo και την αποφυγή καθυστερήσεων που παρατηρήθηκαν κατά την περίοδο 2001/2002, κατά την έναρξη του προγράμματος «Marco Polo I». Επειδή η Επιτροπή δεν διαθέτει ακόμα ικανοποιητικό αριθμό πορισμάτων σχετικά με την εφαρμογή του «Marco Polo I», η πρόωγη αυτή προσέγγιση της επιτρέπει να διαθέτει «διαχειριστική επιτροπή της συνεχούς παρακολούθησης των ανειλημμένων δράσεων ώστε στο ενδιάμεσο της διάρκειας του προγράμματος» Marco Polo I«, να γίνουν οι κατάλληλες προσαρμογές» όπως ζητούσε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση 842/2002.

3.2 Άρθρο 2: Ορισμοί

3.2.1 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ο ορισμός του όρου «κοινοπραξία» προϋποθέτει τη σύμπραξη τουλάχιστον δύο επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πρότασή της σύμφωνα με την οποία «κοινοπραξία» είναι «η ρύθμιση με την οποία τουλάχιστον δύο επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον ίδιο όμιλο και δεν είναι θυγατρικές η μία της άλλης εκτελούν από κοινού...».

3.3 Άρθρο 3: Πεδίο εφαρμογής

3.3.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημα που είχε διατυπώσει και στη γνωμοδότηση 842/2002 και κρίνει ότι οι κανόνες που θεσπίζονται στο άρθρο αυτό είναι υπερβολικά περιοριστικοί από την άποψη ότι, έτσι όπως διατυπώνονται, προϋποθέτουν ότι οι δράσεις αφορούν τουλάχιστον δύο κράτη ή ένα κράτος και μία περιοχή γειτονικής τρίτης χώρας. Πράγματι, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ενδέχεται να υπάρξουν τοπικές δράσεις που να αφορούν ένα μόνο κράτος, αλλά των οποίων ο αντίκτυπος θα ωφελούσε κάθε χρήστη των σχετικών τρόπων μεταφοράς που διέρχεται από το συγκεκριμένο κράτος. (Παράδειγμα: οι δράσεις που αφορούν τη χρήση ή την ανάπτυξη σταθμών πολυτροπικής μεταφόρτωσης που βρίσκονται πάνω σε κόμβο υποδομών στο εσωτερικό μιας περιοχής).

3.3.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής προς τρίτες χώρες (είτε πρόκειται για υποψήφια ή μη υποψήφια κράτη μέλη) και παρατηρεί ότι οι δαπάνες των δράσεων που πραγματοποιούνται πάνω στις επικράτειες αυτές δεν καλύπτονται από το πρόγραμμα παρά μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται στα σημεία 3 και 4 του άρθρου αυτού.

3.3.3 Ωστόσο, εκφράζει την επιθυμία να διευκρινιστεί, για λόγους συνοχής, στον κανονισμό ότι σε περίπτωση που χρηματοδοτούνται δράσεις σε τρίτες χώρες, η χρηματοδότηση αυτή θα πρέπει να αφιερώνεται αποκλειστικά σε δράσεις που αποσκοπούν στην ανάπτυξη μέσω μεταφοράς διαφορετικών από τις οδικές μεταφορές.

3.4 Άρθρο 4: Επιλέξιμοι υποψήφιοι και δικαιούχοι

3.4.1 Με την επιφύλαξη της παρατήρησης που διατυπώθηκε σχετικά με τη σύνθεση των κοινοπραξιών, η ΕΟΚΕ επικροτεί το

άρθρο 4 αλλά και διευκρινίζει, όπως διευκρίνισε και στη γνωμοδότηση 842/2002, ότι για τις εξαιρετικές περιπτώσεις που αναφέρθηκαν στο σημείο 4.3 όσον αφορά τις δράσεις που αναπτύσσονται σε μία μόνο χώρα, δεν ισχύει η υποχρέωση υποβολής έργων από κοινοπραξία αποτελούμενη από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις, εγκατεστημένες σε τουλάχιστον δύο διαφορετικά κράτη μέλη.

3.5 Άρθρο 5: επιλέξιμες δράσεις και δημοσιονομικοί όροι

3.5.1 Στη γνωμοδότηση 842/2002 για το πρόγραμμα «Marco Polo I», στα σημεία 3.5, 3.6 και 3.7 η ΕΟΚΕ είχε τονίσει ότι ήταν υπερβολικά υψηλό το ελάχιστο όριο παρέμβασης για κάθε δράση. Ζητά να προσαρμοστεί το ελάχιστο όριο παρέμβασης που προτείνει η Επιτροπή, ως εξής:

— για τις δράσεις στις συνδυασμένες μεταφορές από 1 εκατομμύριο ευρώ σε 500 000 ευρώ

— για τις καταλυτικές δράσεις από 3 εκατομμύρια ευρώ σε 1,5 ευρώ

— για τις δράσεις κοινής διδαχής από 500 000 ευρώ σε 250 000 ευρώ.

3.5.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι και στο Marco Polo II, η Επιτροπή εξακολουθεί να καθορίζει υπερβολικά υψηλά ενδεικτικά όρια των ελάχιστων επιδοτήσεων για τις δράσεις (στο παράρτημα που διευκρινίζει τους δημοσιονομικούς όρους που προβλέπονται στο άρθρο 5 της πρότασης), με εξαίρεση τις δράσεις κοινής διδαχής για τις οποίες το ανώτατο όριο μειώθηκε στις 250 000 ευρώ, όπως είχε προτείνει η ΕΟΚΕ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να καθοριστούν χαμηλότερα και συνεπώς πιο ενθαρρυντικά όρια, ώστε να διευκολυνθεί η ανάδειξη σχεδίων ενδεχομένως λιγότερο φιλόδοξων αλλά συχνά, σε τοπικό επίπεδο, πιο αποδοτικών.

3.5.3 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ προτείνει:

— να μειωθεί το ελάχιστο όριο των επιδοτήσεων κατά το ήμισυ, δηλαδή:

— για τις δράσεις στις συνδυασμένες μεταφορές από 1 εκατομμύριο ευρώ σε 500 000 ευρώ

— για τις καταλυτικές δράσεις από 3 εκατομμύρια ευρώ σε 1,5 ευρώ

— για τις δράσεις στις θαλάσσιες αρτηρίες από 4 εκατομμύρια ευρώ σε 2 εκατομμύρια ευρώ

— για τις δράσεις για την αποφυγή της κυκλοφορίας από 1 εκατομμύριο ευρώ σε 500 000 ευρώ

— για τις δράσεις κοινής διδαχής, το ελάχιστο όριο των επιδοτήσεων διατηρηθεί στο ύψος των 250 000 ευρώ όπως προβλέπεται και στην πρόταση της Επιτροπής.

— να δημιουργηθεί μια ειδική κατηγορία για τις συνδυασμένες πλωτές — θαλάσσιες μεταφορές και τις πλωτές μεταφορές με ελάχιστο όριο ύψους 500 000 ευρώ. Διότι, αν και το ελάχιστο όριο των 4 δις ευρώ (που περιορίστηκαν στα 2 δις ευρώ, όπως είχε προτείνει η ΕΟΚΕ) για τις θαλάσσιες αρτηρίες αποτελεί αποδεκτό ποσό λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους των πλοίων και του όγκου των μεταφερόμενων εμπορευμάτων στις θαλάσσιες μεταφορές, δεν αρμόζει στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές,

3.5.4 Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να ορισθούν ανώτατες προθεσμίες για την υλοποίηση των επιμέρους δράσεων, με προβλεπόμενη ολοκλήρωση έως την ημερομηνία λήξης προκειμένου οι δράσεις να είναι επιλέξιμες. Κρίνει, ωστόσο, ότι η προθεσμία των 36 μηνών είναι υπερβολικά σύντομη για τις δράσεις στροφής προς άλλα μεταφορικά μέσα και ότι θα πρέπει να προβλεφθεί ή ίδια προθεσμία που προβλέπεται και για άλλες δράσεις, δηλαδή 60 μήνες.

3.6 Άρθρο 11 — προϋπολογισμός

3.6.1 Όπως ανέφερε η ΕΟΚΕ και σε προηγούμενο σημείο, δεν διαθέτει ακόμα τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε να μπορεί να εκτιμήσει εάν επαρκεί το ποσό των 740 δισ. € που η Επιτροπή επιθυμεί να διαθέσει για το πρόγραμμα «Marco Polo II». Σημειώνει απλώς ότι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο προϋπολογισμός των 740 δισ. € θα συμβάλει στην εξοικονόμηση του ποσού των 5 δισεκατομμυρίων ευρώ που θα εκφράζεται με περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη που περιγράφονται στο σημείο 1.4.

3.6.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δημοσιεύσει κατά τη διάρκεια του 2005, στο ενδιάμεσο της εφαρμογής του προγράμματος «Marco Polo I», έναν απολογισμό των σχεδίων που υλοποιήθηκαν με επιτυχία και των πόρων που εξοικονομήθηκαν πραγματικά.

3.6.3 Όπως τόνισε και στη γνωμοδότηση 842/2002, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει κατά τη διάρκεια του προγράμματος αναθεώρηση αυτού του προϋπολογισμού προς τα άνω για να υπάρχουν συμπληρωματικοί χρηματοδοτικοί πόροι εάν τα κατάλληλα σχέδια δράσεων που θα υποβληθούν είναι περισσότερα απ' όσα προβλέπονται.

3.7 Άρθρο 14: Αξιολόγηση

3.7.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση, διότι αυτό είναι ένα από τα αιτήματα που είχε διατυπώσει στη γνωμοδότηση 842/2002, ότι η Επιτροπή θα της υποβάλλει ταυτόχρονα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών έκθεση αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος «Marco Polo I» για την περίοδο 2003/2006, το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2007.

3.7.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διαθέτει ικανοποιητικές πληροφορίες προκειμένου να μπορεί να καταρτίσει γνωμοδότηση και να υποβάλλει ενδεχομένως προτάσεις ώστε να είναι δυνατή η ενδεχομένως απαραίτητη προσαρμογή του προγράμματος «Marco Polo II», το οποίο θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 2007 και θα βρίσκεται κατά την περίοδο εκείνη στην πρώτη φάση της υλοποίησής του.

4. Συμπεράσματα

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το πρόγραμμα «Marco Polo II» όπως υποστήριξε το πρόγραμμα ΡΑCT και το πρόγραμμα «Marco Polo

I». Και τα τρία προγράμματα επιτρέπουν την υλοποίηση πρωτοβουλιών που οδηγούν στην προσαρμογή των συστημάτων των μεταφορών εμπορευμάτων με αποτέλεσμα τη βελτίωση της επίδρασής τους στο περιβάλλον. Η αύξηση της οικονομικής συνδρομής από 100 δισ ευρώ για το «Marco Polo I» σε 740 δισ ευρώ για το «Marco Polo II», αντανακλά τη βούληση της ΕΕ να επιτύχει σύντομα μια καλύτερη και βιωσιμότερη διαχείριση των μεταφορών εμπορευμάτων.

4.2 Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχει χαράξει η Επιτροπή σχετικά με την μετατόπιση των μεταφορών εμπορευμάτων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ορισμένα μέτρα που πρότείνει και στη γνωμοδότηση CES 842/2002 που εξέδωσε στις 17 και 18 Ιουλίου 2002 για το πρόγραμμα «Marco Polo I»:

- Να ενισχυθούν οι έλεγχοι και καταστούν αυστηρότερες οι κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης της κοινωνικής νομοθεσίας, προκειμένου να υπάρχει δίκαιος ανταγωνισμός μεταξύ των διάφορων τρόπων μεταφοράς.
- Οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να δεσμευθούν για τη συνεχή παροχή των υπηρεσιών κοινής ωφελείας ώστε να διασφαλιστεί η μετατόπιση των μεταφορών.
- Το πρόγραμμα Marco Polo πρέπει να επιτρέπει τη δυνατότητα χρηματοδότησης έργων που περιλαμβάνουν τοπικές δράσεις ακόμη και στην επικράτεια ενός μόνο κράτους μέλους, εφόσον ο αντικτύπος τους θα είναι επωφελής σε όλους τους χρήστες διεθνών μεταφορών που διέρχονται από την περιοχή αυτή.
- Κατάρτιση για όλους τους χρήστες ενός «**ευρωπαϊκού οδηγού**» όλων των πολυτροπικών σταθμών της ΕΕ με τα χαρακτηριστικά τους.
- Πρόβλεψη της δυνατότητας να λαμβάνονται υπόψη στα επιλέξιμα έργα του προγράμματος «Marco Polo» δράσεις που συμπεριλαμβάνουν τις μεταφορές ρευστών υλών μέσω σωληνωγού ή αγωγού αερίου, προς έναν σταθμό μεταφόρτωσης που να βρίσκεται σε σταθμό συνδυασμένων μεταφορών.

4.3 Προκειμένου να επωφεληθούν συνδυασμένες πλωτές — θαλάσσιες μεταφορές και οι πλωτές μεταφορές από το πρόγραμμα Marco Polo, η ΕΟΚΕ ζητά ρητά να δημιουργηθεί μια ειδική κατηγορία με ελάχιστο όριο ύψους 500 000 ευρώ. Διότι οι εσωτερικές πλωτές μεταφορές δεν μπορούν να συγκριθούν με τις θαλάσσιες μεταφορές για τις οποίες απαιτούνται επενδύσεις ύψους ανάλογου με το μέγεθος των πλοίων.

4.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να συμμετάσχει από κοινού με την Επιτροπή σε μια μελέτη σχετικά με την σταδιακή εγκατάλειψη της πρακτικής του «μηδενικού αποθέματος» και την υιοθέτηση της πρακτικής του «κυκλοφορούντος αποθέματος», όταν η παράδοση δεν είναι απολύτως επείγουσα (για ορισμένα φορτία μεγάλου βάρους χρειάζεται να τηρείται μόνο η ημερομηνία παράδοσης).

Βρυξέλλες 9 Μαρτίου 2005

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1868/94 για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοτώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων»

COM(2004) 772 τελικό — 2004/0269 (CNS)

(2005/C 234/06)

Στις 20 Ιανουαρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Φεβρουαρίου 2005 με εισηγητή τον **κ. Κωνσταντινίδη**.

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειάς της της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 127 ψήφους υπέρ και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

1.1 Στόχος της πρότασης κανονισμού είναι η κατανομή των ποσοτώσεων για τις περιόδους εμπορίας 2005/2006, και 2006/2007 μεταξύ των κρατών μελών που παράγουν άμυλο γεωμήλων με βάση την έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο που αφορά το καθεστώς των ποσοτώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων, πράγμα που συνεπάγεται την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94.

1.2 Προτείνεται οι σημερινές ποσοτώσεις να διατηρηθούν κατά τα επόμενα δύο χρόνια.

1.3 Ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση των ποσοτώσεων αμύλου γεωμήλων τα επόμενα δύο έτη είναι ότι είναι ακόμη νωρίς να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ (π.χ., της αποσύνδεσης) και της διεύρυνσης της ΕΕ στον τομέα του αμύλου γεωμήλων. Πράγματι, σε ορισμένα κράτη μέλη παραγωγής αμύλου γεωμήλων, η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ θα εφαρμοστεί μόνο το 2006 (δηλαδή το έτος εμπορίας 2006-2007).

1.4 Συνεπώς, η Επιτροπή θα υποβάλει νέα έκθεση συνοδευόμενη από νέα πρόταση στις 30 Σεπτεμβρίου 2006.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής, η κοινοτική παραγωγή αμύλου γεωμήλων διατηρήθηκε στα επίπεδα των καθορισμένων ποσοτώσεων και οι συνολικές εξαγωγές αμύλου σιτηρών

και αμύλου γεωμήλων παρέμειναν σχετικά σταθερές. Το μερίδιο αμύλου γεωμήλων στο σύνολο της παραγωγής αμύλου έχει τάση να μειωθεί περί το 20 %. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή προτείνει ανανέωση των ποσοτώσεων που είχαν οριστεί για την περίοδο 2004/005. Η πλειονότητα των ευρωπαϊών παραγωγών αμύλου γεωμήλων (εκτός των πολωνών, λιθουανών και τσέχων γεωργών) υποστηρίζουν την πρόταση της Επιτροπής, μολονότι θα προτιμούσαν τη συνήθη περίοδο παράτασης του συστήματος ποσοτώσεων (τρία έτη).

2.2 Η ΕΟΚΕ, μολονότι επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής, εντούτοις συμερίζεται τις ανησυχίες των παραγωγών αμύλου γεωμήλων ότι το χρονικό περιθώριο για τη συζήτηση και υιοθέτηση της πρότασης της Επιτροπής ήταν κάπως στενά, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη ότι οι γεωργοί θα αρχίσουν να φυτεύουν τα γεώμηλα σποράς τον Μάρτιο του 2005. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να λάβουν υπόψη αυτούς τους χρονικούς περιορισμούς κατά τη μελέτη της πρότασης.

3. Συμπεράσματα

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για παράταση των σημερινών ποσοτώσεων για τα έτη εμπορίας 2005/2006 και 2006/2007 και προτείνει αυστηρή τήρηση της προθεσμίας για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο πλαίσιο των μελλοντικών προτάσεων.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών

COM(2004) 775 τελικό 2004/0270 (COD)

(2005/C 234/07)

Το Συμβούλιο, στις 16 Δεκεμβρίου 2004, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 152 της ΣΕΚ, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 17 Φεβρουαρίου 2005, με εισηγητή τον κ. **Franco CHIRIACO**.

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 2005) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 130 ψήφους υπέρ, 0 κατά και 3 αποχές:

1. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

1.1 Οι κυριότερες τροποποιήσεις του κανονισμού για την πρόληψη, τον έλεγχο και την εξάλειψη ορισμένων ΜΣΕ, συνίστανται:

- στην παράταση για δύο ακόμη έτη των μέτρων πρόληψης που είχαν ήδη παραταθεί το 2003 ⁽¹⁾.
- στην ενίσχυση ορισμένων μέτρων πρόληψης (συμπεριληψη των ελαφιδών, ενθάρρυνση της επιλογής προβάτων ανθεκτικών στις ΜΣΕ μέσω ενός εναρμονισμένου προγράμματος εκτροφής, συμμόρφωση με τον κανονισμό 1774/2002 για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων σχετικά με τα ζωικά υποπροϊόντα, απαγόρευση έγχυσης αερίου στην κρανιακή κοιλότητα ως μεθόδου σφαγής·
- στην επέκταση και στα αιγοπρόβατα των κανόνων που περιορίζουν την μεταφορά ζώων·
- στον περιορισμό διάθεσης στην αγορά πρώτων υλών για την παρασκευή όξινου φωσφορικού ασβεστίου και αντιθέτως συμπεριληψη του γάλακτος που δεν προορίζεται για κατανάλωση από τον άνθρωπο στις παρεκκλίσεις που ισχύουν για το γάλα που προορίζεται για κατανάλωση από τον άνθρωπο·
- στην παγίωση της νομικής βάσης για τους ελέγχους σε τρίτες χώρες.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Αν και στο παρελθόν έχει εκφράσει επιφυλάξεις για τη διαδικασία των επαναλαμβανόμενων παρατάσεων ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της αναγκαιότητας εναρμόνισης των κανόνων σε διεθνές επίπεδο στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Οργάνωσης για την Υγεία των Ζώων (UIE), σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει καθορίσει η ίδια η Επιτροπή για την αξιολόγηση των κινδύνων.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση CESE, εισηγητής ο κ. Leif Nielsen, E.E. C 208 της 3.9.2003.

⁽²⁾ Ομοίως.

2.2 Πράγματι, η πρακτική που εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό έδειξε ότι η υφιστάμενη ταξινόμηση σε πέντε κατηγορίες, που βασίζεται περισσότερο σε μεμονωμένες περιπτώσεις παρά σε κινδύνους, πριμοδοτεί τις χώρες που πραγματοποιούν χαλαρούς ελέγχους και τιμωρεί τις χώρες που πραγματοποιούν αποτελεσματικούς ελέγχους προλαμβάνουν κρούσματα της ασθένειας. Τα πρόσφατα κρούσματα που εντοπίστηκαν στην Ιαπωνία, στον Καναδά και στις Ηνωμένες Πολιτείες φαίνεται ότι θα επιταχύνουν την επίτευξη συμφωνίας για την υιοθέτηση κοινής μεθοδολογίας στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Οργάνωσης για την Υγεία των Ζώων, πιθανόν τον Μάιο του 2005.

2.3 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ωστόσο να επαναλάβει προηγούμενη σύστασή της: όταν καθίσταται αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, σε διεθνές επίπεδο, για κοινούς κανόνες σχετικά με το χειρισμό του κινδύνου, η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει τις συνέπειες και να θεσπίσει η ίδια την απαραίτητη νομοθεσία ανεξαρτήτως των δυσκολιών που θα δημιουργηθούν σε επίπεδο ΠΟΕ για τις εμπορικές συναλλαγές με τις τρίτες ώρες. Η έλλειψη διεθνούς αποδοχής και οι χρονοβόρες διαπραγματεύσεις δεν πρέπει να καθυστερήσουν την εφαρμογή των μέτρων που χρειάζονται για τη συνεργασία στην ΕΕ.

2.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η Επιτροπή, με την ευκαιρία της παράτασης, εισάγει τροποποιήσεις με στόχο την ενίσχυση των μέτρων πρόληψης, την ενθάρρυνση προγραμμάτων επιλογής και την επέκταση των περιορισμών μεταφοράς και ελέγχων, κυρίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η συμπερίληψη των «ελαφιδών» ενδείκνυται σήμερα περισσότερο από ποτέ.

3.2 Η παγίωση της νομικής βάσης για το εναρμονισμένο πρόγραμμα εκτροφής, που ήδη λειτουργεί με θετικά αποτελέσματα, θα συμβάλει στην επέκταση της επιλογής ανθεκτικών προβάτων.

3.3 Η συμμόρφωση με τον κανονισμό 1774/2002 είναι μια οφειλόμενη πράξη, νομοθετικής συνοχής.

3.4 Η έγχυση αερίου στην κρανιακή κοιλότητα, που ήδη απαγορεύεται για τα εισαγόμενα ζώα, απαγορεύεται ρητά κατά τη σφαγή στο εσωτερικό της ΕΕ, με σαφές όφελος την ασφάλεια από τη μόλυνση.

3.5 Οι κανόνες για τον περιορισμό των μετακινήσεων των βοοειδών επεκτείνονται και στα ζώα που πάσχουν από τρομώδη νόσο.

3.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επέκταση και σε άλλα είδη του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων που διέπουν τη διάθεση στην αγορά και τις εξαγωγές βοοειδών, αιγοπροβάτων, του σπέρματος

τους, των εμβρύων και των ωαρίων τους, καθώς και τους περιορισμούς σχετικά με τη διάθεση πρώτων υλών για την παρασκευή όξινου φωσφορικού ασβεστίου, σύμφωνα με τη γνώμη της επιστημονικής συντονιστικής επιτροπής.

3.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί καθοριστικής σημασίας να παγιωθεί νομικά η δυνατότητα ελέγχων σε τρίτες χώρες, ούτως ώστε να αξιοποιηθεί η εμπειρία που έχει αποκτηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε αυτόν τον τομέα, αλλά συνιστά επίσης τη διάθεση επαρκών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων για τον σκοπό αυτό.

Βρυξέλλες 9 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο»

COM (2004) 493 τελικό

(2005/C 234/08)

Στις 18 Νοεμβρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 18 Φεβρουαρίου 2005, με βάση την εισηγητική έκθεση της κυρίας **Engelen-Kefer**.

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9^{ης} και 10^{ης} Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Στις 14 Ιουλίου 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τις προτάσεις της σχετικά με τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για τη χρονική περίοδο 2007 — 2013. Οι προτάσεις αυτές θα αντικαταστήσουν τους κανονισμούς για τα διαρθρωτικά ταμεία που ισχύουν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του 2006. Στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης κανονισμού, η Επιτροπή υπογραμμίζει τις εκτεταμένες ανισότητες που εντοπίζονται στην διευρυμένη Ένωση, καθώς και τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει λόγω της παγκοσμιοποίησης, της οικονομικής αναδιάρθρωσης και της δημογραφικής εξέλιξης.

1.2 Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει αύξηση των πιστώσεων των διαρθρωτικών ταμείων και ταυτοχρόνως εστίαση των δράσεων σε στόχους προτεραιότητας. Με το σύνολο των πόρων

να φτάνει τα 336,1 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο ένα τρίτο του κοινοτικού προϋπολογισμού, η μελλοντική χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης

— θα είναι προσανατολισμένη σε συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ (στόχοι της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση),

— θα επικεντρώνεται στις οικονομικά ασθενέστερες περιφέρειες,

— θα διέπεται από μεγαλύτερη αποκέντρωση, ενώ στόχο αποτελεί η απλούστερη, πιο διαφανής και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της.

1.3 Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ανακαθορισμού των στόχων, δηλαδή σύγκλιση, περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση, καθώς και εδαφική συνεργασία.

Η πρόταση κανονισμού περιλαμβάνει:

- ένα γενικό κανονισμό με κοινές διατάξεις για τα τρία χρηματοδοτικά μέσα (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής)·
- επιμέρους ειδικούς κανονισμούς: για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής·
- έναν νέο κανονισμό για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ομίλου Διασυνοριακής Συνεργασίας (ΕΟΔΣ).

1.4 Αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης αποτελεί κυρίως ο ρόλος του ΕΚΤ στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής αναδιάρθρωσης. Ωστόσο, ιδιαίτερο βάρος δίνεται και στις βασικές αρχές για τη λειτουργία και τον προσανατολισμό των δράσεων ενίσχυσης του ΕΚΤ, δεδομένου ότι αυτές καθορίζονται στον γενικό κανονισμό.

2. Οι νέοι στόχοι των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ

2.1 Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, η αναδιάρθρωση της ΕΕ μετά το 2007 θα εστιασθεί σε τρεις στόχους: σύγκλιση, περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση και ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία.

2.2 Σύγκλιση

2.2.1 Ο στόχος αυτός ταυτίζεται σχεδόν με τον τρέχοντα Στόχο 1 και αποσκοπεί στη στήριξη της οικονομικής σύγκλισης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών και μάλιστα μέσω της ενθάρρυνσης επενδύσεων σε κεφάλαιο και σε ανθρώπινους πόρους, της προώθησης της καινοτομίας και της ανάπτυξης της κοινωνίας της γνώσης, της προαγωγής της αναδιάρθρωσης, της προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος, καθώς και μέσω μιας αποτελεσματικότερης διοίκησης. Με προϋπολογισμό 264 δισεκατομμυρίων ευρώ (περίπου 78,5 % των συνολικών πόρων) η νέα περιφερειακή ενίσχυση συνιστά τον βασικό κορμό της αναδιάρθρωσης της ΕΕ. Για την επίτευξη του στόχου αυτού πρέπει να συμβάλουν το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής.

2.3 Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση

2.3.1 Ο στόχος αυτός συνοψίζει τους τρέχοντες Στόχους 2 και 3. Είναι προσανατολισμένος προς την στήριξη της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης, εκτός των περιφερειών και κρατών μελών που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες ανάγκες ενίσχυσης. Η προσέγγιση που υιοθετείται είναι διττή: αφενός, αξιοποίηση των περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την προσαρμογή των βιομηχανικών, αστικών και αγροτικών περιοχών, που πλήττονται ιδιαίτερα από τις συνέπειες της αναδιάρθρωσης, μέσω της προώθησης της καινοτομίας, της κοινωνίας της γνώσης, της επιχειρηματικότητας και της προστασίας του περιβάλλοντος. Αφετέρου, προώθηση της εφαρμογής εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, για την ένταξη στην αγορά εργασίας των εργαζομένων, γυναικών και αντρών, που πλήττονται από την αναδιάρθρωση, και γενικότερα την προώθηση της απασχολησιμότητας, μέσω της κατάρτισης και ανάληψης δράσεων υπέρ της ένταξης στην αγορά εργασίας. Οι δράσεις αυτές αποσκοπούν στην επίτευξη της πλήρους απασχόλησης, της βελτίωσης της ποιότητας και παραγωγικότητας της εργασίας, καθώς και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και γενικότερα στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. Οι προβλεπόμενες πιστώσεις ανέρχονται σε 57,9 δισεκατομμύρια ευρώ (περίπου 17,2 % του συνόλου των πόρων) και κατανέμονται εξίσου μεταξύ του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ.

2.4 Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία

2.4.1 Ο εν λόγω στόχος βασίζεται στην αποκτηθείσα πείρα από την τρέχουσα κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG και αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας στις μεθοριακές περιφέρειες περιλαμβανομένων των ενδοκοινοτικών θαλάσσιων συνόρων, καθώς και συγκεκριμένων περιοχών των εξωτερικών συνόρων, μέσω της εφαρμογής κοινών προγραμμάτων, τη δημιουργία αντίστοιχων δικτύων και ανταλλαγής εμπειριών (ΕΤΠΑ). Ο προϋπολογισμός για το στόχο αυτό ανέρχεται σε 13,2 δισεκατομμύρια ευρώ (περίπου 3,9 % του συνόλου των πιστώσεων).

3. Ο ιδιαίτερος ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

3.1 Σύμφωνα με την παρούσα πρόταση, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ορίζεται αρμόδιο για την υλοποίηση των δύο στόχων: «σύγκλιση» και «περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Ωστόσο, εξαιτίας και της προτεινόμενης κατανομής των πιστώσεων, η ενίσχυση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών συνιστά βασική προτεραιότητα. Οι κοινοτικές οδηγίες και συστάσεις για την απασχόληση συνιστούν το πολιτικό πλαίσιο για τις παρεμβάσεις του ΕΚΤ· οι κύριες προτεραιότητες των ενισχύσεων του ΕΚΤ πρέπει να εστιάζονται σε τέσσερα βασικά πεδία:

- ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων·
- βελτιωμένη πρόσβαση στην απασχόληση, πρόληψη της ανεργίας, παράταση της ενεργού ζωής και αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας·
- κοινωνική ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας ομάδων με μειονεκτήματα και καταπολέμηση των διακρίσεων·
- προώθηση των εταιρικών σχέσεων για τη μεταρρύθμιση στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης.

3.2 Ειδικά στις πλέον μειονεκτούσες περιφέρειες, οι οποίες εντάσσονται στο στόχο «σύγκλιση», το ΕΚΤ πρέπει να στηρίζει και δράσεις υπέρ της βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, της ανάπτυξης των θεσμικών ικανοτήτων και της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχο την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου. Οι καινοτόμες δράσεις και η διεθνική συνεργασία που εντάσσονται μέχρι σήμερα στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL θα πρέπει να ενσωματωθούν στις περιφερειακές ενισχύσεις. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην προώθηση της ισότητας κατά την έννοια της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, με την ανάληψη ειδικών δράσεων για την τόνωση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση και βελτίωση των δυνατοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης.

3.3 Το ΕΚΤ αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο για την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών για την απασχόληση, δηλαδή στηρίζει την ανάληψη πολιτικών υπέρ της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, ειδικότερα μέσω της στοχοθετημένης ένταξης στην αγορά εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας και οργάνωσης της εργασίας, καθώς και την ανάληψη δράσεων κατάρτισης για την προώθηση της απασχολησιμότητας.

3.3.1 Στο τομέα παρέμβασης «αύξηση της προσαρμοστικότητας εργαζομένων και επιχειρήσεων» το ΕΚΤ υποστηρίζει δράσεις για την

- αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής συστημάτων και στρατηγικών της δια βίου μάθησης, ειδικά για εργαζομένους με περιορισμένη ειδικευση·
- θετική διαχείριση της οικονομικής αναδιάρθρωσης μέσω της εφαρμογής καινοτόμων μορφών οργάνωσης της εργασίας, καθώς και τον προσδιορισμό των μελλοντικών απαιτήσεων όσον αφορά την κατάρτιση.

3.3.2 Στον τομέα παρέμβασης «τόνωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και προληπτική πολιτική απασχόλησης» το ΕΚΤ στηρίζει την ανάληψη

- δράσεων εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης των υπηρεσιών απασχόλησης·
- εφαρμογή δραστικών και προληπτικών μέτρων για την ένταξη των εργαζομένων και προώθηση της εξατομικευμένης υποστήριξής τους·
- λήψη ειδικών μέτρων για την συνεχή αύξηση του ποσοστού της απασχόλησης των γυναικών, τη μείωση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας με βάση το φύλο και την καλύτερη εναρμόνιση επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής·
- προώθηση ειδικών μέτρων για την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών.

3.3.3 Στο πλαίσιο του τομέα παρέμβασης «ένταξη στην αγορά εργασίας ομάδων ατόμων με μειονεκτήματα και καταπολέμηση των διακρίσεων», μείζονα προτεραιότητα πρέπει να αποτελέσουν η προώθηση της απασχολησιμότητας για άτομα με μειονεκτήματα και άτομα που αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, μέσω της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων ενσωμάτωσης, ειδικά με τη σύσταση υπηρεσιών στήριξης και πρόνοιας, καθώς και η ευαισθητοποίηση έναντι των διακρίσεων σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

3.3.4 Εκτός από αυτά, το ΕΚΤ στηρίζει στο πλαίσιο του στόχου «σύγκλιση» την εφαρμογή μέτρων για την

- μεταρρύθμιση της γενικής παιδείας και της επαγγελματικής κατάρτισης με γνώμονα τις απαιτήσεις μιας της κοινωνίας βασιζόμενης στη γνώση και βελτίωση της ανταπόκρισής τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας,
- προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης κυρίως για την μείωση των ποσοστών των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και την βελτίωση της πρόσβασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση,
- ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς
- ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών όσον αφορά την οικονομία, την απασχόληση, τον κοινωνικό τομέα, το περιβάλλον και τη νομοθεσία.

3.4 Σε ό,τι αφορά τον προγραμματισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ορισμένες τροποποιήσεις, οι οποίες προκύπτουν από τις γενικές διατάξεις για Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία. Η νέα μορφή προγραμματισμού, στην οποία εντάσσονται οι παρεμβάσεις του ΕΚΤ, πρέπει να περιέχει κατά κύριο λόγο:

- τη θέσπιση στρατηγικών κατευθυντηρίων γραμμών για την πολιτική συνοχής με τον καθορισμό στρατηγικών στόχων για τα επιμέρους ταμεία από το Συμβούλιο, με την συνεκτίμηση των βασικών αρχών της κοινοτικής οικονομικής πολιτικής και των κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕ για την απασχόληση·
- τη θέσπιση εθνικού στρατηγικού πλαισίου κατόπιν διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το οποίο να αποτελεί το βασικό πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση λειτουργικών προγραμμάτων των επιμέρους Ταμείων, βάσει των στόχων της «σύγκλισης» και της «περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης»·
- την υποβολή ετήσιων εκθέσεων εφαρμογής, τόσο για το εκάστοτε εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, όσο και για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα, το οποίο θα πρέπει να έχει λάβει την έγκριση της Επιτροπής.

4. Αξιολόγηση

4.1 Η διεύρυνση της ΕΕ αποτελεί για την Ένωση μια μεγάλη οικονομική και κοινωνική πρόκληση, η οποία ωστόσο δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί απλώς μέσω της κοινοτικής διαρθρωτικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη συγκέντρωση των πιστώσεων στις οικονομικά ασθενέστερες περιφέρειες, η οποία θα πρέπει να αποφέρει οφέλη πρωτίτως για νέα κράτη μέλη, όπου παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επαρκή την προτεινόμενη αύξηση των πιστώσεων των διαρθρωτικών ταμείων από περίπου 276 δισεκατομμύρια ευρώ σε 336,1 δις ευρώ για τη χρονική περίοδο 2007-2013 που αντιστοιχεί σε 0,41 % του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) της Ένωσης, λαμβανομένου υπόψη ότι το ποσό αυτό πρέπει να καταναηθεί πλέον σε 25 κράτη μέλη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις θα πρέπει να συνεχισθούν, αν και σε μικρότερο βαθμό, στα παλαιά κράτη μέλη, τουλάχιστον στους τομείς οι οποίοι έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τις βιομηχανικές αναδιρθρώσεις και στους οποίους παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας. Ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλιστεί η θέσπιση δίκαιων μεταβατικών κανόνων για τις πλέον μη επιλέξιμες περιοχές του Στόχου 1 που επηρεάζονται από τη λεγόμενη «στατιστική επίπτωση». Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να ενσωματώσει την κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως τα αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα που διαθέτει, κυρίως δε ο καινοτόμος χαρακτήρας των σχεδίων της, η υποστήριξη της ανταλλαγής εμπειριών και υποδειγμάτων ορθών πρακτικών εντός της ΕΕ καθώς και η προώθηση της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων μέσω της εταιρικής σχέσης μεταξύ των διαφόρων φορέων. Μετά την ενσωμάτωση της πρωτοβουλίας EQUAL, ενδεικνύεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καλέσει τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν μέτρα παρεμφερή με την EQUAL στα εθνικά τους επιχειρησιακά προγράμματα

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την αναδιάρθρωση των στόχων, και ειδικά την ενσωμάτωση των στόχων της διαρθρωτικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης στο νέο στόχο «ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», στόχοι που πρέπει να επιδιωχθούν ισότιμα. Ειδικά στις περιοχές που έχουν πληγεί από την βιομηχανική αναδιάρθρωση, είναι επιτακτική ανάγκη η ανάληψη συντονισμένων δράσεων για την προώθηση επενδύσεων και καινοτομιών (ΕΤΠΑ), καθώς και για την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων της κοινωνικής αναδιάρθρωσης (ΕΚΤ). Η νέα διάρθρωση των στόχων μπορεί να αποφέρει οφέλη, εφόσον διασφαλιστεί και ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός των προγραμμάτων. Αφενός έχει προβλεφθεί η ενσωμάτωση των μέτρων από τα επιμέρους εθνικά στρατηγικά πλαίσια. Αφετέρου, όμως, ο περαιτέρω προγραμματισμός εφαρμόζεται ξεχωριστά για το καθένα από τα Ταμεία. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η σύνδεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στους στόχους «σύγκλιση» και «περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», ώστε να εξασφαλιστεί η συμπληρωματικότητά τους. Πέραν τούτου, για τις παρεμβάσεις του ΕΚΤ στην πολιτική απασχόλησης, είναι αναγκαία η διασφάλιση της δυνατότητας καθορισμού συγκεκριμένων περιφερειακών προτεραιοτήτων ανάλογα με την διάρθρωση της ανεργίας. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις περιφέρειες με υψηλότερη ανεργία, ενώ κρίνεται επίσης απαραίτητη η υποστήριξη των τοπικών πρωτοβουλιών και τοπικών συμφώνων για την απασχόληση.

4.3 Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες για τους τομείς παρέμβασης του ΕΚΤ ανταποκρίνονται κατά βάση στην στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση αλλά και στις ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας είναι απαραίτητη η εστίαση των δράσεων της πολιτικής απασχόλησης στην εφαρμογή μέτρων για την πρόληψη της ανεργίας και την ένταξη ομάδων ατόμων με μειονεκτήματα στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τις προτάσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων «το μέλλον της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ», ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ταχεία και ενεργό ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, καθώς και στην ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και στην ένταξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στον ενεργό βίο. Για το τελευταίο απαιτείται κατά κύριο λόγο ενεργότερη συμμετοχή σε δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και βελτίωση της ποιότητας της εργασίας μέσω της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων για το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας. Στο προσκήνιο πρέπει να βρίσκεται ο καινοτόμος χαρακτήρας των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση. Η άποψη αυτή υπογραμμίζεται και στη γνωμοδότηση της επιτροπής του ΕΚΤ. (1)

4.4 Το ΕΚΤ, μαζί με άλλα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, αποτελεί επίσης ένα μέσο για την στήριξη του οριζόντιου στόχου όσον αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων, όπως αυτός υλοποιείται μέσω των διαφόρων δράσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μαζί με τους νέους, τις γυναίκες και τους ηλικιωμένους, και τα άτομα με αναπηρίες, οι μετανάστες και εθνοτικές μειονότητες κατατάσσονται στις πλέον ευάλωτες ομάδες στην αγορά εργασίας. Πολλά άτομα πλήττονται επίσης από διακρίσεις σε βάρος τους λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Συνεπώς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην ένταξη αυτής της κατηγορίας ατόμων, μέσω της εφαρμογής μέτρων κοινωνικής αρωγής, κατάρτισης και οργάνωσης της εργασίας, όπως λόγου χάρι με τη δημιουργία θέσεων εργασίας κατάλληλων για άτομα με αναπηρίες. Θα πρέπει ιδιαίτερα να ληφθούν μέτρα ενημέρωσης των μεταναστών σχετικά με τα δικαιώματά τους και κυρίως τα εργασιακά τους δικαιώματα. Συνεπώς, οι παρεμβάσεις του ΕΚΤ πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και τα εθνικά σχέδια δράσης για την κοινωνική ένταξη και να

προβλέπουν μέτρα για τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των ομάδων αυτών. Και στον τομέα αυτό η ΕΟΚΕ επικροτεί την άποψη της επιτροπής του ΕΚΤ. Τόσο τα κράτη μέλη όσο και οι διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέτρα των διαρθρωτικών ταμείων δεν θα δημιουργούν ακουσίως εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση αυτών των μειονεκτούντων ατόμων,

4.5 Στο πλαίσιο του στόχου «σύγκλιση» το ΕΚΤ θα πρέπει να προωθήσει επίσης μέτρα για την μεταρρύθμιση των συστημάτων σχολικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης, καθώς και μέτρα για την προσαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτούνται, στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επίσης, θεωρείται απαραίτητη η προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης, που συμβάλει στην βελτίωση των ικανοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επειδή ο στόχος «σύγκλιση» αφορά τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, οι παρεμβάσεις αυτές απευθύνονται κυρίως στα νέα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, ότι η διαμόρφωση σύγχρονων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών υπηρεσιών συνιστούν κρατική αρμοδιότητα. Από τη μια πλευρά, οι κοινοτικές οδηγίες για την απασχόληση θέτουν στόχους για τη μεταρρύθμιση των συστημάτων γενικής σχολικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Από την άλλη πλευρά όμως, η εφαρμογή των στόχων αυτών αποτελεί πρωτίστως αρμοδιότητα του εκάστοτε κράτους, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως π.χ. στη Γερμανία την αρμοδιότητα αυτή αναλαμβάνουν τα ομόσπονδα κράτη. Το ΕΚΤ αποτελεί κατά κύριο λόγο συμπληρωματικό μέσο για τις εθνικές πολιτικές για την απασχόληση, μέσω καινοτόμων μέτρων π.χ. για την προώθηση της επαγγελματικής εξειδίκευσης, και οφείλει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να εστιάσει τις παρεμβάσεις του σε αυτήν την ιδιότητα.

4.6 Από τις τροποποιήσεις που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά τον προγραμματισμό, συμπεραίνουμε ότι στόχο της αποτελεί η στρατηγική διαχείριση του προγραμματισμού. Μέσω των ευρωπαϊκών στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών για την συνολική πολιτική συνοχής και της αντίστοιχης θέσπισης πλαισίων αναφοράς σε εθνικό επίπεδο, πρέπει να ενισχυθεί η σχέση μεταξύ των γενικών πολιτικών στόχων της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ και των βασικών αρχών της οικονομικής πολιτικής και των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Αυτή η σύνδεση υφίσταται ήδη μεταξύ της πολιτικής της ΕΕ για την απασχόληση και των παρεμβάσεων του ΕΚΤ, μέσω της κατάρτισης των εθνικών σχεδίων δράσης που αξιοποιούν πρωτίστως τη συμβολή του ΕΚΤ όσον αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την απασχόληση. Πέρα από αυτό, για τον τομέα της κοινωνικής ένταξης προβλέπεται η κατάρτιση εθνικού σχεδίου δράσης σε διετή βάση, το οποίο θα περιλαμβάνει επίσης μέτρα για την πολιτική απασχόλησης. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσο η υποχρεωτική εκπόνηση ετήσιων εκθέσεων εφαρμογής, τόσο για το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς όσο και για τα επιμέρους επιχειρησιακά προγράμματα, εφόσον αυτές εκτείνονται πέρα από την παρακολούθηση και τον έλεγχο της χρήσης των πιστώσεων που έχουν διατεθεί, εξυπηρετεί πραγματικά το σκόπιμο ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον έλεγχο της χρήσης των πιστώσεων. Όσον αφορά τη λειτουργία του ΕΚΤ, η ΕΟΚΕ συνιστά να εξετασθεί μήπως πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη σύνδεση του εθνικού σχεδίου δράσης για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ στον τομέα της απασχόλησης με τις απαιτήσεις προγραμματισμού των παρεμβάσεων του ΕΚΤ. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στην προσδοκώμενη απλούστευση του προγραμματισμού. Ανάλογες επιφυλάξεις εκφράζει και η επιτροπή του ΕΚΤ σε ό,τι αφορά την ενίσχυση της γραφειοκρατίας αντί της απλούστευσης. Συνεπώς, η

(1) Θα είναι διαθέσιμη προσεχώς στην ιστοσελίδα της επιτροπής του ΕΚΤ.

ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι επιφυλάξεις αυτές, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του ΕΚΤ.

4.7 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διατήρηση των ισχυόντων αρχών της κοινοτικής ενίσχυσης της αναδιάρθρωσης: συγκέντρωση, προγραμματισμός, προσθετικότητα και εταιρική σχέση. Ωστόσο, θα ήταν ευκαταίω, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να αναδειχθεί σε μεγαλύτερο βαθμό ο ιδιαίτερος ρόλος των κοινωνικών εταίρων στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του ΕΚΤ για την πολιτική απασχόλησης και να υπογραμμισθεί η ανάγκη συμμετοχής τους τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι κοινωνικοί εταίροι είναι συναρμόδιοι τόσο κατά τη συγκρότηση των θεσμικών δομών όσο και κατά την εφαρμογή των πολιτικών για την απασχόληση στα κράτη μέλη. Ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των πρόσθετων παρεμβάσεων του ΕΚΤ πρέπει να συνδέονται με τις εθνικές στρατηγικές για την απασχόληση. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση της επιτροπής του ΕΚΤ σχετικά με τη διάθεση συγκεκριμένου μέρους των πιστώσεων στις περιοχές σύγκλισης, με στόχο την υποστήριξη των κοινωνικών εταίρων κατά την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την απασχόληση.

Βρυξέλλες 9 Μαρτίου 2005

4.8 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι τα κράτη μέλη και οι διοικητικές αρχές του εκάστοτε επιχειρησιακού προγράμματος οφείλουν να φροντίζουν για τη διενέργεια κατάλληλων διαβουλεύσεων με μη κυβερνητικές οργανώσεις κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και παρακολούθηση των ενισχύσεων του ΕΚΤ. Θεωρεί για αυτό απαραίτητο να ορίζεται ρητώς στο άρθρο 5, παράγραφος 2 της πρότασης κανονισμού ότι η διενέργεια των διαβουλεύσεων αυτών πρέπει να γίνεται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξασφάλιση της πρόσβασης στις χρηματοδοτούμενες δράσεις πέρα από τους κοινωνικούς εταίρους και στις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης εταιρικής σχέσης, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί και στο σημαντικό ρόλο των μη κερδοσκοπικών φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά την ενίσχυση της συμμετοχής τους στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των δράσεων ενίσχυσης του ΕΚΤ.

4.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά μεγαλύτερη προσφυγή στην τεχνική βοήθεια που προβλέπεται δυνάμει του ΕΚΤ για τη χρηματοδότηση δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενημέρωσης του συνόλου των μη κρατικών φορέων που συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων του ΕΚΤ.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)»

COM(2004) 490 τελικό — 2004/0161 CNS

(2005/C 234/09)

Στις 10 Νοεμβρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Με επιστολή του της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2004, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κοινοποίησε την απόφασή του της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2004 να ζητήσει και αυτό τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την εν λόγω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Φεβρουαρίου (εισηγητής: ο κ. **BROS**).

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειάς της της 9^{ης} και 10^{ης} Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 125 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 8 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 Το Πρόγραμμα Δράσης 2000, που υιοθετήθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου τον Μάρτιο του 1999, καθιέρωσε την πολιτική της αγροτικής ανάπτυξης ως τον δεύτερο πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Έχει ως στόχο να συνοδεύσει τις μεταρρυθμίσεις της πολιτικής για τις αγορές στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, η νέα μεταρρύθμιση, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2003, επιβεβαίωσε τον ρόλο του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ θεσπίζοντας νέα μέτρα που συνδέονται με την προώθηση των προϊόντων, την ασφάλεια των τροφίμων και τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Οι κατευθύνσεις αυτές πρέπει να υλοποιηθούν με χρηματοδοτικά μέσα τα οποία θα διατεθούν για την αγροτική ανάπτυξη.

1.2 Ακολουθώντας τα συμπεράσματα της Διάσκεψης του Σαλτσμπουργκού (Νοέμβριος 2003), η Επιτροπή παρουσίασε στην ανακοίνωση για τις δημοσιονομικές προοπτικές και στην πρόταση κανονισμού που εξετάζονται στη γνωμοδότηση αυτή, τις τρεις κυριότερες κατευθύνσεις που προτίθεται να δώσει στη μελλοντική πολιτική αγροτικής ανάπτυξης και συγκεκριμένα:

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα μέσω της παροχής στήριξης για την αναδιάρθρωση
- βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου μέσω της παροχής στήριξης για τη διαχείριση της γης
- βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας με μέτρα που απευθύνονται στον γεωργικό τομέα και σε άλλους παράγοντες της υπαίθρου.

1.3 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δίδει ιδιαίτερη προσοχή στις προτάσεις αυτές. Η γνωμοδότηση πρωτοβουλίας «Δεύτερος πυλώνας της ΚΓΠ: οι προοπτικές προσαρμογής της πολιτικής για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών»⁽¹⁾ εντάσσεται στις γενικότερες προβληματικές οι οποίες είναι:

— η επιτυχία της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πάνω από το ήμισυ του πληθυσμού της ΕΕ των 25 ζει σε αγροτικές ζώνες).

— η διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου ασφάλειας τροφίμων που εντάσσεται στην προοπτική της βιώσιμης ανάπτυξης.

— η διατήρηση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου που δίδει έμφαση στην πολυλειτουργικότητα της γεωργίας και διασφαλίζει την αρμονική κατανομή της γεωργικής δραστηριότητας στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.4 Προκειμένου να εξετάσει όλα αυτά τα ζητήματα, η ΕΟΚΕ διευκρίνισε στην προαναφερθείσα γνωμοδότησή της τις θέσεις αρχής που θα πρέπει να καθοδηγήσουν τη μελλοντική πολιτική ανάπτυξης της υπαίθρου:

— η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών συμβάλλει στην εδαφική συνοχή της ΕΕ· συνεπώς, θα πρέπει να αποτελέσει αναπόσπαστο τμήμα των πρωταρχικών στόχων της περιφερειακής πολιτικής

— ο κυριότερος στόχος του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ πρέπει να είναι η στήριξη της γεωργίας στην προσαρμογή της στις διαρθρωτικές εξελίξεις και η ανταπόκριση στις προσδοκίες των πολιτών

— τα δημοσιονομικά μέσα που διατίθενται για την πολιτική αυτή πρέπει να είναι επαρκή, διαφορετικά, υπάρχει ο κίνδυνος αποσύνδεσης των κοινοτικών πολιτικών από τους αγροτικούς χώρους

— μόνο οι πολυλειτουργικές πτυχές της γεωργικής παραγωγής συμβάλλουν από πολλές απόψεις στη διατήρηση μιας ζωντανής υπαίθρου

— αρμόδιος για τα γεωργικά ζητήματα και την ανάπτυξη της υπαίθρου πρέπει να είναι ένας μόνο Επίτροπος.

Ως λογική συνέχεια των εργασιών της, η ΕΟΚΕ προτίθεται να εκφράσει τις απόψεις της στα άλλα όργανα σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής εξετάζοντας ιδιαίτερα τη στήριξη της ανάπτυξης της υπαίθρου.

(¹) ΕΕ C 302 της 07.12.2004, σσ. 53-59.

1.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και η ΕΟΚΕ μπόρεσε επανειλημμένα, ειδικότερα στο πλαίσιο των συμβουλευτικών επιτροπών, να διατυπώσει διάφορες προτάσεις. Αυτές οι ευρείες διαβουλεύσεις δείχνουν το ανοικτό πνεύμα της Επιτροπής και η ΕΟΚΕ, συνεπώς, θα επιθυμούσε να μπορέσει η Επιτροπή να απηχήσει τις προτάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας που έχει ξεκινήσει.

1.6 Η ΕΟΚΕ θα καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με τη νέα νομική βάση για τη χρηματοδότηση των διαφόρων σχετικών μέτρων από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΓΤΕ (COM(2004) 489 τελικό — 2004/0164 (CNS) (2)). Οι διοικητικές πτυχές της εφαρμογής των προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου θα εξεταστούν συνεπώς στην παρούσα γνωμοδότηση.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1 Η πρόταση της Επιτροπής εντάσσεται στο στόχο μεγαλύτερης ευκρίνειας και διαφάνειας της κοινοτικής πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, προτείνει τη δημιουργία ειδικού ταμείου (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης — ΕΓΤΑΑ) που θα συμβάλει στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υπαίθρου στο σύνολο της Κοινότητας ολοκληρώνοντας τις πολιτικές για τις αγορές και τη στήριξη του εισοδήματος που εφαρμόζονται στα πλαίσια της ΚΓΠ, της πολιτικής συνοχής, και της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

2.2 Προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερη συνάφεια των στόχων που τίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και της εφαρμογής των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, η Επιτροπή προτείνει την κατάρτιση κοινοτικού στρατηγικού σχεδίου για τα θέματα της ανάπτυξης της υπαίθρου. Στη συνέχεια, το εν λόγω σχέδιο θα εγκριθεί από το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη θα έχουν την ευθύνη κατάρτισης των εθνικών στρατηγικών σχεδίων λαμβάνοντας υπόψη τους προσανατολισμούς αυτούς. Η κατάρτιση εθνικών στρατηγικών σχεδίων και προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου θα πρέπει να υλοποιηθεί στο πλαίσιο μιας στενής συνεργασίας της Επιτροπής, των κρατών μελών, και των αρχών που ορίζονται από τα κράτη μέλη (περιφερειακές και τοπικές αρχές, κοινωνικοοικονομικοί εταίροι και οιοσδήποτε άλλος αντιπροσωπευτικός εταίρος της κοινωνίας των πολιτών).

2.3 Ως συμπλήρωμα της παρακολούθησης του προγραμματισμού, η Επιτροπή προτείνει να καταρτίζει κάθε κράτος μέλος ετήσια συνθετική αξιολόγηση που θα περιλαμβάνει τα επιτεύγματα προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου έναντι των δεικτών που προσδιορίζονται στα εθνικά στρατηγικά προγράμματα και των αποτελεσμάτων αξιολόγησης «in itinere» που αναλαμβάνονται για κάθε πρόγραμμα. Η Επιτροπή θα παρουσιάζει ετήσια έκθεση στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

2.4 Η Επιτροπή προτείνει τη συνένωση των 26 υφιστάμενων μέτρων καθώς και των νέων προτάσεων μέτρων, όπως είναι η χρηματοδότηση του προγράμματος NATURA 2000, τα δασοπεριβαλλοντικά μέτρα ή η επιμόρφωση των τοπικών αιρετών παραγόντων στην κατάρτιση χωροταξικών σχεδίων, υπό 3 άξονες που διαθέτουν χωριστούς στόχους και συμπεριλαμβάνουν ελάχιστες τιμές χρηματοδοτικού προγραμματισμού ανά άξονα:

— 15 % για τους άξονες «βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας» (άξονας I) και 15 % για τον

άξονα «βελτίωση της ποιότητας ζωής και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» (άξονας III),

— 25 % για τον άξονα «περιβάλλον και διαχείριση του χώρου» (άξονας II).

2.4.1 Ο άξονας I εστιάζεται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων γεωργίας και δασοκομίας. Προβλέπονται τέσσερις ομάδες μέτρων:

— βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού,

— προσαρμογή του φυσικού δυναμικού,

— βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής και των προϊόντων,

— δύο μεταβατικά μέτρα για τα νέα κράτη μέλη, συγκεκριμένα στήριξη των εκμεταλλεύσεων ημιαυτοσυντήρησης και στήριξη της δημιουργίας ομάδων παραγωγών.

2.4.2 Ο άξονας II «περιβάλλον και διαχείριση της γης» αναφέρεται στη βιώσιμη χρήση των γεωργικών και δασικών εκτάσεων. Το μέτρο «μειονεκτικές περιοχές» επανακαθορίζεται σε ό,τι αφορά την οριοθέτηση των ενδιάμεσων ζωνών (με βάση αποκλειστικά φυσικά δεδομένα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα). Εξάλλου, η γενική προϋπόθεση της τήρησης των κοινοτικών και εθνικών υποχρεώσεων (προϋπόθεση για τις άμεσες ενισχύσεις του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ) για την γεωργία και τη δασοκομία επιβάλλεται στο επίπεδο του δικαιούχου της ενίσχυσης.

2.4.3 Ο άξονας III «βελτίωση της ποιότητας ζωής και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» αφορά τα μέτρα που συνδέονται με τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας μέσω της στήριξης της ανάπτυξης μη γεωργικών δραστηριοτήτων είτε εκ μέρους αγροτών είτε εκ μέρους μη αγροτών, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στον αγροτικό χώρο (παροχή ουσιαστικών υπηρεσιών στον πληθυσμό, υποδομές), καθώς και μέτρα που συνδέονται με την απόκτηση δεξιοτήτων για τους τοπικούς αιρετούς αντιπροσώπους και το συντονισμό με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης.

2.5 Η προσέγγιση LEADER διευρύνεται στο σύνολο των τριών αξόνων και θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το 7 % του συνόλου του προγραμματισμού των ταμείων αγροτικής ανάπτυξης. Η Επιτροπή προτείνει το αποθεματικό επίδοσης (3 % του ΕΓΤΑΑ) να διατεθεί για το πρόγραμμα αυτό.

2.6 Από δημοσιονομική άποψη, η Επιτροπή προτείνει την χορήγηση 88,75 δις ευρώ για την πολιτική αυτή κατά την περίοδο 2007-2013. Η διαφοροποίηση θα τροφοδοτεί ετησίως το ενιαίο ταμείο και αυτό για το σύνολο των αξόνων (περίπου 8 δις ευρώ για την αυτή περίοδο).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής που προβλέπει, αφενός, τη δημιουργία ειδικού ταμείου για την ανάπτυξη της υπαίθρου (ΕΓΤΑΑ) και, αφετέρου, ένα ταμείο για την πολιτική των αγορών γεωργικών προϊόντων και τις άμεσες ενισχύσεις (ΕΓΤΕ). Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, επίσης, ότι η νομοθετική πρόταση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο των συμπερασμάτων της διάσκεψης του Σάλτσμπουργου που αφορούσαν την αγροτική ανάπτυξη στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, επιθυμεί να προειδοποιήσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τις προσαρμογές που πρέπει να γίνουν προκειμένου να τηρούνται οι αρχές μιας πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη όπως υπενθύμισε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της.

(2) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ 126/2005, εισηγητής: ο κ. Kienle

3.2 Εν πρώτοις, η πρόταση δημιουργίας ενιαίου ταμείου υπέρ της ανάπτυξης της υπαίθρου δεν μπορεί να γίνει χωρίς σύνδεση με μια από τις υφιστάμενες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συμπεράσματα της Διάσκεψης του Σαλτσμπουργκού, οι δηλώσεις του Συμβουλίου του Λουξεμβούργου του Ιουνίου του 2003, και οι συστάσεις της ΕΟΚΕ⁽³⁾ υπογραμμίζουν ότι η πολιτική υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης (δεύτερος πυλώνας της ΚΓΠ) θα πρέπει να συνοδεύει την προσαρμογή της γεωργίας (πρώτος πυλώνας της ΚΓΠ). Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να επανεισαχθεί στο άρθρο 3 της πρότασης αναφορά στο άρθρο 33 της συνθήκης που προσδιορίζει τους γενικούς στόχους της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

3.2.1 Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 3: Αποστολές»

1. Το Ταμείο συμβάλλει στην προαγωγή της αειφόρου αγροτικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την Κοινότητα ~~κατά τρόπο συμπληρωματικό και συμπληρώνει τα άλλα μέσα της κοινής γεωργικής πολιτικής (προς τις πολιτικές για την αγορά και την εισοδηματική στήριξη της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, την Πολιτική Συνοχής και την Κοινή Αλιευτική Πολιτική) και~~. Έτσι, συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 33 της συνθήκης.

2. Το Ταμείο παρεμβαίνει, επίσης, σε συνδυασμό με την Πολιτική Συνοχής και την Κοινή Αλιευτική Πολιτική.

3.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η οικονομική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου στηρίζεται επίσης στην συμπληρωματικότητα των παραγόντων του αγροτικού και του μη αγροτικού τομέα. Επιδιοκμάζει τα προτεινόμενα μέτρα υπέρ της ανάπτυξης μη αγροτικών δραστηριοτήτων, καθώς και υπέρ της στήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, των οποίων ο ρόλος στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές πρέπει να τονιστεί.

3.4 Η διαδικασία αξιολόγησης και προσαρμογής των στόχων του Ταμείου αυτού δεν λαμβάνει υπόψη το χρονοδιάγραμμα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Πράγματι, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, που αποφασίστηκε τον Ιούνιο του 2003, θα έχει διαφορετικές επιπτώσεις ανάλογα με τις περιοχές και ότι, αφενός, κατά την περίοδο 2008-2009 τα νέα κράτη μέλη θα εγκαταλείψουν το απλοστευμένο καθεστώς και, αφετέρου, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα διάφορα συστήματα αποσύνδεσης που εφαρμόζονται. Συνεπώς, η στρατηγική παρακολούθησης της πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου σε ευρωπαϊκό επίπεδο οφείλει να λάβει υπόψη το χρονοδιάγραμμα του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ.

3.4.1 Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 13: Ετήσια έκθεση της Επιτροπής»

1. Με αφετηρία το 2009 και στην αρχή κάθε έτους, η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση, στην οποία συνοψίζονται οι κύριες εξελίξεις, τάσεις και προκλήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών σχεδίων και των κοινοτικών στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών, καθώς και αυτές που σχετίζονται με τα αποτελέσματα της εξέλιξης της ΚΓΠ και των κυριότερων τάσεων των διεθνών αγορών γεωργικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές.

(3) ΕΕ C 302 της 07.12.2004, σσ. 53-59.

(4) ΕΕ C 302 της 07.12.2004, σσ. 53-59.

3.5 Η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της 1ης Ιουλίου 2004⁽⁴⁾, είχε κρίνει τη δημοσιονομική πρόταση της Επιτροπής περιορισμένη έναντι των δηλωθέντων στόχων. Πράγματι, ο συνολικός προϋπολογισμός για την ανάπτυξη της υπαίθρου προβλέπεται να αντιπροσωπεύσει περίπου 96 δις ευρώ για την ΕΕ των 25 την περίοδο 2007-2013 έναντι 65 δις ευρώ για τη σημερινή περίοδο (ΕΕ των 15). Μολονότι η Επιτροπή αναγνωρίζει στο προοίμιο της ότι πάνω από το 50 % του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζει σε αγροτικές περιοχές, ο προϋπολογισμός που διατίθεται στο ΕΓΤΑΑ θα αντιστοιχεί στο 28 % των κονδυλίων που χορηγούνται στην περιφερειακή πολιτική και στο 32,5 % των κονδυλίων για τον Πρώτο πυλώνα της ΚΓΠ (συμπεριλαμβανόμενης της διαφοροποίησης). Συνεπώς, πρέπει να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι πόροι που διατίθενται στο ΕΓΤΑΑ να αποτελούν το μόνο δημοσιονομικό μέσο υπέρ των αγροτικών περιοχών. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστούν οι αγροτικές ζώνες ένα είδος γκέτο.

3.5.1 Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να ενισχυθεί η συμπληρωματικότητα της πολιτικής αυτής με την περιφερειακή πολιτική και την πολιτική ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο). Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσο είναι αναγκαίο η χρηματοδότηση των μικρών αγροτικών υποδομών να λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά από την πολιτική για την ανάπτυξη της υπαίθρου και να εισαχθεί ένα σκέλος «απόκτηση δεξιοτήτων» για τους τοπικούς υπεύθυνους, εφόσον αυτό άπτεται της αρμοδιότητας του ΕΚΤ.

3.5.2 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να εκφράσει την ικανοποίησή της για την πρόβλεψη ενός ελάχιστου κονδυλίου αποκλειστικά για τις ζώνες διαρθρωτικής αναπτυξιακής καθυστέρησης (31 δις ευρώ). Το ποσό αυτό είναι υψηλότερο του αντίστοιχου για τη σημερινή περίοδο, το οποίο είναι 21 δις ευρώ.

3.5.3 Ο προϋπολογισμός που διατίθεται στο LEADER αυξάνεται από 2,2 δις ευρώ σε 8,8 δις ευρώ (7 % του ΕΓΤΑΑ + 3 % του αποθεματικού επίδοσης), πράγμα που αντιπροσωπεύει την πλέον σημαντική ποσοστιαία αύξηση. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ενσωμάτωση του LEADER ως αυτοτελή άξονα της πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου, δεδομένου ότι εδραίωνει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Μολονότι η μέθοδος είναι όσο σημαντική όσο και οι στόχοι, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν δίδεται μεγαλύτερη προτεραιότητα στο στόχο της εφαρμογής καινοτόμων ή πρότυπων δράσεων. Τέλος, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στον πραγματικό κίνδυνο που θα μπορούσε να παρουσιάσει μια υπερβολικά μεγάλη δημοσιονομική δέσμευση. Θα ήταν λυπηρό σε μια τεταμένη δημοσιονομική κατάσταση ο άξονας LEADER να υλοποιηθεί σε χαμηλότερο επίπεδο για διοικητικούς λόγους ή λόγω ανεπάρκειας δημοσιονομικών πόρων σε τοπική κλίμακα. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει ο ελάχιστος επιβαλλόμενος συντελεστής να είναι χαμηλότερος για το σύνολο των κρατών μελών (έναντι ελάχιστου συντελεστή 4 % είναι πιο κατάλληλος λαμβανομένου υπόψη του σημερινού προγραμματισμού). Αυτός ο ελάχιστος συντελεστής δεν προδικάζει διόλου την επιλογή των κρατών μελών να ενθαρρύνουν περισσότερο την προέγχιση του LEADER.

3.5.4 Εναπομένουν, συνεπώς, περίπου 50 δις ευρώ για τη χρηματοδότηση «κλασικών δράσεων» του Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Το ποσό αυτό θα αυξηθεί κατά 8 δις ευρώ μόνο με χρηματοδοτικές μεταφορές από τον πρώτο προς τον δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ ζητά, συνεπώς, τα ποσά που θα προέλθουν από τη διαφοροποίηση να διατεθούν αποκλειστικά στους άξονες I και II προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της υποστήριξης των προσαρμογών της γεωργίας. Αυτή η κατανομή δεν θα επηρεάσει κατά κανένα τρόπο τα ποσά που το κάθε κράτος μέλος διαθέτει για τους διάφορους άξονες κατά τη στιγμή της υιοθέτησης των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Εξάλλου, τα ποσά που θα προέλθουν από τη διαφοροποίηση θα πρέπει να ανταποκρίνονται λογικά στην αρχή των προϋποθέσεων που ορίζονται στο άρθρο 10 του κανονισμού 1782/2003. Έτσι, μόνο οι δράσεις που εγγράφονται στους άξονες I και II επιτρέπουν την εφαρμογή προϋποθέσεων.

Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 70: Πόροι και κατανομή τους»

[...]

6. Επιπλέον των ποσών που αναφέρονται στην παράγραφο 5, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη για τον προγραμματισμό τα ποσά που προκύπτουν από τη διαφοροποίηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ..../[χρηματοδότηση της ΚΓΠ]. Τα ποσά αυτά μεταφέρονται στους άξονες I και II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../.. [ΕΓΤΑΑ].

3.5.5 Η Επιτροπή προτείνει την εφαρμογή του συστήματος κυρώσεων στους καλλιεργητές βάσει των προϋποθέσεων χορήγησης των ενισχύσεων του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ για τα μέτρα του άξονα II. Όμως, οι προϋποθέσεις αυτές ισχύουν μόνο για τους καλλιεργητές και, για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να υποστηρίξει την πρόταση αυτή η οποία επιδιώκει την εισαγωγή διάκρισης με βάση αποκλειστικά το επαγγελματικό καθεστώς. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι έχει ταχθεί υπέρ της αρχής της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων δημοσίων ενισχύσεων.

3.5.6 Οι δημοσιονομικές εκτιμήσεις, που παρουσιάζονται από την Επιτροπή, υπολογίζουν σε 6,1 δις ευρώ ετησίως το κόστος της θέσης σε εφαρμογή του δικτύου NATURA 2000, μεγάλο μέρος του οποίου θα χορηγήσει η ΕΕ στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησης. Η κοινοτική συνεισφορά θα μπορούσε να καλυφθεί από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, όπως για παράδειγμα οι πόροι για τις αποζημιώσεις που θα πρέπει να χορηγηθούν στους ιδιοκτήτες και στους φορείς εκμετάλλευσης της γης. Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση η οποία αφορούσε αποκλειστικά την πρόταση χρηματοδότησης του NATURA 2000 (3) που υπέβαλε η Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει στη γνωμοδότησή της ότι η χρηματοδότηση του εν λόγω δικτύου αποτελεί ένα νέο και συμπληρωματικό καθήκον, για το οποίο προβλέπεται η δημιουργία ενός μέσου χρηματοδότησης, τα κονδύλια του οποίου, σε αντίθεση με τις πολιτικές υποσχέσεις που δόθηκαν, αυξάνονται ελάχιστα. Η ΕΟΚΕ αναφέρει σαφώς ότι η πρόταση της Επιτροπής είναι κατ'αυτήν αποδεκτή μόνον εάν:

(3) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ 136/2005, εισηγητής: ο κ. Ribbe.

— διατεθούν υπέρ του NATURA 2000 πόροι ανεξάρτητοι από αυτούς που χορηγούνται, με βάση τις δημοσιονομικές προοπτικές, υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης (δηλαδή, δίχως να ζημιώνονται τα υπάρχοντα προγράμματα).

— οι εν λόγω πόροι αξιοποιηθούν για την θέση σε εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται από το NATURA 2000 (δηλαδή να αξιοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της σημαντικής αυτής πολιτικής).

3.5.6.1 Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να διατηρηθούν τα μέτρα που προβλέπονται από τα άρθρα 36 και 43 και στόχο έχουν την αντιστάθμιση του διαφυγόντος εισοδήματος που απορρέει από τα μειονεκτήματα των περιοχών τις οποίες αφορά το NATURA 2000, συνιστά εντούτοις να αποσυρθεί από το άρθρο 53 το μέρος εκείνο που σχετίζεται με την χρηματοδότηση της λειτουργίας του δικτύου NATURA 2000, η οποία πρέπει να καλύπτεται από ειδικό πρόγραμμα.

Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 53: Προστασία, αναβάθμιση και διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς»

Η στήριξη που αναφέρεται στο άρθρο 49, στοιχείο α), σημείο iv) καλύπτει ενέργειες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, και τουριστικές βελτιώσεις, και ~~κατάρτιση σχεδίων προστασίας και διαχείρισης για τις τοποθεσίες NATURA 2000 και άλλους τόπους υψηλής φυσικής αξίας.~~

3.6 Μολονότι εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη αντιστάθμισης των φυσικών μειονεκτημάτων των ορεινών ζωνών, η ΕΟΚΕ, ωστόσο, διατυπώνει επιφυλάξεις για τη λύση που προτείνει η Επιτροπή σχετικά με τις απλές μειονεκτικές ζώνες. Αυτό αντιστοιχεί, αφενός, σε μείωση των ζωνών και, αφετέρου, σε μείωση της έντασης της κοινοτικής ενίσχυσης. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι φυσικές συνθήκες πρέπει να συσσωρευτούν (αγρονομικές, κλιματικές, υδρολογικές) κατά την ταξινόμηση των ζωνών απλού φυσικού μειονεκτηματος. Και αυτό γιατί συχνά η συσσώρευση ελαφρών φυσικών μειονεκτημάτων αντιπροσωπεύει πραγματικούς περιορισμούς στην ανάπτυξη των αγροτικών ζωνών. Εξάλλου, για τις ζώνες που δεν ταξινομούνται πλέον ως ζώνες απλού φυσικού μειονεκτηματος, η ΕΟΚΕ προτείνει την προοδευτική μείωση της κοινοτικής ενίσχυσης, όπως προβλέπεται και για την περιφερειακή πολιτική. Αυτό το πρόγραμμα «σταδιακής κατάργησης» θα επιτρέψει να ελαχιστοποιηθούν οι διαταραχές στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

3.6.1 Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου (να προστεθεί νέο σημείο 5.) στο «Άρθρο 37: Ενισχύσεις για γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα και για την καλή διαβίωση των ζώων»

[...]

5. Προβλέπεται πενταετής περίοδος σταδιακής κατάργησης των ενισχύσεων, με φθίνουσα μείωση των πληρωμών στους κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις ζώνες που δεν θεωρούνται πλέον ζώνες απλού φυσικού μειονεκτηματος (Άρθρο 47, παράγραφος 3 α), λόγω της αλλαγής της στατιστικής ονοματολογίας.

3.7 Η διττή βούληση της Επιτροπής να μην παγώσει τους κανόνες εφαρμογής στο πλαίσιο του κανονισμού «αγροτική ανάπτυξη» και να εφαρμόσει πιο ευέλικτους κανόνες δημοσιονομικού προγραμματισμού θα πρέπει να επιφέρουν πραγματική βελτίωση όσον αφορά την εφαρμογή του νέου κανονισμού «αγροτική ανάπτυξη». Μολονότι η ΕΟΚΕ επικροτεί την αρχή του καθορισμού ελάχιστων συντελεστών ανά άξονα, κρίνει ωστόσο ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν είναι συνεπής με τους προσανατολισμούς της για το θέμα. Πράγματι, μια μελέτη έχει καταδείξει ότι η σημερινή χρήση των πόρων του κανονισμού «αγροτική ανάπτυξη» συνδέεται σε σημαντικό βαθμό με τις ιδιαιτερότητες του γεωργικού τομέα στις αγροτικές περιοχές των χωρών και των περιφερειών της ΕΕ. Επίσης, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η μεταρρύθμιση της ΚΠΠ τον Ιούνιο του 2003 θα έχει διαφορετικές συνέπειες στις αγροτικές ζώνες. Για τον λόγο αυτό, η συσώρευση των ελάχιστων συντελεστών ανά άξονα πρέπει να είναι κατώτερη του 50 % προκειμένου να ανταποκριθεί στην αρχή της επικουρικότητας και να προσαρμοστεί στις διάφορες συνθήκες των αγροτικών περιοχών της Ευρώπης.

3.7.1 Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 16: Ισορροπία μεταξύ προτεραιοτήτων»

Η κοινοτική χρηματοδοτική συνεισφορά σε καθένα από τους τρεις στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 4 καλύπτει τουλάχιστον το 10 % ~~15 %~~ της ολικής συνεισφοράς του Ταμείου στο πρόγραμμα για τους άξονες προτεραιότητας I και III, οι οποίοι αναφέρονται στα τμήματα I και III αντιστοίχως του κεφαλαίου I του τίτλου IV, και το 20 % ~~25 %~~ της ολικής συνεισφοράς του Ταμείου στο πρόγραμμα για τον άξονα προτεραιότητας II, ο οποίος αναφέρεται στο τμήμα II του κεφαλαίου I.

3.8 Η διαδικασία αξιολόγησης των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης επιτρέπει να διασφαλιστεί η καλή χρήση και μία βελτιωμένη αποτελεσματικότητα των κοινοτικών πιστώσεων. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι στόχοι μιας δημόσιας πολιτικής καθορίζονται σε συνάρτηση με τις μελλοντικές προκλήσεις και όχι αποκλειστικά σε σχέση με τα αποτελέσματα του προγραμματισμού διαφόρων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό, η διοικητική απλούστευση που προτείνει η Επιτροπή εξουδετερώνεται από την επικάλυψη των διαδικασιών αξιολόγησης και θα έχει ελάχιστες άμεσες συνέπειες στον τελικό δικαιούχο.

3.9 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι το θέμα της διοικητικής απλούστευσης στην πρόταση της Επιτροπής δεν εξετάζεται ως τον τελικό δικαιούχο. Μολονότι το ζήτημα αυτό εξετάζεται κυρίως στη γνωμοδότηση για την «Χρηματοδότηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής» (*), η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για την περιορισμένη απλούστευση των διαδικασιών που αφορούν τον τελικό δικαιούχο. Για παράδειγμα: η Επιτροπή πρότεινε την απλούστευση των προϋποθέσεων που απαιτούνται για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων στο άρθρο 25 δίχως πλέον να εξαρτά την ενίσχυση της επένδυσης από την ύπαρξη κανονικών δυνατοτήτων διάθεσης στην αγορά (καλυπτόμενα προϊόντα, τύπος επένδυσης και προβλεπόμενες ικανότητες). Ωστόσο, το άρθρο 73, ορίζει σε επτά χρόνια την προθεσμία εξόφλησης σε περίπτωση που η επένδυση τροποποιήθηκε

(*) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ 126/2005, εισηγητής: ο κ. Kienle.

σημαντικά. Αυτός ο νέος κανόνας ενισχύει τους ελέγχους και, συνεπώς, θα επιβάλει νέα κριτήρια οικονομικής βιωσιμότητας των σχεδίων στη φάση του προγραμματισμού. Τέλος, η προβλεπόμενη διάρκεια είναι υπερβολικά μακρά, εάν ληφθούν υπόψη η φύση και η φιλοδοξία των χρηματοδοτούμενων σχεδίων.

3.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η κατάρτιση, η διαχείριση και η αξιολόγηση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με την αρχή της εταιρικής σχέσης (άρθρο 6), που περιλαμβάνει διαβουλεύσεις με τους κοινωνικοοικονομικούς εταίρους. Ζητεί η διάταξη αυτή να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και όλοι οι αντιπροσωπευτικοί παράγοντες των οικονομικών και κοινωνικών κύκλων του αγροτικού χώρου να συμμετέχουν αυτοδικαίως στο δίκτυο αγροτικής ανάπτυξης, στο ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να είναι παρούσα, ως παρατηρητής, στην «επιτροπή αγροτικής ανάπτυξης» που προβλέπεται στο άρθρο 95 και όπως το επιτρέπει το άρθρο 7 της απόφασης του Συμβουλίου (1999/468/ΕΚ), πράγμα που θα παράσχει στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών την ευκαιρία να συμμετέχει σε όλα τα στάδια της εφαρμογής των κοινοτικών πολιτικών.

3.10.1 Υπόδειξη της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 68: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης»

Σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 1, δημιουργείται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης για τη διασύνδεση των εθνικών δικτύων, αντιπροσωπευτικών οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων και διοικητικών υπηρεσιών που έχουν δραστηριότητα στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης σε κοινοτικό επίπεδο και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

3.10.2 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 69: Εθνικό αγροτικό δίκτυο»

Κάθε κράτος μέλος δημιουργεί ένα εθνικό αγροτικό δίκτυο, στο οποίο συμμετέχουν όλες οι αντιπροσωπευτικές οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις και οι διοικητικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην αγροτική ανάπτυξη, καθώς και το όργανο που εκπροσωπεί την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την προσπάθεια αποσαφήνισης που αντιπροσωπεύει η συνένωση των 26 μέτρων υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης σε τρεις διαφορετικούς άξονες. Φαίνεται ωστόσο ότι ορισμένα μέτρα θα ήταν πιο δικαιολογημένο να ενταχθούν στον άξονα III διότι η εφαρμογή τους λαμβάνει ολοένα περισσότερο υπόψη την χωροταξία του αγροτικού χώρου σε όλες τις συνιστώσες της. Η ΕΟΚΕ προτείνει συνεπώς τα μέτρα που περιγράφονται στο άρθρο 28 (υποδομή σχετική με την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας), το άρθρο 38 (μη παραγωγικές γεωργικές επενδύσεις) και το άρθρο 46 (μη παραγωγικές δασοκομικές επενδύσεις) να ενταχθούν στον άξονα III.

4.2 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υπογραμμίσει τη σημασία της ενίσχυσης της εγκατάστασης των νέων γεωργών και της σταθερότητας στη γεωργία στην έκθεση που συνέταξε το 2001 για τους νέους γεωργούς (7). Συνεπώς, το θέμα αυτό πρέπει να αποτελέσει μια από τις προτεραιότητες του μελλοντικού στρατηγικού σχεδίου για την αγροτική ανάπτυξη και οι λεπτομέρειες που αφορούν την παροχή των ενισχύσεων υπέρ της εγκατάστασης δεν θα πρέπει να περιορίζονται σε μια εφάπαξ πριμοδότηση, όπως προτείνει η Επιτροπή στο άρθρο 21 της πρότασης κανονισμού, και πρέπει κυρίως να δοθεί προσοχή ώστε να μην υπάρξει μείωση των διατιθέμενων πόρων.

4.2.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 21: Εγκατάσταση νέων γεωργών»

2. Η στήριξη παρέχεται με τη μορφή:

- εφάπαξ πριμοδότησης, της οποίας το μέγιστο ποσό αναφέρεται στο παράρτημα Ι,
- επιδότησης των επιτοκίων των δανείων που συνάπτονται για την κάλυψη των εξόδων που απορρέουν από την εγκατάσταση. Η κεφαλαιοποιημένη αξία της επιδότησης αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της εφάπαξ πριμοδότησης.

4.2.2 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 23: Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών»

γ) να βοηθήσει τους μελλοντικούς γεωργούς και δασοκαλλιεργητές να καλύψουν τα έξοδα που απορρέουν από την κατάρτιση του «επιχειρηματικού προγράμματος» για την ανάπτυξη των γεωργικών και δασοκομικών δραστηριοτήτων τους.

4.3 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι σε πολλά νέα κράτη μέλη βρίσκεται υπό εξέλιξη ένας περίπλοκος γεωργικός μετασχηματισμός, διαδικασία που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Για το λόγο αυτό, η απαίτηση δεκαετούς τουλάχιστον γεωργικής δραστηριότητας προκειμένου να υποστηριχθεί η πρόωρη συνταξιοδότηση είναι, στις περιπτώσεις αυτές, εξαιρετικά αυστηρή. Η ΕΟΚΕ προτείνει την καθιέρωση μεταβατικής περιόδου, κατά την οποία θα αρκεί μικρότερη χρονική διάρκεια γεωργικής δραστηριότητας, υπό την προϋπόθεση ότι ο αιτών γεωργός θα έχει απασχοληθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού βίου του στον τομέα της γεωργίας.

4.3.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ: «Άρθρο 22: Πρόωρη συνταξιοδότηση», σημείο 2: «Ο αποχωρών γεωργός πρέπει», να προστεθεί νέο εδάφιο δ)

- «δ) Στην περίπτωση γεωργών από κράτη μέλη που προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1^η Μαΐου 2004, ισχύει δεκαετής μεταβατική περίοδος: να έχει ασκήσει γεωργική δραστηριότητα τα τελευταία πέντε έτη πριν την αποχώρηση και, κατά τα προηγούμενα δεκαπέντε έτη, να έχει απασχοληθεί κατά το ήμισυ τουλάχιστον της επαγγελματικής του δραστηριότητας ως μισθωτός σε γεωργικές εργασίες.»

(7) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Νέα οικονομία, κοινωνία της γνώσης και ανάπτυξη της υπαίθρου. Προοπτικές για τους νέους γεωργούς», εισηγήτρια: η κα SANCHEZ MIGUEL, ΕΕ C 36 της 8.2.2002

4.4 Η Επιτροπή προτείνει η υποστήριξη των επενδύσεων να επιτρέψει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών δραστηριοτήτων ή τη διαφοροποίησή τους. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διευκρινίσει ότι η υποστήριξη των επενδύσεων δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι αφορά αποκλειστικά υλικές επενδύσεις. Οι άυλες επενδύσεις που, μέσω της διάδοσης της τεχνολογικής προόδου και της μεταφοράς της στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, συμβάλλουν τόσο στην βελτίωση της ποιότητας όσο και στην αξιοποίηση και/ή την προστασία του περιβάλλοντος, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε καθένα από τα εν λόγω μέτρα (άρθρο 25, άρθρο 27, άρθρο 31, άρθρο 50).

4.4.1 Ο γεωργικός τομέας χαρακτηρίζεται από περιορισμένη παρουσία γυναικών όπως αποδεικνύουν τα στοιχεία που δημοσιεύει η Επιτροπή. Έτσι κύριοι αποδέκτες των άμεσων και των διαρθρωτικών ενισχύσεων είναι οι άνδρες. Αυτό καταδεικνύει ότι είναι απαραίτητο να δίδεται μεγαλύτερη σημασία στις γυναίκες κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Για τους λόγους αυτούς, είναι αναγκαίο η Ευρωπαϊκή Ένωση να προωθήσει μέτρα με στόχο να δοθεί τέλος στην κατάσταση αυτή και να υποστηριχθεί η συγκρότηση εκμεταλλεύσεων υπό γυναικεία διοίκηση. Η ΕΟΚΕ συνιστά η πτυχή αυτή να αποτελέσει, στο πλαίσιο του κοινοτικού στρατηγικού προγράμματος, αντικείμενο ειδικού σημείου.

4.5 Το άρθρο 27 πραγματεύεται τις επενδύσεις που επιτρέπουν την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των πρωτογενών γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων. Περιορίζει την επιλεξιμότητα της ενίσχυσης σε συνάρτηση με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι στο πλαίσιο της παγίωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων στον αγροτικό χώρο, ο προτεινόμενος περιορισμός είναι υπέρμετρα περιοριστικός για να προσφέρει μια πραγματική ευκαιρία ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων στον αγροτικό χώρο. Πράγματι, οι επιχειρήσεις όπως οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ή οι επιχειρήσεις γεωργικών προϊόντων διατροφής που έχουν κύκλο εργασιών πάνω από 10 και 50 εκατ. ευρώ και απασχολούν πάνω από 50 άτομα δεν έχουν αναγκαστικά πιο εύκολη πρόσβαση στις πιστώσεις από ό,τι οι μικρές επιχειρήσεις, αντιπροσωπεύουν δε μια καθόλου αμελητέα πηγή απασχόλησης.

4.5.1 Ωστόσο, οι ενισχύσεις που χορηγούνται με πόρους του ΕΓΤΑΑ για την προστιθέμενη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, πρέπει να περιορίζονται στις μεταποιητικές δραστηριότητες που αυξάνουν πραγματικά την προστιθέμενη αξία της πρωτογενούς τοπικής και περιφερειακής γεωργικής παραγωγής και αναδεικνύουν την τεχνογνωσία, τις ιδιαιτερότητες και τις παραδόσεις των περιφερειών και τις καινοτομίες. Υπό αυτή την έννοια, στόχος του ΕΓΤΑΑ πρέπει επίσης να είναι να διευκολύνει τη συνεργασία και τον συντονισμό των επιμέρους παραγόντων του κλάδου παραγωγής γεωργικών τροφίμων και περιφερειακής δασοκομίας.

4.5.2 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 27: Αύξηση της προστιθέμενης αξίας της πρωτογενούς γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής»

2. Η στήριξη βάσει της παραγράφου 1 περιορίζεται στις πολύ μικρές, ~~και~~ τις μικρές και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, καθώς και στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις που συστήνουν οι παραγωγοί. Στην περίπτωση της δασοκομικής παραγωγής, η στήριξη περιορίζεται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

4.6 Η διατύπωση του άρθρου 28 δεν φαίνεται να καλύπτει το σύνολο των δράσεων που είναι επιλέξιμες σύμφωνα με το σημερινό κανονισμό αγροτικής ανάπτυξης. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να αναφερθεί ρητά ο αναδασμός στο άρθρο αυτό. Η πρακτική του αναδασμού οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σεβασμό του τοπίου και να μην αφορά αποκλειστικά τις αγροτικές πτυχές.

4.6.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 28: Υποδομή σχετική με την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας»

Η στήριξη που προβλέπεται στο άρθρο 19, στοιχείο β), σημείο iv), μπορεί να καλύπτει ιδίως πράξεις αναδασμού ή πράξεις σχετικές με την πρόσβαση σε γεωργική και δασική γη, τον εφοδιασμό με ενέργεια και τη διαχείριση των υδάτων.

4.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ο υποχρεωτικός ή μη υποχρεωτικός χαρακτήρας των μέτρων που περιέχει η νομοθετική πρόταση δεν καθίσταται σαφής από τη διατύπωση, κυρίως στη γαλλική απόδοση. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει την προσαρμογή της διατύπωσης του άρθρου 37, που αφορά τις ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικά μέτρα και για την καλή διαβίωση των ζώων, ώστε να υπενθυμίζεται ότι τα μέτρα αυτά παραμένουν υποχρεωτικά, όπως άλλωστε είναι με βάση τον ισχύοντα κανονισμό.

4.7.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 37 — Ενισχύσεις για γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα και για την καλή διαβίωση των ζώων»

1. Τα κράτη μέλη ~~καθιστούν διαθέσιμη~~ οφείλουν να παρέχουν τη στήριξη που προβλέπεται στο άρθρο 34, στοιχείο α), σημείο iv) σε ολόκληρη την επικράτειά τους, σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες τους.

4.8 Όπως υπογραμμίζεται στην παράγραφο 3.4, το ΕΓΤΑΑ δεν πρέπει να αποτελεί ταμείο που υφίσταται επειδή τα άλλα δημοσιονομικά μέσα υπέρ των αγροτικών περιοχών δεν μπόρεσαν να προσαρμοστούν. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να διαγραφούν στο άρθρο 57 «Απόκτηση δεξιοτήτων και συντονισμός» τα σημεία γ) και δ). Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα πρέπει να μπορεί να παρεμβαίνει στην κατάρτιση των συντονιστών και των τοπικών αιρετών αντιπροσώπων που έχουν επιφορτιστεί με σχέδια τοπικής ανάπτυξης. Εξάλλου, εάν τα σχέδια εντάσσονται σε μια πρωτοβουλία LEADER, θα υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης ενός μέρους των δραστηριοτήτων συντονισμού.

4.9 Η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά της πρότασης αποθεματικού επίδοσης, όπως συμβαίνει με την περιφερειακή πολιτική, και να διατεθεί η χρήση του στον άξονα LEADER. Πράγματι, η εμπειρία εφαρμογής ενός αποθεματικού επίδοσης στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής έχει αποδείξει ότι το μέτρο αυτό θεωρείται συχνά από τα κράτη μέλη ως περιορισμός και όχι ως «μέτρο πρόωθησης». Έστω και εάν τα κριτήρια αξιολόγησης παραμένουν εκουσίως ευρύτατα στον προσδιορισμό τους στο άρθρο 92, ωστόσο η Επιτροπή δεν εξηγεί για ποιο λόγο αυτό το αποθεματικό επίδοσης συνδέεται με τους στρατηγικούς στόχους που καταρτίζονται σε κοινοτικό επίπεδο. Τέλος, η απόφαση διάθεσης του αποθεματικού μπορεί να ληφθεί σε επίπεδο των Ομάδων Τοπικής Δράσης το νωρίτερο το 2011. Θα απομένουν δύο μόνο έτη προγραμματισμού για να αναζητηθούν νέα έργα με καθόλου αμελητέα δημοσιονομικά κονδύλια (2,6 δις ευρώ) και νέες εθνικές συγχρηματοδοτήσεις οι οποίες δεν θα έχουν δεσμευτεί τη στιγμή του προγραμματισμού.

Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει τη διαγραφή του άρθρου 92 και ζητεί από την Επιτροπή να επιδείξει μεγαλύτερη προσοχή στην προσέγγιση LEADER, στο πλαίσιο του κοινοτικού στρατηγικού σχεδίου και της φάσης έγκρισης των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης.

4.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής να καθιερωθούν υπηρεσίες στήριξης της αντικατάστασης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης. Το μέτρο αυτό έχει αποδείξει στο παρελθόν ότι μπορεί να συμβάλει στην θελκτικότητα του αγροτικού χώρου και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Ωστόσο, το «μέγιστο διάστημα πέντε ετών» από τη στιγμή της δημιουργίας των υπηρεσιών είναι υπέρμετρα μικρό για να διασφαλιστεί η συνέχιση αυτού του είδους των υπηρεσιών.

4.10.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: «Άρθρο 24: Δημιουργία υπηρεσιών διαχείρισης, αντικατάστασης και παροχής συμβουλών»

Η στήριξη που προβλέπεται στο άρθρο 19, στοιχείο α), σημείο v) παρέχεται με σκοπό να καλύψει τα έξοδα που απορρέουν από τη δημιουργία υπηρεσιών διαχείρισης, αντικατάστασης και παροχής συμβουλών. ~~Μειώνεται σταδιακά καλύπτοντας μέγιστο διάστημα 5 7 ετών από τη δημιουργία τους.~~

4.11 Η πρόωθηση της επιχειρηματικότητας και η ενίσχυση του οικονομικού ιστού, που αποτελούν αντικείμενο του άρθρου 49, δεν πρέπει να περιορίζονται στη δημιουργία και στην ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων, αλλά να συμπεριλαμβάνουν επίσης την στήριξη της ανάληψης υφιστάμενων επιχειρήσεων και να διευκολύνουν τη μεταβίβαση. Η ΕΟΚΕ, στηριζόμενη στις θέσεις που έχει υιοθετήσει σχετικά με την επιχειρηματική πολιτική, ζητεί να συμπληρωθεί το άρθρο 49 α, ii), ως εξής: «[...] στήριξη της δημιουργίας, ανάληψης και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων».

4.12 Το γεωργοπεριβαλλοντικό πρόγραμμα συμβάλλει στην εμφάνιση θετικών — από περιβαλλοντική άποψη — εξωτερικών αποτελεσμάτων (κυρίως: μείωση της διάβρωσης και της απερήμωσης, βελτίωση της ποιότητας και εξοικονόμηση ύδατος, βελτίωση της βιοποικιλίας χάρη στην προστασία των βιότοπων που παρέχονται στα διάφορα είδη) και για τον λόγο αυτό θεωρείται αναγκαίο να διατηρηθούν τα μέτρα ενθάρρυνσης, αφού ληφθούν υπόψη οι εξωτερικοί αυτοί παράγοντες.

4.12.1 Σύσταση της ΕΟΚΕ για προσαρμογή του κειμένου: Τροποποίηση της παραγράφου 4 του Άρθρου 37

«4. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως και καλύπτουν το πρόσθετο κόστος και το διαφυγόν εισόδημα που απορρέουν από την αναληφθείσα δέσμευση. Αποτελούν επίσης κίνητρο προκειμένου να αντισταθμιστούν οι γεωργοπεριβαλλοντικές υπηρεσίες που απορρέουν από την θέση σε εφαρμογή περιβαλλοντικών μέτρων. Εάν χρειάζεται, μπορούν να καλύπτουν επίσης το κόστος των σχετικών πράξεων.

Εάν ενδείκνυται, οι δικαιούχοι επιλέγονται με βάση διαγωνισμό, με την εφαρμογή κριτηρίων οικονομικής, περιβαλλοντικής και σχετικής με την καλή διαβίωση των ζώων αποτελεσματικότητας.

Η στήριξη περιορίζεται στο ανώτατο ποσό που αναφέρεται στο παράρτημα I.»

4.13 Προκειμένου να στηριχθεί και να ενθαρρυνθεί η σύσταση και η ανάληψη μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στον αγροτικό χώρο και σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Ιουλίου 2004 για το Πολυετές Πρόγραμμα, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων να θεσπίσουν νέα μέτρα με στόχο να διευκολυνθεί και να διευρυνθεί η χρήση των χρηματοπιστωτικών μέσων, όπως ο μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ, από επιχειρήσεις που λειτουργούν στον αγροτικό χώρο. Καλεί επίσης το ΕΤΕ και την Επιτροπή να διερευνήσουν τη δυνατότητα μιας συμπληρωματικότητας ή προσθετικότητας μεταξύ του ΕΓΤΑΑ, του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ, ώστε να δοθεί μεγαλύτερη ώθηση, με απλούστερες διαδικασίες, στις επενδύσεις των ιδρυτών ή αγοραστών επιχειρήσεων στον αγροτικό χώρο.

4.14 Η Επιτροπή υπογραμμίζει στην πρότασή της ότι τα μέτρα του άξονα «διαχείριση γης» πρέπει να ενθαρρύνουν ιδίως «τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές να χρησιμοποιούν μεθόδους χρήσεων γης συμβατές με την ανάγκη να διαφυλαχθεί το φυσικό περιβάλλον και τοπίο». Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή δεν πρότεινε την επαναξιολόγηση των ανώτατων ορίων των ενισχύσεων για τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα σε σύγκριση με την πρόταση του 1999.

4.15 Κατά την ΕΟΚΕ, ο κανονισμός πρέπει να διευκρινίζει με σαφήνεια ότι τα μέτρα των κρατών μελών και των περιφερειών υπέρ της διατήρησης και της αξιοποίησης των γενετικών πόρων βάσει του προγράμματος FEADER, ιδιαίτερα στον γεωργικό τομέα, μπορούν να τύχουν στήριξης.

5. Συμπεράσματα

5.1 Η νομοθετική πρόταση της Επιτροπής για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης εντάσσεται κατά πολύ στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του Σαλτσβούργου. Η ΕΟΚΕ προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θέμα αυτό και επιθυμεί να ευχαριστήσει την Επιτροπή για το υψηλό επίπεδο των διαβουλεύσεων που διεξήγαγε με τα μέλη της ΕΟΚΕ. Κατ'αρχάς, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι το ΕΓΤΑΑ δεν μπορεί να ανταποκριθεί από μόνο του σε όλα τα προβλήματα της αγροτικής ανάπτυξης. Πρέπει να εμβαιβυνθεί το ζήτημα της συμπληρωματικότητας του ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) και του ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο).

5.2 Η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών εξαρτάται από την αρχή της εδαφικής συνοχής. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι για τη διασφάλιση της οικονομικής και της κοινωνικής βιωσιμότητας των εν λόγω περιοχών, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η συμβολή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, με τους δύο πυλώνες της, στη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης στο σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας, μέσω κυρίως της ανάπτυξης γεωργικών και/ή μη αγροτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα βασίζονται στην καινοτομία. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή και

το Συμβούλιο στην ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισαβόνας να συμπεριληφθούν οι νέοι προσανατολισμοί της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

5.3 Το δημοσιονομικό ζήτημα παραμένει στο επίκεντρο του προβληματισμού. Η ΕΟΚΕ έκρινε τις δημοσιονομικές προτάσεις της Επιτροπής περιορισμένες και σταθερές (1,24 % του ΑΕγχΠ). Αυτό είναι ο λόγος που την οδήγησε να υιοθετήσει επικριτική στάση απέναντι στο ζήτημα της πλήρους ενσωμάτωσης του προγράμματος NATURA 2000 στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ, διότι αντιπροσωπεύει το ήμισυ περίπου των δημοσιονομικών πόρων του ΕΓΤΑΑ. Επίσης, ο τριπλασιασμός των πιστώσεων που χορηγούνται στην προσέγγιση LEADER είναι παράδοξος με βάση την εξέλιξη των εθνικών συγχρηματοδοτήσεων. Επίσης, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η πρόταση χρηματοδότησης της Επιτροπής αποτελεί την ελάχιστη βάση συζήτησης· αλλιώς, η μελλοντική πολιτική γεωργικής ανάπτυξης δεν θα μπορούσε να ενταχθεί ουσιαστικά ούτε στη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης ούτε στη στρατηγική της Λισαβόνας για μια ευρωπαϊκή οικονομία ανταγωνιστική και πλήρους απασχόλησης.

5.4 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις επιπτώσεις που οι δημοσιονομικές συζητήσεις θα μπορούσαν να έχουν στην εφαρμογή της μελλοντικής πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη. Πράγματι, η Επιτροπή προέβλεπε στο χρονοδιάγραμμά της ότι τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να υιοθετηθούν πριν τα τέλη του 2006, θα είναι ωστόσο δύσκολο για τα κράτη μέλη να καταλήξουν γρήγορα σε διοργανική συμφωνία σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές. Η ΕΟΚΕ εκφράζει, συνεπώς, την επιθυμία να υποβάλει η Επιτροπή το συντομότερο δυνατό τα κυριότερα σημεία που θα συγκροτήσουν το κοινοτικό στρατηγικό σχέδιο, έστω και εάν η υιοθέτηση των κανονισμών γίνει αργότερα.

5.5 Η ΕΟΚΕ υποβάλλει, επίσης, στην Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και στο Συμβούλιο πολυάριθμες προτάσεις για την προσαρμογή των πολιτικών προσανατολισμών που αποφάσισε η Διάσκεψη του Σαλτσβούργου όπως, π.χ., διατήρηση του δεσμού μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ, αρχή της επικουρικότητας του προγραμματισμού των μέτρων και εμβάθυνση της απλούστευσης των διαδικασιών που αφορούν τον τελικό δικαιούχο. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δείξει ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό, κυρίως κατά τη διάρκεια της φάσης έγκρισης των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, ζητώντας από τα κράτη μέλη να διευκρινίσουν με ποιο τρόπο συμμετείχαν στην προσπάθεια απλούστευσης των διαδικασιών που αφορούν τον τελικό δικαιούχο.

5.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί, στο μέλλον και κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της πολιτικής, να συμμετάσχει στενά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ώστε να εκφέρει τη γνώμη της σχετικά με το κοινοτικό στρατηγικό πρόγραμμα και να μεριμνήσει για την ικανοποιητική διαβούλευση με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία απορρίφθηκε, έλαβε ωστόσο τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων:

Τροπολογία 3

Να διαγραφούν οι παράγραφοι 3.5.3 και 3.5.4.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 31

Ψήφοι κατά: 69

Αποχές: 10

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης — Η συμβολή των πολιτικών της ΕΕ για να υπάρξουν οφέλη για όλους»

(COM (2004) 383 ΤΕΛΙΚΟ)

(2005/C 234/10)

Στις 26 Μαΐου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης — Η συμβολή των πολιτικών της ΕΕ για να υπάρξουν οφέλη για όλους»

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Φεβρουαρίου 2005 με εισηγητές τον κ. ETTY και την κ. HORNUNG-DRAUS.

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9^{ης} και 10^{ης} Μαρτίου (συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 59 ψήφους υπέρ, 15 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

1.1 επιδοκιμάζει την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης. Η συμβολή των πολιτικών της ΕΕ για να υπάρξουν οφέλη για όλους (COM (2004) 383 τελικό) που έχει ως αντικείμενό της τον ιδιαίτερο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου η παγκοσμιοποίηση να εξελιχθεί σε μία δίκαιη διαδικασία για όλους·

1.2 εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη διαμόρφωση της κοινωνικής διάστασης της παγκοσμιοποίησης χάρη στην ιστορία και την πείρα της όσον αφορά την ουσιαστική και επιτυχή περιφερειακή ολοκλήρωση, χωρίς εντούτοις να διατείνεται ότι αυτή αποτελεί μοντέλο που μπορεί να εφαρμοσθεί με κάθε λεπτομέρεια σε παγκόσμιο επίπεδο·

1.3 λαμβάνει υπόψη της τα αποτελέσματα της ειδικής ακρόασης που διοργανώθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2004. Σε αυτήν παρέστησαν εμπειρογνώμονες από τη ΔΟΕ, την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, προκειμένου να αναπτύξουν τις προοπτικές όσον αφορά το ρόλο των αντίστοιχων οργανισμών τους σχετικά με την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης⁽¹⁾. Η ΕΟΚΕ πρόκειται να δημοσιοποιήσει έκθεση βασισμένη στην εν λόγω ειδική ακρόαση, καθώς και τις εισηγήσεις των ομιλητών·

1.4 υπογραμμίζει τη σημασία μίας προσέγγισης για την παγκοσμιοποίηση βασισμένης σε αξίες και αναφερόμενης στις ιδέες που συγκροτούν την ουσία της κοινωνικής διάστασης της οικονομίας της αγοράς. Ως τέτοιες πτυχές θεωρούνται η ατομική ευθύνη, ο σεβασμός του δικαίου, ο σεβασμός του απόμου και της ιδιοκτησίας, η διαφάνεια, η ακεραιότητα, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ισότητα και η ελευθερία, τα θεμελιώδη δικαιώματα των συνδικάτων και των εργαζομένων, οι ισόρροπες βιομηχανικές σχέσεις, η καθολική πρόσβαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση ανεξαρτήτως φύλου και ένα υψηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας. Αυτές βρίσκονται στη βάση των κεντρικών στοιχείων της προσέγγισης της ΕΕ για την παγκοσμιοποίηση που είναι:

(1) Στην ακρόαση έλαβαν μέρος οι παρακάτω εμπειρογνώμονες:

- κ. Gerry Rodgers, Διευθυντής για την ενσωμάτωση, ΔΟΕ
- κ. Dominique Peccoud, Ειδικός Σύμβουλος, Εξωτερικές σχέσεις και εταιρικές σχέσεις, ΔΟΕ
- κα Haleh Bridi, Ειδική Εκπρόσωπος στα Ευρωπαϊκά Όργανα, Γραφείο Παγκόσμιας Τράπεζας
- κ. Pierre Dhone, Ειδικός Εκπρόσωπος στην ΕΕ, ΔΝΤ.

— οι σταθερές θεσμικές δομές

— οι αποτελεσματικές δημόσιες υπηρεσίες και υπηρεσίες κοινής ωφελείας

— ο ενισχυμένος κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος με τους πολίτες

— οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και

— η ποιότητα της απασχόλησης·

1.5 συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η παγκόσμια οικονομία της αγοράς απέφερε πολύ σημαντικά οφέλη και διαθέτει μεγάλο παραγωγικό δυναμικό όσον αφορά την οικονομική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και ότι έχει δημιουργήσει περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, αποδεχόμενη παράλληλα και τα πορίσματα της Παγκόσμιας Επιτροπής για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης (ΠΕΚΔΠ), σύμφωνα με τα οποία τα μέτρα για το άνοιγμα της αγοράς και οι χρηματοοικονομικές θεωρήσεις κυριάρχησαν, παραβλέποντας, μέχρι στιγμής, τις κοινωνικές συνέπειές τους, καθώς και ότι οι εν λόγω κανόνες και πολιτικές αποτελούν προϊόν ενός συστήματος παγκόσμιας διακυβέρνησης που ανταποκρίνεται ανεπαρκώς στα συμφέροντα και στις ανάγκες των λιγότερο ισχυρών παραγόντων·

1.6 παραπέμπει στην πρόσφατη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας⁽²⁾, στην οποία καταδεικνύεται ότι το άνοιγμα των αγορών και η οικονομική ολοκλήρωση συνέβαλαν στην ουσιαστική οικονομική πρόοδο των αναπτυσσόμενων χωρών που κατάφεραν να εισχωρήσουν στις παγκόσμιες αγορές προϊόντων και υπηρεσιών. Σε συνδυασμό με άλλη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, η οποία δημοσιεύθηκε το Φεβρουάριο του 2003 και η οποία συσχετίζει την άμβλυση των εισοδηματικών ανισοτήτων και των μισθολογικών διακρίσεων, καθώς και τη βελτιωμένη οικονομική απόδοση με τα υψηλά ποσοστά συμμετοχής στα εργατικά σωματεία και τις υγιείς βιομηχανικές σχέσεις⁽³⁾. Η μελέτη αυτή επισημαίνει την περίπτωση μίας ισορροπημένης σχέσης μεταξύ των οικονομικών και των κοινωνικών αξιών, την οποία η ΠΕΚΔΠ συνιστά κατά την εξέταση του προβλήματος της ένδειας στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο·

(2) Globalisation, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy, World Bank, Washington, 2002.

(3) Unions and Collective Bargaining. Economic effects in a global environment, World Bank, Washington, 2003

1.7 επισημαίνει ότι, αν και η παγκοσμιοποίηση επέφερε πολλά θετικά αποτελέσματα, η φτώχεια, η οποία συνδέεται άμεσα με την αύξηση της παραοικονομίας, τόσο ως αιτία όσο και ως αποτέλεσμα της, παραμένει μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις παγκοσμίως·

1.8 υπογραμμίζει ότι τα προβλήματα που συνδέονται με την ένδεια εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα εμφανή σε χώρες που αποκλείονται από την παγκοσμιοποίηση: τα δύο δισεκατομμύρια άνθρωποι που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας παγκοσμίως κατοικούν κυρίως σε χώρες που δε συμμετέχουν ενεργά στην παγκοσμιοποίηση και διατρέχουν τον κίνδυνο να παραμείνουν στο περιθώριο της παγκόσμιας οικονομίας·

1.9 επιβεβαιώνει ότι και αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν ως αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς, με υψηλή οικονομική ανάπτυξη αντιμετωπίζουν προβλήματα και ότι η ένδεια μπορεί να καταπολεμηθεί μόνο εφόσον αμβλυθούν οι ανισότητες και εγκαθιδρυθεί μία ανταγωνιστική νόμιμη οικονομία και εφαρμοσθούν αποτελεσματικές κοινωνικές πολιτικές·

1.10 συμφωνεί με ένα από τα βασικά μηνύματα της έκθεσης της ΠΕΚΔΠ ότι αφετηρία των αλλαγών αποτελεί το εθνικό επίπεδο: η κοινωνική ανάπτυξη πρέπει να επιτυγχάνεται μέσω μιας προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή» και όλα τα θεσμικά όργανα — εθνικά και τοπικά — έχουν να επιτελέσουν εξαιρετικά σημαντικό έργο διευκολύνοντας την κοινωνική ένταξη και διασφαλίζοντας τη συμμετοχή περισσότερων ανθρώπων στα οφέλη της παγκοσμιοποίησης, προστατεύοντάς τους παράλληλα από τις αρνητικές συνέπειές της. Κεφαλαίωδη σημασία για τη δίκαιη κατανομή των καρπών της παγκοσμιοποίησης έχει η ανάπτυξη, σε όλες τις χώρες και τις περιφέρειες, κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με τους πολίτες, βασιζόμενου σε ισχυρούς, αντιπροσωπευτικούς, ανεξάρτητους και αρμόδιους φορείς.

1.11 Η χρηστή εθνική, τοπική, περιφερειακή και παγκόσμια διακυβέρνηση, βάσει της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και οι Θεμελιώδεις Κανόνες Εργασίας και η Διακήρυξη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΔΟΕ θα ενθαρρύνουν την ελευθέρωση του εμπορίου, θα ενισχύσουν την παγκόσμια πρόοδο και ανάπτυξη και θα υποστηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ για την προώθηση μίας συζήτησης, σε διεθνές επίπεδο, σχετικά με την εγκαθίδρυση μίας βάσης για παγκόσμιους περιβαλλοντικούς κανόνες.

2. Ειδικές παρατηρήσεις: Η συμβολή των πολιτικών της ΕΕ

2.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη και προώθηση της κοινωνικής διάστασης της παγκοσμιοποίησης. Έχει τη δυνατότητα να επιδιώκει και να ακολουθεί μία ενεργητική πολιτική, η οποία να είναι σε θέση να πείθει τις κυβερνήσεις για την ανάγκη θέσπισης ενός δίκαιου νομικού και νομοθετικού πλαισίου, σεβασμού των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, αποδοτικής σε σχέση με το κόστος διευθίτητων των διαφορών και εκτέλεσης των συμβάσεων, πρόσβασης στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση, κατάλληλα ρυθμισμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και πρόσβασης σε αυτά, ύπαρξης δίκαιου φορολογικού συστήματος, καθώς και αναγνώρισης του πρωταγωνιστικού ρόλου της ανθρώπινης ανάπτυξης. Η επιδίωξη των στόχων αυτών δεν θα πρέπει, ωστόσο, να οδηγεί σε αύξηση του εμπορίου, χωρίς να έχει θετικό αντίκτυπο (ή έχοντας αρνητικό αντίκτυπο) για τη βιώσιμη ανάπτυξη, σε ελευθέρωση των οικονομικών αγορών που δεν συνοδεύεται από ισόρροπη φορολογική και κοινωνική ρύθμιση,

σε άνισους όρους που διέπουν τις διαρθρωτικές προσαρμογές και την αναδιάρθρωση στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της υγείας, καθώς και σε όξυνση των ανισοτήτων σε όλες τις χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των βιομηχανικών χωρών. Όμως εάν η ΕΕ επιθυμεί να διαδραματίσει αποτελεσματικά αυτό το ρόλο, τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τη συνοχή της πολιτικής τους στους σχετικούς τομείς.

2.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε έναν αριθμό μέσων, τα οποία, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι κατάλληλα για την επίτευξη προόδου όσον αφορά την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης. Τέτοια μέσα αποτελούν οι διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες, η ανάπτυξη και η εξωτερική συνεργασία, η πολιτική εμπορίου, η πρόσβαση στην αγορά για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η προώθηση ιδιωτικών πρωτοβουλιών για την κοινωνική ανάπτυξη και η προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις πιο πρόσφατες γνωμοδοτήσεις που έχει καταρτίσει για όλα αυτά τα μέσα (βλέπε Παράρτημα 2). Αν και η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις απόψεις της Επιτροπής για το δυναμικό αυτών των μέσων, επιθυμεί, εντούτοις, να εκφράσει επίσημα την προτίμησή της για τις πολυμερείς συμφωνίες. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να προσφέρει κίνητρα για την περαιτέρω προώθηση του εμπορίου νότου-νότου.

2.3 Οι διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες μπορούν να συμβάλουν για την επίτευξη προόδου στους τομείς της χρηστής διακυβέρνησης, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη διμερών/περιφερειακών συμφωνιών ανάμεσα στην ΕΕ και τους εμπορικούς εταίρους της, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές βασιζονται σε πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές θεωρήσεις και οικοδομούν ή/και συμπληρώνουν το πολυμερές εμπορικό σύστημα. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε επιτεύξιμες συμφωνίες, οι οποίες αναμένεται να αποφέρουν μεγάλο όγκο εμπορικών συναλλαγών και σημαντικά οφέλη όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά (αγαθών, υπηρεσιών και επενδύσεων). Όλες αυτές οι συμφωνίες θα πρέπει να συνάδουν πλήρως με τους κανόνες του ΠΟΕ. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της συζήτησης και της παρακολούθησης των συμφωνιών αυτών όσον αφορά τον αντίκτυπο τους επί της κοινωνικής διάστασης και επιδοκιμάζει την ιδέα να προσκληθούν να συμμετάσχουν σε αυτή τη διαδικασία διεθνείς οργανισμοί, όπως είναι η ΔΟΕ.

2.3.1 Σε σχέση με τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ σημειώνει με ενδιαφέρον την πρόθεση της Επιτροπής να εγκαθιδρύσει νέους κοινούς μηχανισμούς στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών για την εξέταση και την εποπτεία σημαντικών πτυχών όσον αφορά την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, στους οποίους θα μπορούσαν να προσκαλούνται να συμμετάσχουν και άλλοι διεθνείς οργανισμοί («Κοινά Διμερή Παρατηρητήρια»). Αυτού του είδους τα όργανα μπορούν να καταδείξουν αποτελεσματικά τον υπεύθυνο ρόλο των ελεύθερων και ανεξάρτητων κοινωνικών εταίρων, καθώς και άλλων σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, όπως είναι οι οργανώσεις ιδιοκτητών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οι οργανώσεις καταναλωτών, οι περιβαλλοντικές ενώσεις κλπ. ενώ, παράλληλα, η ΕΟΚΕ, η οποία τις συμπεριλαμβάνει, διακρίνει σε αυτά τα όργανα ένα ρόλο και για την ίδια βασιζόμενο στην πείρα της από τη διοργάνωση διασυνοριακών εταιρικών σχέσεων της κοινωνίας των πολιτών και σε αναπτυσσόμενες χώρες, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της λειτουργίας των Mercosur, AKE και Euromed (*).

(*) Η ΕΟΚΕ διαθέτει μία διάρθρωση ομάδων παρακολούθησης της συνέχειας που δόθηκε, Μικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών, μίας Στρογγυλής Τράπεζας και ομάδων επαφής με διάφορες γεωγραφικές περιφέρειες του κόσμου.

2.4 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην «Ευρωπαϊκή πολιτική γειτνίασης», εκτιμώντας ότι η προσέγγιση αυτή για την ενίσχυση των σχέσεων με τους ανατολικούς και νότιους γείτονες της ΕΕ χώρες μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην κοινωνική ανάπτυξη των χωρών αυτών, εφόσον η περιφερειακή ανάπτυξη, η απασχόληση και η κοινωνική πολιτική αποτελούν μέρος αυτής της συνεργασίας. Βάσει των εμπειριών της συνεργασίας με υποψήφια κράτη μέλη κατά τις περιόδους που προηγήθηκαν των διευρύνσεων της ΕΕ, διαπιστώνεται η ύπαρξη ορισμένων θετικών συνεπειών για τις υπό ένταξη χώρες.

2.5 Η ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων των εργοδοτών, των εργαζομένων και των συνδικαλιστικών ενώσεων, όπως αυτά ορίζονται στη Σύμβαση 87 και 98 της ΔΟΕ) και ο εκδημοκρατισμός σε τρίτες χώρες αποτελούν θεμελιώδη ζητήματα για την προώθηση της ανάπτυξης και της δημοκρατίας. Υφίσταται ισχυρός δεσμός μεταξύ της χρηστής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης και της καταπολέμησης της διαφθοράς, του κράτους δικαίου, της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών και της ποιότητας της δικαιοσύνης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι Συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν συμφωνίες μεταξύ κρατών. Οι υποχρεώσεις που συνεπάγονται δεσμεύουν, σε πρώτο επίπεδο, τα κράτη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να τηρούν πλήρως αυτές τις υποχρεώσεις και να συμμετέχουν σε διεθνή διάλογο για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα καθήκοντα των κρατών, υπενθυμιζόντάς τους παράλληλα τις συναφείς ευθύνες τους όσον αφορά την κοινωνική ανάπτυξη. Μετά από την εισαγωγή τους στην εθνική νομοθεσία ή σε άλλες σχετικές εθνικές ρυθμίσεις, οι διεθνείς κανόνες καθίστανται δεσμευτικοί για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, δηλαδή τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

2.6 Οι προτεραιότητες αυτές θα πρέπει να ισχύουν και για την εξωτερική συνεργασία και την αναπτυξιακή βοήθεια: το γεγονός ότι η αλλαγή έχει την αφετηρία της στο εθνικό επίπεδο αποτελεί ένα από τα βασικά μηνύματα της ΠΕΚΔΠ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον σε μεμονωμένα ζητήματα στο πλαίσιο μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πολιτικής.

2.6.1 Σε αυτά τα ζητήματα προτεραιότητας υπάγονται η εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας⁽²⁾, η οποία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την ανάπτυξη ολοκληρωμένης πολιτικής για την απασχόληση, με σκοπό τη δημιουργία παραγωγικής, βιώσιμης ανάπτυξης, την ανταπόκριση των δεξιοτήτων των ατόμων στις τρέχουσες και νεοεμφανιζόμενες απαιτήσεις εργασίας, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την ενίσχυση του βιοτικού επιπέδου. Αυτού του είδους οι πολιτικές θα πρέπει να δημιουργούν παραγωγικότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης στην οικονομία, να οδηγούν από την ανεργία στην απασχόληση και να επικεντρώνονται σε δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, καθώς και στην παροχή διεθνούς υποστήριξης προς τους πλέον παραγωγικούς τομείς.

2.6.2 Η εκπαίδευση πρέπει να αποτελεί έναν άλλο τομέα προτεραιότητας: με την αντιστοίχιση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και την προσφορά των απαιτούμενων βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Οι επιχειρήσεις έχουν να διαδραματίσουν έναν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση, βάσει μίας προσέγγισης με τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και κυβερνήσεων, πολιτικών και υποδεικνύοντας τις ενδεχόμενες απαιτήσεις δεξιοτήτων της οικονομίας σε βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση.

(2) Βλέπε «Αξιοπρεπής εργασία», ΔΟΕ.

2.6.3 Τέλος, η προστασία της κοινωνικής οικονομίας και οργανώσεις, όπως είναι για παράδειγμα οι συνεταιρισμοί, οι οποίες συνδυάζουν την προσέγγιση της αγοράς με κοινωνικές θεωρήσεις και οι οποίες παράγουν οικονομικό και κοινωνικό πλούτο, θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα στο πλαίσιο της συνεργασίας και της παροχής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

2.7 Προκειμένου να ανταποκρίνονται σε μεταβαλλόμενα πρότυπα και τις τρέχουσες πραγματικότητες στην αγορά εργασίας, οι πολιτικές για τη μετανάστευση πρέπει να σχεδιάζονται, εντός ενός βασιζόμενου στα δικαιώματα πολυμερούς πλαισίου, με τη συνεκτίμηση της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, καθώς και των σχέσεων μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και εμπορικών πτυχών, καθώς των πτυχών που συνδέονται με την απασχόληση, την υγεία, τον πολιτισμό, την ασφάλεια και την εξωτερική και αναπτυξιακή πολιτική. Η ΕΟΚΕ συμπεριφέρει την άποψη του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος διαβεβαίωσε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τον Ιανουάριο του 2004, ότι «Μόνο μέσω της συνεργασίας — διμερούς, περιφερειακής και παγκόσμιας — θα μπορούσαμε να σχηματίσουμε συμμαχίες μεταξύ των χωρών υποδοχής και προέλευσης των μεταναστών προς όφελος όλων, να καταστήσουμε τη μετανάστευση κινητήρια δύναμη για ανάπτυξη, να καταπολεμήσουμε αποτελεσματικά τους διακινητές ατόμων, καθώς και να καταλήξουμε σε κοινούς κανόνες για την αντιμετώπιση των μεταναστών και τη διαχείριση της μετανάστευσης».

2.8 Το διεθνές εμπόριο έχει αυξανόμενη σημασία για όλες τις οικονομίες και μπορεί να αποτελέσει βασικό στοιχείο για την μείωση της φτώχειας. Το δίδαγμα που άντλησαν ορισμένες από τις αναπτυσσόμενες χώρες που ανέπτυξαν την ανταγωνιστικότητα στο μεταποιητικό τομέα είναι ότι μια προ-ενεργητική εξαγωγική στρατηγική, μέσω της ανάπτυξης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στη βάση της ποιότητας, και όχι των χαμηλών ημερομισθίων, είναι ζωτική για τη δημιουργία νέων εξαγωγικών δυνατοτήτων. Ωστόσο, για την επίτευξη αυτού πρέπει να υφίσταται μία παράλληλη διαδικασία στρατηγικής ενσωμάτωσης στην παγκόσμια οικονομία, συνοδευόμενη από την ενίσχυση των εθνικών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων και τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, οι οποίες είναι εξαιρετικά σημαντικές και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να προωθούνται. Η διαδικασία αυτή οφείλει να έχει κοινωνική διάσταση. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις περιπτώσεις εκμετάλλευσης των (γυναικών) εργαζομένων στην πλειονότητα των Ελεύθερων Βιομηχανικών Ζωνών Εξαγωγών (ΕΒΖΕ). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες από τις σχετικές διεθνείς οργανώσεις προκειμένου να τεθεί τέρμα στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των εργαζομένων στις εν λόγω ΕΒΖΕ. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζουν ενεργά αυτές τις προσπάθειες.

2.9. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές εμπορίου/επενδύσεων και ανάπτυξης θα πρέπει να υποστηρίζουν πλήρως και να εντάσσονται στους στόχους της ΕΕ για την παγκόσμια πολιτική. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ των στόχων του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμησεων (ΣΓΠ) της ΕΕ, αλλά διερωτάται μήπως οι διευθετήσεις κινήτρων (περιβαλλοντικό και κοινωνικό καθεστώς, καθώς και το καθεστώς εναντίον των ναρκωτικών) που περιλαμβάνονται σε αυτό επιβάλλουν υπερβολική γραφειοκρατία για τον εισαγωγέα και, κατά συνέπεια, δεν χρησιμοποιούνται πλήρως από τις φτωχές χώρες και τις μικρές επιχειρήσεις που είναι θεωρητικά οι βασικοί δικαιούχοι. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επικεντρώσει το ενδιαφέρον στην προώθηση της επικύρωσης και της νομοθετικής και πρακτικής εφαρμογής των θεμελιωδών κανόνων εργασίας της ΔΟΕ από τις δικαιούχους χώρες και να συμπεριλάβει στα μέτρα της

αναθεώρησης του 2005 μέσα για τη μεγιστοποίηση των οφελών για τους αποδέκτες. Η αναθεώρηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με την πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των λοιπών συναφών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

2.10. Αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις του ΟΟΣΑ, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει εκστρατεία ευαισθητοποίησης, προκειμένου να καταστεί αυτό το σημαντικό και χρήσιμο μέσο γνωστότερο στις επιχειρήσεις και στις Ευρωπαϊκές Επιτροπές Επιχείρησης. Θα πρέπει να διατηρηθεί ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας του, αλλά και οι κυβερνήσεις που αποτελούν μέρη του πρέπει να συνεχίσουν να προωθούν τις κατευθυντήριες γραμμές και την αποδοχή αυτών από πολυεθνικές επιχειρήσεις. Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες, προκειμένου η σύνδεσή του με εμπορικές συμφωνίες με τρίτες χώρες να μην ερμηνευθεί ως νέα μορφή προστατευτισμού. Η Επιτροπή πρέπει να στηρίξει τις προσπάθειες του ΟΟΣΑ για την προώθηση του σεβασμού των κατευθυντήριων γραμμών και από τις χώρες που δεν αποτελούν μέλη του ΟΟΣΑ. Οι ίδιες θεωρήσεις ισχύουν και για την Τριμερή Δήλωση Αρχών όσον αφορά της Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και την Κοινωνική Πολιτική της ΔΟΕ.

2.11. Αναφορικά με την προώθηση των ιδιωτικών και εθελοντικών πρωτοβουλιών για την κοινωνική ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να διαδραματίσουν υποστηρικτικό ρόλο για την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR) ως ιδέα περιγράφει με ποιο τρόπο οι εθνικές και πολυεθνικές εταιρείες μεταφέρουν την ιδέα της βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές πρακτικές τους. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή της για την Πράσινη Βίβλο «Ευρωπαϊκό πλαίσιο συνθηκών για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων» (CES 355/2002). Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν συνδέεται μόνο με την δημιουργία και τη διαφύλαξη της απασχόλησης, αλλά αφορά και την ανάπτυξη καλύτερων θέσεων εργασίας, με την τήρηση των κατάλληλων κανόνων για την υγεία και την ασφάλεια στη εργασία, τη συνεκτίμηση των αναγκών των ατόμων με αναπηρίες και την προώθηση της πρακτικής της δια βίου μάθησης. Η κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά συνεπάγεται τη συνεπή εφαρμογή εκ μέρους των επιχειρήσεων των υφιστάμενων κοινωνικών κανόνων και την επιδίωξη της δημιουργίας πνεύματος εταιρικής σχέσης με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους.

2.12. Η βελτίωση της διακυβέρνησης σε εθνικό και σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί ένα ακόμη βασικό μήνυμα της έκθεσης ΠΕΚΔΠ. Όσον αφορά το παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι κεφαλαιώδη σημασία έχει η ενδυνάμωση του πολυμερούς συστήματος διεθνών οργανισμών. Το βασικό στοιχείο της διακυβέρνησης σε παγκόσμιο επίπεδο είναι ο βελτιωμένος συντονισμός της πολιτικής των οργανισμών. Αυτός θα πρέπει να καταστεί περισσότερο αποτελεσματικός, να τροφοδοτείται καλύτερα, να είναι περισσότερο προ-ενεργητικός και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες, προκειμένου να αποφεύγονται οι αλληλεπικαλύψεις και η κακοδιαχείριση. Στους κόλπους των οργάνων λήψης αποφάσεων των διεθνών οργανισμών, τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να εμμένουν στην επείγουσα προώθηση της διαδικασίας αυτής. Πρέπει να επισημανθεί ότι, όσον αφορά τον συντονισμό και τη συνοχή, ο ρόλος των κρατών μελών είναι εξίσου σημαντικός με εκείνον της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε τη συμπερίληψη στην Ανακοίνωση περισσότερων συστάσεων σε σχέση με αυτό. Πρέπει να δοθεί η αρμόζουσα προσοχή στην αλληλενέργεια ανάμεσα στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη κατά την ανάπτυξη των πολιτικών στα σχετικά διεθνή φόρουμ. Είναι κεφαλαιώδους σημασίας, η ΕΕ να ρίξει όλο το βάρος της στη διεθνή διακυβέρνηση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενισχύσουν τη συνεργασία, να βελτιώσουν την προετοιμασία των προτάσεων και δραστηριοτήτων τους στα διεθνή θεσμικά όργανα και να συντονίσουν τις θέσεις τους.

3. Συμπεράσματα και συστάσεις: Τα επόμενα βήματα

3.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι υπάρχει μια εσωτερική και μια εξωτερική διάσταση για την ΕΕ κατά την προώθηση της κοινωνικής διάστασης της παγκοσμιοποίησης.

3.2 Η **εσωτερική διάσταση** έγκειται στην ικανότητα της ΕΕ να αναλαμβάνει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας αποτελεί κλειδί για την επιτυχία της ιδιαίτερης συμβολής της πολιτικής της ΕΕ στην κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης. Μόνο μετά από την επιτυχή εισαγωγή από τα κράτη μέλη των απαιτούμενων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με την αμοιβαία ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής αλλά και την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, μπορεί η Ευρωπαϊκή Ένωση να γίνει σημείο αναφοράς σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για να ξεπεράσει τις τάσεις προστατευτισμού που παρατηρούνται στη σημερινή εμπορική πολιτική της, και κυρίως, αν και όχι μόνο, στο γεωργικό τομέα, και ειδικότερα όσον αφορά τα μεταποιημένα προϊόντα, και να προετοιμάσει τις συνθήκες για μία εμπορική πολιτική χωρίς εξεργασίες επιδοτήσεις. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της πρέπει να λάβουν ενεργό ρόλο με την ανάληψη αποφασιστικών μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της δημογραφικής γήρανσης και του επίμονα υψηλού ποσοστού ανεργίας. Προκειμένου να τονωθεί η βιώσιμη ανάπτυξη στο επίπεδο της απασχόλησης, είναι αναγκαία η εισαγωγή μεταρρυθμίσεων στα συστήματα κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης, προκειμένου να ενισχυθούν τα κίνητρα για την αναζήτηση εργασίας και τη μείωση των μη μισθολογικών δαπανών εργασίας. Οι ευελικτες εργασιακές ρυθμίσεις είναι εξίσου σημαντικές με την ενδεδειγμένη προστασία των ατόμων που εργάζονται υπό αυτές τις συνθήκες και τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η ανάπτυξη νέων ενεργών πολιτικών για τη μετανάστευση, όπως ζητήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης και προτάθηκε από την Επιτροπή και την ΕΟΚΕ. Όλες αυτές οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να προετοιμασθούν προσεκτικά και σε συνεργασία με τους εργοδότες και τις συνδικαλιστικές ενώσεις.

3.3 Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στην πρόσφατη Έκθεση για την Παγκόσμια Ανταγωνιστικότητα 2003–2004 του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, η οποία αναφέρεται στην αξιοσημείωτη επίδοση των σκανδιναβικών χωρών. Πρόκειται για χώρες, οι οποίες, αφενός, έχουν ισχυρή παράδοση στην κοινωνική οικονομία της αγοράς, ενώ, αφετέρου, έχουν εισαγάγει επιτυχώς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που είναι ζωτικές για τη διατήρηση των βασικών αρχών της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς. Αυτό αποδεικνύει ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο μπορεί να αποτελέσει βάση για την επιτυχή εισαγωγή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

3.4 Η **εξωτερική διάσταση** συνίσταται στη δυνατότητα της ΕΕ να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο για την υποστήριξη της σημασίας της πολυμερούς προσέγγισης και της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Τα κείρια θέματα είναι η ενδυνάμωση του συστήματος των διεθνών οργανισμών στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών και η άσκηση πίεσης για συνεκτικότερη πολιτική μεταξύ των οργανισμών αυτών και των ιδρυμάτων του Bretton Woods και του ΠΟΕ. Η ΕΕ πρέπει να δεσμευτεί ειδικότερα για την ενίσχυση του υφιστάμενων προτύπων για την κοινωνική ανάπτυξη, όπως είναι οι θεμελιώδεις κανόνες εργασίας της ΔΟΕ, η αξιοπρεπής εργασία ως παγκόσμιος στόχος και οι Συνθήκες του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πρέπει να εργασθεί προς την κατεύθυνση της νομικής και πρακτικής εφαρμογής των προτύπων αυτών στα κράτη μέλη του ΟΗΕ. Πρέπει να διασφαλίσει την καλύτερη ενσωμάτωση της κοινωνικής διάστασης και της αξιοπρεπούς εργασίας στα προγράμματά της για την εξωτερική συνεργασία, ενώ τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να αυξήσουν την αναπτυξιακή βοήθειά τους.

3.5 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην προώθηση των φόρουμ επίσημης εκπροσώπησης και διαβούλευσης των εργοδοτικών οργανώσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των λοιπών συναφών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε διεθνή χρηματοπιστωτικά και εμπορικά ιδρύματα, όπως είναι το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και ο ΠΟΕ. Ο ΟΟΣΑ μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα για τα ιδρύματα αυτά, καθώς έχει αποδείξει τη χρησιμότητά του επί σειρά ετών.

3.6 Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη, σε στενή συνεργασία, θα πρέπει να εξετάσουν σοβαρά την πρόταση του ΠΕΚΔΠ για τη δημιουργία ενός Συμβουλίου Οικονομικής και Κοινωνικής Ασφαλείας. Αυτό αποτελεί μία από τις μείζονες προτάσεις της για την ανάληψη πραγματικής ηγεσίας σε παγκόσμιο επίπεδο, επειδή θεωρεί ότι υφίσταται η ανάγκη εξισορρόπησης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής κατά συνεκτικό τρόπο, προκειμένου να επιτευχθούν συμφωνημένοι στόχοι. Θα πρέπει, επίσης, να δοθεί η δέουσα προσοχή σε κάθε σοβαρή προσπάθεια με σκοπό τη μεταρρύθμιση και την ενίσχυση του δυναμικού του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των ΗΕ και του μέχρι στιγμής ανεκπλήρωτου ρόλου του για τον παγκόσμιο συντονισμό πολιτικής στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο. Εάν αναβαθμισθεί πραγματικά η θέση του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των ΗΕ, η ΕΟΚΕ θα διερευνήσει τρόπους και μέσα προκειμένου να ακουσθεί καλύτερα η φωνή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Ευρώπης εντός του συστήματος των ΗΕ μέσω του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου.

3.7 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους το μήνυμα του ΠΕΚΔΠ ότι η αξιοπρεπής εργασία αποτελεί βασικό μέσον για την εκρίζωση της φτώχειας. Θα πρέπει να προωθήσουν την αξιοπρεπή εργασία ως παγκόσμιο στόχο προς εξέταση από τα Ηνωμένα Έθνη κατά την αναθεώρηση της Διακήρυξης της Χιλιετίας και των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας.

3.8 Ένα από τα ισχυρότερα μηνύματα του ΠΕΚΔΠ είναι η επείγουσα έκκληση προς τις κυβερνήσεις να συντονίσουν και να διατυπώσουν συνεκτικές πολιτικές εντός και μεταξύ των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (ΔΧΙ), του ΠΟΕ και της ΔΟΕ. Προϋπόθεση για μια τέτοια συνεργασία και συνοχή είναι οι κυβερνήσεις σε εθνικό επίπεδο να ακολουθούν την ίδια προσέγγιση. Θα πρέπει να καταργηθεί η σημερινή πρακτική όπου οι εκπρόσωποι στο ΔΝΤ λαμβάνουν οδηγίες, κατά κύριο λόγο, από τα υπουργεία οικονομίας, οι εκπρόσωποι στον ΠΟΕ από τα υπουργεία εμπορίου και οικονομικών και οι εκπρόσωποι στη ΔΟΕ από τα υπουργεία εργασίας, κοινωνικών υποθέσεων και απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά στην Επιτροπή και στο Υπουργικό Συμβούλιο να εξετάσουν την πρόταση οι κυβερνήσεις και τα κράτη μέλη, που διαθέτουν Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια, να ζητούν τη γνωμοδότηση των αντίστοιχων Συμβουλίων τους σχετικά με τους τρόπους και τα μέσα για την υλοποίηση της σχετικής συνεργασίας και συνοχής σε εθνικό επίπεδο. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών που δεν διαθέτουν Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο θα μπορούσαν να ζητούν τις απόψεις των αντιπροσωπευτικότερων εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων των χωρών τους ή

να κάνουν χρήση του ισχύοντος μηχανισμού διαβούλευσης, στον οποίο συμμετείχε η κοινωνία των πολιτών, ενόψει της προετοιμασίας της Κοινωνικής Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών και της Κοινωνικής Διάσκεψης +5.

3.9 Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, μπορεί να προωθήσει περισσότερο την προώθηση ενός αποτελεσματικότερου διαλόγου ανάμεσα στη ΔΟΕ και τον ΠΟΕ (και στη συγκεκριμένη περίπτωση, ανάμεσα στη ΔΟΕ και το ΔΝΤ, καθώς και ανάμεσα στη ΔΟΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα) από ό,τι προτείνεται στο σημείο 5.5 της Ανακοίνωσης. Ο ΠΟΕ (ο οποίος μέχρι σήμερα αρνείται επίμονα να αποδώσει προσοχή στην κοινωνική διάσταση των πολιτικών τους στο πλαίσιο της αποστολής του), το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα μπορούν, βάσει εντολής εκ μέρους των κρατών μελών τους, να δημιουργήσουν συντονιστικά όργανα με τη ΔΟΕ, τα οποία θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν στις εργασίες τους την κοινωνική διάσταση και την παρακολούθηση της ανάπτυξης. Για παράδειγμα, με τη λήξη ισχύος της Συμφωνίας για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης (ΑΤC) του ΠΟΕ στα τέλη του 2004, πολλές χώρες εξαγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα προσαρμογής και μεγάλες απώλειες θέσεων εργασίας. Λαμβανομένου υπόψη του εγκάρσιου χαρακτήρα του θέματος, υπάρχει χώρος για την ανάληψη μίας Πρωτοβουλίας για τη Συνοχή της Πολιτικής, η οποία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς — τον ΠΟΕ, την Παγκόσμια Τράπεζα, το ΔΝΤ, τη ΔΟΕ και άλλα συναφή όργανα των ΗΕ — με σκοπό να προληφθεί ο κοινωνικός και οικονομικός αντίκτυπος και να προταθούν μέτρα προς λήψη από τις κυβερνήσεις, που αναμένεται να πληγούν, υποστηριζόμενες και από διεθνή βοήθεια.

3.10 Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να ενθαρρύνει τη συμπερίληψη των θεμελιωδών κανόνων εργασίας ως σημείο αναφοράς στους περιοδικούς ελέγχους για την εμπορική πολιτική των κρατών μελών του ΠΟΕ, βάσει του παραδείγματός της του Οκτωβρίου 2004. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν σκόπιμη η εκπροσώπηση της στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής σε αυτού του είδους τους ελέγχους της εμπορικής πολιτικής μελλοντικά. Η Επιτροπή θα μπορούσε ακόμη να ενθαρρύνει τους κύριους εμπορικούς εταίρους της να συμμετέχουν σε αυτού του είδους τους εκθέσεις της εμπορικής πολιτικής.

3.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδιαφέρουσα την ιδέα της ΠΕΚΔΠ για τη δημιουργία ενός Φόρουμ για την Πολιτική της Παγκοσμιοποίησης στους κόλπους του ΟΗΕ, με τη συμπερίληψη των υπηρεσιών του πολυμερούς συστήματος και άλλων οργανισμών, καθώς και ομάδων και ατόμων που ενδιαφέρονται για την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, αν και πιθανόν να αποτελεί ένα υπερβολικά φιλόδοξο σχέδιο υπό τις ισχύουσες συνθήκες. Όταν οι κυβερνήσεις θα έχουν αρχίσει, στην πράξη, να συντονίζουν και να βελτιώνουν τη συνοχή των πολιτικών τους στα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (ΔΧΙ), τον ΠΟΕ και τη ΔΟΕ και, σε συνέχεια αυτού, έχει αρχίσει να διαπιστώνεται η ύπαρξη καλύτερης συνεργασίας ανάμεσα στους εν λόγω διεθνείς οργανισμούς, θα έχει ωριμάσει η στιγμή για την εμπειριστατωμένη εξέταση της σχετικής πρότασης.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάρτιση του προγράμματος “Νεολαία σε δράση” για την περίοδο 2007-2013»

COM (2004) 471 τελικό — 2004/0152(COD)

(2005/C 234/11)

Διαδικασία

Στις 9 Σεπτεμβρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 133 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, κατήρτησε τη γνωμοδότησή του στις ... 2005 (εισηγητής: κ. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO)

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειας της 9^{ης} και 10^{ης} Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 10^{ης} Μαρτίου 2005), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 196 ψήφους υπέρ, 0 κατά και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Από το 1988 και μέσω των διαδοχικών φάσεων του προγράμματος «Νεότητα για την Ευρώπη» του προγράμματος «Μία εθελοντική υπηρεσία για τους νέους» και του ισχύοντος προγράμματος «Νεότητα» που περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τις δράσεις των προηγούμενων, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε σε εφαρμογή μία σειρά δράσεων που αποβλέπουν στην προώθηση της παραγράφου 2 του άρθρου 149 της Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, που θεσπίζει ότι η δράση της Κοινότητας αποβλέπει στην ενίσχυση της αύξησης των ανταλλαγών μεταξύ νέων και κοινωνικοεκπαιδευτικών λειτουργιών.

1.2 Τα διαφορετικά ειδικά προγράμματα που έχουν προωθηθεί διαδοχικά στο πεδίο της νεότητας επωφελήθηκαν και συνεχίζουν να επωφελούνται από πραγματική αναγνώριση και υψηλή συμμετοχή στις δράσεις τους όλων εκείνων στους οποίους απευθύνονται. Τα προγράμματα αυτά επέτρεψαν στα κράτη μέλη να συντονίσουν τις προσπάθειές τους σε όλες εκείνες τις δράσεις που επιτρέπουν στους νέους να αποκαταστήσουν στενές σχέσεις και να αποκτήσουν εμπειρίες και γνώσεις μέσω των ανταλλαγών που πραγματοποιούνται μεταξύ των διαφόρων συμμετεχουσών χωρών, ανταλλαγές που δεν έχουν σχέση με εργασιακές ή εκπαιδευτικές πτυχές.

1.3 Η ιδιαίτερη σημασία που έχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, και η οποία εκφράστηκε στα άρθρα 7 και 22 της Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενισχύει το ρόλο που θα πρέπει να αποκτήσει το πρόγραμμα στο άμεσο μέλλον. Ο ρόλος αυτός επικεντρώνεται στην αποφασιστική συμβολή στην ενεργό συμμετοχή των νέων ως πολιτών στην κοινωνία αλλά και στην ενίσχυση του αισθήματος ότι ανήκουν στην Ευρώπη.

1.4 Οι δύο πρώτες φάσεις του προγράμματος «Νεότητα για την Ευρώπη» πρόβλεπαν κυρίως δύο τύπους δράσεων: την άμεση υποστήριξη στα προγράμματα ανταλλαγής και κινητικότητας των νέων μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις αλλά και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών.

Η τρίτη φάση, από το 1995 έως το 1999 διέυρνε τις δράσεις ανταλλαγών και κινητικότητας σε τρίτες χώρες, διατήρησε τις δράσεις που προορίζονταν για τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς λειτουργούς και εισήγαγε δράσεις υποστήριξης των δραστηριοτήτων που προορίζονται για τους νέους, υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ των κρατών σε ό,τι αφορά τις πολιτικές της νεότητας και δράσεις ενημέρωσης των νέων και έρευνας στα θέματα της νεότητας.

1.5 Από την πλευρά του το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία για τους νέους», από το 1998 έως το 2002, επέτρεψε να ενσωματωθούν στις δράσεις που προορίζονται για τους νέους, ειδικές δραστηριότητες εθελοντικής εργασίας και αλληλεγγύης που υπεισέρχονται στα πλαίσια της πολιτικής συνεργασίας στο πεδίο της νεότητας, προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή των νέων, να υποστηριχθεί το επιχειρηματικό πνεύμα και το πνεύμα πρωτοβουλίας και να διαδοθεί μεταξύ τους το ευρωπαϊκό ιδανικό.

1.6 Τέλος, το πρόγραμμα «Νεότητα», που ισχύει από το 2006, περιέχει τα προηγούμενα προγράμματα στο πεδίο της νεότητας, ενδυναμώνοντας και εκσυγχρονίζοντας τα στην προοπτική των νέων δικτύων. Διατηρώντας τις δράσεις κινητικότητας και συνεργασίας, ενσωμάτωσε άλλες συγκεκριμένες δράσεις υποστήριξης καινοτόμων και δημιουργικών σχεδίων που προωθούνται από τους νέους.

1.7 Τα τελευταία χρόνια, και επανειλημμένα, τα Συμβούλια Υπουργών και τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια εκφράστηκαν με σαφήνεια και αποφασιστικότητα για την αναγκαιότητα διασφάλισης της συνέχειας του σημερινού προγράμματος. Επίσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ενεργοποιηθεί, ζητώντας από την Επιτροπή την προώθηση προγράμματος που θα αντικαταστήσει το σημερινό, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αυξανόμενες απαιτήσεις που θέτει η πολιτική της νεότητας.

Επίσης, εκτός όσων αναφέρονται στο άρθρο 149 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη προσθέτει ότι η δράση της Ένωσης θα επιδώσει να ευνοήσει τη συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή της Ευρώπης.

1.8 Πέρα από όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν προηγουμένως, και οι οποίοι από μόνοι τους νομιμοποιούν την παράταση των δράσεων στο πεδίο της νεότητας, τόσο η ενδιάμεση αξιολόγηση του σημερινού προγράμματος όσο και οι δημόσιες διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Επιτροπή υπογράμμισαν την αναγκαιότητα διατήρησης του ειδικού προγράμματος που διασφαλίζει τη συνέχεια των δράσεων και ενισχύει την ευρωπαϊκή ταυτότητα των νέων αλλά και την ενεργό συμμετοχή τους ως πολιτών.

1.9 Όλα αυτά τα στοιχεία στο σύνολό τους έχουν συμβάλει στην προώθηση της υποβολής του προγράμματος «Νεότητα σε δράση» για την περίοδο 2007-2013, και για το οποίο, σύμφωνα με όσα θεσπίζονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 149 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ζητείται η γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

2. Περιεχόμενο της πρότασης

2.1 Σε γενικές γραμμές το πρόγραμμα επιδιώκει:

- Να προωθήσει την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνία των πολιτών.
- Να ενισχύσει μεταξύ των νέων της αξίες της ανοχής, της αλληλεγγύης και του διαπολιτιστικού διαλόγου.
- Να ενισχύσει την ιδιότητα του ευρωπαίου πολίτη

2.2 Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος που με τη σειρά τους ανταποκρίνονται στις δράσεις του, είναι οι ακόλουθοι:

- Προώθηση του αισθήματος των νέων ότι είναι ενεργοί πολίτες γενικότερα και ευρωπαίοι πολίτες ειδικότερα.
- Προώθηση της αλληλεγγύης των νέων προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης των λαών μέσω των νέων.
- Συμβολή στη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων υποστήριξης νεανικών δραστηριοτήτων και της ικανότητας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στο πεδίο της νεότητας.
- Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στα θέματα της πολιτικής για τους νέους.

2.3 Οι δράσεις του προγράμματος (που αναφέρονται ρητά σε κάθε έναν από τους γενικούς στόχους που αναφέρθηκαν προηγουμένως) και τα μέτρα που περιλαμβάνουν είναι οι ακόλουθες:

- Η νεότητα με την Ευρώπη
 - Ανταλλαγή νέων
 - Υποστήριξη της πρωτοβουλίας των νέων
 - Σχέδια συμμετοχικής δημοκρατίας
- Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία
 - Ατομική ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία
 - Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία παρέμβασης
 - Συνεργασία μεταξύ πολιτικών ή εθελοντικών υπηρεσιών
- Η νεότητα με τον κόσμο
 - Συνεργασία με τις γειτονικές χώρες για μία ευρύτερη Ευρώπη
 - Συνεργασία με τις υπόλοιπες χώρες
- Κοινωνικοεκπαιδευτικοί λειτουργοί και συστήματα υποστήριξης
 - Υποστήριξη οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στα πλαίσια της νεότητας
 - Υποστήριξη του ευρωπαϊκού φόρουμ νεότητας
 - Συγκρότηση και σύνδεση με το δίκτυο κοινωνικοεκπαιδευτικών λειτουργιών
 - Σχέδια ενίσχυσης της καινοτομίας και της ποιότητας
 - Δράσεις ενημέρωσης των νέων και των κοινωνικοεκπαιδευτικών λειτουργιών
 - Ενώσεις
 - Υποστήριξη των διαρθρώσεων του προγράμματος
 - Αξιοποίηση

- Υποστήριξη της πολιτικής συνεργασίας
 - Συναντήσεις νέων και υπευθύνων της πολιτικής για τους νέους
 - Υποστήριξη δραστηριοτήτων για την απόκτηση καλύτερης γνώσης του πεδίου της νεότητας
 - Συνεργασία με διεθνείς οργανώσεις

2.4 Το πρόγραμμα, που προβλέπεται για την περίοδο 2004-2013 με ύψος προϋπολογισμού 915 εκατομμύρια ευρώ, προορίζεται για τους νέους ηλικίας μεταξύ 13 και 30 ετών.

3. Παρατηρήσεις για την πρόταση

3.1 Στην ίδια κατεύθυνση υποστήριξης που έχει εκφράσει η ΕΟΚΕ για τα προηγούμενα προγράμματα που αναφέρονται ειδικότερα στη νεότητα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, συνολικά, για την παρούσα πρόταση απόφασης παράλληλα με την ικανοποίησή της, συνολικά, για την διατήρησή της στο χρόνο.

Από το 1986 η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει την υποστήριξή της σε αυτόν τον τύπο δράσεων, με τις γνωμοδοτήσεις και τις παρατηρήσεις της, επιθυμώντας πάνω απ'όλα την βελτίωση του περιεχομένου τους. Οι γνωμοδοτήσεις που καταρτίστηκαν από την ΕΟΚΕ ήταν οι ακόλουθες:

- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου «Η νεότητα με την Ευρώπη» ⁽¹⁾.
- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου με την οποία υιοθετείται το πρόγραμμα «Η νεότητα με την Ευρώπη» (δεύτερη φάση) ⁽²⁾.
- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία υιοθετείται η τρίτη φάση του προγράμματος «Η νεότητα με την Ευρώπη» ⁽³⁾.
- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία καταρτίζεται το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία για τους νέους» ⁽⁴⁾.
- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία θεσπίζεται το πρόγραμμα «Νεότητα» ⁽⁵⁾.
- Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία καταρτίζεται πρόγραμμα για την προώθηση των οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκή κλίμακα στο πεδίο της νεότητας ⁽⁶⁾.

3.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διαπιστώνοντας ότι στο κείμενο της πρότασης περιέχονται πολλές υποδείξεις που εκφράστηκαν στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας που κατήρτισε για το «Λευκό βιβλίο σχετικά με την πολιτική υπέρ των νέων» ⁽⁷⁾. Ως αναπόσπαστο τμήμα της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών η ΕΟΚΕ συνεχίζει να παραμένει ο αγωγός επικοινωνίας μεταξύ της εν λόγω κοινωνίας και των ευρωπαϊκών Οργάνων, συμβάλλοντας με την εμπειρία και τη γνώση της σε όλες εκείνες τις δράσεις που είναι προς όφελος των πολιτών της Ένωσης.

⁽¹⁾ CES 769/86

⁽²⁾ EE C 159 της 17.06.1991

⁽³⁾ EE C 148 της 30.05.1994

⁽⁴⁾ EE C 158 της 26.05.1997

⁽⁵⁾ EE C 410 της 30.12.1998

⁽⁶⁾ EE C 10 της 14.01.2004

⁽⁷⁾ EE C 116 της 20.04.2001

3.3 Η παράταση των δράσεων που περιλάμβαναν ή περιλαμβάνουν τα προηγούμενα προγράμματα το πεδίο της νεότητας υπογραμμίζει ότι ανεξάρτητα από τους στόχους που επιδιώκονται στα εν λόγω προγράμματα, οι δράσεις διατηρούν την σκοπιμότητα εκείνη που τις καθιστά δράσεις διαρκείας.

Ωστόσο, αναγνωρίζοντας το αναγκαίο της πρότασης καθώς και όλα τα θετικά στοιχεία που περιλαμβάνει, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στο σύνολό της πρόκειται για κάτι περισσότερο από παράταση των δράσεων του σημερινού προγράμματος καθώς περιέχει καινοτόμες δράσεις που θα ενισχύσουν τον κυριότερο στόχο που είναι η προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των νέων ως πολιτών στην κοινωνία και του αισθήματος ότι ανήκουν στην Ευρώπη.

Ανεξάρτητα με το γεγονός ότι ο κύριος στόχος είναι εκείνος που προαναφέρεται, είναι σημαντικό το Πρόγραμμα να συνάδει με την έννοια της εκμάθησης καθ'όλη τη διάρκεια του βίου — και σε όλα τα περιβάλλοντα του βίου. Η ανεπίσημη εκπαίδευση που θα μπορούν να λαμβάνουν οι νέοι μέσω του Προγράμματος θα πρέπει να έχει χαρακτήρα συμπληρωματικό προς άλλες μορφές εκπαίδευσης και εκμάθησης, τις οποίες υποστηρίζουν άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προστεθούν ως νέο μέτρο της δράσης που αποκαλείται «υποστήριξη στην πολιτική συνεργασίας» τα ακόλουθα:

Θεματικά σεμινάρια, διασκέψεις, επισκέψεις μελέτης, επισκέψεις σκοπιμότητας που οργανώνονται από οργανώσεις νεολαίας με στόχο τους νέους για διάφορα θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

3.5 Η δημοσιονομική πρόβλεψη για τις δράσεις που περιέχονται στο πρόγραμμα ανέρχονται σε 915 εκατομμύρια ευρώ που κατανέμονται σε επταετή περίοδο. Το ύψος αυτό προσεγγίζει σχεδόν τα 1 000 εκατομμύρια ευρώ που η ΕΟΚΕ θεωρούσε αναγκαία για το πρόγραμμα «Νεότητα» στη διάρκεια της περιόδου 2000-2006. Πράγματι, από τα περίπου 657 εκατομμύρια ευρώ που προβλέπονταν για το πρόγραμμα αυτό σήμερα προβλέπονται 915 εκατομμύρια ευρώ για το πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση».

Αυτή η θετική εξέλιξη, οδηγεί σε δύο προβληματισμούς. Από τη μία πλευρά, ο προϋπολογισμός του προγράμματος «Νεότητα» αναφέρεται σε πενταετή περίοδο, ενώ το πρόγραμμα Νεότητα σε δράση, αναφέρεται σε επταετή περίοδο. Κατά δεύτερο λόγο, ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται το σημερινό πρόγραμμα είναι 50 εκατομμύρια νέοι ενώ στο μελλοντικό πρόγραμμα θα ξεπεράσει τα 75 εκατομμύρια.

Αυτό σημαίνει πως συνεχίζουμε να διαθέτουμε 12 ευρώ για κάθε νέο που σημαίνει ότι απέχουμε από τα 20 ευρώ για κάθε νέο που υπέδειξε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την πρόταση του προγράμματος «Νεότητα»⁽⁸⁾. Για το λόγο αυτό και ως συμπέρασμα αυτών των προβληματισμών, οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι το δημοσιονομικό ύψος συνεχίζει να είναι ανεπαρκές.

3.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει μία από τις υποδείξεις που διατυπώνονται στην πρόταση και η οποία προκύπτει από την ενδιάμεση αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε για το πρόγραμμα «Νεότητα». Συγκεκριμένα υποστηρίζουμε αποφασιστικά ότι ο προσανατολισμός του νέου προγράμματος προς τους νέους όλων των κατηγοριών, θα πρέπει να επιδείξει μία ειδική προσπάθεια προς τους νέους εκείνους που έχουν λιγότερες ευκαιρίες, με την ευρύτερη έννοια της λέξης αυτής. Στην περίπτωση αυτή είναι επίσης πολύ σημαντικό να κατανοηθούν τα μέσα ισότιμα μεταξύ νέων γυναικών και νέων ανδρών. Μέσω αυτού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επαναλαμβάνει την υποστήριξή τους σ'αυτές τις ομάδες νέων, όπως ήδη έχει πράξει με τις πρώτες γνωμοδοτήσεις της στο πεδίο της νεότητας. Επιθυμεί επίσης, μία ευρύτερη ενημέρωση για την πραγματική συμμετοχή των νέων με τις λιγότερες ευκαιρίες.

3.7 Με την ίδια έννοια, και ως συνέπεια επίσης των υποδείξεων που έγιναν βάσει της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος νεότητα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να δοθεί μεγαλύτερη ευκρίνεια στο νέο πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση» μέσω αποτελεσματικής ενημέρωσης που θα επιτρέψει την προσέγγιση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού νέων και οργανώσεων προκειμένου να ενημερωθούν για την ύπαρξή του και τις δράσεις που περιλαμβάνει. Για το λόγο αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εν λόγω ενημέρωση θα πρέπει να προωθηθεί σε όλα τα κέντρα εκπαίδευσης, δεδομένου ότι σε αυτά συγκεντρώνεται η συντριπτική πλειοψηφία των αποδεκτών του προγράμματος.

3.8 Η ενίσχυση της έννοιας του ευρωπαίου πολίτη και η προώθηση της αίσθησης ότι ανήκουμε σε μία πραγματικότητα που ολοένα παγιώνεται, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελούν στόχους με τους οποίους όλοι συμφωνούμε. Η δράση της Ένωσης θα πρέπει να στραφεί σ'αυτήν την κατεύθυνση, και μία από τις ειδικές εφαρμογές της είναι ακριβώς το περιεχόμενο της πρότασης που αναλύεται εδώ.

Στην ανακοίνωση «Νεότητα σε δράση: ενίσχυση του πολιτισμού και της πολυμορφίας μέσω προγραμμάτων σχετικά με την νεότητα, τον πολιτισμό, τον οπτικοακουστικό τομέα και τη συμμετοχή των πολιτών»⁽⁹⁾, η Επιτροπή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα να έχουν οι Ευρωπαίοι πολίτες την ευκαιρία να γευτούν την αίσθηση ότι ανήκουν στην Ένωση, μολονότι, όπως αποδεικνύεται στην πράξη, πολλοί πολίτες θεωρούν την Ένωση απλή και απόμακρη πολιτική και οικονομική οντότητα.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν δράσεις αυτού του τύπου, που ενισχύουν αυτό το αίσθημα του πολίτη αλλά και της ένταξης στην Ένωση, αλλά επίσης πιστεύουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει προβληματισμός από τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη με σκοπό να αξιολογηθεί το ποσοστό της ευθύνης που έχει ο καθένας για το γεγονός ότι δεν επιτυγχάνονται πλήρως οι στόχοι αυτοί και ότι ένα τμήμα του πληθυσμού θεωρεί την Ένωση ως ένα σύνολο κρατικών οικονομικών συμφερόντων που κατά καιρούς αμφισβητείται.

3.9 Η προώθηση αξιών που συνδέονται με την ανοχή, την αλληλεγγύη, την αμοιβαία κατανόηση και το διάλογο μεταξύ πολιτισμών αποτελούν στόχους τους οποίους θα πρέπει όλοι να επιδιώξουμε και να υποστηρίξουμε αποφασιστικά χωρίς την παραμικρή επιφύλαξη. Οι αξίες αυτές αναγνωρίζονται πλήρως στην εν λόγω πρόταση, και γ'αυτό η ΕΟΚΕ εκφράζει την πλήρη υποστήριξή της για την επίτευξή τους.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 410 της 30.12.1998

⁽⁹⁾ COM(2004) 154 τελικό

Δεδομένου ότι το πρόγραμμα απευθύνεται ειδικότερα στους νέους και συγκεκριμένα σε ορισμένες κατηγορίες ηλικίας, τους εφήβους, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση θα πρέπει να δώσει ειδική έμφαση σε ορισμένες αξίες, σημαντικές επίσης που δεν περιέχονται στο σημερινό κείμενο. Αυτές οι βασικές αξίες για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης και ζωντανής προσωπικότητας των νέων έχουν να κάνουν με την ευθύνη, την ικανοποίηση για την εργασία που έχει επιτελεστεί καλά, το σεβασμό των κανόνων της κοινωνικής ζωής κλπ.. Σε μία προωθημένη κοινωνία, στην οποία τα μηνύματα που ενημερώνουν για τα δικαιώματα των πολιτών είναι σαφή και διαδύσπαστα, θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε επίσης τις δυνατότητες που μας παρέχουν για να διαβιβάσουμε στους πολίτες, και ειδικότερα στους νέους, εκείνα τα μηνύματα που ενισχύουν επίσης αυτόν τον τύπο αξιών. Το πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση» μπορεί να αποτελέσει το μέσο υποστήριξης αυτών των αξιών.

3.10 Η σημασία που έχει η γλωσσική πολυμορφία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί απόδειξη πολιτιστικού πλούτου που πρέπει να διαφυλαχτεί. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει συνεχώς τη σημασία που έχει η εκμάθηση γλωσσών για την καλύτερη γνώση και κατανόηση μεταξύ των πολιτών της Ένωσης.

Θεωρούμε ότι το πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση» πρέπει επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση της εκμάθησης γλωσσών, συμπεριλαμβανοντας μεταξύ των γενικών και ειδικών στόχων του τη ρητή αναφορά στη γλωσσική εκμάθηση.

Ως ΕΟΚΕ προτείνουμε να συμπεριληφθεί, στην παράγραφο 3 του άρθρου 2 της πρότασης, η αναγνώριση της γλωσσικής πολυμορφίας από κοινού με την πολιτιστική και διαπολιτιστική πολυμορφία.

Επίσης ο στόχος 1γ) του άρθρου 3 θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής: «προώθηση της διαπολιτιστικής και γλωσσικής εκμάθησης μεταξύ των νέων».

3.11 Μία από τις πτυχές του προγράμματος που βασίζεται περισσότερο στην μετάδοση αξιών στους νέους είναι η δράση «ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία» η οποία από την προώθησή της ως ειδικό πρόγραμμα το 1998, αποδείχθηκε πολύτιμο μέσο προώθησης της αλληλεγγύης μεταξύ των νέων και εμπλουτισμού της ανάπτυξης της προσωπικότητας. Με την έννοια αυτή υποστηρίζουμε την πολυμορφία των πεδίων δράσης που περιλαμβάνει η δράση αυτή και εκφράζουμε την ικανοποίησή μας που διαπιστώνουμε εκ νέου την ευαισθησία που έχει επιδειχθεί με τις προηγούμενες υποδείξεις που έχουν υποβληθεί από την ΕΟΚΕ ως προς αυτό.

3.12 Επίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί υπερβολικό τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό, εάν ληφθεί υπόψη ο σχετικά χαμηλός αριθμός των νέων που συμμετέχουν στη δράση αυτή. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν πληροφορίες από ορισμένα κράτη μέλη ότι δεν μπορεί να υπάρξει ανταπόκριση εκ μέρους των φορέων στο ενδιαφέρον που δείχνουν οι νέοι να συμμετάσχουν σε εθελοντικές δράσεις. Για το λόγο αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η δράση 1 «Η νεότητα με την Ευρώπη» έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στους νέους με λιγότερες ευκαιρίες, και για το λόγο αυτό θεωρούμε ότι η δράση αυτή θα πρέπει να διαθέτει την κατάλληλη χρηματοδότηση. Κατά συνέπεια η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να εξεταστεί εάν η κατανομή των πόρων αντιστοιχεί στις ανάγκες των επιμέρους δράσεων. Στα πλαίσια αυτά, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των επιμέρους δράσεων.

3.13 «Η πολιτική για τη νεότητα θα πρέπει να φροντίσει να συνδέσει τους νέους σε κάθε φάση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με στόχο να επωφεληθεί από τη συγκεκριμένη εμπειρία τους καθώς και με σκοπό να τους ενθαρρύνει να δράσουν ως δραστήριοι

και υπεύθυνοι πολίτες». Αυτή η πρόταση, που περιλαμβάνεται στις υποδείξεις της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας με θέμα «Λευκό βιβλίο για την πολιτική υπέρ των νέων»⁽¹⁰⁾, περιέχει σαφή προσδιορισμό των στόχων που μπορούν να αποτελέσουν το πλαίσιο αναφοράς στο οποίο εγγράφεται το πρόγραμμα. Στο μέτρο που το πρόγραμμα ακολουθεί αυτήν την κατεύθυνση, θα καταφέρει να συνδέσει αυτές τις δύο θεμελιώδεις αρχές που προσδιορίζονται στους στόχους του: το αίσθημα του πολίτη και τη συμμετοχή.

3.14 Η ανάθεση σε τρίτους ενός μεγάλου τμήματος των δραστηριοτήτων του προγράμματος απαιτεί συμπληρωματική προσπάθεια επαγρύπνησης για τη διαφάνεια και τη συνοχή του. Η ΕΟΚΕ κατανοεί την αναγκαιότητα προσέγγισης της διαχείρισης με τον πολίτη, ωστόσο θεωρεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να διατηρήσει την παρουσία της, σε ό,τι αφορά τη λήψη των αποφάσεων που σχετίζονται με την επιλογή των οργανισμών που χρηματοδοτούνται με πόρους του προγράμματος.

3.15 Οι προοπτικές μίας ευρύτατης αποκέντρωσης του προγράμματος σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και η εκτεταμένη συμμετοχή των οργανώσεων και των ατόμων στο πρόγραμμα αυτό απαιτούν τη μεγαλύτερη δυνατή αυστηρότητα, διαφάνεια και ευκρίνεια προκειμένου να διασφαλιστεί η καλή χρήση των δημόσιων πόρων.

3.16 Σ'αυτή τη διαδικασία επιλογής των οργανισμών και διάθεσης των πόρων στα σχέδια που υποβάλλονται από αυτούς θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια από τα κοινοτικά όργανα και τις αρμόδιες αρχές ώστε οι πόροι του προγράμματος «Νεότητα σε δράση» να μη χρησιμεύσουν στη χρηματοδότηση ενώσεων ή οργανισμών που ανήχονται ή καλύπτουν, συνειδητά ή ασυνείδητα, οποιαδήποτε συμπεριφορά που κρίνεται μη ανεξίτηλη, βίαιη, ρατσιστική ή ξενόφοβη. Για το λόγο αυτό, οι οργανισμοί που είναι υπεύθυνοι για την επιλογή και την έγκριση των σχεδίων, τόσο σε κοινοτικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο των κρατών μελών, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το ιστορικό των οργανώσεων αυτών προκειμένου να τις αποκλείουν ρητώς από οποιαδήποτε διαδικασία επιλογής.

Επίσης, είναι σκόπιμο, στα πλαίσια της διαδικασίας επιλογής των οργανώσεων που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση, να διασφαλιστεί ότι αυτές που θα επιλεγούν για να λάβουν κοινοτικούς πόρους διαθέτουν ένα ορισμένο επίπεδο αντιπροσωπευτικότητας καθώς και καθορισμένο αριθμό μελών.

3.17 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το κείμενο της πρότασης ως προς το ότι η προστιθέμενη αξία του έγκειται στην ίδια τη φύση του, δηλαδή στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών προκειμένου να επιτραπεί η κινητικότητα των νέων μεταξύ των διαφόρων χωρών. Το αποτέλεσμα αυτό δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί μεμονωμένα από τις διάφορες χώρες. Συνεπώς, είναι απολύτως αναγκαίο όλες οι χώρες που συμμετέχουν σ'αυτό να λάβουν υπόψη ό,τι αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 5 της πρότασης, και να καταβάλλουν τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια να εξαλείψουν τα υφιστάμενα ακόμη εμπόδια στην κινητικότητα.

Η ΕΟΚΕ έχει εκφραστεί επανειλημμένα ως προς την πτυχή αυτή τόσο στις γνωμοδοτήσεις που αναφέρθηκαν σε άλλες φάσεις του προγράμματος αυτού όσο και σε άλλες γνωμοδοτήσεις που σχετίζονται άμεσα με τα προβλήματα που συνδέονται με την κινητικότητα⁽¹¹⁾

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 116 της 20.04.2001

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 133 της 28.04.1997. Γνωμοδότηση για το «Πράσινο βιβλίο σχετικά με την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την έρευνα. Τα εμπόδια στην υπερεθνική κινητικότητα»
ΕΕ C 149 της 21.06.2002. Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να διακινούνται ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών.

Στις γνωμοδοτήσεις αυτές ζητήθηκε με αποφασιστικότητα η επιτάχυνση όλων των δράσεων που αποβλέπουν στην συμμετοχή των πολιτών γενικότερα και των νέων ειδικότερα στο πρόγραμμα αυτό χωρίς την αντιμετώπιση διοικητικών προβλημάτων που περιορίζουν την πρόσβασή του και τα οποία θα πρέπει να εξαλειφθούν προηγουμένως από τα κράτη μέλη.

3.18 Η διεύρυνση της ηλικίας των συμμετεχόντων, με κατώτερη ηλικία τα 13 έτη και υψηλότερη τα 30 έτη, είναι σημαντικό βήμα που στρέφεται προς την κατεύθυνση των προηγούμενων υποδείξεων της ΕΟΚΕ. Αυτό, προϋποθέτει τον συνυπολογισμό σημαντικού τμήματος του πληθυσμού δεδομένου ότι αυτοί που ενδέχεται να συμμετάσχουν ανέρχονται πλέον στα 75 εκατομμύρια πολίτες. Με την έννοια αυτή, κρίνουμε αναγκαίο να πραγματοποιηθεί μία μελέτη που να επιτρέψει τον καλύτερο χαρακτηρισμό αυτής της ηλικιακής κατηγορίας (τόσο ως προς την ετερογένειά της, όσο και στην πρωτοφανέρωτη ενότητά της στην ιστορία) και στην καλύτερη στήριξη του προγράμματος Νεότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρίως εάν αυτή επιθυμεί να ακολουθήσει τις συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με την εξέλιξη των κοινωνικών πολιτικών που αποβλέπουν στην αλλαγή του συμφώνου μεταξύ των γενεών.

Ωστόσο, επαναλαμβάνουμε την υπόδειξή μας για διεύρυνση της ηλικίας συμμετοχής στις δράσεις της ανταλλαγής έως την ηλικία των 11 ετών, δεδομένου ότι αν και οι ηλικίες αυτές μπορούν να θεωρηθούν προεφηβικές, είναι ωστόσο σίγουρο ότι η εκμάθηση και μετάδοση των αξιών γίνεται ευκολότερα αποδεκτή όσο πιο μικρή είναι η ηλικία του αποδέκτη. Η συμμετοχή αυτή θα πραγματοποιηθεί φυσικά εντός των κατάλληλα οργανωμένων διαρθρώσεων και ποτέ σε ατομική βάση.

3.19 Το άρθρο 15 της πρότασης απόφασης θεσπίζει την υποχρέωση αξιολόγησης του προγράμματος, μία ενδιάμεση και μία εκ των υστέρων. Σε ό,τι αφορά την ενδιάμεση αξιολόγηση, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μία από τις σημαντικές πτυχές που πρέπει να αξιολογηθούν είναι οι επιπτώσεις του προγράμματος στις διάφορες χώρες που συμμετέχουν. Από τη στιγμή που είναι γνωστές οι επιπτώσεις αυτές, μπορεί να επιμείνει κανείς ειδικότερα στην προώθηση των πληροφοριών σχετικά με το πρόγραμμα αυτό στις χώρες που συμμετέχουν λιγότερο στις δράσεις «Νεότητα σε δράση». Με τον τρόπο αυτό μπορεί να επιχειρηθεί η στάθμιση της κατανομής των πόρων και να αποφευχθεί η περίπτωση ότι όλοι οι πόροι διοχετεύονται σε ζώνες που διαθέτουν ισχυρή διάρθρωση και μεγάλη εμπειρία στα θέματα της ανάπτυξης των δράσεων στο πεδίο αυτό. Κατ'αυτόν τον τρόπο η εμπειρία αυτή θα μπορεί να μεταφερθεί σε ζώνες όπου η συμμετοχή στις δράσεις του προγράμματος είναι πιο αδύναμη.

3.20 Όπως ήδη το επισημάναμε στην παρούσα γνωμοδότηση, το πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση» αποτελεί επέκταση των δράσεων που περιέχονται σε προηγούμενα προγράμματα στο πεδίο της

νεότητας. Για το λόγο αυτό, είναι αναγκαίο να υπενθυμίσουμε την αναγκαιότητα της παρουσίας των κοινωνικών εταίρων τόσο κατά την προετοιμασία όσο και στην αξιολόγηση εκ των υστέρων, αλλά και της παρουσίας οργανώσεων που δρουν στο πεδίο της νεότητας στην εφαρμογή ορισμένων δράσεων του προγράμματος, κυρίως όταν αυτές περιλαμβάνουν εθελοντική εργασία, με στόχο να αποφευχθούν ενδεχόμενες νοθεύσεις της εργασιακής αγοράς και επίσης η αφύσικη υποκατάσταση της απασχόλησης από εθελοντικές δραστηριότητες. Επίσης, επιθυμούμε να αποφευχθεί η αντικατάσταση της ειδικευμένης απασχόλησης από την εθελοντική εργασία.

3.21 Επίσης, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τονίζει την αναγκαιότητα μεγαλύτερης συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της νεότητας καθώς και όσων δραστηριοποιούνται στο πεδίο της νεότητας, σε ό,τι αναφέρεται στα μέτρα υποστήριξης των πρωτοβουλιών των νέων στα πλαίσια της δράσης «Νεότητα για την Ευρώπη». Η εμπειρία των οργανώσεων μας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα προώθησης του πνεύματος πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας αλλά και δημιουργικότητας των ευρωπαίων νέων.

3.22 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ενσωμάτωση μέτρων υποστήριξης στις ενώσεις των νέων διότι αυτές αποτελούν τα μέσα προώθησης της συμμετοχής των νέων στην κοινωνία των πολιτών. Με την έννοια αυτή θεωρούμε ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση αυτού του τύπου ενώσεων στους χώρους όπου οι νέοι εκπροσωπούνται λιγότερο από τις υφιστάμενες οργανώσεις.

Επίσης, σε σχέση με τις δημοσιονομικές προοπτικές που περιέχονται στο δελτίο που επισυνάπτεται στην πρόταση, εκφράζουμε την αμηχανία μας για τη δημοσιονομική μείωση σε σχέση με το ποσό που προβλέπεται για τους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πεδίο της νεότητας. Θεωρούμε ότι για να διατηρηθεί η συνοχή με τους στόχους του νέου προγράμματος, το ανάλογο βάρος αυτής της δράσης δεν θα πρέπει να μειωθεί κάτω από τα επίπεδα που διαθέτει στο πρόγραμμα «Νεότητα».

3.23 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει την υποστήριξή της στη νέα πρωτοβουλία των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ισπανίας και της Σουηδίας για την κατάρτιση Συμφώνου υπέρ της Ευρωπαϊκής Νεολαίας εντός των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας προκειμένου να αναπτυχθούν νέες μορφές ενεργοποίησης των νέων όσον αφορά την πολιτική συμμετοχή.

Θεωρούμε ότι το Σύμφωνο πρέπει να θεωρηθεί ως εργαλείο που θα επιτρέψει να υπάρξουν αποτελέσματα σε πεδία όπως η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη και η εκπαίδευση, στον τομέα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους νέους, το πρόγραμμα «Νεότητα σε δράση» και στα θέματα της Ατζέντας της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη νεότητα.

Βρυξέλλες, 10 Μαρτίου 2005

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία που έλαβε τη θετική ψήφο του ενός τετάρτου των ψηφισάντων απορρίφθηκε στη διάρκεια των συζητήσεων.

Νέο σημείο 3.14

Προστίθεται ένα νέο σημείο:

Η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι εργασίες των εθνικών μονάδων συντονισμού που διαχειρίζονται το πρόγραμμα «Νεολαία» συντονίζονται κατά τρόπο ώστε η αποκεντρωμένη εφαρμογή του στα κράτη μέλη να μην δημιουργεί νέα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στο πρόγραμμα. Οι εργασίες και πρακτικές των εθνικών μονάδων συντονισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται από μία επιτροπή που θα αποτελείται από αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συναφείς κοινωνικούς εταίρους κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του νέου προγράμματος Νεολαία σε δράση.

Αιτιολογία

Η πρόταση για την κατάρτιση του προγράμματος «Νεολαία σε δράση» έχει πολύ πιο αποκεντρωμένο χαρακτήρα από το τρέχον πρόγραμμα «Νεολαία». Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής οι εθνικές μονάδες νεολαίας των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα διαδραματίζουν το σημαντικότερο ρόλο και λαμβάνουν τις σημαντικές αποφάσεις, θέτουν τις εθνικές προτεραιότητες και αποφασίζουν για πολλές λεπτομέρειες εφαρμογής του προγράμματος. Η αποκέντρωση αποτελεί μεγάλο πρόβλημα για πολλές ευρωπαϊκές οργανώσεις και δίκτυα νεολαίας: λόγω των διαφόρων εθνικών προτεραιοτήτων των εθνικών μονάδων συντονισμού και της διαφορετικής τους προσέγγισης στην εταιρική σχέση, οι ευρωπαϊκές οργανώσεις νεολαίας και οι κλάδοι τους από διαφορετικές χώρες δεν μπορούν να συνεργαστούν κατά τον επιθυμητό τρόπο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 51

Ψήφοι κατά: 72

Αποχές: 30

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της ΕΤΕ στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) και ο αντίκτυπος στην προβληματική της ανάπτυξης»

(2005/C 234/12)

Στις 27 Απριλίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Ο ρόλος της ΕΤΕ στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) και ο αντίκτυπος στην προβληματική της ανάπτυξης».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Φεβρουαρίου 2005 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. LEVAUX).

Κατά την 415η σύνοδο ολομέλειας της, της 9ης και 10ης Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 10ης Μαρτίου 2005), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 153 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και 5 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1 Η παρούσα γνωμοδότηση περιέχει μεγάλα αποσπάσματα από το ενημερωτικό σημείωμα που συνέταξε η ΕΤΕ για την ΕΟΚΕ τον Ιούλιο του 2004⁽¹⁾.

1.2 Σήμερα, όλες οι ευρωπαϊκές χώρες χρησιμοποιούν με πολύ διαφορετικό τρόπο το σύστημα των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (συμβάσεις παραχώρησης και άλλα είδη συμβάσεων). Ο όρος ΣΔΙΤ καλύπτει ποικίλες καταστάσεις και, κατά την ΕΤΕ, το κύριο χαρακτηριστικό μιας ΣΔΙΤ είναι ότι συνεπάγεται την από κοινού ανάληψη των κινδύνων από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς βάσει κοινής δέσμευσης για την υλοποίηση ενός στόχου δημόσιου συμφέροντος.

2. Η προβληματική της ΣΔΙΤ και ο ρόλος της ΕΤΕ

2.1 Μια ευρωπαϊκή ιστορία

2.1.1 Πριν από 2000 έτη, η ευθύνη για την παράδοση της αλληλογραφίας στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία ανήκε είτε στον αυτοκράτορα, όσον αφορά το «vehiculatio» (το ταχυδρομικό σύστημα στο σύνολό του), είτε στις τοπικές αρχές — στους δήμους — όσον αφορά τους μεμονωμένους ταχυδρομικούς σταθμούς, «stationes» στα λατινικά.

Βάσει των συμβάσεων που ανατίθενταν μετά από διαγωνισμό από τους δήμους στους διαχειριστές των μεγάλων ταχυδρομικών σταθμών, οι τελευταίοι αναλάμβαναν την κατασκευή, τη συντήρηση και τη λειτουργία του σταθμού για μια πενταετία, «Iustrum» στα λατινικά, περίοδο αρκετά συνήθη στο ρωμαϊκό δίκαιο που απαντάται επίσης συχνά στο δίκαιο για την έγγυιο ιδιοκτησία (ιδίως στις συμβάσεις «precarium»). Θα χρειαστεί να περάσουν δώδεκα αιώνες για να εμφανιστούν ξανά αυτού του είδους οι συμβάσεις.

Δεν βασιζόταν μόνο η ταχυδρομική υπηρεσία του Αυτοκράτορα Αυγούστου σε σύμβαση παραχώρησης. Το ίδιο ίσχυε για τα λιμάνια, τα θερμά λουτρά, τις αγορές, ακόμη και τους δρόμους!

(¹) «Ο ρόλος της ΕΤΕ στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)», Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Ιούλιος 2004. Το έγγραφο αυτό καταρτίστηκε για την ομάδα μελέτης της ΕΟΚΕ. Μπορείτε να το ζητήσετε μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος από τη Γραμματεία της ΕΟΚΕ: eco@esc.eu.int

2.1.2 Τον 19ο αιώνα, το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο κατασκευάστηκε εξ ολοκλήρου μέσω συμβάσεων παραχώρησης. Εκτός από τους σιδηροδρόμους και τα έργα τέχνης, αντικείμενο συμβάσεων παραχώρησης αποτέλεσαν οι δημοτικές δημόσιες υπηρεσίες όπως το νερό, το φωταέριο, το ηλεκτρικό, η αποκομιδή των οικιακών απορριμμάτων, το τηλέφωνο κλπ.

2.1.3 Εξάλλου, στην πλειονότητα των κρατών μελών, το δικαιο των δημόσιων συμβάσεων προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από το δικαιο των παραχωρήσεων.

2.1.4 Στον 20ό αιώνα, οι συμβάσεις παραχώρησης επιτρέπουν την κατασκευή όχι μόνο αυτοκινητοδρόμων και χώρων στάθμευσης αλλά, επίσης, δικτύων ύδρευσης, μουσείων, αερολιμένων, γραμμών τραμ ή υπόγειου σιδηροδρόμου, αστικών υποδομών ή ακόμη την πλήρη ανακαίνιση σχολείων και νοσοκομείων.

2.1.5 Πληθώρα χωρών εφαρμόζουν τις ΣΔΙΤ και η ΕΟΚΕ συνέταξε σύντομη επισκόπηση αυτών στη γνωμοδότησή της⁽²⁾ με θέμα το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δικαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης», που εγκρίθηκε στις 27/10/2004.

2.2 Το πλαίσιο δράσης της ΕΤΕ όπως το περιγράφει η ίδια

2.2.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2003 κάλεσε την Επιτροπή και την ΕΤΕ να μελετήσουν πώς μπορεί να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση της οικονομικής στήριξης του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα υπέρ της Πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη και να ληφθούν πιο προσεκτικά υπόψη ορισμένες πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη των ΣΔΙΤ.

2.2.2 Η Επιτροπή ετοίμασε, λοιπόν, με τη βοήθεια της ΕΤΕ, σειρά μέτρων που ενσωματώθηκαν στην Πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών τον Δεκέμβριο του 2003. Οι προτάσεις εστιάζονταν στη θέσπιση ενός ρυθμιστικού, χρηματοδοτικού, και διοικητικού πλαισίου που θα μπορούσε να ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις, καθώς και στην κινητοποίηση των κοινοτικών χρηματοδοτικών πόρων ενώ, παράλληλα, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να συνεχίσουν να επικεντρώνουν τις δημόσιες δαπάνες στους τομείς που ευνοούν την ανάπτυξη, χωρίς να διογκώσουν τον κρατικό προϋπολογισμό.

(²) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ΕΕ C 120 της 20.5.2005 «Παραχώρησης και τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα», για το «Πράσινο βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δικαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης», COM (2004) 327 τελικό.

2.2.3 Οι προτάσεις που υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο από την ΕΤΕ αφορούσαν κατά κύριο λόγο την εκχώρηση σημαντικών συμπληρωματικών πόρων τόσο για τα διευρωπαϊκά δίκτυα (ΔΕΔ) όσο και για την πρωτοβουλία «i2i»^(?), ήτοι για τις δύο βασικές πτυχές της Πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη^(*). Η ΕΤΕ δεσμεύτηκε:

- να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να διευρυνθεί το φάσμα των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων για αυτές τις δύο ουσιαστικές πτυχές της Πρωτοβουλίας, ιδίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ΣΔΙΤ
- να ενισχύσει τους θεσμικούς δεσμούς της με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τα εξειδικευμένα χρηματοδοτικά ιδρύματα (ιδίως τις εθνικές ομάδες εργασίας που είναι αρμόδιες για τις ΣΔΙΤ) αλλά και με τον τραπεζικό τομέα και τις κεφαλαιαγορές, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των δημόσιων και ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων που προορίζονται για αυτούς τους τομείς υψηλής προτεραιότητας.

2.2.4 Οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η ΕΤΕ στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη αντιστοιχούν στη φυσική εξέλιξη και ενίσχυση μέτρων που έχει ήδη λάβει η Τράπεζα την τελευταία δεκαετία με στόχο να ενθαρρυνθεί ο ιδιωτικός τομέας να συμμετέχει πιο ενεργά στη χρηματοδότηση δημόσιων υποδομών.

2.2.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει στη γνωμοδότησή της για το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημόσιων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης»^(?) τις σημαντικές διαφορές όσον αφορά τη χρήση των συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στα κράτη μέλη. Στη γνωμοδότηση σημειώνεται, επίσης, ότι οι τοπικές ή αποκεντρωμένες αρχές συχνά τηρούν μια περισσότερο πραγματιστική στάση σε σύγκριση με τα κράτη μέλη όσον αφορά τη συγκρότηση συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

3. Η εξέλιξη των ΣΔΙΤ στην Ευρώπη όπως την περιγράφει η ΕΤΕ

3.1 Τα χαρακτηριστικά των ΣΔΙΤ

3.1.1 Η έκφραση «σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτικού τομέα» (ΣΔΙΤ) χρησιμοποιείται ευρέως από τη δεκαετία του 1990. Ωστόσο, δεν υφίσταται ενιαίο ευρωπαϊκό πρότυπο ΣΔΙΤ.

3.1.2 Στην Ευρώπη, οι νέες επενδύσεις που σχετίζονται με υποδομές υλοποιούνται όλο και συχνότερα στα πλαίσια διαφόρων ειδών ΣΔΙΤ που βασίζονται στην αρχή της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα με κατανομή του κινδύνου, στην παροχή δημόσιων υποδομών, στην καταβολή πληρωμής από τον χρήστη ή την χρέωση των δημοσίων πόρων ανάλογα με την παρεχόμενη υπηρεσία ή/και τον κίνδυνο που μεταβιβάζεται στον ιδιωτικό τομέα. Οι δημόσιες υποδομές αυτές περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, αερολιμένες, σιδηροδρομικές γραμμές, οδούς, γέφυρες, σήραγγες, περιβαλλοντικές

(?) Το πρόγραμμα i2i της ομάδας ΕΤΕ προβλέπει μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα δάνεια και συμμετοχή σε μετοχικά κεφάλαια καθώς και δομές αντεγγυήσεων. Λαμβάνει υπόψη τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα διατίθενται στην ιστοσελίδα της ΕΤΕ www.bei.org.

(*) Βλ. σημείωμα προς το συμβούλιο ECOFIN της 25ης Νοεμβρίου 2003 – Έγγραφο CA 03/515

(?) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Παραχωρήσεις και συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα» ΕΕ C 120 της 20.5.2005 για το «Πράσινο βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημόσιων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης - COM (2004) 327 τελικό».

εγκαταστάσεις (π.χ., για την αποτέφρωση των απορριμμάτων ή την επεξεργασία των υδάτων), δημόσια κτίρια, ιδίως γραφεία που στεγάζουν διοικητικές υπηρεσίες, σχολεία, νοσοκομεία και φυλακές.

Στο παράρτημα 2 απεικονίζεται το τρέχον στάδιο εξέλιξης, στο τέλος του 2003, των προγραμμάτων ΣΔΙΤ, των σχετικών νομικών συστημάτων και των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων στην ΕΕ των 25.

3.1.3 Για τον δημόσιο τομέα, βασικός στόχος ενός προγράμματος ΣΔΙΤ είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να βελτιωθούν οι υπηρεσίες που παρέχει ο δημόσιος τομέας. Για το λόγο αυτό, οι ΣΔΙΤ συνοδεύονται συχνά από τα παρακάτω μέτρα ή απαιτήσεις από την πλευρά του δημόσιου τομέα:

- σύναψη συμβάσεων για την παροχή υπηρεσιών και όχι για την απόκτηση πάγιων στοιχείων του ενεργητικού
- καθορισμό των αναγκών βάσει αποτελεσμάτων και όχι σε συνάρτηση με εισροές
- αμοιβή του ιδιωτικού τομέα ανάλογα με το βαθμό και την ποιότητα των πραγματικά παρασχεθεισών υπηρεσιών
- επιλογή, συχνά επιβαλλόμενη, προσέγγισης που βασίζεται στο σύνολο της διάρκειας ζωής του έργου όσον αφορά τη σύλληψη, την κατασκευή και την εκμετάλλευση των στοιχείων του έργου στις περιπτώσεις όπου είναι σαφές ότι η παροχή των συνιστωσών αυτών δεν είναι δυνατή με πιο οικονομικό τρόπο μέσω δέσμευσης ιδιαίτερων πόρων για αυτές
- βελτιστοποίηση της μεταβίβασης των κινδύνων στον ιδιωτικό τομέα, βάσει της αρχής που υπαγορεύει ότι κάθε κίνδυνος πρέπει να υπόκειται στη διαχείριση του συμβαλλόμενου μέρους που διαθέτει τα πλέον κατάλληλα προσόντα
- υποχρέωση του εταίρου του ιδιωτικού τομέα να συλλέξει το σύνολο ή μέρος των απαραίτητων πόρων για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων που σχετίζονται με το έργο εφόσον είναι σαφές ότι η εν λόγω χρηματοδότηση μπορεί να αντισταθμιστεί από τη μείωση άλλων εξόδων και από την ταχύτητα υλοποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών
- προσφυγή σε διάφορα είδη αμοιβής, π.χ., εμπορικά έσοδα, σκιώδη διόδια, πληρωμές ανάλογα με τη διαθεσιμότητα κλπ.

3.2 Η κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ στην Ευρώπη

3.2.1 Οι μηχανισμοί τύπου ΣΔΙΤ ενδέχεται να διαδραματίζουν ένα ορισμένο ρόλο στη δημιουργία υποδομών ανά την Ευρώπη. Εφόσον στη συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα αξιοποιούνται πλήρως τα πλεονεκτήματα των δύο τομέων και οι πιθανές συνέργιες της συνεργασίας τους, οι ΣΔΙΤ μπορούν να συμβάλουν στην ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών.

3.2.2 Οι ΣΔΙΤ επιτρέπουν την αποκόμιση οφέλους από την αποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα και τη δημιουργία κατάλληλων μηχανισμών κατανομής των κινδύνων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Δυστυχώς η πρακτική αυτή δεν επαληθεύτηκε σε όλες τις περιπτώσεις, ειδικά στα μεγάλα έργα στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας. Η δυνατότητα της μεταβίβασης του κινδύνου και, στη συνέχεια, της εξισορρόπησης των κινδύνων και των οφελών στα πλαίσια του έργου, αποδεικνύεται κεφαλαιώδους σημασίας διότι επιτρέπει στις ΣΔΙΤ να βελτιστοποιήσουν τη σχέση κόστους-αποτελεσμάτων της δράσης του δημόσιου τομέα.

3.2.3 Η εξέλιξη αυτή, που συνοδεύτηκε από μεταρρυθμίσεις των κανόνων που διέπουν τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, επέτρεψε στον ιδιωτικό τομέα να ανταποκριθεί θετικά στις νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται για την εξασφάλιση της συμμετοχής του στην παροχή και την εκμετάλλευση δημόσιων υποδομών σε πολλές χώρες της ΕΕ.

3.2.4 Εξάλλου, αυτό επιτρέπει στις μικρές ιδιωτικές εταιρείες, ιδίως στις ΜΜΕ, να συμμετέχουν σε έργα μεγάλης εμβέλειας (αποκτώντας παράλληλα πρόσβαση σε μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση) υπό όρους που θα ήταν προβληματικοί υπό το καθεστώς των κλασικών συμβάσεων του ιδιωτικού τομέα οι οποίες χρηματοδοτούνται «εντός ισολογισμού».

3.2.5 Λόγω των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπισε ο δημόσιος τομέας εξ αιτίας μιας πολιτικής προσέγγισης που ευνοεί περισσότερο τον ιδιωτικό τομέα παρά τον δημόσιο και, σε ορισμένες χώρες, μιας πολιτικής που για χρόνια παραμέλησε τις αναγκαίες επενδύσεις στις δημόσιες υπηρεσίες, η βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών προϋποθέτει αύξηση του όγκου των επενδύσεων και επιτάχυνση της εκτέλεσης έργων που είναι δύσκολο να χρηματοδοτηθούν μέσω κλασικών συμβάσεων. Πάντως, η υιοθέτηση από τον δημόσιο τομέα μιας καινοτόμου προσέγγισης της χρηματοδότησης επενδυτικών έργων μπορεί να προσφέρει μια καλύτερη σχέση κόστους-οφέλους σε σύγκριση με τις ΣΔΙΤ.

3.2.6 Η ΕΤΕ τονίζει: Δεδομένου ότι για μεγάλο αριθμό των έργων αυτών οι σχετικές πράξεις καταχωρίζονται στον ισολογισμό για τη λογιστική απογραφή των δημοσίων ελλειμμάτων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του ευρωπαϊκού συστήματος εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών SEC 95⁽⁶⁾, το ζήτημα της αντιμετώπισής τους στα πλαίσια των εθνικών λογαριασμών δεν είναι παρά ένας εκ των πολλών παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τις δημόσιες αρχές ενόψει της έγκρισης ενός συνολικού προγράμματος ΣΔΙΤ, και βέβαια όχι ο πλέον σημαντικός. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η στατιστική υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁽⁷⁾ έχει ορίσει κανόνες σχετικά με τη λογιστική αντιμετώπιση, στους εθνικούς λογαριασμούς, των συμβάσεων που συνάπτονται από δημόσιους φορείς στο πλαίσιο συμπράξεων με ιδιωτικούς φορείς. Οι εν λόγω κανόνες λαμβάνουν υπόψη:

- τις διαδικασίες μεταφοράς του κινδύνου κατασκευής από τον δημόσιο φορέα στον ιδιωτικό φορέα,
- τα κριτήρια διαθεσιμότητας του έργου,
- και, ορισμένες φορές, τα αιτήματα του χρήστη.

⁽⁶⁾ Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, 60 % του συνόλου των λογιστικών κινήσεων που αφορούν τις ΣΔΙΤ εγγράφονται στον ισολογισμό.

⁽⁷⁾ Απόφαση της στατιστικής υπηρεσίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με το δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα και το δημόσιο χρέος – και τη διαχείριση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ανακοίνωση τύπου STAT/04/18 της 11ης Φεβρουαρίου 2004.

3.2.7 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει συντελεστεί με την ανάπτυξη των ΣΔΙΤ, υπάρχουν όμως ακόμη πολλά εμπόδια που πρέπει να εξαλειφθούν πριν οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών αρχίσουν να εφαρμόζουν τακτικά συμπράξεις του είδους αυτού.

3.3 Οι ΣΔΙΤ και η σχέση κόστους-αποτελεσμάτων

3.3.1 Κύριο μέλημα των δημόσιων αρχών που αποφασίζουν να συγκροτήσουν μια ΣΔΙΤ είναι η βελτιστοποίηση της σχέσης κόστους-αποτελεσμάτων. Η αρχή «πρώτα η παροχή της υπηρεσίας και μετά η αμοιβή» πρέπει να διασφαλίζει ότι δίνεται κίνητρο στον εταίρο του ιδιωτικού τομέα να παραδώσει τα συμφωνηθέντα και να τα εκμεταλλευτεί σεβόμενος τις προθεσμίες. Σε ορισμένες χώρες, αντίθετα, οι παραδοσιακές δημόσιες συμβάσεις επιβαρύνονται ορισμένες φορές με καθυστερήσεις στην κατασκευή και μεγάλες υπερβάσεις του προϋπολογισμού. Ωστόσο, τα ίδια προβλήματα έχουν πλήξει και ορισμένες ΣΔΙΤ. Από την άποψη αυτή, όταν η υποχρέωση συντήρησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου βαρύνει τον ιδιωτικό τομέα, οι φορείς εκμετάλλευσης έχουν το κίνητρο να βελτιστοποιήσουν τις δαπάνες επένδυσης και συντήρησης κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου. Ωστόσο, έχουν υπάρξει παραδείγματα φορέων υλοποίησης έργων, οι οποίοι συνεχίσαν την εκμετάλλευση των συμβάσεών τους στις περιπτώσεις όπου ανέκυψαν απροσδόκητες αλλαγές των περιστάσεων ή όπου οι προβλέψεις κόστους αποδείχθηκαν ανακριβείς.

3.3.2 Το κατά πόσον η μεταβίβαση των κινδύνων είναι συμφέρουσα για τον δημόσιο τομέα πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, για κάθε μεμονωμένο σχέδιο, σύμφωνα με μια ευρέως αποδεκτή μέθοδο που αποκαλείται «Public Sector Comparator» (μηχανισμός σύγκρισης για τον δημόσιο τομέα) ή «PSC». Ιδιαίτερα χρήσιμοι μπορούν, επίσης, να αποδειχθούν οι μηχανισμοί για τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών όπως η δημιουργία ομάδων εργασίας και εξειδικευμένων μονάδων για τις ΣΔΙΤ και η χρήση ευρέως αποδεκτών συστημάτων συγκριτικής αξιολόγησης προκειμένου να είναι μετρήσιμη η σχέση κόστους-αποτελεσμάτων. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι πολλά κράτη μέλη έχουν συγκροτήσει μονάδες εμπειρογνομώνων για τη σύνταξη συμβάσεων ΣΔΙΤ και την επιλογή των βέλτιστων πρακτικών. Για το λόγο αυτό, συνιστά συστηματική γενίκευση των συγκρίσεων των έργων που εκτελούνται από τις δημόσιες αρχές και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις (κόστος, επίδοση, κλπ.) και ευρωπαϊκό συντονισμό διαμέσου εμπειρογνομώνων υψηλού επιπέδου.

4. Η συμμετοχή της ΕΤΕ στις ΣΔΙΤ

4.1 Αρχές που διέπουν τις χρηματοδοτήσεις

4.1.1 Εν πρώτοις, η Τράπεζα απαιτεί όλα τα έργα ΣΔΙΤ που ενισχύει να χαρακτηρίζονται από οικονομική ευρωστία, να είναι βιώσιμα από οικονομική και τεχνική άποψη, να συμμορφώνονται με τις περιβαλλοντικές της προδιαγραφές, και να αποτελούν αντικείμενο πρόσκλησης υποβολής προσφορών σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων στην ΕΕ.

4.1.2 Στο μέτρο του δυνατού, η ΕΤΕ παρεμβάινει κατά τα πρώιμα στάδια των έργων, πριν από την ανάθεση της σύμβασης, και συνεργάζεται σε μη αποκλειστική βάση με το σύνολο των υποψηφίων στη φάση της υποβολής προσφορών. Η διαδικασία αυτή εξασφαλίζει ότι, κατά την επιλογή των υποψηφίων λαμβάνεται υπόψη, ειδικότερα, ο βαθμός στον οποίο πετυχαίνουν να μεταφέρουν στον δημόσιο τομέα τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν από τη συμμετοχή της ΕΤΕ.

4.1.3 Η αρχή της συμπληρωματικότητας με άλλους φορείς χρηματοδότησης που ακολουθεί η Τράπεζα τηρείται στους μηχανισμούς ΣΔΙΤ.

4.1.4 Με τον τρόπο αυτό, πολυάριθμα δάνεια της ΕΤΕ για έργα ΣΔΙΤ συνοδεύονται από τραπεζικές εγγυήσεις ή εξειδικευμένη ασφάλιση είτε έως την ημερομηνία λήξης τους είτε έως ότου αποδειχθεί η λειτουργικότητα του έργου.

4.1.5 Η πιστωτική ποιότητα του χαρτοφυλακίου ΣΔΙΤ της Τράπεζας ενισχύεται από την υποστήριξη που παρέχει ο δημόσιος τομέας στη ροή των πληρωμών προς πληθώρα έργων ΣΔΙΤ. Πράγματι, για πολλά έργα τύπου ΣΔΙΤ (όπως, για παράδειγμα, αυτά που αφορούν τα νοσοκομεία και τα σχολεία στο Ηνωμένο Βασίλειο) οι υποχρεώσεις πληρωμής βαρύνουν αποκλειστικά τον δημόσιο τομέα και οι ανάδοχοι δεν εκτίθενται επ' ουδενί στους κινδύνους που συνδέονται με τη ζήτηση. Επιπλέον, οι ΣΔΙΤ επωφελούνται κατά κανόνα ενός παγιωμένου ρυθμιστικού και συμβατικού πλαισίου. Τέλος, μολονότι ο όγκος των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις ΣΔΙΤ έχει αυξηθεί (παράρτημα 3), το ύψος των εν λόγω δανείων παραμένει σχετικά χαμηλό σε σχέση με το συνολικό ποσό των δανειοδοτήσεων.

4.1.6 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η ΕΤΕ χρηματοδοτεί έργα ΣΔΙΤ κατά ποσοστό το οποίο κυμαίνεται από ένα έκτο έως το ήμισυ της συνολικής επένδυσης.

4.2 Τρέχοντα δάνεια για έργα ΣΔΙΤ από την ΕΤΕ

4.2.1 Δάνεια κατά είδος

Το 2003, η Τράπεζα χορήγησε δάνεια συνολικού ύψους 2,7 δις ευρώ σε 17 νέα έργα ΣΔΙΤ. Βάσει του χαρτοφυλακίου της, αυτές οι συναλλαγές αύξησαν το συνολικό ύψος των δανείων της ΕΤΕ για έργα ΣΔΙΤ σε 14,7 δις ευρώ (ονομαστική αξία) ή 5,9 δις ευρώ (σταθμισμένη αξία συναρτήσει των κινδύνων). Τα κυριότερα ποσά του χαρτοφυλακίου ΣΔΙΤ παρατίθενται στο παράρτημα 4 — πίνακας Α.

4.2.2 Δάνεια κατά χώρα

Όσον αφορά τα δάνεια κατά χώρα, τα σχετικά ποσά παρατίθενται στο παράρτημα 4 — πίνακας Β. Το σταθμισμένο ύψος των δανείων συγκεντρώνεται σήμερα, κατά κύριο λόγο, στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Πορτογαλία, και την Ισπανία.

4.3 Διάρκεια των δανείων

Τα δάνεια για έργα ΣΔΙΤ χαρακτηρίζονται από μακρά περίοδο χρεολυτικής αποπληρωμής (παράρτημα 4 — πίνακας Γ).

4.3.1 Κατηγοριοποίηση δανείων ανάλογα με τη διάρκεια

Στις 31 Δεκεμβρίου 2003, τα δάνεια για έργα ΣΔΙΤ ήταν διάρκειας άνω των 20 ετών σε ποσοστό 83 % σε ονομαστικές τιμές και 87 % σε σταθμισμένες τιμές συναρτήσει των κινδύνων. Οι πλέον μακρινές ημερομηνίες λήξης αφορούσαν υποδομές κοινωνικού χαρακτήρα (κυρίως νοσοκομεία, τα οποία χαρακτηρίζονται από μακρά διάρκεια οικονομικής ζωής και πάγια ενίσχυση από τον δημόσιο τομέα) καθώς και τους τομείς της πολεοδομίας και των τοπικών συγκοινωνιών για τους οποίους η διάρκεια των δανείων κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 25 και 30 ετών. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι λόγω της μακράς διάρκειας ισχύος των δανείων προβλέπεται να υπάρξουν εύλογες καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των πρώτων ΣΔΙΤ. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατό στο στάδιο αυτό να καταλήξουμε σε μια οριστική κρίση σχετικά με το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν. Επιπλέον, οι περιστάσεις μεταβάλλονται αναπόφευκτα κατά τη διάρκεια τέτοιων μακρών χρονοδιαγραμμάτων. Συνεπώς, η ακαμψία των ΣΔΙΤ περιορίζει την ευελιξία του δημοσίου τομέα να ανταποκριθεί στις νέες εξελίξεις που είναι προς το δημόσιο συμφέρον⁽⁸⁾.

4.3.2 Μελλοντική δανειοδότηση από την ΕΤΕ

Διακρίνεται τάση αύξησης της διάρκειας των δανείων για έργα ΣΔΙΤ⁽⁹⁾. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι αυτές είναι οι διάρκειες που κατά κανόνα απαιτεί πλέον ο δημόσιος τομέας, γεγονός που αποδίδεται στην ανάγκη εναρμόνισης, έστω και υποτυπώδους, της διάρκειας των δανείων με την κερδοφορία των έργων ΣΔΙΤ.

5. Τα διδάγματα που προκύπτουν από την εμπειρία της ΕΤΕ σε σχέση με τις ΣΔΙΤ

5.1 Η επιλογή, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των έργων ΣΔΙΤ

Η έως τώρα εμπειρία καταδεικνύει τα πλεονεκτήματα της πρώιμης έναρξης του διαλόγου μεταξύ της Τράπεζας και των εμπλεκόμενων δημόσιων αρχών προκειμένου να εντοπισθούν τα πλέον κατάλληλα έργα, ώστε η Τράπεζα να επικεντρώσει μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων της σχετικά με τις ΣΔΙΤ στους τομείς προτεραιότητας (διευρωπαϊκά δίκτυα, εκπαίδευση και «i2i», υγεία) και στις ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης. Οι ΣΔΙΤ συνεπάγονται αυξημένες απαιτήσεις από την Τράπεζα στους τομείς της αξιολόγησης, της διάρθρωσης και της διαπραγμάτευσης.

⁽⁸⁾ Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της σχετικά με τις «Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης» ΕΕ C 120 της 20.5.2005, τάχθηκε υπέρ της εξέτασης των εμπειριών σε μακροχρόνια βάση.

⁽⁹⁾ Η περίοδος χρεολυτικής αποπληρωμής του 30 % σχεδόν αυτών των δανείων υπερβαίνει τα 30 έτη.

5.2 Ζητήματα σχετικά με τη σύναψη των συμβάσεων και τις κρατικές ενισχύσεις

5.2.1 Η σύναψη των συμβάσεων υπό κατάλληλες συνθήκες ανταγωνισμού είναι μια από τις βασικές προϋποθέσεις της επιτυχίας ενός έργου ΣΔΙΤ. Η διαδικασία της υποβολής προσφορών μπορεί να αποδειχθεί περίπλοκη και να απαιτήσει την κινητοποίηση εξαιρετικά ικανού προσωπικού τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ανάπτυξη ενός έργου ΣΔΙΤ ενδέχεται να απαιτήσει χρονοβόρες και δαπανηρές διαπραγματεύσεις. Σε άλλες περιπτώσεις (συχνά στις χώρες που διαθέτουν εμπειρία σε συμβάσεις παραχώρησης), συμβαίνει να είναι δυνατόν να απλουστευθεί η διαδικασία σύναψης των συμβάσεων με διατήρηση της ανταγωνιστικής πίεσης. Ο έλεγχος της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων είναι σημαντικό μέρος των ενεργειών της ΕΤΕ στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειάς της αναφορικά με τα έργα ΣΔΙΤ.

5.2.2. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο, στα πλαίσια μιας υγιούς πολιτικής ανταγωνισμού, τα έργα τα οποία χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕ να τηρούν τις διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου περί ανταγωνισμού και συγκεκριμένα όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις. Σχετικά με το σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη θέση που διατυπώνει στη γνωμοδότηση για την προαναφερόμενη Πράσινη Βίβλο ⁽¹⁰⁾.

5.3 Αποδοτικότητα των έργων ΣΔΙΤ

5.3.1 Οι εθνικές ελεγκτικές αρχές έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στην αποδοτικότητα πολλών έργων ΣΔΙΤ που χρηματοδοτήθηκαν στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιότητάς τους, καθώς και στην εκάστοτε σχέση κόστους-αποτελεσμάτων.

Για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των έργων ΣΔΙΤ, η ΕΟΚΕ συνιστά την προσφυγή στις αναλύσεις που διαθέτουν όλες οι χώρες που εκτέλεσαν έργα ΣΔΙΤ. Είναι γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο κατέφυγε σε αυτό το μέσο για τη χρηματοδότηση των δημόσιων υπηρεσιών, υπάρχουν, όμως, και εμπειρίες σε άλλες χώρες. Εξάλλου, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αναλύσεις όλων των διαθέσιμων πηγών προκειμένου να υπάρξει πλήρης αξιολόγηση κυρίως όσον αφορά τις εμπειρίες των κοινωνικών εταίρων, ιδιαίτερα των συνδικαλιστικών οργανώσεων, σχετικά με την ανάπτυξη των συνθηκών εργασίας, και των καταναλωτών, σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών

5.3.2 Το παράρτημα 5 περιλαμβάνει αποσπάσματα εκθέσεων που έχουν δημοσιευτεί από το *National Audit Office* ⁽¹¹⁾ του Ηνωμένου Βασιλείου. Από αυτές τις εκθέσεις προκύπτει ότι η αποδοτικότητα των έργων ΣΔΙΤ που εκτελέστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν γενικά καλή ιδίως από την άποψη του κόστους και τήρησης των προθεσμιών για μεγάλα έργα υποδομής, μολονότι υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες στα πρώτα έργα κατασκευής σχολικών κτιρίων. Ένα ακόμη θετικό στοιχείο των εν λόγω εκθέσεων είναι ότι επισημαίνουν τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν και τα

σφάλματα που διαπράχθηκαν, ιδίως στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας στον οποίο οι ΣΔΙΤ έχουν μέχρι στιγμής αποδειχθεί ανεπαρκείς. Ανάλογες εκθέσεις ⁽¹²⁾ έχουν δημοσιευτεί και από τις ελεγκτικές αρχές άλλων χωρών όπως, για παράδειγμα, η κριτική έκθεση που δημοσίευσε πρόσφατα το πορτογαλικό ελεγκτικό συνέδριο (*Tribunal de Contas*) σχετικά με το πρόγραμμα SCUT ⁽¹³⁾.

5.3.3 Συνολικά, βάσει της έως τώρα εμπειρίας της, η ΕΤΕ θεωρεί ότι τα έργα που έχει χρηματοδοτήσει αποδείχθηκαν αρκετά αποδοτικά. Όσον αφορά τα κατασκευαστικά έργα, τα έργα ολοκληρώθηκαν εντός των προθεσμιών που προβλέπονταν στις σχετικές συμβάσεις. Στο σύνολο του χαρτοφυλακίου, μόνο σε ένα σχέδιο παρατηρήθηκαν μεγάλες καθυστερήσεις.

5.3.4 Γενικά, τα έργα φτάνουν στο προβλεπόμενο επίπεδο λειτουργικών επιδόσεων εντός έξι έως δώδεκα μηνών από την έναρξη των εργασιών. Οι έλεγχοι που ασκούνται στα έργα της ΕΤΕ για την άρση των εγγυήσεων και την επαναχρηματοδότηση δείχνουν γενικά ικανοποιητικά αποτελέσματα μέσα σε καλές προθεσμίες.

5.4 Τομεακές προτεραιότητες

5.4.1 Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, στην πλειονότητα των χωρών παρατηρείται σταθερά ότι οι συνάψεις συμβάσεων τύπου ΣΔΙΤ επικεντρώνονται αρχικά στον τομέα των μεταφορών. Στη συνέχεια, οι περισσότερες χώρες προχωρούν σταδιακά σε άλλους τομείς (όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η ενέργεια, το νερό και η επεξεργασία αποβλήτων) στους οποίους οι μέθοδοι της σύναψης συμβάσεων τύπου ΣΔΙΤ θεωρούνται επίσης ως καλή λύση.

5.4.2 Το Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, επικέντρωσε σαφέστατα την προσοχή του στη σημασία των μηχανισμών τύπου ΣΔΙΤ στους κοινωνικούς τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας στο πλαίσιο του μεγαλύτερου επενδυτικού προγράμματος στην ιστορία του αγγλικού εθνικού συστήματος υγείας (*National Health Service*). Από το 1997, 64 έργα ΣΔΙΤ ειδικά για νοσοκομεία, συνολικής αξίας 11,1 δις στερλινών (15,7 δις ευρώ), εγκρίθηκαν από το υπουργείο υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας υποβολής προσφορών. Τα 27 από αυτά τα έργα, αξίας 3 δις στερλινών (4,3 δις ευρώ), έχουν ήδη ολοκληρωθεί και καταστεί λειτουργικά, ή βρίσκονται στη φάση της κατασκευής.

5.4.3 Τουλάχιστον τρεις άλλες χώρες της Ευρώπης (Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία) προτίθενται να εγκαινιάσουν μεγάλα προγράμματα ΣΔΙΤ στον τομέα της υγείας.

5.4.4 Παρατηρείται επίσης ότι, αρχικά, τα εθνικά προγράμματα ΣΔΙΤ αφορούν σχετικά μεγάλα έργα που προωθούνται από την κεντρική διοίκηση και αργότερα προχωρούν σε έργα μικρότερης εμβέλειας (ενίοτε επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα) στο επίπεδο των τοπικών ή των περιφερειακών αρχών.

⁽¹⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Παραχωρήσεις και τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα», ΕΕ C 120 της 20.5.2005 για το «Πράσινο βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης», COM (2004) 327 τελικό.

⁽¹¹⁾ Βλ. : www.nao.org.uk.

⁽¹²⁾ Η σχετική αναφορά θα συμπληρωθεί αργότερα.

⁽¹³⁾ Βλ. Έκθεση στην ιστοσελίδα web www.tcontas.pt

5.4.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη συνολικής προσέγγισης σε ό,τι αφορά την έρευνα, την ανάπτυξη, και την καινοτομία στην οικονομική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το δυναμικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων παραμένει ως ένα βαθμό ανεκμετάλλευτο ως προς το πεδίο αυτό. Συνεπώς, επιθυμεί να την ενθαρρύνει να στρέψει ένα σημαντικό ποσό των πόρων της σε αυτή την σφαίρα, ειδικά στην εφαρμοσμένη έρευνα και καινοτομία. Αυτό απαιτεί τη δημιουργική χρήση όλων των μέσων που διαθέτει η ΕΤΕ — στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι ΣΔΙΤ — στο πεδίο της έρευνας, η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί δημόσια υπηρεσία.

6. Παρατηρήσεις σχετικά με τις πληρωμές και τους μηχανισμούς τύπου ΣΔΙΤ

6.1 Τα συστήματα πληρωμών που σχετίζονται με τα έργα ΣΔΙΤ του χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλομορφία η οποία αντικατοπτρίζει την ποικιλομορφία των μηχανισμών ΣΔΙΤ που αναπτύσσονται στην Ευρώπη.

6.2 Οι δημόσιες πληρωμές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Σε ορισμένες περιπτώσεις δόθηκαν στους αναδόχους άμεσα κίνητρα για να βελτιώσουν την ασφάλεια (χάρη στην αποτελεσματική συντήρηση, τη βελτίωση του φωτισμού, κλπ.) μέσω πληρωμών το ύψος των οποίων ορίστηκε σε συνάρτηση με το ποσοστό των ατυχημάτων.

6.3 Στην πράξη, η Τράπεζα παρατηρεί ότι, στις ΣΔΙΤ του κλάδου των μεταφορών, ο δημόσιος τομέας τείνει γενικά να μεταβεί από τα διόδια στις πληρωμές ανάλογα με τη διαθεσιμότητα. Ωστόσο, η δυνατότητα χρήσης των διαφόρων συστημάτων πληρωμής που προσδιάζουν στους μηχανισμούς τύπου ΣΔΙΤ για την επίτευξη διαφορετικών στόχων δημόσιου συμφέροντος και τη βελτιστοποίηση της κατανομής των κινδύνων είναι βασικό χαρακτηριστικό των ΣΔΙΤ και, παράλληλα, ένα από τα πλεονεκτήματά τους.

6.4 Δεδομένου ότι η Επιτροπή προτίθεται να χρησιμοποιήσει τα διαρθρωτικά ταμεία συνοχής για τη μερική χρηματοδότηση, εφόσον χρειαστεί, της κρατικής συμβολής στα νέα κράτη μέλη, η συνεργασία των εθνικών ομάδων εργασίας με τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και τις λοιπές υπηρεσίες της Επιτροπής θα ήταν πολύ θετικό βήμα.

7. Η προσφορά της ΕΤΕ στις ΣΔΙΤ από την άποψη της τεχνολογίας

7.1 Η ΕΤΕ έχει προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία στις ΣΔΙΤ που έχει χρηματοδοτήσει. Από χρηματοπιστωτική άποψη, η μακρά διάρκεια των δανείων και των περιόδων χάριτος που προτείνει η Τράπεζα ενδείκνυται ιδιαίτερα για τα μεγάλα έργα υποδομής, δεδομένης της μακράς διάρκειας οικονομικής ζωής των χρηματοδοτούμενων στοιχείων του ενεργητικού, καθώς και της πορείας που ακολουθούν συνήθως οι ταμειακές ροές στη διάρκεια της υλοποίησής.

7.2 Εξάλλου, το κόστος των χρηματοδοτικών πόρων της ΕΤΕ επιτρέπει στον δημόσιο τομέα να επωφεληθεί ακόμη περισσότερο από αυτές τις συναλλαγές. Χάρη σ' αυτά τα χαρακτηριστικά, ενισχύονται τα έργα από οικονομική άποψη, με αποτέλεσμα να επωφελούνται και οι λοιποί εμπλεκόμενοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί.

7.3 Από την άποψη αυτή, τα αυστηρά κριτήρια που εφαρμόζει η ΕΤΕ στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειας, και η δέσμευσή της να διατηρήσει στην κατοχή της το χρέος που σχετίζεται με τα εν λόγω έργα ως την ημερομηνία λήξης του (και όχι να το εκχωρήσει ή να συνάψει κοινοπρακτικές συμφωνίες όπως κάνουν οι άλλοι μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) παρέχουν στον δημόσιο τομέα σημαντική σταθερότητα και εμπειρία καθώς και μεγάλη προστιθέμενη αξία.

7.4 Η ικανότητα της Τράπεζας να αναλαμβάνει ανάντη συμβουλευτικό ρόλο προς τους δημόσιους φορείς σχετικά με την κατάρτιση των προγραμμάτων ΣΔΙΤ ή σχετικά με μεμονωμένα προγράμματα καίριας σημασίας, είτε άμεσα είτε έμμεσα, εκτιμάται επίσης ιδιαίτερα από τους δημόσιους φορείς που έχουν επωφεληθεί μέχρι στιγμής των παροχών αυτών.

7.5 Η συμμετοχή της Τράπεζας σε κάποιο σχέδιο δύναται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, δεδομένης της ιδιότητας του «αμερόληπτου» χρηματοδοτικού οργάνου που μόνο αυτή κατέχει, ως φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που λειτουργεί με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και επιπλέον διαθέτει υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας. Συνεπώς, είναι σε θέση να εμπνεύσει εμπιστοσύνη για τη σύμπραξη των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Για παράδειγμα, ο καταλυτικός ρόλος της ΕΤΕ αναγνωρίστηκε ιδιαίτερα στο σχέδιο για την κατασκευή της γέφυρας του ποταμού Τάγου, ένα σχέδιο καίριας σημασίας στο πλαίσιο του πορτογαλικού προγράμματος ΣΔΙΤ.

7.6 Τέλος, η ΕΤΕ πέτυχε να αναπτύξει ευέλικτους και καινοτόμους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς για τα έργα ΣΔΙΤ. Όπως προβλέπεται στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη, η Τράπεζα ασχολείται επίσης με την ανάπτυξη ευρέος φάσματος χρηματοδοτικών μέσων όπως εγγυήσεις, δευτερεύοντα χρέη ή χρέη υβριδικής μορφής και χρηματοδοτικούς πόρους για υποδομές, και με την εντατικοποίηση της τιτλοποίησης ανάλογα με τις ανάγκες, προκειμένου να διευκολύνεται η αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην παροχή δημόσιων υποδομών. Αυτές οι καινοτομίες και το ενδιαφέρον που προκαλούν στους υπόλοιπους χρηματοδοτικούς φορείς οι κανόνες δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζει η Τράπεζα, συμβάλλουν στο να της αποδίδεται καταλυτικός ρόλος για την κινητοποίηση επιπλέον πηγών χρηματοδότησης.

7.7 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η ΕΤΕ μπορεί να στηρίξει τις δημόσιες αρχές μειώνοντας το κόστος και εφαρμόζοντας μια αυστηρή πολιτική αξιολόγησης των έργων και μεταφοράς του κινδύνου κατά την υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ στα κράτη μέλη.

8. Συμπεράσματα

8.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σημαντική συμβολή της ΕΤΕ υπέρ της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ και της προώθησης της ανάπτυξης και βελτίωσης των δημόσιων υπηρεσιών στα κράτη μέλη, χάρη στις χρηματοδοτήσεις που χορηγεί για την υλοποίηση έργων στους τομείς:

- των διευρωπαϊκών δικτύων και του εκσυγχρονισμού των μεταφορικών υποδομών
- της σχολικής και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης
- της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης
- της βελτίωσης του περιβάλλοντος.

Η ΕΟΚΕ συνιστά στην ΕΤΕ να προσθέσει τον τομέα της χρηματοδότησης της εφαρμοσμένης τεχνολογίας και της καινοτομίας καθώς και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας προκειμένου να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να επιβληθεί στην παγκόσμια αγορά.

8.2 Στη γνωμοδότησή της για το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης»⁽¹⁴⁾ τόνιζε την ανάγκη:

- τήρησης των κοινωνικών και υγειονομικών κανόνων και προσπελασιμότητας στα κατασκευαστικά έργα που υλοποιούνται με ΣΔΙΔ. Η ΕΤΕ, στις κατασκευές τις οποίες χρηματοδοτεί, οφείλει να διασφαλίζει την τήρησή τους κατά τα διάφορα στάδια του σχεδιασμού, κατασκευής, και διαχείρισης των έργων,
- άσκησης μιας πολιτικής υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των φορέων του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Κατά συνέπεια, όσον αφορά τα έργα στα οποία συμμετέχει, η ΕΤΕ οφείλει να εστιάζει την προσοχή της στην τήρηση μιας αυστηρής ισότητας των όρων ανταγωνισμού (νομικών και φορολογικών) μεταξύ των φορέων του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, και συγκεκριμένα

να διασφαλίζει ότι καμία κρατική ενίσχυση δεν στρεβλώνει την διαδικασία ανάθεσης οιασδήποτε δημόσιας σύμβασης,

- συστηματικής αξιολόγησης των έργων ΣΔΙΤ με την εφαρμογή καταλόγου κριτηρίων όπου θα λαμβάνεται υπόψη το κόστος χρηματοδότησης των διαφόρων εναλλακτικών λύσεων για την υλοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών και των εμπειριών όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μισθωτών και των καταναλωτών.

8.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι όλοι οι φορείς εμπειρογνομώνων σε θέματα ΣΔΙΔ των κρατών μελών οφείλουν να συνεργάζονται με την ΕΤΕ, προκειμένου να διασφαλίζεται η έγκαιρη αποστολή στην Επιτροπή των εμπειριών που αποκτούν όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές η οποία θα καταστήσει δυνατή την έναρξη του διαλόγου με στόχο τη βελτίωση του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου.

8.4 Δεδομένης της σημασίας των ανεξόφλητων δανείων της ΕΤΕ και της εμπειρίας της στον τομέα των ΣΔΙΤ, η ΕΟΚΕ προτείνει μία φορά το χρόνο, στις ημερήσιες διατάξεις των Συμβουλίων Ecofin και Ανταγωνιστικότητας να συμπεριλαμβάνεται η εξέταση έκθεσης για τις ΣΔΙΤ την οποία θα υποβάλλουν από κοινού η ΕΤΕ και η Επιτροπή.

Βρυξέλλες, 10 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα» ΕΕ C 120 της 20.5.2005 για το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης» - (COM(2004) 327 τελικό)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι παρακάτω τροπολογίες, οι οποίες υπερψηφίστηκαν από το ένα τέταρτο τουλάχιστον των ψηφισάντων, απορρίφθηκαν κατά τις συζητήσεις.

Σημείο 4.1.5: Προσθήκη κειμένου μετά το τέλος της πρώτης περιόδου

«Πράγματι σε πολλά έργα είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποιοι κίνδυνοι έχουν μεταβιβαστεί στον ιδιωτικό τομέα.»

Αιτιολογία

Θα εκτεθεί προφορικά

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 69

Ψήφοι κατά: 47

Αποχές: 17

Σημείο 5.3.2: Προσθήκη κειμένου μετά το τέλος της δεύτερης περιόδου

«Ωστόσο, η ομάδα εργασίας του υπουργείου οικονομικών δεν αντιμετωπίζεται από ορισμένους κοινωνικούς εταίρους ως αμερόληπτο όργανο, δεδομένης της αρμοδιότητάς της να προωθεί τις ΣΔΙΤ. Κατά συνέπεια, αμφισβητείται η αισιόδοξη αξιολόγησή του, λαμβάνοντας ειδικά υπόψη το γεγονός ότι η πλειονότητα των ΣΔΙΤ δεν έχουν λήξει ακόμη και μια από τις πρώτες συμπράξεις, το "Skye Road Bridge", έπρεπε να εξαγοραστεί από το δημόσιο τομέα.»

Αιτιολογία

Θα εκτεθεί προφορικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 74

Ψήφοι κατά: 48

Αποχές: 13

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Τα νέα κράτη μέλη και οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών»

(2005/C 234/13)

Στις 29 Ιανουαρίου 2004, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού με θέμα: «Τα νέα κράτη μέλη και οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, εξέδωσε τη γνωμοδότησή του στις 16 Φεβρουαρίου 2005. Εισηγητής: ο κ. Harri **Koulumies**.

Κατά τη 415^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 9^{ης} και 10^{ης} Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 10^{ης} Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 170 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών για τα έτη 2003-2005 ενισχύθηκε η στρατηγική οικονομικής πολιτικής, της οποίας οι τρεις βασικοί άξονες είναι οι μακροοικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες στην ανάπτυξη και τη σταθερότητα, οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του ανταγωνιστικού δυναμικού της Ευρώπης και η ενίσχυση του βιώσιμου χαρακτήρα της ανάπτυξης. Επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει το εύρος των προκλήσεων των νέων χωρών. Πρέπει δε να ληφθεί υπόψη ότι οι συνέπειες της διεύρυνσης δεν είναι οι ίδιες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η πλειοψηφία των νέων κρατών μελών θα επιθυμούσε να ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο δυνατό. Προκειμένου να εκπληρωθούν τα κριτήρια που απαιτούνται για να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ οι χώρες αυτές πρέπει να εφαρμόσουν για πολλά χρόνια βιώσιμη και λιτή οικονομική πολιτική. Συνεπώς είναι αναγκαία η αναθεώρηση του συμφώνου σταθερότητας για την μακροπρόθεσμη λειτουργία του. Η αναθεώρηση πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ και προϋποθέτει την ενίσχυση της δέσμευσης για την επίτευξη όλων των κοινών στόχων. Η απαίτηση για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αφορά όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Μακροπρόθεσμα, δεν θα αρκεί η επίτευξη από τα νέα κράτη μέλη του σημερινού επιπέδου παραγωγικότητας της ΕΕ των 15. Σε όλη την επικράτεια της σημερινής ΕΕ είναι σαφές ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν περισσότερες από πριν επενδύσεις στις τεχνολογίες των πληροφοριών και επικοινωνίας, στις δράσεις ΕΤΑ και στην εκπαίδευση. Εξάλλου η οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα είναι σημαντική για τη διασφάλιση της αειφορίας του περιβάλλοντος. Είναι δε ιδιαίτερα σημαντικό τα νέα κράτη μέλη να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα της χρήσης της ενέργειας.

Είναι αυτονόητο ότι οι διαφορές βιοτικού επιπέδου των 15 κρατών μελών της ΕΕ και των νέων κρατών μελών δεν θα καλυφθούν γρήγορα. Είναι πιθανό η εξισορρόπηση να διαρκέσει δεκαετίες. Η αύξηση του πληθυσμού αποτελεί τη μεγάλη πρόκληση της ΕΕ και συνεπώς θα πρέπει, να ενθαρρυνθεί, με διάφορους τρόπους η αύξηση της γεννητικότητας. Πρέπει να κινητοποιηθούν άμεσα όλοι

οι υφιστάμενοι πόροι εργατικού δυναμικού στην ΕΕ, και ειδικότερα να επιτραπεί στις γυναίκες και στους νέους η εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και η μακροχρόνια παραμονή τους σε αυτή. Είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν οι ηλικιωμένοι να παραμείνουν στον ενεργό βίο. Είναι σημαντικό να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά, και να αναπτυχθεί ενεργά η χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

1. Τα νέα κράτη μέλη και οι προηγούμενοι γενικοί προσανατολισμοί και γνωμοδοτήσεις

1.1 Σε αυτή τη γνωμοδότηση νέα κράτη μέλη νοούνται οι δέκα χώρες που προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Μαΐου 2004, δηλαδή η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Ουγγαρία και η Εσθονία.

1.2 Όπως φαίνεται και από τον τίτλο, στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής (ΓΠΟΠ) εξετάζονται αναλυτικά οι στόχοι της οικονομικής πολιτικής και οι στρατηγικές. Αναλύεται κυρίως η εσωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι ο κόσμος που την περιβάλλει. Αφορά δε κυρίως θέματα σχετικά με τα νέα κράτη μέλη τα οποία όμως δεν είχαν εξεταστεί πριν την ένταξή τους.

1.3 Όσον αφορά τις γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής υπάρχει αναφορά στα μελλοντικά νέα κράτη μέλη στα συμπεράσματα γνωμοδότησής της που υιοθέτησε τον Μάρτιο του 2002. Η ΕΟΚΕ διαπίστωνε τότε ότι, «λόγω της επικείμενης διεύρυνσης επιβάλλεται η επείγουσα αναθεώρηση των μεθόδων συντονισμού των οικονομικών πολιτικών».

1.4 Σε γνωμοδότηση που υιοθέτησε τον Μάρτιο του 2003 αναφερόταν ήδη η επικείμενη διεύρυνση σε πολλά πλαίσια. Στην περιληψη της γνωμοδότησης η ΕΟΚΕ υπογράμμισε ότι αυτό που προείχε για τα επόμενα έτη ήταν η ανάγκη «αποτελεσματικής υποστήριξης της ένταξης των νέων κρατών μελών». Οι στατιστικές για την οικονομική κατάσταση που υπάρχουν στο παράρτημα της γνωμοδότησης αυτής έδειχναν κατά τον ίδιο τρόπο τα στοιχεία που αφορούσαν τα τότε κράτη μέλη και τα υποψήφια κράτη μέλη.

1.5 Σε γνωμοδότηση που υιοθετήσε τον Δεκέμβριο του 2003, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της διότι «στους γενικούς προσανατολισμούς που καλύπτουν μία περίοδο τριών ετών μόνον σε μία πρόταση γίνεται αναφορά ότι σε λίγους μήνες η Ένωση θα έχει 10 νέα κράτη μέλη». Στους γενικούς προσανατολισμούς αναφέρεται μόνον ότι τα εν λόγω κράτη καλούνται να εφαρμόσουν τις οικονομικές τους πολιτικές σύμφωνα με τους προσανατολισμούς αυτούς. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ η προσέγγιση αυτή δεν αρκεί για μία μακροπρόθεσμη πρόβλεψη.

1.6 Στην ίδια γνωμοδότηση επίσης, οι συνέπειες της διεύρυνσης εξετάζονται ως ακολούθως: «Ειδικότερα ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής, ο οποίος είναι ήδη ανεπαρκής, θα επηρεαστεί σημαντικά από τη διεύρυνση. Η διεύρυνση συνεπάγεται νέο τρόπο συντονισμού από δύο πλευρές: από τη μία πλευρά στο εσωτερικό κάθε πολιτικής (για παράδειγμα εσωτερικός συντονισμός της μισθολογικής πολιτικής) και από την άλλη στους τρεις κύριους τομείς της μακροοικονομικής πολιτικής όπου λόγω της διεύρυνσης θα αυξηθούν οι διαφορές».

1.7 Επίσης στην εν λόγω γνωμοδότηση επισημαίνονταν οι ενδεχόμενες συνέπειες εάν «τα νέα κράτη μέλη προσπαθήσουν να εκπληρώσουν το συντομότερο δυνατό τα κριτήρια ένταξης στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση ακολουθώντας πιστά τα κριτήρια του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης».

1.8 Στην πρόσφατη γνωμοδότησή της, του 2004, για τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής που είχε ως θέμα τη «Βελτίωση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ»⁽¹⁾ η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η διεύρυνση της Ένωσης σηματοδοτεί μία νέα εποχή. Όπως φαίνεται και από τον τίτλο της, στη γνωμοδότηση εξετάζεται η διακυβέρνηση που είναι καθοριστικής σημασίας για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της Ένωσης. «Επείγει η δημιουργία ενός αξιόπιστου θεσμικού πλαισίου».

1.9 Στην γνωμοδότηση αναφέρεται επίσης «ότι τα νέα κράτη μέλη έχουν παρόμοια προβλήματα με εκείνα της ΕΕ των 15 όσον αφορά τον προϋπολογισμό, το δημόσιο χρέος και την απασχόληση». Τούτο δεν σημαίνει ωστόσο ότι τα προβλήματα των νέων χωρών είναι ίδια με τα προβλήματα της ΕΕ των 15. Εξάλλου, από πολλές απόψεις, υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε εθνικό επίπεδο. Συγκρίσεις είναι εφικτές μόνον σε μεμονωμένα θέματα. Στη γνωμοδότηση επισημαίνεται επίσης ότι η προσαρμογή της νομοθεσίας και των οικονομικών και κοινωνικών πρακτικών των νέων κρατών μελών στο επίπεδο των αναπτυσσόμενων κρατών μελών της ΕΕ των 15 ενδέχεται να προκαλέσει κρίσεις.

1.10 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής η ΕΟΚΕ αναφερόταν, με συνοπτικό τρόπο βέβαια, σε ορισμένα από τα κυριότερα προβλήματα των νέων κρατών μελών. Το γεγονός βέβαια ότι οι ανακοινώσεις της Επιτροπής δεν εξέταζαν ούτε προέβλεπαν τις συνέπειες της διεύρυνσης επηρέασε το περιεχόμενο των γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ.

(1) «Βελτίωση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ» Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ – ΕΕ C 74 της 23.3.2005, που υιοθετήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2004

2. Οι γενικοί προσανατολισμοί της οικονομικής πολιτικής στα νέα κράτη μέλη

2.1 Στους γενικούς προσανατολισμούς της στρατηγικής για την οικονομική πολιτική για την περίοδο 2003-2005 οι τρεις βασικοί άξονες ήταν:

— οικονομική πολιτική προσανατολισμένη στην ανάπτυξη και τη σταθερότητα,

— οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ευρώπης, και

— ενίσχυση της βιωσιμότητας.

2.2 Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2003 η οικονομική ανάπτυξη σχεδόν σταμάτησε στην ΕΕ των 15. Πραγματοποιήθηκαν οικονομικές μεταρρυθμίσεις αλλά όχι με τον ρυθμό που απαιτείτο για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας. Η ανάπτυξη της παραγωγικότητας της εργασίας υπήρξε ιδιαίτερα αργή και η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς σημείωσε μεγάλη καθυστέρηση. Στον τομέα της αιφόρου ανάπτυξης σημειώθηκε κάποια πρόοδος αλλά δεν ήταν επαρκής. Για παράδειγμα δεν μειώθηκαν καθόλου οι εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου παρά την πρόοδο που είχε σημειωθεί κατά το τέλος της δεκαετίας του '90.

2.3 Τον Απρίλιο του 2004 η Επιτροπή προέβη στην προσαρμογή των γενικών προσανατολισμών στα νέα δεδομένα και επεσήμανε ότι η στρατηγική αφορά και τις υποψήφιες χώρες. Τα νέα κράτη μέλη έχουν να αντιμετωπίσουν τις ίδιες προκλήσεις με τα 15 κράτη της ΕΕ αλλά οι προκλήσεις αυτές είναι σημαντικά μεγαλύτερες και σε ελάχιστες μόνον περιπτώσεις είναι μικρότερες.

2.4 Μεταξύ των νέων κρατών μελών υπάρχουν τεράστιες διαφορές. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή επιθυμεί, σε κάθε χώρα ξεχωριστά, να απευθύνει συστάσεις στις οποίες να λαμβάνεται υπόψη η διαφορετική τους ανάπτυξη.

2.5 Επίκεντρο της προσαρμογής των γενικών προσανατολισμών ήταν η ένταξη των νέων κρατών μελών στο υφιστάμενο πλαίσιο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής. Οι διαρθρωτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα νέα κράτη μέλη είναι ιδιαίτερα απαιτητικές διότι:

— το ποσοστό ανεργίας είναι σχεδόν διπλάσιο σε σχέση με την ΕΕ των 15,

— το δημόσιο οικονομικό έλλειμμα εμφανίζει μέσο όρο λίγο πάνω από το 4 % του ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2004,

— το επίπεδο εισοδήματος, σε ισοδύναμο αγοραστικής δύναμης, βρίσκεται περίπου στο ήμισυ του επιπέδου της ΕΕ των 15,

— σε ορισμένα νέα κράτη μέλη ο γεωργικός πληθυσμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός,

— το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών είναι μεγάλο σε πολλά νέα κράτη μέλη.

2.6 Η επιτυχία της οικονομικής πολιτικής που είναι προσανατολισμένη στην ανάπτυξη και στην σταθερότητα προϋποθέτει ότι τα νέα κράτη μέλη θα επιδιώξουν να σταθεροποιήσουν τα δημόσια οικονομικά και να μειώσουν το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ιδίως αν αυτό οφείλεται στην κατανάλωση και όχι στις επενδύσεις.

2.7 Το αναπτυξιακό δυναμικό πρέπει να αυξηθεί μέσω μεταρρυθμίσεων που θα συμφωνηθούν μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, και οι οποίες να στηρίζουν τις τρέχουσες διαρθρωτικές αλλαγές που υφίσταται η αγορά εργασίας (με τη βοήθεια της κατάρτισης μεταξύ άλλων), τη βελτίωση της παραγωγικότητας, για παράδειγμα, με την ενίσχυση του ανταγωνισμού και τη μείωση των ρυθμίσεων, ώστε καταστούν πιο αποτελεσματικές, καθώς και την ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίων. Η κοινωνική ευημερία μπορεί να ενισχυθεί και να μειωθεί η φτώχεια εάν επισημανθεί η θεμελιώδης σημασία της εργασίας. Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος διαδραματίζουν οι επενδύσεις στον τομέα των μεταφορών και της ενέργειας αλλά και της βιομηχανίας και της γεωργίας.

2.8 Η Επιτροπή επισημαίνει το μέγεθος των προκλήσεων που έχουν να αντιμετωπίσουν τα νέα κράτη μέλη και τη δυσκολία των προσεχών πολιτικών επιλογών. Στους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας περιλαμβάνοντας για παράδειγμα συστάσεις ανά χώρα και μεγαλύτερες περιόδους προσαρμογής από ό,τι για τα κράτη μέλη της ΕΕ των 15.

3. Οικονομική ανάπτυξη και συνέπειες της διεύρυνσης

3.1 Οικονομική ανάπτυξη και προοπτικές στα νέα κράτη μέλη

3.1.1 Η διαδικασία της διεύρυνσης επηρέασε θετικά την οικονομική ανάπτυξη. Η οικονομία των 15 κρατών μελών της ΕΕ σημείωσε ανάπτυξη κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2003. Η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών συνέβαλαν στην επισπευση της ανάκαμψης. Η ανάκαμψη της κατανάλωσης οφείλεται, για πρώτη φορά στην ιστορία, στα ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια. Παρά την αύξηση των οικονομικών δραστηριοτήτων θα χρειαστεί χρόνος για να βελτιωθεί η κατάσταση στον τομέα της απασχόλησης. Η αβεβαιότητα των καταναλωτών για το μελλοντικό επίπεδο εισοδήματος κλονίζει ωστόσο την εμπιστοσύνη τους και οι κίνδυνοι για την διεθνή ανάπτυξη έχουν αυξηθεί. Η ανάκαμψη της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών της ΕΕ των 15 είναι επίσης σημαντική για τα νέα κράτη μέλη, οι εξαγωγές των οποίων προορίζονται, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, για τις αγορές αυτές.

3.1.2 Στα νέα κράτη μέλη ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης κατά το 2003 ήταν κατά μέσο όρο 3,5 %. Η ιδιωτική κατανάλωση συνέβαλε στην ανάπτυξη κυρίως στις χώρες της Βαλτικής, την Ουγγαρία και τη Δημοκρατία της Τσεχίας. Οι εξαγωγές αυξήθηκαν κυρίως στη Σλοβακία και στην Πολωνία όπου αυξήθηκαν σημαντικά οι εξαγωγές υψηλής ποιότητας μεταποιημένων προϊόντων.

3.1.3 Η αύξηση των επενδύσεων σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη ήταν αρκετά χαμηλή, πράγμα που ανταποκρίνεται στη διεθνή κατάσταση αλλά απεικονίζει επίσης την επιβράδυνση της διαδικασίας μεταρρύθμισης των χωρών αυτών. Η ευθυγράμμιση των επιτοκίων στο επίπεδο των 15 της ΕΕ και η ανάγκη βελτίωσης των υποδομών αποτελούν παράγοντες που θα μπορούσαν να επιταχύνουν την ανάπτυξη των επενδύσεων. Το επίπεδο επενδύσεων στα νέα κράτη μέλη είναι γενικότερα στο ίδιο επίπεδο όπως και στην ΕΕ των 15 εκτός εξαιρέσεων που είναι υψηλότερο. Τούτο στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη των νέων κρατών μελών.

3.1.4 Για τα έτη 2004 και 2005 ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης στα νέα κράτη μέλη πρέπει κατά μέσο όρο να είναι της τάξεως του 4 %. Ταχύτερη πρέπει να είναι η ανάπτυξη στα νέα κράτη μέλη με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ. Η πρώτη που θα πρέπει να έχει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη είναι η Πολωνία λόγω της προσανατολισμένης προς την ανάπτυξη δημοσιονομικής της πολιτικής. Από τα νέα κράτη μέλη που έχουν υψηλό εισόδημα κυρίως η Κύπρος αναμένεται ότι θα έχει σχετικά σημαντική ανάπτυξη. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θα αποτελέσει στο μέλλον παράγοντα επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

3.1.5 Με εξαίρεση την Ουγγαρία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία, το ποσοστό πληθωρισμού στα νέα κράτη μέλη έφτασε πρόσφατα το αντίστοιχο ποσοστό της ζώνης ευρώ. Αν και το 2004 ο πληθωρισμός αυξήθηκε κυρίως λόγω της αύξησης της τιμής του πετρελαίου, το 2005 αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 3 %.

3.1.6 Κατά την περίοδο 2000-2003, στα νέα κράτη μέλη το δημόσιο έλλειμμα ήταν κατά μέσο όρο 4,3 % του ΑΕγχΠ και το έτος 2004 γύρω στο 4,9 %. Τα δύο άκρα είναι η Εσθονία που έχει πλεόνασμα και η Τσεχία που παρουσιάζει ένα έλλειμμα της τάξεως του 7 % του ΑΕγχΠ. Το έλλειμμα υπερέβη επίσης το όριο του 3 %, εκτός της Τσεχίας, και σε άλλα πέντε από τα νέα κράτη μέλη: την Κύπρο, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία και τη Σλοβακία (πηγή: EUROSTAT). Αναμένεται ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί στα νέα κράτη μέλη όταν θα σταθεροποιηθούν τα δημόσια οικονομικά τους.

3.1.7 Όπως και οι 15 της ΕΕ έτσι και τα νέα κράτη μέλη έχουν τις δικές τους ιδιαιτερότητες. Για το λόγο αυτό η ενιαία εξέταση των νέων κρατών μελών δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Υπάρχει η γενική διαπίστωση ότι η οικονομική ανάπτυξη των νέων κρατών μελών υπήρξε σχετικά θετική σε σύγκριση με τους 15 της ΕΕ. Η ένταξη των χωρών αυτών στην ΕΕ, η έντονη ανάπτυξη της εγχώριας αγοράς τους καθώς και το χαμηλό κόστος παραγωγής σε σχέση με της ΕΕ των 15 θα τονώσουν την ανάπτυξη της παραγωγής στις χώρες αυτές κατά τα επόμενα έτη, γεγονός που θα ενισχύσει παράλληλα τη ζήτηση για προϊόντα από τις χώρες της ΕΕ των 15, όχι μόνο υπό τη μορφή επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες, αλλά και για καταναλωτικά αγαθά.

3.2 Οι μακροοικονομικές συνέπειες της διεύρυνσης σε ολόκληρη την ΕΕ

3.2.1 Οι συνέπειες της διεύρυνσης έχουν κατανεμηθεί άνισα μεταξύ των νέων κρατών μελών και των 15 της ΕΕ. Ο βασικός λόγος είναι ότι οι 15 της ΕΕ αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο τμήμα του εξωτερικού εμπορίου των νέων κρατών μελών της ΕΕ ενώ η σημασία των νέων κρατών μελών για τα 15 κράτη της ΕΕ είναι σχετικά μικρή. Το εμπόριο πολλών παλαιών κρατών μελών κατευθύνεται παραδοσιακά προς άλλες δυτικές βιομηχανικές χώρες όπως οι ΗΠΑ.

3.2.2 Η ένταξη των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ήταν σταδιακή. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας εξαλείφθηκαν τα εμπόδια στο εμπόριο με την ΕΕ των 15 και οι κοινωνικές δομές των χωρών αυτών προετοιμάστηκαν για την ένταξη στην ΕΕ. Οι σημαντικότεροι περιορισμοί που διατηρήθηκαν μέχρι την ένταξη αφορούσαν το εξωτερικό εμπόριο τροφίμων και γεωργικών προϊόντων. Μετά την ένταξη οι περιορισμοί που απομένουν συνίστανται στις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με την έγγεια ιδιοκτησία, την κυκλοφορία των εργαζομένων και την προστασία του περιβάλλοντος.

3.2.3 Ο αντίκτυπος της διεύρυνσης στις 15 χώρες της ΕΕ υπολογίζεται ότι θα είναι θετικός αλλά όχι ιδιαίτερα σημαντικός. Για τα νέα κράτη μέλη τα οφέλη υπολογίζονται σημαντικότερα. Οφέλη θα προκύψουν από την άρση όσων εμποδίων υπάρχουν ακόμη στον τομέα του εμπορίου, καθώς και από τη βελτίωση της κυκλοφορίας των εργαζομένων και των κεφαλαίων.

3.2.4 Πρέπει δε να ληφθεί υπόψη ότι οι συνέπειες της διεύρυνσης δεν είναι οι ίδιες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι μεγαλύτερες αλλαγές λόγω της διεύρυνσης για την ΕΕ των 15 θα γίνουν αισθητές στις περιοχές που συνορεύουν με τα νέα κράτη μέλη όπως είναι περιοχές της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Φινλανδίας. Οι αλλαγές θα είναι πολύ διαφορετικές ανάλογα με τον τομέα.

3.2.5 Οι αλλαγές θα είναι περισσότερο έντονες στους τομείς με υψηλή ένταση εργατικού δυναμικού, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες να εκμεταλλευτούν τη διεύρυνση λόγω αποκέντρωσης ή γεωγραφικής απομάκρυνσης των δραστηριοτήτων και /ή λόγω της ισχύουσας νομοθεσίας. Αυτοί οι τομείς είναι κυρίως η γεωργία, η βιομηχανία τροφίμων και ο οικοδομικός τομέας καθώς και πολλοί τομείς παροχής υπηρεσιών. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν τομείς όπου είναι εύκολη η μεταφορά της παραγωγής από τη μία χώρα στην άλλη.

3.2.6 Το χαμηλό επίπεδο κόστους στα νέα κράτη μέλη αποτελεί μία ευκαιρία αξιοποίησης για ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του φαινομένου της Κίνας. Η γεωγραφική γειτνίαση με χώρες «φθηνής παραγωγής» ευνοεί περισσότερο την παραγωγή εντός της Ευρώπης παρά σε πιο απομακρυσμένες περιοχές. Τούτο είναι κυρίως δυνατό στην αρχική φάση του κύκλου ζωής των υψηλής έντασης προϊόντων έρευνας και τεχνολογίας (Ε&Τ). Όταν το ποσοστό παραγωγής Ε&Τ θα μειωθεί, τότε η παραγωγή μπορεί να μεταφερθεί σε μακρινές χώρες με φθηνότερο κόστος. Οι υφι-

στάμενες διαφορές παλαιών και νέων κρατών μελών όσον αφορά το κόστος παραγωγής είναι μεγάλες αλλά σταδιακά θα μειωθούν.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ένταξη στη ζώνη ευρώ

4.1.1 Η πλειοψηφία των νέων κρατών μελών θα επιθυμούσε να ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο δυνατό. Προκειμένου να εκπληρωθούν τα κριτήρια που απαιτούνται για να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ οι χώρες αυτές πρέπει να εφαρμόσουν βιώσιμη και λιτή οικονομική πολιτική. Ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια της ένταξης τούτο θα είναι ιδιαίτερα δύσκολο. Τα κριτήρια του Μάαστριχτ αφορούν τον δείκτη πληθωρισμού και τα επιτόκια, που πρέπει να είναι χαμηλά, το δημοσιονομικό έλλειμμα, το δημόσιο χρέος καθώς και τις σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες. Τα κριτήρια αυτά αφορούν βεβαίως όλα τα κράτη μέλη.

4.1.2 Βέβαια το βασικό ερώτημα είναι πώς η εκπλήρωση των κριτηρίων του Μάαστριχτ επηρεάζει την οικονομία των νέων κρατών μελών. Εάν κατά τη συμμετοχή τους στον νέο ευρωπαϊκό μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ), οι χώρες αυτές προσπαθήσουν να διατηρήσουν το νόμισμά τους σε πολύ στενό περιθώριο διακύμανσης, ενδέχεται εύκολα το νόμισμα να αποτελέσει αντικείμενο κερδοσκοπίας. Μία ενδεχόμενη αύξηση των επιτοκίων για την προστασία της συναλλαγματικής ισοτιμίας θα μπορούσε να έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, κυρίως στην απασχόληση. Η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία ήταν οι πρώτες από τα νέα κράτη μέλη που προσχώρησαν στον ΜΣΙ ΙΙ και συνέδεσαν το νόμισμά τους με το ευρώ υιοθετώντας ένα αρκετά μεγάλο περιθώριο διακύμανσης. Με τον τρόπο αυτό μπορούν προστατέψουν καλύτερα το νόμισμα τους από ενδεχόμενες κερδοσκοπικές ενέργειες. Τα συστήματα συναλλάγματος της Εσθονίας και της Λιθουανίας εξασφαλίζουν εξάλλου τη συναλλαγματική σταθερότητα των χωρών αυτών σύμφωνα με την τιμή του ευρώ.

4.1.3 Η υλοποίηση του στόχου για χαμηλό πληθωρισμό ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα στην ταχεία οικονομική ανάπτυξη. Ο πληθωρισμός των νέων κρατών μελών αυξανόταν προηγουμένως ταχύτερα από ό,τι στην ΕΕ των 15. Η προσαρμογή των οικονομιών ταχείας ανάπτυξης σε ιδιαίτερα χαμηλό πληθωρισμό μπορεί να περιορίσει την ανάπτυξη, διότι ο ταχύτερος πληθωρισμός συνδέεται με τη φάση της ταχύτερης ανάπτυξης της οικονομίας. Όταν η παραγωγή αυξάνεται ταχύτερα, ταχύτερα αυξάνονται γενικά και οι τιμές. Από την άλλη πλευρά ο ιδιαίτερα ταχύς πληθωρισμός επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη.

4.1.3.1 Αν και ο πληθωρισμός βρίσκεται σήμερα σε λογικά επίπεδα, δεν σημαίνει ότι θα ισχύει το ίδιο και όταν εκπνεύσουν ορισμένες μεταβατικές περιοδοί που προβλέπονται στη Συνθήκη προσχώρησης. Ενδέχεται τότε ο ρυθμός του πληθωρισμού να επιταχυνθεί εφόσον θα καταργηθούν για παράδειγμα τα δικαιώματα διατήρησης μηδενικού ποσοστού για τον ΦΠΑ, που έχουν παραχωρηθεί προσωρινά, και οι μειωμένοι ειδικό φόροι κατανάλωσης, καθώς και οι εθνικές διατάξεις.

4.1.4 Η οικονομία των μικρότερων χωρών εξαρτάται περισσότερο από την παγκόσμια οικονομία από ό,τι η οικονομία των μεγάλων χωρών. Οι μικρές χώρες δεν μπορούν με την ίδια ευκολία των μεγάλων να τονώσουν προσωρινά την οικονομία τους αυξάνοντας το δημόσιο χρέος ή το δημοσιονομικό έλλειμμα, όπως για παράδειγμα παραμονές εκλογών. Τα δημόσια οικονομικά των μικρών χωρών είναι συνήθως πιο διαφανή και ελέγχονται ευκολότερα. Συνεπώς είναι λογικό τα μικρότερα από τα νέα κράτη μέλη να προσχωρήσουν πρώτα στη ζώνη του ευρώ. Στην Εσθονία απαιτείται με νόμο η εξισορρόπηση του προϋπολογισμού.

4.1.5 Ενδέχεται να δημιουργηθούν προβλήματα εάν τα κράτη αυτά επιδιώξουν να εκπληρώσουν πολύ γρήγορα τα κριτήρια του Μάαστριχτ. Προτού προσχωρήσουν τα νέα κράτη μέλη στην ευρωζώνη, το νόμισμά τους θα πρέπει, για διάρκεια δύο ετών, να παρουσιάζει «ψαλίδα» διακύμανσης 2,25 % χωρίς αναπροσαρμογή της ισοτιμίας. Πέρα από τα προβλήματα που αναφέρονται στο σημείο 4.1.2, τα κράτη που θα δείξουν υπερβολική βιασύνη κινδυνεύουν να εισέλθουν στο μηχανισμό αυτό με υπερτιμημένο ή υποτιμημένο νόμισμα. Ως εκ τούτου, διατρέχουν τον κίνδυνο να υπονομεύσουν τη δυναμικότητα της οικονομίας τους και τις προϋποθέσεις ανάπτυξης, είτε λόγω υπερτίμησης του νομίσματός τους - που θα μείωνε την ανταγωνιστικότητά τους στις διεθνείς αγορές - είτε λόγω υποτίμησης - η οποία θα επέφερε πληθωριστικές πιέσεις. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση, θα προέκυπτε πίεση επί των μισθών, γεγονός που θα ενίσχυε το πρόβλημα των μετεγκαταστάσεων και θα επιβάρυνε την εσωτερική ζήτηση, η οποία, σε πολλές περιπτώσεις, συνιστά το μοχλό ανάπτυξής τους. Επομένως, πρέπει να καθοριστεί με προσοχή η ισοτιμία εισαγωγής στον νέο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών ΜΣΙ-ΙΙ. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, οι χώρες της ευρωζώνης θα πρέπει να μεριμνούν για την ανταγωνιστικότητά τους, έστω και εάν κατά τη στιγμή της προσχώρησης η τιμή συναλλάγματος είναι η σωστή.

4.1.6 Με τη διεύρυνση της ΕΕ, ο αριθμός των χωρών που δεν ανήκουν στην ευρωζώνη είναι προς το παρόν λίγο μεγαλύτερος, αν και συγκρινόμενη με το ΑΕγχΠ η ευρωζώνη καλύπτει σαφώς το μεγαλύτερο τμήμα της ΕΕ. Με την είσοδο νέων χωρών στην ευρωζώνη τα επόμενα χρόνια θα βελτιωθούν οι προϋποθέσεις για την ενίσχυση της διεθνούς θέσης του ευρώ.

4.2 Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

4.2.1 Η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών είναι σχετικά καλή σε πολλά νέα κράτη μέλη. Μόνον μερικά από αυτά έχουν δημόσιο χρέος μεγαλύτερο από το 65 % του ΑΕγχΠ. Σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη το χρέος κινδυνεύει να αυξηθεί λόγω του δημοσιονομικού ελλείμματος. Υπενθυμίζεται επίσης ότι δεν είναι καθόλου ανησυχητικό το επίπεδο του εξωτερικού χρέους των νέων κρατών μελών σε σύγκριση με εκείνο της Ευρώπης των 15. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν επανειλημμένα δηλώσει τη δέσμευσή τους στους στόχους της Λισσαβώνας και στο στόχο μιας υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής.

4.2.2 Εδώ και καιρό το σύμφωνο σταθερότητας αποτελεί αντικείμενο επικρίσεων. Η ΕΟΚΕ έχει εκδώσει πολλές γνωμοδοτήσεις⁽²⁾ για το σύμφωνο σταθερότητας. Τούτο έχει συμβάλει εμφανώς στη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, παρά τις ελλείψεις του. Ο αποτελεσματικός έλεγχος και η διαφάνεια της διαδικασίας για το υπερβολικό έλλειμμα συνέβαλαν επίσης στη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν σαφή εικόνα της μελλοντικής διαμόρφωσης του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, προκειμένου να μπορούν να χαράξουν τη μεσοπρόθεσμη οικονομική τους πολιτική.

4.2.3 Τα προβλήματα ελέγχου αυξήθηκαν λόγω των ανακριβιών και των παραλείψεων που διαπιστώθηκαν στα ποσά και στις προβλέψεις του προϋπολογισμού των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διάφορες άλλες επιτροπές συνεργάστηκαν για την ανάπτυξη κοινών κριτηρίων για τον πολύπλευρο έλεγχο και πολιτικό συντονισμό. Ωστόσο δεν μπορεί να υπάρξει ακριβής ρύθμιση εάν τα στατιστικά στοιχεία δεν είναι πλήρως αξιόπιστα. Τα στατιστικά στοιχεία, για ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη και από τα κράτη της ΕΕ των 15, χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια.

4.2.4 Γενικά εκτιμάται ότι πρέπει να τροποποιηθεί η ερμηνεία του συμφώνου σταθερότητας που βασίζεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Στην Ένωση των 25 κρατών μελών πρέπει να απλοποιηθούν πολλές από τις ισχύουσες διαδικασίες. Η εξέταση των προβλημάτων και των εκθέσεων των κρατών μελών και της Επιτροπής έχει καταστεί ολοένα και πιο αξιόπιστη και ο ανεπίσημος συντονισμός μεταξύ κρατών μελών ολοένα και πιο σημαντικός. Δεν πρέπει ωστόσο να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία του κοινού νομίσματος.

4.2.5 Η διαχείριση της οικονομικής πολιτικής και η διατήρηση της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών δεν θα είναι εύκολη στα νέα κράτη μέλη. Η δέσμευσή τους θα αποδυναμωθεί εάν σημειωθεί έλλειψη πολιτικής σταθερότητας. Παρότι τα νέα κράτη μέλη έχουν πραγματοποιήσει θεμελιώδεις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη δημιουργία μιας οικονομίας της αγοράς, ορισμένα από αυτά θα κληθούν ακόμη να προβούν σε δύσκολες επιλογές, δεδομένου ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συνεπάγονται, κατά κανόνα, αύξηση των δαπανών του δημόσιου τομέα. Η κατανομή των δημόσιων δαπανών στα νέα κράτη μέλη είναι ένα ζήτημα ακόμη πιο δύσκολο από ό,τι στους 15 της ΕΕ.

4.2.6 Η μεταρρύθμιση ως έναν βαθμό του συμφώνου σταθερότητας είναι απαραίτητη για την καλή λειτουργία του μακροπρόθεσμα. Η μεταρρύθμιση αυτή πρέπει να γίνει κατά τρόπον ώστε να ενισχυθεί η δέσμευση όλων υπέρ των κοινών στόχων και να μην αμφισβητηθεί η σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών, η δημοσιονομική πειθαρχία, η βιωσιμότητα και η αξιοπιστία του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής.

⁽²⁾ Η πλέον πρόσφατη έχει ως θέμα «Δημοσιονομική πολιτική και τύπος επενδύσεων» γνωμοδότηση ΕΟΚΕ- ΕΕ C 110/19 της 30/004/2004 σελ.111-115

4.3 Διαφορές στην ευημερία και την απασχόληση ⁽³⁾

4.3.1 Με τη διέγερση, το εθνικό εισόδημα της ΕΕ αυξήθηκε μόνο κατά 5 % σε τιμές αγοράς και μόνο 10 % σε αγοραστική δύναμη, ενώ ο πληθυσμός της ΕΕ αυξήθηκε κατά 20 %. Γενικά, τα νέα κράτη μέλη είναι φτωχότερα από τα κράτη μέλη της ΕΕ των 15. Στα νέα κράτη μέλη το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σε αγοραστική δύναμη είναι σχεδόν το μισό από το επίπεδο των 15 της ΕΕ. Όπως και για τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ, έτσι και στα νέα κράτη μέλη υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Τα πλουσιότερα από τα νέα κράτη μέλη είναι η Κύπρος, η Σλοβενία και η Μάλτα. Τα φτωχότερα είναι η Πολωνία και οι χώρες της Βαλτικής δηλαδή η Λετονία, η Λιθουανία και η Εσθονία. Από άποψη ΑΕγχΠ σε ισοδύναμο αγοραστικής δύναμης, η Σλοβενία και η Κύπρος βρίσκονται στο επίπεδο της Ελλάδας, ενώ η Μάλτα και η Τσεχική Δημοκρατία βρίσκονται στο επίπεδο της Πορτογαλίας.

4.3.2 Σύμφωνα με την Eurostat το 13 % του πληθυσμού των νέων κρατών μελών ζουν κάτω από το σχετικό όριο της φτώχειας. Το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ των 15 είναι 15 %. Το όριο της φτώχειας προσδιορίζεται από τη σχέση μεταξύ των εισοδημάτων των προσώπων ή των νοικοκυριών και του μέσου όρου του εθνικού εισοδήματος. Το όριο της φτώχειας τοποθετείται στο 60 % της κεντρικής τιμής εισοδήματος στο εσωτερικό κάθε χώρας. Η μικρή διαφορά μεταξύ των ποσοστών δεν πρέπει να μας δημιουργεί αυταπάτες σε σχέση με το μέγεθος των κοινωνικών προβλημάτων, εφόσον, όπως αναφέρεται ανωτέρω, το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σε αγοραστική δύναμη είναι στα νέα κράτη μέλη το ήμισυ του ΑΕγχΠ των 15 της ΕΕ.

4.3.3 Η κατανομή των εισοδημάτων στο εσωτερικό των νέων κρατών μελών δεν διαφέρει καθόλου από την κατανομή εισοδήματος που υπάρχει στο εσωτερικό της ΕΕ των 15. Από τα νέα κράτη μέλη η Τσεχία, η Ουγγαρία και η Σλοβενία έχουν τις μικρότερες εισοδηματικές διαφορές ενώ τις μεγαλύτερες τις έχουν οι βόρειες χώρες. Το υψηλότερο ποσοστό φτώχειας το έχουν η Εσθονία, η Λιθουανία και η Λετονία όπου η διαφορά στην κατανομή εισοδήματος αντιστοιχεί στις διαφορές που έχουν η Ιρλανδία και η Μεγάλη Βρετανία. Στην ΕΕ των 15 το υψηλότερο ποσοστό φτώχειας το έχουν η Ιρλανδία και οι χώρες του Νότου. Το πρόβλημα στη σύγκριση μεταξύ των χωρών έγκειται στο γεγονός ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι περιφερειακές διαφορές στο εσωτερικό τους, οι οποίες μπορεί να είναι μεγάλες.

4.3.4 Το ποσοστό απασχόλησης στα νέα κράτη μέλη είναι, κατά μέσον όρο, 56 %, ενώ στις χώρες της ΕΕ των 15 είναι 64 %. Το ζήτημα είναι εάν οι χώρες αυτές θα σταθούν ικανές να αυξήσουν ταυτόχρονα την παραγωγικότητα και το ποσοστό απασχόλησης. Τα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη φαίνεται να δίδουν προτεραιότητα στην αύξηση της παραγωγικότητας, η οποία ενισχύει την ανταγωνιστικότητά τους και κατ'επέκταση την ανταγωνιστικότητά της ΕΕ στο σύνολό της. Η στρατηγική της Λισαβώνας έχει τις κατάλληλες απαντήσεις στην επίλυση του προβλήματος αυτού, εάν πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες προσαρμογές.

⁽³⁾ Η ΕΟΚΕ επισύρει την προσοχή του αναγνώστη στο γεγονός ότι, για να μελετηθεί σωστά το ζήτημα του βιοτικού επιπέδου, θα ήταν προτιμότερο να γίνεται αναφορά στην έννοια του «διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών». Τα στατιστικά στοιχεία είναι δυστυχώς ελλιπή. Η ΕΟΚΕ επωφελείται της ευκαιρίας για να ζητήσει εκ νέου να ενισχυθεί ο στατιστικός «εξοπλισμός» της ΕΕ, καθώς και η συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων επί του θέματος εθνικών οργάνων και της EUROSTAT.

4.3.5 Στο έγγραφο της Επιτροπής για τις κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής (7/4/2004) διαπιστώνεται ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των νέων και των ηλικιωμένων στα νέα κράτη μέλη. Παράλληλα, πρέπει να συνεχιστεί η ανάπτυξη της κοινωνικής προστασίας και της κατάρτισης των εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι διαπιστώσεις αυτές είναι σημαντικές. Οι στόχοι αυτοί είναι εξίσου σημαντικοί και για τις χώρες της ΕΕ των 15.

4.3.6 Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των νέων κρατών μελών σε θέματα ποσοστών απασχόλησης των γυναικών και των ηλικιωμένων. Στην Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία και τη Λιθουανία, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών είναι ανώτερο από τον μέσο όρο της ΕΕ των 15, ενώ στην Πολωνία και, κυρίως, στη Μάλτα, είναι σαφώς κατώτερο. Στην Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία και τη Λιθουανία, το ποσοστό απασχόλησης των ηλικιωμένων είναι ανώτερο από τον μέσο όρο της ΕΕ των 15, ενώ στα υπόλοιπα νέα κράτη μέλη είναι κατώτερο. Με εξαίρεση την Εσθονία και την Ουγγαρία, σε όλα τα υπόλοιπα νέα κράτη μέλη το ποσοστό ανεργίας των γυναικών, το 2003, ήταν ανώτερο απ' ό,τι των ανδρών. Η διαφορά είναι ιδιαίτερα μεγάλη στη Μάλτα και την Τσεχική Δημοκρατία.

4.3.7 Κατά την περίοδο 2000-2003, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε πολλά από τα νέα κράτη μέλη. Η σημαντικότερη πτώση παρατηρήθηκε στις χώρες της Βαλτικής, όπου το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες περίπου. Στη Σλοβενία και την Ουγγαρία, η βελτίωση της απασχόλησης άρχισε από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990. Στο παράρτημα της γνωμοδότησης παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία σχετικά με την απασχόληση και την ανεργία.

4.3.8 Η πυραμίδα ηλικίας του πληθυσμού και η κοινωνική προστασία επηρεάζουν σημαντικά την κατανομή εισοδήματος της χώρας. Η γήρανση του πληθυσμού συνδέεται στενά με το χαμηλό εισόδημα στα νέα κράτη μέλη. Τα περισσότερα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών με το χαμηλότερο εισόδημα βρίσκονται στην Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και τη Λιθουανία. Η φτώχεια απειλεί κυρίως τις πολύτεχνες ή μονογονικές οικογένειες καθώς και τους νέους από 16 έως 24 ετών.

4.3.9 Το γενικό επίπεδο εκπαίδευσης είναι υψηλότερο στα νέα κράτη μέλη από ό,τι στην ΕΕ των 15. Στα νέα κράτη μέλη περίπου το 89 % του πληθυσμού ηλικίας 24-64 ετών έχει δίπλωμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ στην ΕΕ των 15 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 65 %. Το υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρατηρείται στην Τσεχία, στην Εσθονία και στη Σλοβακία. Στην ΕΕ των 15 μόνον στη Γερμανία, στη Μεγάλη Βρετανία και στη Σουηδία το αντίστοιχο ποσοστό υπερβαίνει το 80 %. Το υψηλό αυτό επίπεδο εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με το χαμηλό εργατικό κόστος, είναι αυτό που καθιστά τα νέα κράτη μέλη τόσο ελκυστικά για τους επενδυτές.

4.3.10 Ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης στα νέα κράτη μέλη είναι ταχύτερος από ό,τι στην ΕΕ των 15. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση δεν σημαίνει ότι αυτομάτως θα εξομαλυνθούν οι διαφορές εισοδήματος. Με τον σημερινό ρυθμό η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει αρκετές δεκαετίες. Σύμφωνα με πολύ απλές εκτιμήσεις οι πρώτες που θα φτάσουν το βιοτικό επίπεδο της ΕΕ των 15 θα είναι η Κύπρος και η Μάλτα. Θα χρειαστούν όμως 20 έτη. Πολλοί παράγοντες, όπως τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, ενδέχεται να συμβάλουν στην ταχύτερη κάλυψη των διαφορών. Στο παράρτημα της γνωμοδότησης υπάρχουν οικονομικά στοιχεία για όλες τις χώρες της ΕΕ.

4.4 Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα

4.4.1 Το συνολικό εργατικό κόστος στα νέα κράτη μέλη είναι, κατά μέσο όρο, σαφώς χαμηλότερο από ό,τι στην ΕΕ των 15. Επίσης, η αγορά εργασίας θεωρείται ιδιαίτερα ελαστική. Πολλές παραγωγικές βιομηχανικές μονάδες αλλά και, ως ένα βαθμό, φορείς παροχής υπηρεσιών έχουν μεταφερθεί στα νέα κράτη μέλη. Συχνά αγνοείται το γεγονός ότι σε αυτές τις χώρες το μέσο επίπεδο παραγωγικότητας είναι σαφώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο επίπεδο της ΕΕ των 15. Στα νέα κράτη μέλη, το 2003, το επίπεδο παραγωγικότητας ανά εν ενεργεία εργαζόμενο σε ισοδύναμο αγοραστικής δύναμης αντιπροσώπευε, κατά μέσον όρο, το 54 % του αντίστοιχου επιπέδου των χωρών της ΕΕ των 15.

4.4.2 Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι χώρες αυτές κληρονόμησαν μεγάλους δημόσιους τομείς και η νομοθεσία τους συχνά υπήρξε άκαμπτη· προώθησαν, όμως, σημαντικά τη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, ο οποίος εμφανίζει πλέον διαστάσεις συγκρίσιμες με εκείνες των χωρών της ΕΕ των 15.

4.4.3 Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας προϋποθέτει τη λήψη μέτρων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της ανάπτυξης των δεξιοτήτων, της έρευνας και της οργάνωσης της εργασίας. Θα πρέπει, επίσης, να αρθούν τα διοικητικά εμπόδια ως προς τη δημιουργία και τη δραστηριότητα μικρών επιχειρήσεων, και να προωθηθεί το επιχειρηματικό πνεύμα. Η ανταγωνιστικότητα και η παραγωγικότητα βελτιώνονται επίσης όταν εγκαταλείπουν την αγορά μη αποδοτικές και αδρανείς επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτό ελευθερώνονται πόροι για παραγωγικότερη χρήση. Ωστόσο, τέτοιου είδους αναδιαρθρώσεις απαιτούν δράσεις για τον επαγγελματικό αναπροσανατολισμό των εργαζομένων που πλήττονται από αυτές (*).

4.4.4 Τα νέα κράτη μέλη έχουν ήδη επωφεληθεί από τις ευέλικτες αγορές. Τα κεφάλαια, η τεχνολογία και συχνά οι εργαζόμενοι μπορούν να κυκλοφορούν αρκετά εύκολα από τη μια χώρα στην άλλη. Η ευελιξία των δομών διευκολύνει επίσης την εκ νέου μεταφορά θέσεων εργασίας σε άλλα μέρη. Μακροπρόθεσμα, τα έθνη και οι διάφορες περιφέρειες θα πρέπει να μπορούν να είναι ανταγωνιστικά και στο επίπεδο των υποδομών, και στο μέλλον σε άλλους

σημαντικούς τομείς όπως οι τεχνολογίες της πληροφορίας και η έρευνα. Το ποσοστό του εθνικού εισοδήματος που χορηγείται κατά μέσον όρο στην έρευνα και στην ανάπτυξη στην ΕΕ των 15 είναι της τάξεως του 2 %, ενώ στα νέα κράτη μέλη μόνο 1 %.

4.4.5 Μακροπρόθεσμα, δεν θα αρκεί η επίτευξη από τα νέα κράτη μέλη του σημερινού επιπέδου παραγωγικότητας της ΕΕ των 15. Σε όλα τα κράτη μέλη, είναι ανάγκη να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στον τομέα της γνώσης. Η επιβράδυνση της ανάπτυξης της παραγωγικότητας στην ΕΕ εξηγείται από το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων και τη λιγοστή χρήση της τεχνολογίας. Σε όλη την επικράτεια της σημερινής ΕΕ είναι σαφές ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν περισσότερες από πριν επενδύσεις στις τεχνολογίες των πληροφοριών και επικοινωνίας, στις δράσεις ΕΤΑ και στην εκπαίδευση. Ιδιαίτερα για τα νέα κράτη μέλη, τούτο αποτελεί μεγάλη πρόκληση αλλά και μεγάλη ευκαιρία.

4.4.6 Συχνά η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας προϋποθέτει αλλαγές στις δομές των διαφόρων οικονομικών τομέων. Ιδιαίτερα στα νέα κράτη μέλη, η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μπορεί να βελτιωθεί με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στη γεωργία και στη βιομηχανία.

4.5 Αειφόρος ανάπτυξη του περιβάλλοντος

4.5.1 Ένα από τα κύρια στοιχεία της στρατηγικής για τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής είναι η ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης. Εκτός από την οικονομική και κοινωνική αειφορία τα νέα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του περιβάλλοντος. Είναι απαραίτητο, και μακροπρόθεσμα οικονομικά βιώσιμο, να ληφθεί μέριμνα για τους φυσικούς πόρους και να διατηρηθεί η υψηλή ποιότητα του περιβάλλοντος.

4.5.2 Στα νέα κράτη μέλη είναι σημαντικό να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα στη χρήση της ενέργειας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Eurostat, για την περίοδο 2000-2002, η σχέση κατανάλωσης ενέργειας και ΑΕγχΠ σε ισοδύναμο αγοραστικής δύναμης στην ΕΕ των 15, ήταν 173, ενώ στα νέα κράτη μέλη ανερχόταν σε 258. Συνεπώς τα νέα κράτη μέλη πρέπει βελτιώσουν πολύ την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας που είναι σημαντικός παράγοντας για την αειφόρο ανάπτυξη.

4.5.3 Αν και στα νέα κράτη μέλη έχει σημειωθεί θετική πρόοδος, απαιτούνται ακόμη σημαντικές επενδύσεις για να βελτιωθεί κυρίως η αποδοτικότητα της παραγωγής ενέργειας και η χρήση της ενέργειας στις μεταφορές. Ιδιαίτερα θα πρέπει να καταργηθούν οι ενισχύσεις στον τομέα ενέργειας προκειμένου να μειωθούν οι βλαβερές συνέπειες στο περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη σύσταση της Επιτροπής να μειωθούν οι ενισχύσεις που έχουν αρνητικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο και ζημιώνουν την αειφόρο ανάπτυξη.

(*) «Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων» Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ –ΕΕ C 120 της 20.5.2005.

4.5.4 Το έτος 2003 τέθηκε σε εφαρμογή η οδηγία για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της για τους γενικούς προσανατολισμούς, διαπιστώνει ότι η παραγωγή οικολογικής ηλεκτρικής ενέργειας είχε πειχρά αποτελέσματα. Εξαιρέση αποτελούν η Γερμανία, η Ισπανία και η Δανία όπου σημειώθηκαν θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την αιολική ενέργεια.

4.5.5 Θα χρειαστούν πολλά χρόνια για τα νέα κράτη μέλη έως ότου φθάσουν την αποτελεσματικότητα της παραγωγής και χρήσης ενέργειας της ΕΕ των 15. Η πρόκληση που θέτει ο στόχος αυτός δεν θα πρέπει ωστόσο να μειώσει τις προσπάθειες των χωρών αυτών για τη διασφάλιση της αιφόρου ανάπτυξης. Μέρος της δράσης τους πρέπει να είναι η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στη σημασία της αιφόρου ανάπτυξης.

5. Συμπεράσματα

5.1 Τα τελευταία χρόνια, στην ΕΕ των 15, η δυναμική ανάπτυξης δεν ήταν η ίδια με την αντίστοιχη σε πολλά νέα κράτη μέλη. Η οικονομική ανάπτυξη προβλέπεται επίσης, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, ταχύτερη στα νέα κράτη μέλη. Η ανάπτυξη μπορεί επίσης να ενισχυθεί με τη βοήθεια των διαρθρωτικών ταμείων. Ωστόσο η διεύρυνση έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών της ΕΕ των 15.

5.2 Δεν είναι σαφές εάν οι διαφορές βιοτικού επιπέδου μεταξύ της ΕΕ των 15 και των νέων κρατών μελών θα καλυφθούν γρήγορα. Η πολιτική ολοκλήρωση δεν σημαίνει πάντα μείωση σε ό,τι αφορά τα εισοδήματα και το βιοτικό επίπεδο. Η ενοποίηση της Γερμανίας αποτελεί το παράδειγμα μιας κατάστασης όπου οι οικονομικές και περιφερειακές διαφορές γεφυρώνονται με αργό ρυθμό. Ούτε τα μεγάλα ποσά ούτε η ενοποίηση των θεσμών βοήθησαν σημαντικά.

5.3 Η διεύρυνση της ΕΕ θα διευκολύνει περισσότερο τις εμπορικές συναλλαγές, τις επενδύσεις και, μετά τη μεταβατική περίοδο, την κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ των 15 και των νέων κρατών μελών. Τούτο θα καταστήσει το οικονομικό περιβάλλον των νέων κρατών μελών διαφανέστερο και θα διευκολύνει τη λήψη των οικονομικών αποφάσεων των επιχειρήσεων που προτιθενται να επενδύσουν σε αυτά. Μεταξύ των χωρών υπάρχουν διαφορές που δεν είναι αρμοδιότητα της ΕΕ. Για παράδειγμα, στον τομέα της φορολογίας, η αρμοδιότητα της ΕΕ περιορίζεται στο ελάχιστο ποσοστό του ΦΠΑ και σε ορισμένες αρχές που αφορούν τη φορολόγηση των επιχειρήσεων.

5.4 Οι μεταβατικές διατάξεις αφορούν κυρίως την ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων από τη μια χώρα στην άλλη. Μπορούν να περιορίσουν την κυκλοφορία του εργατικού δυναμικού ακόμα και για 7 έτη σε ορισμένες περιπτώσεις. Σε πολλά από τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ, ο πληθυσμός γηράσκει γρήγορα και οι χώρες χρειάζονται νέο εργατικό δυναμικό παρά το υψηλό ποσοστό διαρθρωτικής ανεργίας. Οι μεταβατικές περίοδοι ενδέχεται να επιβραδύνουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται στα νέα κράτη

μέλη και να περιορίσουν την οικονομική ανάπτυξη, και στην ΕΕ των 15 και στα νέα κράτη μέλη.

5.5 Είναι φανερό από τις επιχειρήσεις που προτιθενται να επενδύσουν ή έχουν ήδη επενδύσει στα νέα κράτη μέλη ότι οι χώρες αυτές αντιμετωπίζουν περισσότερα οικονομικά προβλήματα, λόγω της μεταβατικής περιόδου, από τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ, προβλήματα που δεν μπορούν να εξαλειφθούν μόνο με τη νομοθεσία. Τα προβλήματα αυτά συνδέονται συχνά με τη διαφθορά. Η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο που δεν είναι καθόλου άγνωστο στην ΕΕ των 15.

5.6 Η εξάλειψη πρακτικών που έχουν εδραιωθεί στην κοινωνία εδώ και πολλές δεκαετίες απαιτεί πολύ χρόνο. Η ένταξη στην ΕΕ έχει ωστόσο αυξήσει τις πιέσεις στις χώρες αυτές για βελτίωση και προς αυτή την κατεύθυνση. Η αποτελεσματική αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού των νέων κρατών μελών απαιτεί την ορθή εφαρμογή των κοινών κανόνων της ΕΕ. Τούτο αφορά κυρίως τους κανόνες για την εσωτερική αγορά, αλλά και τους κανόνες που επηρεάζουν σημαντικά τους όρους του ανταγωνισμού, όπως η ενιαία εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

5.7 Τα νέα κράτη μέλη παρουσιάζουν μια καλή ισορροπία μεταξύ του εργατικού κόστους και του επιπέδου παιδείας του εργατικού δυναμικού. Η φορολογία επίσης είναι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει τις επιχειρηματικές επενδύσεις στα νέα κράτη μέλη. Η φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας προσδιορίζει επακριβώς τους παράγοντες που είναι καθοριστικής σημασίας για επενδύσεις.

5.8 Ωστόσο ο ανταγωνισμός για τους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές («race to the bottom») εμπεριέχει κινδύνους. Έτσι, ο δημόσιος τομέας κινδυνεύει να μην διαθέτει κονδύλια για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε υποδομές και στην αναβάθμιση του κοινωνικού συστήματος που είναι απαραίτητες για την κάλυψη των οικονομικών διαφορών. Το βάρος της φορολογίας κινδυνεύει να μετατοπιστεί στον συγκριτικά αμετάβλητο παράγοντα εργασία, γεγονός που μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην κατάσταση της απασχόλησης.

5.9 Οι άμεσες επενδύσεις ή η μεταφορά ολόκληρης της δραστηριότητας στα νέα κράτη μέλη είναι ευκολότερες σε επιχειρήσεις που ήδη έχουν σημαντικές εμπορικές δραστηριότητες σε αυτά ή σε επιχειρήσεις που η ανταγωνιστικότητά τους στηρίζεται κυρίως στο εργατικό κόστος που είναι φθινό σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού. Είναι σαφές ότι το πλεονέκτημα αυτό των νέων κρατών μελών θα συνεχίσει να προσελκύει παραγωγικές δραστηριότητες από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των κρατών μελών της ΕΕ των 15. Από την άλλη πλευρά, οι εμπορικές και παραγωγικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων της ΕΕ των 15 στα νέα κράτη μέλη ενισχύουν επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, τις οικονομικές δραστηριότητες των χωρών της ΕΕ των 15. Αυτό αποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των παλαιών και των νέων κρατών μελών.

5.10 Η οικονομική σύγκλιση νέων κρατών μελών και των 15 της ΕΕ έχει σημειώσει πρόοδο και η τάση αυτή θα συνεχιστεί έστω και αν υπάρχουν κίνδυνοι για το μέλλον. Σύμφωνα με το πιθανότερο σενάριο, τα σχετικά οφέλη, όσον αφορά τους μισθούς και τις τιμές, των νέων κρατών μελών έναντι των 15 της ΕΕ θα μειωθούν, αλλά τούτο θα πάρει χρόνο λόγω του χαμηλού επιπέδου εκκίνησης.

5.11 Οι δημογραφικές εξελίξεις είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της ΕΕ επειδή η αποχώρηση εργαζομένων από την αγορά εργασίας θα αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση. Η παραμονή των ηλικιωμένων στον ενεργό βίο πρέπει να προωθηθεί ενεργά και με διάφορους τρόπους. Προκειμένου να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η ανταγωνιστικότητα, έχει επίσης μεγάλη σημασία να αυξηθεί η γεννητικότητα και να κινητοποιηθούν όλοι οι διαθέσιμοι πόροι εργατικού δυναμικού της ΕΕ. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών, καθώς και με τη συμφιλίωση εργασίας και οικογενειακής ζωής. Ταυτόχρονα, πρέπει να καταπολεμηθούν ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, πράγμα που θα βελτιώσει την κοινωνική συνοχή σε όλα τα κράτη-μέλη.

5.12 Σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη η συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων είναι χαμηλή και κατακερματισμένη. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές σε ό,τι αφορά την αντιπροσωπευτικότητα των συνδικάτων και κοινό χαρακτηριστικό πολλών είναι η έλλειψη πόρων. Το ίδιο ισχύει και για τους Μη Κυβερνητικούς

Οργανισμούς. Οι οργανώσεις αυτές πρέπει να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους προκειμένου να εδραιωθεί γόνιμος διάλογος μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων ώστε όλοι μαζί να συμβάλλουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την οικονομική ανάπτυξη. Η διαβούλευση των κοινωνικών εταίρων συνιστά αναγκαίο στοιχείο για την εξασφάλιση μιας ισχυρής και αλληλέγγυας ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

5.13 Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει με ιδιαίτερη προσοχή τις διεθνείς συγκυρίες που απειλούν την οικονομική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, όπως είναι για παράδειγμα η αύξηση της τιμής του πετρελαίου και οι συνέπειες των διαρθρωτικών ελλειμμάτων στον προϋπολογισμό και στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών των ΗΠΑ.

5.14 Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, την καλύτερη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της Λισαβώνας και την ενεργό ανάπτυξη της οικονομικής διακυβέρνησης. Χωρίς αυτές τις μεταρρυθμίσεις υπάρχει ο κίνδυνος ύφεσης της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας σε ολόκληρη της ΕΕ.

5.15 Αν και σε αυτή τη γνωμοδότηση τα νέα κράτη μέλη και τα 15 της ΕΕ εξετάζονται ως ξεχωριστές οντότητες, τούτο γίνεται σε πολύ γενικό επίπεδο. Κάθε κράτος έχει τα δικά του ειδικά προβλήματα και ανάγκες.

Βρυξέλλες, 10 Μαρτίου 2005

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδότησης στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2236/95 του Συμβουλίου»

COM(2004) 475 τελικό — 2004/0154 (COD)

(2005/C 234/14)

Στις 9 Μαρτίου 2005 το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 156 της ΣΕΚ, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 21 Φεβρουαρίου 2005, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. RANOCCHIARI.

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 10^{ης} Μαρτίου 2005 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 112 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση έφτασε το 15 % της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας, όντας ο πρώτος εισαγωγέας και ο δεύτερος μεγαλύτερος καταναλωτής (μετά τις ΗΠΑ) με αύξηση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας μεταξύ 1990 και 2000 ίση προς 10 %. Κατά την ίδια περίοδο σε πολλά από τα νέα δέκα κράτη μέλη πραγματοποιήθηκαν μεταρρυθμίσεις και αναδιαρθρώσεις των πολιτικοοικονομικών συστημάτων που επέφεραν μείωση κατά 17 % της ζήτησής τους σε πρωτογενή ενέργεια. Κατά συνέπεια η αύξηση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας στη δεκαετία για τις 25 χώρες ήταν κατά μέσο όρο 6 %.

1.2 Το σενάριο σχετικά με τη ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας από το 2000 έως το 2030 προβλέπει μέση αύξηση για την Ευρώπη των 25 της τάξεως του 19,3 % με τη ζήτηση των δέκα νέων χωρών να αυξάνεται περισσότερο (26 %) ενώ η ζήτηση της Ευρώπης των 15 είναι στο 18,4 %.

1.3 Προς πιστοποίηση της βελτίωσης του συστήματος των δέκα νέων κρατών μελών αρκεί να αναφερθεί η πορεία της έντασης ενέργειας (Energy intensity) ⁽¹⁾ που προβλέπει για την ΕΕ των 25 κατά την περίοδο 2000/2030 ετήσια αύξηση κατά 1,7 %, δηλαδή την ίδια που καταγράφηκε την τελευταία δεκαετία (1990/2000). Εντούτοις το στοιχείο αυτό αντιστοιχεί σε ετήσια αύξηση κατά 2,6 % για τα δέκα νέα κράτη μέλη, (3,5 % την προηγούμενη δεκαετία) και σε μείωση κατά 1,7 % για τα αρχικά 15.

1.4 Επισημαίνεται τέλος ότι το σενάριο αυτό προβλέπει κατά την επόμενη 25ετία τη διατήρηση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, εξάρτηση που θα είναι κοντά στο 90 % το 2020.

1.5 Όσον αφορά τις μεταφορές, κύριο θέμα της υπό εξέταση πρότασης κανονισμού, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 32 % της κατανάλωσης ενέργειας, αλλά και ότι συμβάλουν με ποσοστό που υπερβαίνει το 10 % στο ευρωπαϊκό ΑΕγχΠ

⁽¹⁾ Ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας ανά μονάδα ΑΕγχΠ σε τιμές αγοράς

το οποίο διπλασιάστηκε κατά την τελευταία 30ετία τόσο για τις μεταφορές εμπορευμάτων όσο και επιβατών. Στον τομέα αυτό απασχολούνται σήμερα 10 εκατομμύρια εργαζόμενοι. Για το 2020 προβλέπεται διπλασιασμός της συνολικής κυκλοφορίας από την οποία το 70 % για εμπορεύματα στην ΕΕ των 15 και σχεδόν το 100 % στα νέα δέκα κράτη μέλη. Η αύξηση αυτή αποτελεί συνέχεια της αύξησης κατά 185 % για τα εμπορεύματα και κατά 145 % για τα πρόσωπα κατά την τελευταία 30ετία. Αυτή η τεράστια ανάπτυξη είχε όμως και μία σειρά αρνητικών συνεπειών και ειδικότερα την κυκλοφοριακή συμφόρηση η οποία σήμερα επιβαρύνει ετησίως σχεδόν το 0,5 % του ΑΕγχΠ που προβλέπεται να διπλασιαστεί το 2010 και αντιστοιχεί σε περίπου 80 εκατομμύρια ευρώ. Κάθε ημέρα 7.500 km δρόμων που αποτελούν σχεδόν το 15 % του διευρωπαϊκού δικτύου των 15 και σχεδόν το 20 % του σιδηροδρομικού δικτύου, έχουν κυκλοφοριακή συμφόρηση και είναι μπλοκαρισμένα. ⁽²⁾

1.6 Η υλοποίηση ενός δικτύου υποδομών μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και ενέργειας (ΔΕΔ-Ε) προσαρμοσμένου στις αυξανόμενες ανάγκες της ΕΕ αποτελεί, εδώ και πάνω από δέκα έτη, τμήμα των κοινοτικών στρατηγικών και θεωρείται δικαίως θεμελιώδες στάδιο *in primis* για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και κατόπιν για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας. Το 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης επανέλαβε ότι προέχει να ολοκληρωθούν τα υφιστάμενα ηλεκτρικά δίκτυα και όρισε ως συγκεκριμένο στόχο επίπεδο διασυννοριακής διασύνδεσης που να ισούται τουλάχιστον με το 10 % της εθνικής εγκατεστημένης ικανότητας παραγωγής ενέργειας. Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2003 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε τα ΔΕΔ-Μ και ΔΕΔ-Ε στο επίκεντρο της δράσης του για την ανάπτυξη.

2. Η σημερινή κατάσταση

2.1 Παρά τον σαφή προσδιορισμό των υφιστάμενων προβλημάτων και των μεταγενέστερων νέων αναγκών, δεν έχει υπάρξει ως τώρα μία κατάλληλη δράση από την πλευρά όλων των εμπλεκόμενων μερών, αρχής γενομένης από τα κράτη μέλη. Αρκεί να υπενθυμίσουμε ότι από τα 14 μεγάλα έργα στον τομέα των μεταφορών που τα κράτη μέλη είχαν δεσμευτεί το 1994

⁽²⁾ ΕΕ Προοπτικές ενέργειας και μεταφορών 2000/2004.

(Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν) να υλοποιήσουν έως το 2010, μόνο τρία είχαν ολοκληρωθεί ως τα τέλη του 2003 και είχε πραγματοποιηθεί λιγότερο από το ένα τέταρτο των απαιτούμενων επενδύσεων για τις διασυνοριακές συνδέσεις. Με τους σημερινούς ρυθμούς επενδύσεων μπορεί να χρειαστούν ακόμη είκοσι χρόνια για την ολοκλήρωση του προγράμματος.

2.2 Όσον αφορά στη συνέχεια την ενέργεια το πρόβλημα είναι εξίσου σημαντικό έστω και αν οι ανάγκες οικονομικής ενίσχυσης της ΕΕ είναι πολύ πιο περιορισμένες όπως θα δούμε παρακάτω. Πράγματι δεν υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ των φυσικών δυνατοτήτων και δικτύων και των διατάξεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία. Η αναμενόμενη το 2007 ελευθέρωση που πρέπει να συμβάλει στην υλοποίηση μιας πραγματικά εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, κινδυνεύει να έχει πενιχρά αποτελέσματα εάν δεν προβλεφθεί η ολοκλήρωση των δικτύων που σήμερα είναι ανεπαρκή και υπερφορτωμένα. Για το λόγο αυτό εκεί όπου υπάρχει υψηλή συγκέντρωση στην αγορά προέχει να αρθούν οι φυσικοί φραγμοί που εμποδίζουν τον ανταγωνισμό προκειμένου να προληφθούν οι αρνητικές συνέπειες σε όλους τους καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων και των ιδιωτών. Ας μην ξεχνάμε ότι η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ενδέχεται να απαιτήσει ad hoc επενδύσεις στα υφιστάμενα ήδη ενεργειακά συστήματα και σχετικά δίκτυα.

2.3 Οι λόγοι για τα πενιχρά αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί ως τώρα από τα έργα ΔΕΔ-Μ αναφέρονται συνοπτικά στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2003 (2) με τον ακόλουθο τρόπο:

- Έλλειψη πολιτικής βούλησης εκ μέρους των πολιτικών ιθυνόντων των κρατών μελών,
- Ανεπάρκεια των χρηματοδοτικών πόρων που διατίθενται για το διευρωπαϊκό δίκτυο,
- Κατακερματισμός των υπεύθυνων για τα έργα φορέων.

2.4 Η συνειδητοποίηση αυτής της ανησυχητικής κατάστασης επιβεβαιώθηκε, αλλά ταυτόχρονα καταγράφηκαν ενδιαφέρουσες ενδείξεις προκειμένου να ξεπεραστεί αυτό το αδιέξοδο, στην έκθεση που επεξεργάστηκε τον Ιούνιο του 2003 η ομάδα εργασίας υψηλού επιπέδου υπό την προεδρία του κ. Karel Van Miert (πρώην επιτρόπου αρμόδιου για θέματα ανταγωνισμού). Η έκθεση αυτή δεν εξέτασε μόνο την οικονομική πτυχή του προβλήματος αλλά και τις ανάγκες οργάνωσης και συντονισμού που συνδέονται με τη διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.5 Με βάση την έκθεση Van Miert η Επιτροπή υπέβαλε τον Οκτώβριο του 2003 πρόταση αναθεώρησης των κατευθύνσεων που αφορούν τα ΔΕΔ-Μ, καθώς και ενημέρωση του καταλόγου των έργων προτεραιότητας, που φτάνουν πλέον τα 30 συμπεριλαμβανομένων των 14 που είχαν αποφασιστεί στο Έσσεν. Η πρόταση εξετάστηκε και υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 29 Απριλίου 2004. Συνεπώς τώρα έχουν εγκριθεί οι νέοι προσανατολισμοί, οι προτεραιότητες καθώς και τα χαρακτηριστικά των έργων ακόμη και σε ό,τι αφορά τις αναμενόμενες δαπάνες.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού κατέστη απαραίτητη προκειμένου να αποκτήσει η Επιτροπή ένα νομικό μέσο που θα της

επιτρέψει να εφαρμόζει τους γενικούς κανόνες για τη χορήγηση κοινοτικής ενίσχυσης, αναθεωρημένους σύμφωνα με τα ανωτέρω, με βέβαιη και αξιόπιστη παροχή οικονομικών πόρων για όλη την προβλεπόμενη περίοδο, από το 2007 έως το 2013.

3.2 Καταδείχθηκε πράγματι η αναγκαιότητα να βελτιστοποιηθεί ο αντίκτυπος της κοινοτικής συγχρηματοδότησης είτε ποσοτικά, με υψηλότερο από σήμερα ποσοστό παρέμβασης, είτε ποιοτικά με την προσφυγή σε νέα χρηματοδοτικά μέσα: όλα συνηγορούν υπέρ της παρέμβασης ιδιωτικών φορέων με στόχο την προσφυγή σε κοινοπραξία ιδιωτικού και δημόσιου φορέα (PPP).

3.3 Οι βασικές απαιτήσεις για την κοινοτική παρέμβαση συνδέονται με το ότι τα σχέδια είναι κοινού ενδιαφέροντος, διασφαλίζουν την διασυνοριακή σύνδεση, και συμβάλλουν στην ολοκλήρωση της αγοράς στη διευρυμένη Ευρώπη. Ως προς τις μεταφορές, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον περιβαλλοντικό αντίκτυπο και στην αναγκαιότητα οι γραμμές υψηλής ταχύτητας να ελευθερώσουν τμήματα που θα διατεθούν για τη μεταφορά εμπορευμάτων στο πλαίσιο μιας λογικής αρμονικής εξισορρόπησης. Υπ' αυτό το πρίσμα το 80 % σχεδόν των χρηματοδοτήσεων θα διατεθούν σε μη οδικές υποδομές. Όσον αφορά τον τομέα της ενέργειας πρωταρχικής σημασίας είναι η συνέχεια του δικτύου και η βελτιστοποίηση της απόδοσής του, καθώς και η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και των νέων κρατών μελών στην αγορά αυτή και η σύνδεση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

3.4 Για την επίτευξη των στόχων αυτών, τα κριτήρια για τις χορηγήσεις και την συγχρηματοδότηση θα είναι σαφή και αντικειμενικά. Τα κριτήρια αυτά θα είναι πρωτίστως οι **προϋποθέσεις** για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδότησης, πράγμα που σημαίνει ενισχύσεις με στόχο την **επιλεξιμότητα και συγκέντρωση** που ευνοούν τις διασυνδέσεις που αποφέρουν την υψηλότερη κοινοτική προστιθέμενη, αξία και η **αναλογικότητα** της παρέμβασης που μπορεί να φθάσει το 30 % των διασυνοριακών συνδέσεων (και σε εξαιρετικές περιπτώσεις το 50 %). Σε αντιστάθμιση τα κράτη πρέπει να δώσουν τις κατάλληλες εγγυήσεις στη βάση ενός οικονομικού σχεδίου και να δεσμευτούν ότι θα υλοποιήσουν το έργο στον προβλεπόμενο χρόνο.

3.5 Τέλος, το ποσοστό παρέμβασης για μελέτες μπορεί να φτάσει το 50 % τόσο για τα ΔΕΔ-Μ όσο και για τα ΔΕΔ-Ε. Αντιθέτως το μέγιστο ποσοστό για την κατασκευή ΔΕΔ-Μ θα είναι 30 % για ορισμένα τμήματα των σχεδίων προτεραιότητας (κατ' εξαίρεση 50 % για τα διασυνοριακά τμήματα) και 15 % για τα άλλα σχέδια κοινού ενδιαφέροντος. Για την ενέργεια η μέγιστη συγχρηματοδότηση θα παραμείνει στο 10 %, όπως στον σημερινό κανονισμό, και κατ' εξαίρεση μπορεί να φτάσει το 20 % σε περίπτωση ιδιαίτερων οικονομικών δυσκολιών και διασύνδεσης με γειτονικές χώρες. Το χαμηλότερο ποσοστό παρέμβασης στον τομέα της ενέργειας σε σχέση με τον τομέα των μεταφορών όπως και η μεγάλη διαφορά μεταξύ των εν λόγω δύο **προϋπολογισμών**, εξηγούνται από την προσφυγή, για το τμήμα ενέργεια, σε άλλα κοινοτικά μέσα (διαρθρωτικά ταμεία, δάνεια ΕΤΕ), καθώς και από το υψηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας των φορέων ενός τομέα κατευθυνόμενου σαφώς από την αγορά («market driven»). Για το λόγο αυτό οι αιτήσεις για τα δίκτυα μεταφορών θα μπορούν να υποβάλλονται μόνο από τα κράτη μέλη, ενώ οι αιτήσεις για την ενέργεια θα υποβάλλονταν και από ιδιωτικούς φορείς.

(2) Ανακοίνωση της 23ης Απριλίου 2003: «Ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών: καινοτόμος χρηματοδότηση, διαλειτουργικότητα τηλεδιοδίων».

3.6 Με τον υφιστάμενο κανονισμό, οι διαθέσιμοι πόροι για την περίοδο 2000/2006 μόλις υπερβαίνουν τα 4,6 δις ευρώ από τα οποία τα 4,2 δις παρέχονται στις μεταφορές, που αυξήθηκαν κατά 225 εκατομμύρια ευρώ το 2004 λόγω της διεύρυνσης. Αυτό στην πράξη αντιστοιχεί σε σχεδόν 600 εκατομμύρια ευρώ το έτος για την προβλεπόμενη περίοδο.

3.7 Με την υπό εξέταση πρόταση ο προϋπολογισμός των ΔΕΔ-Μ την περίοδο 2007/2013 αυξάνεται σε 20,350 δις ευρώ, δηλαδή 2,9 δις ετησίως έναντι των 600 εκατομμυρίων ευρώ της προηγούμενης 7ετίας. Για τα ΔΕΔ-Ε ο προϋπολογισμός θα είναι 340 εκατομμύρια, αυξάνοντας τον κοινοτικό προϋπολογισμό για τα ΔΕΔ σε 20,690 δις ευρώ.

3.8 Η καινοτομία, πέρα από την αύξηση της κοινοτικής παρέμβασης, έγκειται στη δυνατότητα κάλυψης, με κοινοτικές χρηματοδοτήσεις, ακόμη και των κινδύνων που ακολουθούν την φάση της κατασκευής, όταν ιδιαίτερα συμβάντα μπορούν να επιφέρουν μείωση των προβλεπόμενων εσόδων. Η εγγύηση αυτή τείνει να διευκολύνει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση των σχεδίων και περιορίζεται συνεπώς στη φάση θέσης σε λειτουργία, με σημαντική συνεισφορά και των εμπλεκόμενων κρατών μελών.

3.9 Άλλες καινοτομίες αφορούν τη διαχείριση των σχεδίων. Η Επιτροπή προτείνει να ανατεθεί στα κράτη μέλη ο κύριος ρόλος του τεχνικού ελέγχου και της πιστοποίησης των δαπανών. Εξάλλου η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να αναθέσει σε μια μελλοντική «Εκτελεστική υπηρεσία για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφοράς» ορισμένες αρμοδιότητες διαχείρισης του προγράμματος, χωρίς εξάλλου να αποποιηθεί των ευθυνών της ως προς τον προγραμματισμό.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής που ανταποκρίνεται, αν και όχι πλήρως, στις συνεχείς παρατηρήσεις και συστάσεις που περιλαμβάνονται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις⁽⁴⁾.

4.2 Πράγματι η πρόταση θεσμοποιεί την επιδιωκόμενη αύξηση της κοινοτικής ενίσχυσης παρέχοντας μεγαλύτερες εγγυήσεις τόσο στα κράτη μέλη όσο και στους ιδιωτικούς επενδυτές με την προοπτική μιας PPP. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει εν προκειμένω, ότι η προβλεπόμενη αύξηση, ασφαλώς σημαντική σε σχέση με το παρελθόν, πρέπει να υπολογιστεί με βάση τις αυξανόμενες ανάγκες που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Αρκεί να υπενθυμίσουμε ότι τα 30 σχέδια προτεραιότητας για τις μεταφορές συνεπάγονται οικονομική ενίσχυση 225 δις ευρώ εκ των οποίων 140 δις ευρώ για την περίοδο 2007/2014.

4.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί εξάλλου με τον καθορισμό των ως άνω γενικών αρχών που διέπουν τη χορήγηση των οικονομικών

⁽⁴⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση, σχετικά με την αναθεώρηση του καταλόγου των έργων ΔΕΔ ενόψει του 2004 (ΕΕ C 10 της 14.1.2004) και γνωμοδότηση, για τους γενικούς κανόνες / χρηματοδοτικές ενισχύσεις / ΤΕΝ (ΕΕ C 125 της 27.5.2002).

ενισχύσεων και επικροτεί την ιδέα ο τρόπος εφαρμογής των αρχών αυτών να αποφασιστεί με τη διαδικασία της επιτροπολογίας ώστε να απλοποιηθεί η διαδικασία.

4.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την ιδέα να χορηγούνται ενισχύσεις όχι μόνο για τις προκαταρκτικές μελέτες και τη φάση κατασκευής αλλά, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για τη φάση έναρξης λειτουργίας του έργου. Πράγματι, δεν μπορεί να υποτιμηθεί, η λεπτή κατάσταση του τομέα μεταφορών με όλες τις επιπλοκές που είναι γνωστές (συμφόρηση, ρύπανση, ασφάλεια κλπ.). Η ΕΟΚΕ τις έχει αναφέρει πολλές φορές καθώς και τον κίνδυνο που συνδέεται με τις δυσκολίες του ενεργειακού εφοδιασμού και με την ανάγκη πρόβλεψης διαλειτουργικότητας μεταξύ των δικτύων ενέργειας.

5. Ειδικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα

5.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πρέπει να ακολουθηθεί αυστηρή πολιτική έναντι των κρατών μελών ώστε να μη σημειωθούν καθυστερήσεις στα έργα υποδομών που έχει καθορίσει η ΕΕ και να τηρηθούν οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί πέρα από τις πιθανές πολιτικοοικονομικές συγκυρίες, προβλέποντας μάλιστα κυρώσεις ή επιστροφή των χρημάτων που έχουν δοθεί από την Επιτροπή ώστε να χρησιμοποιηθούν, μετά από αναπάντητες προτροπές και αιτήσεις για διευκρινίσεις, σε άλλες υποδομές οι εργασίες των οποίων ακολουθούν το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα.

5.2 Αντιθέτως η ΕΟΚΕ φοβάται ότι, παρά τις προβλεπόμενες αυξήσεις, οι διαθέσιμοι πόροι δεν θα είναι πάντα επαρκείς για να ενθαρρύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις και να καταστήσουν αμετάκλητες τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί. Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ θεωρεί ακόμη έγκυρη τη σύσταση που είχε κάνει σε προηγούμενη γνωμοδότηση⁽⁵⁾ για τη δημιουργία ενός «Ευρωπαϊκού Ταμείου Υποδομών Μεταφορών» που θα χρηματοδοτείται από μια ελάχιστη εισφορά ανά λίτρο καυσίμου στην Ευρώπη των 25, χωρίς να αντιστοιχεί στην εισφορά αυτή αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Θα μπορούσε συνεπώς να υιοθετηθεί η πρόταση αυτή για τον περιορισμό της εισφοράς των κρατών μελών που συμμετέχουν σε έργα ΔΕΔ.Μ.

5.3 Η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού αφορά την περίοδο 2007/2013 και έως τότε θα ισχύει ο σημερινός κανονισμός σύμφωνα με τον προαναφερθέντα προϋπολογισμό. Τούτο ενέχει τον κίνδυνο περαιτέρω καθυστερήσεων και αλλαγών εν αναμονή των νέων όρων. Θα είναι καλύτερα αν ο νέος κανονισμός τεθεί σε ισχύ όσο το δυνατό νωρίτερα προκειμένου να καταστεί δυνατή η άμεση έναρξη των έργων. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι λόγω των τεχνικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για τον καθορισμό των έργων, θα σημειωθεί στον τομέα των μεταφορών περαιτέρω αύξηση της οδικής κυκλοφορίας εν αναμονή των νέων υποδομών, που συνδέονται βέβαια και με άλλους διαθέσιμους τρόπους μεταφοράς. Και τούτο θα βλάψει σε μεγάλο βαθμό την αρμονική και ισορροπημένη ανάπτυξη.

⁽⁵⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με την αναθεώρηση του καταλόγου των έργων ΔΕΔ ενόψει του 2004 (ΕΕ C 10 της 14.1.2004). Στη γνωμοδότησή της η ΕΟΚΕ υπολόγιζε την εισφορά σε 1 λεπτό ανά λίτρο καυσίμου που θα καταναλώνεται στους δρόμους της ΕΕ των 25 για όλες τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών. Με τη σημερινή κατανάλωση (σχεδόν 300 εκατομ. τόνων) το Ταμείο θα εισπράττει σχεδόν 3 δις ευρώ το έτος.

5.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιηθεί η διαδικασία της επιτροπολογίας αντί της συναπόφασης για τον καθορισμό των όρων εφαρμογής των αρχών χορήγησης της κοινοτικής ενίσχυσης. Οι επιλογές αυτές συμβάλλουν στην επιδιωκόμενη εξυγίανση και απλοποίηση των διαδικασιών. Αντιθέτως η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν ακόμη και η «Υπηρεσία για την εκτέλεση των ΔΕΔ-Μ» ανταποκρίνεται στην ίδια απαίτηση και δεν κινδυνεύει να προκαλέσει επικαλύψεις μεταξύ των εμπλεκόμενων θεσμικών φορέων. Μία εκ των προτέρων διευκρίνιση της Επιτροπής για τα καθήκοντα που θα ανατεθούν στην Υπηρεσία αυτή θα συμβάλει στην εξάλειψη παρόμοιων αμφιβολιών.

5.5 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται πλήρως τις κατευθύνσεις που προτείνει η Επιτροπή επιβεβαιώνοντας εξάλλου την ανάγκη αύξησης των διαθέσιμων πόρων. Η υλοποίηση των προβλεπόμενων υποδομών θα συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη εφόσον το 80 % των έργων προορίζεται για μη οδικές μεταφορές με επακόλουθη

μείωση των εκπομπών καυσαερίων και της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Δεν πρέπει επίσης να λησμονηθεί ο θετικός αντίκτυπος των έργων στην απασχόληση μεσοπρόθεσμα και, εξίσου σημαντικό, η βελτίωση μακροπρόθεσμα της ποιότητας ζωής των ευρωπαίων πολιτών, ιδιαίτερα όσων κατοικούν σε ζώνες μεγάλης κυκλοφορίας.

5.6 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ για μία ακόμη φορά επαναλαμβάνει τη θέση της για τη στρατηγική αναγκαιότητα ενός διευρωπαϊκού δικτύου ενέργειας και μεταφορών, που θα διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη δημιουργία των προϋποθέσεων που θα διασφαλίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών και αποτελεί απαραίτητο και αναπόφευκτο στόχο για την οικοδόμηση μιας ολοκληρωμένης και ανταγωνιστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη στρατηγική της Λισσαβώνας που να σέβεται τις αρχές της συμβατής με το περιβάλλον ανάπτυξης.

Βρυξέλλες, 10 Μαρτίου 2005.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne Marie SIGMUND

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, που συγκέντρωσε τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη συζήτηση στη σύνοδο ολομέλειας.

Σημείο 5.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«5.2 Αντιθέτως η ΕΟΚΕ φοβάται ότι, παρά τις προβλεπόμενες αυξήσεις, οι διαθέσιμοι πόροι δεν θα είναι πάντα επαρκείς για να ενθαρρύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις και να καταστήσουν αμετάκλητες τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί. ~~Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ θεωρεί ακόμη έγκυρη τη σύσταση που είχε κάνει σε προηγούμενη γνωμοδότηση για τη δημιουργία ενός "Ευρωπαϊκού Ταμείου Υποδομών Μεταφορών" που θα χρηματοδοτείται από μια ελάχιστη εισφορά ανά λίτρο καυσίμου στην Ευρώπη των 25, χωρίς να αντιστοιχεί στην εισφορά αυτή αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Θα μπορούσε συνεπώς να υιοθετηθεί η πρόταση αυτή για τον περιορισμό της εισφοράς των κρατών μελών που συμμετέχουν σε έργα ΔΕΔ-Μ.»~~

Αιτιολογία

Όπως πολύ σωστά αναφέρει ο εισηγητής τα κράτη μέλη διαθέτουν το δικαίωμα απόφασης στον τομέα της φορολογίας. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί και δεν πρέπει να προτείνει φορολογικές μεταβολές στα κράτη μέλη.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 43

Ψήφοι κατά: 65

Αποχές: 9